

Center for Child Language e-prints

WORKING PAPERS IN LANGUAGE ACQUISITION

Institute of Language and Communication
University of Southern Denmark

No 8 - 2008

Beskrivelse af proceduren omkring udvikling af
"Sprogvurderingsmateriale til 3-årige"

Sprogvurderingsmateriale udviklet for Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, 2007

Dorthe Bleses, Rune Nørgaard Jørgensen, Werner Vach & Kasper Østerholdt Jensen

WWW.SDU.DK/CFB

Indholdsfortegnelse

TABELOVERSIGT	5
FIGUROVERSIGT	6
FORORD	11
1. BAGGRUND	13
1.1. UDBUDET VEDRØRENDE UDVIKLINGEN AF MATERIALET TIL SPROGSCREENING AF 3-ÅRIGE BØRN FOR MINISTERIET FOR FAMILIE- OG FORBRUGERANLIGGENDER	13
1.2. DET LOVMÆSSIGE GRUNDLAG FOR SPROGVURDERINGEN	14
1.3. VALG AF 'SPROGKONSORTIET' TIL UDVIKLING AF SPROGVURDERINGSMATERIALET	14
1.4. ORGANISERING AF 'SPROGKONSORTIET'	15
2. GRUNDLÆGGENDE PRINCIPPER BAG UDVIKLINGEN AF "SPROGVURDERINGSMATERIALE TIL 3-ÅRIGE"	16
2.1. MÅLET MED SPROGVURDERINGSMATERIALET	16
2.2. OVERORDNEDE PRINCIPPER FOR UDVIKLING AF SPROGVURDERINGSMATERIALET	16
2.3. AFPRØVNING AF SPROGVURDERINGSMATERIALET	19
2.4. SAMARBEJDSPARTNERE I FORBINDELSE MED UDVIKLING AF SPROGVURDERINGSMATERIALET	20
3. PILOTAFPRØVNING	20
3.1. PILOTSTUDIET AF SPROGVURDERINGSMATERIALET	21
3.1.1. FØRSTE VERSION AF SPROGVURDERINGSMATERIALET	21
3.1.1.1. FORÆLDRESKEMAETS OPBYGNING (DEL I-II)	22
3.1.1.2. REGISTRERINGSSKEMAETS OPBYGNING (DEL III-VII)	24
3.1.1.3. SCORING AF SPROGVURDERINGEN	27
3.1.2. PROCEDURE	27
3.1.3. KOORDINERING MELLEM SPROGVURDERINGSMATERIALET UDVIKLET FOR MINISTERIET FOR FAMILIE- OG FORBRUGERANLIGGENDER OG SPROGSCREENINGSMATERIALET TIL TOSPROGEDE UDVIKLET FOR UNDERVISNINGSMINISTERIET	31
3.1.4. BEARBEJDNING AF DATA	32
3.1.5. DELTAGERE	33
3.1.6. RESULTATER	33
3.1.6.1. FORÆLDRESKEMAET (DEL I-II)	34
3.1.6.2. REGISTRERINGSSKEMAET (DEL III-VII)	42
3.1.6.3. SUMMARY SCORES	63
3.1.6.4. TIDSESTIMERING	64
3.2. VIDEOOPTAGELSER AF SPROGVURDERINGER	65
3.2.1. MATERIALE	65
3.2.2. PROCEDURE	65
3.2.3. DELTAGERE	66
3.2.4. DATABEARBEJDNING	66
3.2.5. RESULTATER	67

3.2.5.1.	VURDERING AF PÆDAGOGERNES SCORING	67
3.2.5.2.	OBSERVATIONER BASERET PÅ VIDEOOPTAGELSER	71
3.3.	EVALUERINGER BASERET PÅ SPØRGESKEMAER FORETAGET AF FORÆLDRE OG PÆDAGOGER	73
3.3.1.	MATERIALE	73
3.3.1.1.	EVALUERINGSSPØRGESKEMA TIL FORÆLDRE	73
3.3.1.2.	EVALUERINGSSPØRGESKEMA TIL PÆDAGOGER	73
3.3.2.	PROCEDURER	74
3.3.3.	DELTAGERE	74
3.3.4.	BEARBEJDNING AF DATA	75
3.3.5.	RESULTATER	76
3.3.5.1.	FORÆLDRENE EVALUERING AF SPROGVURDERINGSPROCESSEN OG FØRSTE VERSION AF SPROGVURDERINGSMATERIALET	76
3.3.5.2.	PÆDAGOGERNES EVALUERING AF SPROGVURDERINGSPROCESSEN OG FØRSTE VERSION AF SPROGVURDERINGSMATERIALET	81
3.4.	OPSUMMERING AF AFPRØVNINGENS HOVEDRESULTATER	107
3.4.1.	HVORDAN FUNGERER DET OVERORDNEDE KONCEPT?	108
3.4.2.	HVORDAN FUNGER DEN KONKRETE UDFORMNING AF FØRSTE VERSION AF SPROGVURDERINGSMATERIALET (FORÆLDRESKEMA OG REGISTRERINGSARK)	108
3.4.3.	HVILKE OPGAVER TYPER OG SPROGLIGE ITEMS FUNGERER?	109
4.	REFERENCESTUDIE	113
4.1.	REFERENCETEST	114
4.2.	PROCEDURE	116
4.3.	BEARBEJDNING AF DATA	118
4.4.	DELTAGERE	119
4.5.	RESULTATER	119
4.5.1.	SAMMENLIGNING AF RESULTATER AF LOGOPÆDISKE TEST MED DELOMRÅDER I SPROGVURDERINGSMATERIALET	119
4.5.2.	SAMMENLIGNING AF LOGOPÆDERNES INDPLACERINGER OG SCOREN I SPROGVURDERINGSMATERIALET FOR DE 7 DELOMRÅDER	122
4.5.3.	SAMMENLIGNING AF LOGOPÆDERNES SAMLEDE VURDERING OG DEN SAMLEDE VURDERING BASERET PÅ SPROGVURDERINGSMATERIALET	127
4.5.4.	SAMMENFATNING AF RESULTATER	128
5.	NORMERINGSSTUDIET	129
5.1.	REVIDERET VERSION AF SPROGVURDERINGSMATERIALET (ANDEN VERSION)	129
5.1.1.	FORÆLDRESKEMAETS OPBYGNING	129
5.1.2.	REGISTRERINGSSKEMAETS OPBYGNING (DEL III-VII)	130
5.1.3.	SCORINGSARKETS OPBYGNING	131
5.1.4.	VEJLEDNINGSMATERIALET	131
5.2.	PROCEDURE	131
5.3.	BEARBEJDNING AF DATA	133
5.4.	DELTAGERE	134
5.5.	RESULTATER	136
5.5.1.	RESULTATER	136
5.5.1.1.	FORÆLDRESKEMAET (DEL I-II)	137
5.5.1.2.	REGISTRERINGSSKEMAET (DEL III-VII)	142
5.5.1.3.	SUMMARY SCORES	155
5.5.2.	OPSAMLING PÅ ANDEN VERSION AF SPROGVURDERINGSMATERIALET	156

<u>6.</u>	<u>"SPROGVURDERINGSMATERIALE TIL 3-ÅRIGE"</u>	<u>157</u>
6.1.	SPROGVURDERINGSPROCESSEN	157
6.2.	"SPROGVURDERINGSMATERIALE TIL 3-ÅRIGE"	158
6.2.1.	FORÆLDRESKEMAETS OPBYGNING (DEL I-II)	159
6.2.2.	REGISTRERINGSSKEMAETS OPBYGNING (DEL III-VII)	159
6.2.3.	SCORINGSARKETS OPBYGNING	161
<u>7.</u>	<u>PERSPEKTIVERING</u>	<u>162</u>
<u>8.</u>	<u>REFERENCER</u>	<u>164</u>

Tabeloversigt

Tabel 3.1: Oversigt over sproglige dimensioner i første version af sprogvurderingsmaterialet	22
Tabel 3.2: Kommuner der deltager i pilotstudiet	28
Tabel 3.3: Oversigt over materialer til pilotstudiet	28
Tabel 3.4: Fordelingen af potentielle besvarelser, udfyldte forældreskemaer samt udfyldte forældreskemaer + registreringsskemaer (=fuld sprogvurdering)	30
Tabel 3.5: Fordeling af børn på alder og køn.....	33
Tabel 3.6: Fordeling af børn i grupperne <5, 5-15% og resterende børn.....	64
Tabel 3.7: Oversigt over deltagere i videooptagelser af sprogvurderinger	66
Tabel 3.8: Evalueringsskemaer udfyldt af forældre fordelt på kommuner	75
Tabel 3.9: Evalueringsskemaer udfyldt af pædagoger fordelt på kommuner	75
Tabel 4.1: Scoring af Sproglig test 1	115
Tabel 4.2: Scoring af Viborg Materialet	115
Tabel 4.3: Scoring i Reynell Sprogudviklingslingsskalaer	116
Tabel 4.4: Børn vurderet af logopæder fordelt på alder og køn.....	119
Tabel 4.5: Fordelingen af børn indenfor de fire udvalgsriterier.....	119
Tabel 4.6: Oversigt over logopædernes indplacering af børn i udviklingszoner inden for hver af de 7 dele af sprogvurderingsmaterialet	123
Tabel 5.1: Oversigt over materialer til normeringsstudiet	132
Tabel 5.2: Udfyldte forældreskemaer samt udfyldte forældreskemaer + registreringsskemaer (=fuld sprogvurdering) fordelt på kommuner	133
Tabel 5.3: Fordeling af børn på alder og køn i normeringsstudiet.....	135
Tabel 5.4: Fordeling af børn på kommuner i normeringsstudiet	135
Tabel 5.5: Fordeling af børn efter forældrenes uddannelse og beskæftigelse.....	136
Tabel 6.1- Det samlede testmateriale.....	158
Tabel 6.2 - Testmaterialets 7 dele.....	158
Tabel 6.3 - De 3 indsatsområder	162

Figuroversigt

Figur 2.1: Ønsket fordeling af scoren blandt alle børn	18
Figur 3.1: Fordeling af den samlede score i del I [ordforråd], fordelt på køn.....	34
Figur 3.2: Fordeling af den samlede score i del II [ords endelser], fordelt på køn	35
Figur 3.3: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for hvert af de tre spørgsmål i del II [ords endelser], fordelt på køn	36
Figur 3.4: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del II [ords endelser], fordelt på køn.....	37
Figur 3.5: Fordeling af den samlede score i del II [sproglig opbygning - sætningslængde], fordelt på køn.....	38
Figur 3.6: Fordeling af den samlede score i del II [sproglig opbygning - sætningsopbygning], fordelt på køn	38
Figur 3.7: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for hver af de 7 situationer i del II [sproglig opbygning - sætningsopbygning], fordelt på køn.....	39
Figur 3.8: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del II [sproglig opbygning - sætningsopbygning], fordelt på køn	40
Figur 3.9: Fordeling af den samlede score i del II, [samlet score for sproglig opbygning], fordelt på køn	40
Figur 3.10: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del II [sproglig opbygning - samlet score], fordelt på køn	41
Figur 3.11: Procentvis fordeling af svarkategorier i del II [sproglig opbygning - generelle spørgsmål], fordelt på køn	42
Figur 3.12: Fordeling af den samlede score i del III, [udtale af sproglyde], fordelt på køn.....	42
Figur 3.13: Hyppighed af positive svar for de enkelte items i del III [udtale af sproglyde], fordelt på køn.....	43
Figur 3.14: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del III [udtale af sproglyde], fordelt på køn	44
Figur 3.15: Fordeling af den samlede score i del IV, [opfattelse af sproglyde], fordelt på køn.....	45
Figur 3.16: Hyppighed af positive svar for de enkelt items i del IV [opfattelse af sproglyde], fordelt på køn.....	45
Figur 3.17: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del IV [opfattelse af sproglyde], fordelt på køn	46
Figur 3.18: Fordeling af den samlede score i del V, [hukommelse - talkombinationer], fordelt på køn.....	47
Figur 3.19: Hyppighed af positive svar i de enkelt items i del V [hukommelse - talkombinationer], fordelt på køn	47
Figur 3.20: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del V [hukommelse - talkombinationer], fordelt på køn	48
Figur 3.21: Fordeling af den samlede score i del V, [hukommelse - ordkombinationer], fordelt på køn	48
Figur 3.22: Hyppighed af positive svar for de enkelt items i del V [hukommelse - ordkombinationer], fordelt på køn.....	49
Figur 3.23: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del V [hukommelse - ordkombinationer], fordelt på køn	50
Figur 3.24: Fordeling af den samlede score i del V, [hukommelse - samlet], fordelt på køn.....	50
Figur 3.25: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del V [hukommelse - samlet], fordelt på køn.....	51
Figur 3.26: Fordeling af den samlede score i del VI, [sprogforståelse - præpositioner], fordelt på køn	52
Figur 3.27: Hyppighed af positive svar for de enkelt items i del VI [sætningsforståelse - præpositioner], fordelt på køn.....	52
Figur 3.28: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del VI [sprogforståelse - præpositioner], fordelt på køn	53
Figur 3.29: Fordeling af den samlede score i del VI, [sprogforståelse - størrelser/former], fordelt på køn	53
Figur 3.30: Hyppighed af positive svar i de enkelt items i del VI [sprogforståelse - størrelser/former], fordelt på køn.....	54
Figur 3.31: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del V [sprogforståelse - størrelse/former], fordelt på køn	55
Figur 3.32: Fordeling af den samlede score i del VI, [sprogforståelse - følelser], fordelt på køn.....	55
Figur 3.33: Hyppighed af positive svar i de enkelt items i del VI [sprogforståelse - følelser], fordelt på køn.....	56
Figur 3.34: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del VI [sprogforståelse - følelser], fordelt på køn	57
Figur 3.35: Fordeling af den samlede score i del VI, [sprogforståelse - samlet], fordelt på køn	57
Figur 3.36: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del VI [sprogforståelse - samlet], fordelt på køn.....	58
Figur 3.37: Fordeling af den samlede score i del VII, [kommunikationsstrategier - sproglige strategier], fordelt på køn.....	59
Figur 3.38: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for hver af de 5 situationer i del VII [kommunikationsstrategier - sproglige strategier], fordelt på køn	59
Figur 3.39: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del VII, [kommunikationsstrategier - sproglige strategier], fordelt på køn.....	60
Figur 3.40: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for de 3 første spørgsmål i del VII [kommunikationsstrategier - generelle spørgsmål], fordelt på køn.....	61
Figur 3.41: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for spørgsmål 4 i del VII [kommunikationsstrategier - generelle spørgsmål], fordelt på køn	62
Figur 3.42: Procentvis fordeling af svarkategorier ved spørgsmål 5 i del VII [kommunikationsstrategier - generelle spørgsmål], fordelt på køn	63

Figur 3.43: Fordelingen af summary scores	63
Figur 3.44: Pædagogernes estimering af samlet tidsforbrug.....	65
Figur 3.46: Sammenligning af scoring udført af pædagoger og forskningsassistent, del III (Udtale)	67
Figur 3.47: Sammenligning af scoring udført af pædagoger og forskningsassistent, del IV (Opfattelse af sproglyde).....	68
Figur 3.48: Sammenligning af scoring udført af pædagoger og forskningsassistent, del V (Hukommelse - talkombinationer).....	68
Figur 3.49: Sammenligning af scoring udført af pædagoger og forskningsassistent, del V (Hukommelse - ordkombinationer)	69
Figur 3.50: Sammenligning af scoring udført af pædagoger og forskningsassistent, del VI (Sprogforståelse – præpositioner)	70
Figur 3.51: Sammenligning af scoring udført af pædagoger og forskningsassistent, del VI (Sprogforståelse – størelser/former)	70
Figur 3.52: Sammenligning af scoring udført af pædagoger og forskningsassistent, del VI (Sprogforståelse – følelser)	71
Figur 3.53: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Udformningen af skemaet var overskueligt"	76
Figur 3.54: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Det var let af følge vejledningen til udfyldning af skemaet"	77
Figur 3.55: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Hvor let var det for jer at svare på spørgsmål om, hvorvidt jeres barn kan sige de 100 ord (del I – ordforråd)?"	77
Figur 3.56: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Hvor let var det for jer at svare på spørgsmål om jeres barns brug af ords endelser (del II – ords endelser)?"	78
Figur 3.57: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Hvor let var det for jer at svare på hvilket udsagn, der bedst beskriver jeres barns sprog lige nu (del II - sætningslængde)?"	78
Figur 3.58: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Hvor let var det for jer at svare på hvilket udsagn, der bedst beskriver jeres barns sprog lige nu (del II - sætningsopbygning)?"	79
Figur 3.59: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Hvor let var det for jer at svare på generelle spørgsmål om jeres børns sprog (del II – generelle spørgsmål)?"	79
Figur 3.60: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Udfyldning af skemaet var en overkommelig opgave?"	80
Figur 3.61: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Så lang tid tog det at udfylde hele skemaet?"	80
Figur 3.62: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Indføring af vurdering af jeres barn er en god ide?" ...	81
Figur 3.63: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Jeg føler, at jeg har tilstrækkeligt med faglige forudsætninger for at gennemføre sprogvurderingen"	81
Figur 3.64: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Indføring af vurdering af børns sprog er en god ide"	82
Figur 3.65: Procentvis fordeling af pædagogernes svar på spørgsmålet "Hvor mange børn har du udført sprogvurderingen på?"	82
Figur 3.66: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at hente materialet fra hjemmesiden"	83
Figur 3.67: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at finde det relevante legetøj til opgaverne"	83
Figur 3.68: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Kvaliteten af den printede version af materialet var god"	84
Figur 3.69: Procentvis fordeling af pædagogernes svar på spørgsmålet "Materialet var printet i?"	84
Figur 3.70: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Sammentællingen var let"	85
Figur 3.71: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Indplaceringen af scoren i graferne var let"	85
Figur 3.72: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Udformningen af del I (ordforråd) var overskuelig"	86
Figur 3.73: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del I (ordforråd) var god"	86
Figur 3.74: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del I (ordforråd)"	86
Figur 3.75: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Udformningen af del II (sproglig opbygning) var overskuelig"	87
Figur 3.76: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del II (sproglig opbygning) var god"	87
Figur 3.77: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del II (sproglig opbygning)"	88
Figur 3.78: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Udformningen af del III (udtale af sproglyde) var overskuelig"	88
Figur 3.79: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del III (udtale af sproglyde) var god"	89
Figur 3.80: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene forstod opgaven i del III (udtale af sproglyde)"	89

Figur 3.81: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene deltog opmærksomt i del III (udtale af sproglyde)"	89
Figur 3.82: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del III (udtale af sproglyde)"	90
Figur 3.83: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del III (udtale af sproglyde)"	90
Figur 3.84: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Udformningen af del IV (opfattelse af sproglyde) var overskuelig"	91
Figur 3.85: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del IV (opfattelse af sproglyde) var god"	91
Figur 3.86: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene forstod opgaven i del IV (opfattelse af sproglyde)"	91
Figur 3.87: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene deltog opmærksomt i del IV (opfattelse af sproglyde)"	92
Figur 3.88: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Billederne til del IV (opfattelse af sproglyde) var gode"	92
Figur 3.89: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del IV (opfattelse af sproglyde)"	92
Figur 3.90: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del IV (opfattelse af sproglyde)"	93
Figur 3.91: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Udformningen af del V (hukommelse - talkombinationer) var overskuelig"	93
Figur 3.92: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del V (hukommelse - talkombinationer) var god"	94
Figur 3.93: Procentvis fordeling af pædagogernes svar "Børnene forstod opgaven i del V (hukommelse - tal)"	94
Figur 3.94: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene deltog opmærksomt i del V (hukommelse - talkombinationer)"	94
Figur 3.95: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del V (hukommelse - talkombinationer)"	95
Figur 3.96: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del V (hukommelse - talkombinationer)"	95
Figur 3.97: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Udformningen af del V (hukommelse - ordkombinationer) var overskuelig"	96
Figur 3.98: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del V (hukommelse - ord) var god"	96
Figur 3.99: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene forstod opgaven i del V (hukommelse - ordkombinationer)"	96
Figur 3.100: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene deltog opmærksomt i del V (hukommelse - ordkombinationer)"	97
Figur 3.101: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del V (hukommelse - ord)"	97
Figur 3.102: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del V (hukommelse - ordkombinationer)"	97
Figur 3.103: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del VI (sprogforståelse - præpositioner) var god"	98
Figur 3.104: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene forstod opgaven i del VI (sprogforståelse - præpositioner)"	98
Figur 3.105: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Objekterne der skulle anvendes til del VI (sprogforståelse - præpositioner) var gode"	99
Figur 3.106: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene deltog opmærksomt i del VI (sprogforståelse - præpositioner)"	99
Figur 3.107: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del VI (sprogforståelse - præpositioner)"	99
Figur 3.108: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del VI (sprogforståelse - præpositioner)"	100
Figur 3.109: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del VI (sprogforståelse - størrelser/former) var god"	100
Figur 3.110: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene forstod opgaven i del VI (sprogforståelse - størrelser/former)"	101

Figur 3.111: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Objekterne der skulle anvendes til del VI (sprogforståelse - størrelser/former) var gode".....	101
Figur 3.112: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene deltog opmærksomt i del VI (sprogforståelse - størrelser/former)".....	102
Figur 3.113: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del VI (sprogforståelse - størrelser/former)".....	102
Figur 3.114: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del VI (sprogforståelse - størrelser/former)".....	102
Figur 3.115: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del VI (sprogforståelse - følelser) var god".....	103
Figur 3.116: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene forstod opgaven i del VI (sprogforståelse - følelser)".....	103
Figur 3.117: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Billederne der skulle anvendes til del VI (sprogforståelse - følelser) var gode".....	104
Figur 3.118: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene deltog opmærksomt i del VI (sprogforståelse - følelser)".....	104
Figur 3.119: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del VI (forståelse - følelser)".....	104
Figur 3.120: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del VI (forståelse - følelser)".....	105
Figur 3.121: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del VII (kommunikationsstrategier) var god".....	105
Figur 3.122: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del VII (kommunikationsstrategier)".....	106
Figur 3.123: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del VII (kommunikationsstrategier)".....	106
Figur 4.1: Korrelation mellem Sproglig test 1 og børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del I [ordforråd].....	120
Figur 4.2: Korrelation mellem Viborg Materialet og børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del I [ordforråd].....	120
Figur 4.3: Korrelation mellem Reynell Sprogudviklingsskalaer og børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del I [ordforråd].....	120
Figur 4.4: Korrelation mellem Reynell Sprogudviklingsskalaer og børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del VI [sprogforståelse].....	121
Figur 4.5: Korrelation mellem Screening af sprog og forudsætninger for sprog og tale (afsnit 4.4) og børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del III [udtale af sproglyde].....	122
Figur 4.6: Korrelation mellem Screening af sprog og forudsætninger for sprog og tale (afsnit 2.1) og børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del VI [opfattelse af sproglyde].....	122
Figur 4.7: Korrelation mellem børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del I [ordforråd] og logopædernes subjektive vurdering.....	124
Figur 4.8: Korrelation mellem børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del II [sproglig opbygning] og logopædernes subjektive indplacering.....	124
Figur 4.9: Korrelation mellem børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del III [udtale af sproglyde] og logopædernes subjektive indplacering.....	125
Figur 4.10: Korrelation mellem børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del IV [opfattelse af sproglyde] og logopædernes subjektive indplacering.....	125
Figur 4.11: Korrelation mellem børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del V [hukommelse] og logopædernes subjektive indplacering.....	126
Figur 4.12: Korrelation mellem børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del VI (Sprogforståelse) og logopædernes subjektive indplacering.....	126
Figur 4.13: Korrelation mellem børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del VII (Sproglige strategier) og logopædernes subjektive indplacering.....	127
Figur 4.14: Korrelation mellem barnets score i sprogvurderingsmaterialet og i de fire logopædiske test.....	127
Figur 4.15: Korrelation mellem barnets score i sprogvurderingsmaterialet og i de fire logopædiske test.....	128
Figur 5.1: Fordeling af den samlede score i del I [ordforråd], fordelt på køn.....	137
Figur 5.2: Fordeling af den samlede score i del II [ords endelser], fordelt på køn.....	138
Figur 5.3: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for hvert af de tre spørgsmål i del II [ords endelser], fordelt på køn.....	138
Figur 5.4: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del II [ords endelser], fordelt på køn.....	139
Figur 5.5: Fordeling af den samlede score i del II [sproglig opbygning - sætningsopbygning], fordelt på køn.....	140

Figur 5.6: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for hver af de 7 situationer i del II [sproglig opbygning - sætningsopbygning], fordelt på køn.....	140
Figur 5.7: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del II [sproglig opbygning - sætningsopbygning], fordelt på køn	141
Figur 5.8: Fordeling af den samlede score i del II, [samlet score for sproglig opbygning], fordelt på køn	141
Figur 5.9: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del II [sproglig opbygning – samlet score], fordelt på køn	142
Figur 5.10: Fordeling af den samlede score i del III, [udtale af sproglyde], fordelt på køn.....	142
Figur 5.11: Hyppighed af positive svar for de enkelte items i del III [udtale af sproglyde], fordelt på køn.....	143
Figur 5.12: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del III [udtale af sproglyde], fordelt på køn	144
Figur 5.13: Fordeling af den samlede score i del IV, [opfattelse af sproglyde], fordelt på køn.....	144
Figur 5.14: Hyppighed af positive svar for de enkelte items i del IV [opfattelse af sproglyde], fordelt på køn.....	145
Figur 5.15: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del IV [opfattelse af sproglyde], fordelt på køn	145
Figur 5.16: af den samlede score i del V, [hukommelse – ordkombinationer], fordelt på køn.....	146
Figur 5.17: Hyppighed af positive svar for de enkelte items i del V [hukommelse – ordkombinationer], fordelt på køn.....	146
Figur 5.18: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del V [hukommelse – ordkombinationer], fordelt på køn	147
Figur 5.19: Fordeling af den samlede score i del VI, [sprogforståelse – præpositioner], fordelt på køn.....	147
Figur 5.20: Hyppighed af positive svar for de enkelte items i del VI [sætningsforståelse - præpositioner], fordelt på køn....	148
Figur 5.21: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del VI [sprogforståelse – præpositioner], fordelt på køn	148
Figur 5.22: Fordeling af den samlede score i del VI, [sprogforståelse – størrelser/former/tilstande], fordelt på køn.....	149
Figur 5.23: Hyppighed af positive svar for de enkelte items i del VI [sprogforståelse – størrelser/former/tilstande], fordelt på køn	149
Figur 5.24: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del V [sprogforståelse – størrelse/former/tilstande], fordelt på køn.....	150
Figur 5.25: Fordeling af den samlede score i del VI, [sprogforståelse – samlet], fordelt på køn	150
Figur 5.26: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del VI [sprogforståelse – samlet], fordelt på køn.....	151
Figur 5.27: Fordeling af den samlede score i del VII, [kommunikationsstrategier – sproglige strategier], fordelt på køn.....	152
Figur 5.28: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for hver af de 5 situationer i del VII [kommunikationsstrategier – sproglige strategier], fordelt på køn.....	152
Figur 5.29: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del VII, [kommunikationsstrategier – sproglige strategier], fordelt på køn.....	153
Figur 5.30: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for de 3 første spørgsmål i del VII [kommunikationsstrategier – generelle spørgsmål], fordelt på køn.....	154
Figur 5.31: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for spørgsmål 4 i del VII [kommunikationsstrategier – generelle spørgsmål], fordelt på køn	154
Figur 5.32: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for spørgsmål 5 i del VII [kommunikationsstrategier – generelle spørgsmål], fordelt på køn	155
Figur 5.33: Fordeling af summary scores	156

Forord

Denne rapport dokumenterer udviklingen af "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige" som er udviklet af Center for Børnesprog, Syddansk Universitet; Kompetenceenheden for Logopædi, CVU Storkøbenhavn (nu Professionshøjskolen København); Mikro Værkstedet A/S og Nationalt Videncenter for Læsning for Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender.

"Sprogvurderingsmateriale til 3-årige" er blevet udviklet i et tæt samarbejde mellem de fire parter. Center for Børnesprog har imidlertid primært haft ansvar for udviklingen af selve sprogvurderingsmaterialet og det tilhørende vejledningsmateriale, mens CVU Storkøbenhavn (ledet af Hans Månsson og Peter Mikkelsen) primært har haft ansvar for udviklingen af den pædagogiske opfølgning og det tilhørende vejledningsmateriale. Denne dokumentation fokuserer udelukkende på udviklingen af sprogvurderingsmaterialet samt det tilhørende vejledningsmateriale.

Formålet med beskrivelsen af proceduren omkring udviklingen af materialet er at dokumentere udviklingen af materialet, herunder de forskellige afprøvninger og resultaterne heraf. Dokumentationen beskriver kun resultater af afprøvninger af sprogvurderingsmaterialet og ikke resultater i forbindelse med udkommet af dets anvendelse (se Bleses, Vach, Jørgensen & Worm, under udarbejdelse). Vi vil gerne med dokumentationen gøre det muligt for alle, som arbejder med sprogvurderingen i praksis, at kunne gå i detaljen med hver enkelt del og følge udviklingen fra idé til færdigt materiale. Samtidig vil vi gerne starte en tradition for at dokumentere materialer og indhente mål for sammenlignelighed med andre materialer i en dansk kontekst.

Beskrivelsen af proceduren omkring udviklingen af materialet baserer sig bl.a. på en række dokumenter, der berører forskellige aspekter af udviklingen af materialet, hvorfor der nogle steder er tekstlig lighed mellem beskrivelser her i dokumentationen og de dokumenter den bl.a. er baseret på. Det drejer sig om

1) dokumenter der blev udarbejdet parallelt med sprogvurderingsmaterialet:

- Bleses, D., Jørgensen, R. N. & Vach, W. (2007). Baggrund for sprogvurderingsmaterialet Bleses, D., Jørgensen, R. N. & Vach, W. (2007). Sprogvurderingsprocessen
- Bleses, D., Jørgensen, R. N. & Vach, W. (2007). Vejledning til sprogvurderingsmaterialet

2) artikler, der er blevet publiceret om forstudier til udviklingen af sprogvurderingsmaterialet eller artikler, der beskriver forhold vedrørende sprogvurderingen af treårige:

- Bleses, D., Forrestal, K., Månsson, H. & Slott, M. (2007a). Sprogvurderingens betydning for logopædisk praksis. Nogle resultater fra en spørgeskemaundersøgelse af den logopædiske praksis overfor treårige børn, *Tale-Høre-Nyt*, 28 (4), 21-40.
- Bleses, D., Vach, W., Worm, T. & Møller, M. K. (2007 c). Kan forældre vurdere deres børns sprog? *Læsepædagogen*, 3, 20-27.
- Bleses, D., Vach, W., Worm, T. & Møller, M. K. (2006). Sprogscreening af 3-årige børn. *Tale-Høre-Nyt*, 4.

Indledningsvis vil vi gerne takke især Hans Månsson og Peter Mikkelsen for et særdeles konstruktivt og frugtbart samarbejde omkring udvikling af sprogvurderingsmaterialet og det pædagogiske opfølgningsmateriale. Vi vil også gerne benytte lejligheden til at sige stor tak til alle deltagere i den faglige referencegruppe samt fagpersoner, forældre og børn som har hjulpet os med at gennemføre de forskellige studier. Denne hjælp var uundværlig. Også tak til professor Philip Dale, Department of Speech and Hearing Sciences, University of New Mexico og professor Larry Fenson, Department of Psychology, State University of San Diego for ekspertbistand. Derudover vil vi gerne sige en særlig tak til forskningsassistent Laila K. Hansen og fuldmægtig Christina Andersen, begge fra Center for Børnesprog, som har lavet videooptagelse af sprogvurderinger og for Laila K.

Hansens vedkommende også scoret de videooptagede sprogvurderinger. Sidst, men ikke mindst, vil vi takke Mette Kjær Andersen som har hjulpet med gennemarbejdning af manuskriptet.

1. Baggrund

1.1. Udbuddet vedrørende udviklingen af materialet til sprogscreening af 3-årige børn for Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender

I august 2006 indbød Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender til afgivelse af tilbud vedrørende et sprogscreeningsmateriale til brug ved sprogscreening af alle danske 3-årige børn (se bilag 1). Kort efter udbuddet besluttede ministeriet at anvende termen 'sprogvurdering' i stedet for 'sprogscreening', hvorfor vi i det efterfølgende vil anvende termen 'sprogvurdering', også selvom termen sprogscreening blev anvendt i udbudsmaterialet (og der metodisk set er tale om en sprogscreeningsproces jf. afsnit 2.2). Det udviklede materiale har fået titlen "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige".

Ifølge udbudsmaterialet er det overordnede formål med indførelse af sprogvurdering af 3-årige børn dobbelt: for det første er målet, på systematisk vis at undersøge børn med henblik på at identificere dem, som har brug for en indsats med hensyn til at tilegne sig et alderssvarende dansk; for det andet er målet at give dagtilbuddet et værktøj, der kan anvendes til at differentiere og tilrettelægge den pædagogiske praksis i forbindelse med det generelle sprogarbejde, som dagtilbuddet, jf. læreplanerne, er forpligtet til at gennemføre.

Som følge deraf skulle det udviklede sprogvurderingsmateriale både kunne hjælpe dagtilbuddet til at identificere børn med potentiel sproglig forsinkelse og fungere som et værktøj for dagtilbuddene i forbindelse med planlægning af et differentieret sprogmiljø. Sprogvurderingerne skal ifølge udbudsmaterialet kunne identificere børn, der har brug for en ekstra eller anden indsats i forhold til at få et bedre sprog og identificere børn, der har brug for flere udfordringer i forhold til deres sproglige udvikling. Derudover var det et grundlæggende krav til sprogvurderingen, at såvel forældre som pædagoger i dagtilbud skulle inddrages i at udføre sprogvurderingsarbejdet.

I udbuddet stod anført en række specifikke krav til, hvilke sproglige dimensioner sprogvurderingsmateriale skulle indeholde. Sprogvurderingen skulle kunne beskrive:

- "barnets færdighed i at forstå talt dansk (den receptive sprogfærdighed) og barnets færdighed i at tale dansk (den produktive sprogfærdighed)
- barnets sproglige bevidsthed, fx valg af sprog og valg af kommunikationsstrategier, som en del af barnets sproglige kompetence
- hvilken fase af sprogtilegnelsen barnet befinder sig i, fx om barnet kan enkelte ord eller om barnet kan producere flerordsytringer. Det skal beskrives inden for hvilke områder, barnets ordforråd ligger
- barnets kommunikative færdigheder (herunder barnets udtale, syntaks og morfologi, ordforråd samt brug af og forståelse for normer for sprogbrug i en social kontekst)
- barnets sproglige kompetencer i forhold til hvilke kommunikationsstrategier barnet benytter sig af, når det kommunikerer med andre børn og voksne" (bilag 1: 5)

Derudover blev det i udbudsmaterialet præciseret, at sprogvurderingsmateriale skulle udvikles med særligt hensyn til modersmålstalende danske børn:

"Det forudsættes, at tosprogede børn, som defineret efter folkeskolens § 4 a, allerede i dag screenes, ligesom der også aktuelt er en proces i gang i forhold til at udarbejde vejledende materialer i forhold til screeningen af denne gruppe børn. Det er ikke hensigten, at udarbejdelsen af screeningsmateriale i forhold til alle treårige børn skal kunne rumme de særlige facetter, der er i forbindelse med at screene tosprogede børn." (bilag 1: 3)

Det fremgår dog af udbudsmaterialet, at de to sprogvurderingsmaterialer skal koordineres med hinanden med henblik på at sikre at "de to materialer supplerer hinanden, og at niveauerne i forhold til at måle børns sproglige udvikling er overensstemmende" (bilag 1: 3)

Med hensyn til afvikling af sprogvurderingen blev bl.a. følgende specifikke krav opstillet i udbudsmaterialet:

- sprogvurderingen skulle kunne gennemføres inden for 30 minutter
- sprogvurderingsmaterialet, testmaterialerne og vejledningsmaterialet skulle være gratis tilgængeligt via nettet, dvs. materialet skulle kunne printes og måtte ikke stille krav om indkøb af særlige effekter mm.
- sprogvurderingen skulle kunne afvikles ud i en køre eller brydes op og afvikles i mindre dele, såfremt det måtte være nødvendigt

Udover selve sprogvurderingsmaterialet skulle der udarbejdes en vejledning til udførelsen af sprogvurderingen og en vejledning til dagtilbuddene om, hvordan resultater fra sprogvurderingen kan følges op af pædagogiske og faglige initiativer, og hvordan forældre kan medinddrages. Desuden skulle der foreligge en beskrivelse af den sproglige udvikling op til treårsalderen. Udbuddet indeholdt tillige et krav om individuelle anbefalinger til alle børn (se bilag 1 for flere informationer).

Tidsrammen for udviklingen af sprogvurderingsmaterialet var 7.5 måned med start den 1. december 2006 og endelig afleveringsfrist den 15. juni 2007.

1.2. Det lovmæssige grundlag for sprogvurderingen

Indføring af sprogvurdering af 3-årige – og dermed også udvikling af et materiale til at gennemføre sprogvurderingen med - er en del af den nye Dagtilbudslovs § 11 (vedtaget af Folketinget 24. maj 2007), hvor der under punktet *Sprogvurdering og sprogstimulering* står:

- "Kommunalbestyrelsen har ansvaret for, at alle 3-årige børn i kommunen får tilbudt en sprogvurdering, og skal efter behov tilbyde sprogunderstøttende aktiviteter og anden bistand, jf. § 4, stk. 2, i denne lov og §§ 4 og 4 a i lov om folkeskolen.
- Stk. 2. Kommunalbestyrelsen skal i forbindelse med tilbuddet om sprogvurdering til alle familier med 3-årige børn samtidig gøre familier, der ikke anvender dagtilbud, opmærksom på muligheden for en plads i et dagtilbud.
- Stk. 3. Kommunalbestyrelsen er ansvarlig for at sikre, at barnets forældre inddrages i forbindelse med sprogvurderingerne og dagtilbuddets arbejde med at understøtte børns sprogudvikling, og at forældre får vejledning i at understøtte deres børns sproglige udvikling.
- Stk. 4. Kommunalbestyrelsen skal udarbejde og offentliggøre en plan for kommunens mål og rammer for sprogvurderinger og den sprogunderstøttende pædagogiske indsats."

(Kilde: <https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=100152>)

1.3. Valg af 'sprogkonsortiet' til udvikling af sprogvurderingsmaterialet

Til at løse opgaven med at udvikle sprogvurderingsmaterialet valgte ministeriet den 3. november 2006 et konsortium bestående af:

- Kompetenceenheden for Logopædi, CVU Storkøbenhavn
- Center for Børnesprog, Syddansk Universitet
- Mikro Værkstedet A/S
- Nationalt Videncenter for Læsning

Som det fremgik af en pressemeddelelse den 3. november 2007 lagde Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender i valget af konsortiets tilbud vægt på, at konstellationen og det afgivne tilbud:

- "er af høj kvalitet
- besidder en række gode og relevante kapaciteter i form af både faglig og praktisk viden på området
- har stor forskningsmæssig viden på området, og at konsortiets medarbejdere i adskillige år har arbejdet med børn og sprog
- udviser en stor indsigt i pædagogisk praksis og tæt kontakt til den pædagogiske verden
- lægger stor vægt på forældreinddragelse
- funderes på allerede gennemført forskningsbaseret og grundig afprøvning af forældrerapportering med gode resultater
- har sikret, at materialet bliver elektronisk og tilgængeligt
- tager højde for pædagogernes nuværende arbejde med de pædagogiske læreplaner
- har sikret afprøvning af materialet i forskellige kommuner
- er sikret koordinering af materialet med screeningsmaterialet, der udvikles i forbindelse med de tosprogede børn"

(Kilde: <http://www.minff.dk/projekter-og-puljer/bedre-kvalitet-i-dagtilbud/sprogvurdering/>)

Udover udvikling af selve sprogvurderingsmaterialet var det jf. afsnit 1.1 konsortiets opgave at udarbejde en vejledning til udførelsen af sprogvurderingen og en vejledning til dagtilbuddene om, hvordan resultater fra sprogvurderingen kan følges op af pædagogiske og faglige initiativer, og hvordan forældre kan medinddrages.

1.4. Organisering af 'sprogkonsortiet'

'Sprogkonsortiet' var organiseret i to fora, nemlig i en styregruppe og en faglig koordinationsgruppe'.

Styregruppen havde det overordnede ansvar og bestod af; Jørgen Thorslund, udviklingschef, CVU Storkøbenhavn, Flemming G. Andersen, dekan, Syddansk Universitet (SDU), Niels Askær, direktør, Mikro Værkstedet A/S; samt Klara Korsgaard, centerleder, Nationalt Videncenter for Læsning (NVIL). Dorthe Bleses, Hans Månsson og Rune N. Jørgensen deltog desuden i styregruppemøderne som repræsentanter for den faglige koordinationsgruppe (se neden for).

Den faglige koordinationsgruppe, der stod for den egentlige udvikling af materialet, bestod af Dorthe Bleses, lektor og centerleder for Center for Børnesprog, SDU; Rune N. Jørgensen, akademisk fuldmægtig, Center for Børnesprog, SDU; Peter Mikkelsen, souschef, Udviklingsafdelingen, CVU Storkøbenhavn; Hans Månsson, lektor, faglig koordinator, Kompetenceenheden for Logopædi, NVIL; Torben Worm, udviklingschef, Mikro Værkstedet A/S.

Derudover var der tilknyttet en lang række faglige medarbejdere, som på forskellig vis deltog i udviklingen af sprogvurderingsmaterialet: Werner Vach, professor, Center for Børnesprog og Forskningsenheden for Statistik, SDU, Inge Benn Thomsen, adjunkt, CVU Storkøbenhavn; Thorleif Frøkjær, lektor, CVU Storkøbenhavn; Rene Byrskov, udvikler, Mikro Værkstedet A/S; Mona Askær, illustrator, Mikro Værkstedet A/S; Thomas Sørensen, grafiker, Mikro Værkstedet A/S.

Center for Børnesprog har haft det primære ansvar for udviklingen af selve sprogvurderingsmaterialet og den tilhørende vejledning, mens CVU Storkøbenhavn har haft det primære ansvar for udviklingen af den pædagogiske opfølgning med tilhørende vejledningsmaterialer. Sidstnævnte opgave vil som omtalt ikke blive behandlet her.

2. Grundlæggende principper bag udviklingen af "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige"

2.1. Målet med sprogvurderingsmaterialet

Jf. udbuddet omtalt i afsnit 1.1 ovenfor skal sprogvurderingsmaterialet dels kunne identificere børn med potentiel sproglig forsinkelse, dels fungere som et værktøj for dagtilbuddene i forbindelse med planlægning af differentieret sprogmiljø. Sprogvurderingen foregår derfor i et samspil mellem forældre og pædagoger, der er centrale figurer i det 3-årige barns daglige liv. Sprogvurderingsværktøjet skal inkludere forskellige sproglige dimensioner og resultere i individuelle anbefalinger til den efterfølgende pædagogiske indsats.

2.2. Overordnede principper for udvikling af sprogvurderingsmaterialet

På baggrund af de nævnte krav til sprogvurderingsmaterialet er materialet blevet udviklet med udgangspunkt i følgende grundlæggende principper:

- *Sprogvurderingsmaterialet skal anvendes af pædagoger i dagtilbud og det skal derfor være håndterbart for dagtilbudspersonale*

Vi har tilstræbt at gøre materialet håndterbart, dels ved at gøre sprogvurderingsmaterialets format (og det tilhørende vejledningsmateriale) så overskueligt og let tilgængeligt som muligt (se afsnit 3.1.1), dels ved at basere materialet på test som pædagoger har en uddannelsesmæssig baggrund for at kunne håndtere (dette betyder bl.a. at vi har fravalgt en opgave som fx 'non-word-repetition' selvom barnets evne til at eftersige enkeltlyde korrekt i nonsensord ser ud til at kunne forudsige barnets kompetence på forskellige sproglige dimensioner, bl.a. ordforrådet (se fx Gathercole, 2006)).

- *Sprogvurderingsmaterialet inddrager såvel forældre som pædagoger aktivt i processen*

Såvel forældre som pædagoger er helt centrale aktører i (næsten) alle danske børns daglige liv. Begge parter har som følge deraf et stort kendskab til børnenes sprogtilegnelse og vi har derfor valgt at inddrage begge helt centralt i sprogvurderingsprocessen. Forældre kan inddrages aktivt i sprogvurderingen, fordi de har en stor implicit viden om deres eget barns sprogtilegnelse. Dette hænger sammen med, at forældrene har lejlighed til at observere barnet i en lang række forskellige situationer, hvilket giver dem en stor erfaringsbaseret viden om deres barns spontane sproglige adfærd. Aktiv inddragelse af forældre ses i forbindelse med flere udenlandske screeningsmaterialer (se Nelson, Nygren, Walker & Panoscha, 2006) og sammenligninger mellem udkommet af CDI-forælderreporter og direkte målinger af børns sprog viser en høj korrelation (se fx Heilmann, Ellis Weismer, Evans & Hollar, 2005).

At inddrage forældrene giver samtidig mulighed for at inddrage viden om barnets sproglige færdigheder fra sammenhænge, der ikke er påvirket af adfærdsbetingede faktorer som fx en testsituation, hvor barnet kan være genert, træt eller lignende. Ved brug af tjeklister (forælderreporter), der spørger konkret til forskellige sproglige størrelser som fx ord, er det muligt at udnytte forældrenes viden.

Såvel de grundlæggende videnskabelige undersøgelser som en afprøvning af et screeningsredskab i samarbejde med Fredericia Kommune i 2006 har vist, at forældre kan vurdere deres børns sprog på en tilstrækkelig præcis måde til, at forælderreportering kan anvendes til sprogvurdering (se fx Bleses, Vach, Wehberg, Faber & Madsen, 2007^b; Bleses, Vach, Møller & Worm, 2006; 2007^c for flere detaljer. Se også Fenson, Marchman, Thal, Da-

le, Reznick & Bates, 2007, som bl.a. også diskuterer metodiske udfordringer ved denne metode).

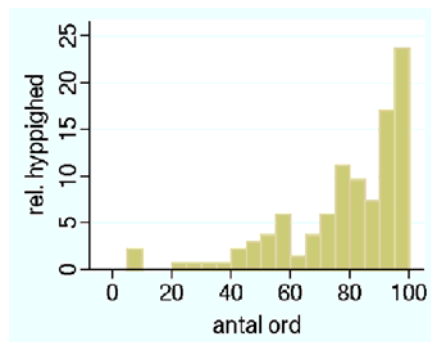
- *Sprogvurderingsmaterialet er baseret på empiriske data og dokumentation af danske børns sprogtiltagelse, hvor dette overhovedet har været muligt*

Bl.a. nyere dansk forskning har peget på, at det specifikke sprog (det være sig dansk eller svensk...), som barnet tilegner sig, kan have indflydelse på sprogtiltagelsen, fx på hvornår forskellige sproglige dimensioner tilegnes (se Bleses et al., forthc. 2008^b). Derfor er det helt afgørende at basere udvikling af materialer til vurdering af børns sprog på dokumenteret viden omkring danske børns sprogtiltagelse. Vores empiriske grundlag er primært baseret på en stor videnskabelig undersøgelse af den tidlige sprogtiltagelse hos mere end 6.000 børn i alderen 8-36 måneder, som Center for Børnesprog har udført (se Bleses et al., 2007^b, forthcoming^a). Denne undersøgelse, der bygger på forælderreportering, suppleres af nogle mindre undersøgelser, bl.a. af tvillingers spontane talesprog (se Basbøll, Bleses, Cadierno, Jensen, Ladegaard, Madsen, Millar, Sinha & Thomsen, 2002). Vi har anvendt de videnskabelige undersøgelser til at finde egnede sproglige størrelser, som tilsyneladende er særligt gode til at sige noget om sprogtiltagelsen hos 3-årige børn. Vi har kunnet anvende de videnskabelige undersøgelser til at udvælge items til forståelse og produktion af ord og grammatiske endelser/grammatiske udtryk (indgår primært i del I, del II og del VI, se afsnit 3.1.1), mens vi ikke har haft noget videnskabeligt grundlag for valg af items i forbindelse med de lydige opgaver (del III og IV), hukommelsesopgaven og de sproglige strategier. Her har vi dels støttet os til, hvilke sproglige størrelser anden forskning har peget på er gode til at identificere børn med sproglig forsinkelse eller sproglige vanskeligheder, dels ladet os inspirere af eksisterende testmaterialer (for en mere detaljeret gennemgang af valg af konkrete items til sprogvurderingsmaterialet, se afsnit 3.1.1).

- *Sprogvurderingsmaterialet er særligt sensitivt, dvs. følsomt, i den lave ende af fordelingen med henblik på en mere sikker identifikation af børn med potentielle sproglige problemer*

Jf. afsnit 1.1 fremgik det af udbudsmaterialet, at sprogvurderingsværktøjet både skulle kunne identificere børn, der har brug for en ekstra indsats i forhold til at få et bedre sprog og børn, der har brug for flere udfordringer i forhold til deres sproglige udvikling. Det er imidlertid ikke muligt at gøre et materiale lige sensitivt i såvel den lave som den høje ende af fordelingen. Et afgørende metodisk valg i forbindelse med udarbejdelsen af sprogvurderingsmaterialet har derfor været at udvikle det til at være særligt velegnet til at identificere børn med (potentielle) sproglige forsinkelser eller vanskeligheder. Sprogvurderingsmaterialet er altså i udgangspunktet designet som et screeningsinstrument ved at være særligt sensitivt overfor børn, der scoringsmæssigt ligger i den lave ende af spektret. En skæv distribution af de sproglige størrelser, der er repræsenteret i sprogvurderingsmaterialet gør det nemlig muligt at skelne mellem børn i den laveste ende af skalaen ved 3 års alderen, dvs. der er stor afstand mellem antallet af fx ord, der udgør de laveste percentiler og ord, der udgør de højeste percentiler. Dette princip ses eksemplificeret i Figur 2.1, der viser, hvordan vi ønsker at børnene skal fordele sig på en bestemt sproglig opgave således at den overvejende del af børnene falder i den høje ende af fordelingen, mens få børn scorer markant lavere end resten af gruppen.

Figur 2.1: Ønsket fordeling af scoren blandt alle børn

Dette betyder, at kun sproglige størrelser, som næsten alle 3-årige børn typisk bruger, er inkluderet i sprogvurderingsmaterialet. Når et barn kun kan sige en meget begrænset del af disse sproglige størrelser, er det derfor et tegn på, at barnet er potentiel forsinket i sprogtilegnelsesprocessen.

- *Udkommet af sprogvurderingsmaterialet er en indikator for et barns sproglige kompetence på et givet tidspunkt i udviklingen og det grundlæggende princip er, at vi sammenligner et enkelt barns score i forhold til andre børns scorer på en udvalgt sproglig dimension*

Målet er at sprogvurderingsmaterialet skal kunne give et *indeks* for et barns sproglige kompetence på et givet tidspunkt i udviklingen. Ud fra normeringen af materialets forskellige dele (repræsenteret ved graferne til hver del af materialet, se afsnit 3.1.1.3) kan man sammenligne et enkelt barns score i forhold til andre børns scorer på en udvalgt sproglig dimension. Med andre ord kan man ud fra det kontrollerede og sammenlignelige indeks få et klart billede af, hvordan fx størrelsen af barnets ordforråd svarer til andre børns ordforråd på samme alderstrin. Et sådant princip gør sprogvurderingsmaterialet mindre sårbart forstået på den måde, at selvom nogle af materialets dele skulle vise sig ikke at være lige prædiktive med hensyn til at identificere børn med sproglig forsinkelse, så kan vi under alle omstændigheder med materialet pege på de børn, som klarer sig dårligst på de forskellige sproglige dimensioner, som materialet indeholder, sammenlignet med andre børn.

- *Til hver enkelt del af sprogscreeningen er der alders- og kønsspecifikke normer*

Forskning har vist, at piger og drenges sproglige udvikling er forskellig på dette alderstrin med hensyn til omfang af ordforrådet og opnåelse af forskellige milepæle. Bl.a. har vores egen forskning baseret på det tværsnitlige CDI-studie vist en lille, men stabil forskel i tilegnelsen af alle de sproglige dimensioner (se Bleses et al., 2007^b), således at piger er lidt hurtigere end drenge over hele spektret (dvs. både i den lave og den høje ende af fordelingen). Resultater som disse peger på forskellige mønstre for piger og drenge. Da vi ikke i udgangspunktet har forskning, der dokumenterer, at den langsommere tilegneshastighed samtidig er indsatskrævende, ønsker vi i udgangspunktet at anerkende de forskellige tilegnelsesmønstre og opererer derfor med forskellige normer for piger og drenge. På den måde risikerer vi ikke at identificere for mange drenge, der måske alene følger et aldersvarende men langsommere tilegnelsesmønster end pigerne, som havende potentielle sproglige vanskeligheder.

- *Sprogvurderingsmaterialet maksimerer score-reliabilitet ved at operere med faste grænser for identifikation af børn*

Sprogvurderingen administreres på en måde, så resultaterne på tværs af de enkelte sprogvurderinger kan sammenlignes og resultere i en, så vidt muligt, ensartet vurdering overfor de børn, hvis sproglige udvikling er sammenlignelig. Der opereres med tre udviklingszoner. Udviklingszonerne er defineret således, at udviklingszone C udgøres af de 5% af børnene med de laveste scorer, udviklingszone B udgøres af de 5%-15% af børnene med de næstlaveste scorer, mens udviklingszone A udgøres af resten af børnene. Normerne for, hvornår et barn falder indenfor de tre udviklingszoner, er fastsat på baggrund af et normeringsstudie (se afsnit 5).

- *Sprogvurderingen skal resultere i konkrete anbefalinger til hvert enkelt barn men samtidig tage hensyn til ressourceforbrug*

En 'universel' sprogscreening – som indførelsen af sprogvurdering af 3-årige er udtryk for – omfatter i princippet alle børn i Danmark og derfor også den store gruppe af børn, der har et normalt og alderssvarende sprog. Af hensyn til ressourceforbruget har vi derfor målrettet den efterfølgende indsats sådan, at de fleste ressourcer anvendes til de børn, der har størst behov. Dette sikres ved, at de konkrete anbefalinger til hvert enkelt barn begrænses til tre overordnede indsatsgrupper, således at børn med et alderssvarende sprog skal have en 'generel indsats' (dvs. den sproglige indsats som man i øvrigt praktiserer i dagtilbuddet for at skabe et sprogligt befordrende miljø), en mindre gruppe af børn, hvor der kan være mistanke om sproglige problemer, skal have en 'fokuseret indsats', mens den lille gruppe af børn, der ligger nederst i fordelingen skal have en 'særlig indsats', der betyder en form for logopædisk bistand.

- *Sprogvurderingsmaterialet muliggør overskuelig monitorering (opfølgning) og evaluering af sprogvurderingen både for dagtilbud og kommune, og er yderligere tilrettelagt, så processen kan it-baseres med henblik på administration og monitorering*

Denne mulighed har Mikro Værkstedet A/S i samarbejde med Center for Børnesprog fulgt op på og udviklet et digitalt netbaseret managementsystem *sprogvurdering.dk* under pakken *Børn og Sprog* til at administrere arbejdet med ministeriets sprogvurderingsmateriale. Managementsystemet kan købes af kommunerne. Udover de kommunale administrative fordele som sikring af data og mulighed for løbende monitorering giver den digitale version enestående muligheder for opfølgende forskning (læs mere på www.sprogvurdering.dk; se også afsnit 7).

2.3. Afprøvning af sprogvurderingsmaterialet

Som konsekvens af princippet om, at sprogvurderingsmaterialet så vidt det overhovedet er muligt skal baseres på dokumentation (jf. afsnit 2.2), er udviklingen af sprogvurderingsmaterialet baseret på en afprøvning af materialet på forskellige niveauer. Afprøvningen er så vidt muligt afviklet på en måde der ligger så tæt som muligt op af den måde sprogvurderingsmaterialet efterfølgende tænkes anvendt i praksis.

Udviklingen af materialet forløber i tre trin, der er tilrettelagt med henblik på at evaluere forskellige aspekter af sprogvurderingsmaterialet og anvendelsen af materialet:

- En *pilotafprøvning* omfattende tre pilotstudier, der har fokus på a) at evaluere om såvel de grundlæggende principper bag sprogvurderingsmaterialet som de konkrete items inden for hver del af materialet fungerer (se afsnit 3.1); b) om pædagogerne kan anvende materialet efter hensigten (se afsnit 3.2); samt c) hvordan sprogvurderingsmaterialet (ikke mindst vejledningen i selve sprogvurderingsmaterialet) og sprogvurderingsprocessen mere generelt fungerer (se afsnit 3.3)

- Et *referencestudie* hvor hovedformålet er at undersøge om vurderingen af udvalgte børns sproglige kompetencer baseret på anvendelse af sprogvurderingsmaterialet er sammenligneligt med en uafhængig logopædisk vurdering baseret på referencetest (se afsnit 4)
- Et *normeringsstudie* der har til formål dels at finjustere sprogvurderingsmaterialet indholds-mæssigt og grafisk, dels at indsamle data med henblik på fastsættelse af normer for udvikling inden for hvert af sprogvurderingsmaterialets syv dele (se afsnit 5).

Afprøvningen af forskellige aspekter af sprogvurderingsmaterialet og sprogvurderingsprocessen skete i tæt samarbejde med 18 kommuner og personalet i mere end 360 institutioner landet over. Alle afprøvninger er anmeldt til datatilsynet.

2.4. Samarbejdspartnere i forbindelse med udvikling af sprogvurderingsmaterialet

I forbindelse med udviklingen af materialet blev der tilknyttet forskellige fagpersoner samt forskere med særlig viden inden for sprogvurdering af børn.

Ved projektets start blev der således dannet en referencegruppe bestående af repræsentanter (først og fremmest pædagogiske konsulenter og talepædagogiske konsulenter) for de i alt 18 kommuner, som deltog i pilotafprøvningen, der omfattede tre pilotstudier, referencestudiet samt normeringsstudiet (hvilke kommuner der deltog i de enkelte studier fremgår under gennemgang af proceduren for hver studie). Der blev afholdt tre møder (11. december 2006, 24. januar 2007 samt 21. marts 2007), hvor mellem 25 og 40 repræsentanter deltog. Referencegruppen havde flere funktioner. For det første fungerede referencegruppen som sparringspartner i forbindelse med udformningen af første version af sprogvurderingsmaterialet og pilotstudiet af materialet, for det andet havde referencegruppens medlemmer ansvar for den lokale afvikling af pilotstudiet og normeringsstudiet.

Derudover blev der tilknyttet to internationale eksperter, nemlig professor Philip Dale, Department of Speech and Hearing Sciences, University of New Mexico og professor Larry Fenson, Department of Psychology, State University of San Diego. Der blev afholdt møder i San Diego den 10.-12. januar 2007. I den forbindelse blev første udkast til sprogvurderingsmaterialet desuden præsenteret for en bredere gruppe af forskere. Derudover blev Philip Dale og Larry Fenson konsulteret via e-mail efter behov.

I forbindelse med udviklingen og færdiggørelsen af sprogvurderingsmaterialet blev der også afholdt tre møder (23. november 2006, 13. marts 2007 og den 5. juli 2007) med repræsentanter for Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggende i løbet af de 7 måneder som udarbejdelsen af sprogvurderingsmaterialet varede.

3. Pilotafprøvning

Formålet med pilotafprøvningen var at evaluere forskellige aspekter af sprogvurderingsmaterialet og anvendelsen af materialet.

Der blev iværksat en pilotafprøvning med 3 pilotstudier:

- Afprøvning af første version af sprogvurderingsmaterialet på et udvalgt antal børn i alderen 36 til 38 måneder
- Videooptagelser af udvalgte sprogvurderinger (kun pædagogens del af sprogvurderingen)
- Evaluering foretaget af forældre og pædagoger baseret på spørgeskemaer

De tre pilotstudier bidrager til at belyse forskellige aspekter af følgende fire spørgsmål, som pilotafprøvningen havde fokus på:

- Hvordan fungerer det overordnede koncept?

- Hvordan fungerer den konkrete udformning af første version af sprogvurderingsmaterialet (forældre- og registreringsskema)?
- Hvilke opgavetyper og sproglige items fungerer?
- Kan pædagogerne administrere og score børnenes præstationer?

Desuden indeholdt spørgeskemaet til forældre og pædagoger nogle mere generelle spørgsmål.

I den resterende del af dette kapitel vil vi beskrive pilotafprøvningen. De tre pilotstudier beskrives hver for sig, hvorefter vi i hovedtræk opsummerer resultatet af pilotafprøvningen ud fra de fire spørgsmål listet her (se afsnit 3.4).

3.1. Pilotstudiet af sprogvurderingsmaterialet

I dette afsnit vil vi gennemgå konstruktionen af den første version af sprogvurderingsmaterialet, proceduren for gennemførelsen af afprøvningen af materialet samt resultaterne for pilotstudiet. Dette første pilotstudie har fokus på, hvilke opgavetyper og sproglige items, der fungerer bedst. Spørgsmålet belyses ved sproglige analyser af sprogvurderinger af børn udvalgt til pilotstudiet.

3.1.1. Første version af sprogvurderingsmaterialet

I dette afsnit vil vi gennemgå konstruktionen af den første version af sprogvurderingsmaterialet såvel indholdsmæssigt som grafisk (se bilag 3).

Med udgangspunkt i ønsket om at inddrage forældre så meget som muligt besluttede vi allerede fra starten, at forældrene skulle deltage aktivt i selve sprogvurderingen (se afsnit 2.2). Sprogvurderingsmaterialet er således bygget op af en kombination af forælderreportering baseret på tjeklister (del I og del II i Tabel 3.1, se neden for) og strukturerede test (primært baseret på billedelicitering og objektmanipulation), tjeklister og generelle spørgsmål, som alle udføres af pædagogen i dagtilbuddet (del III – del VII i Tabel 3.1, se neden for).

Jf. afsnit 2.2 er sprogvurderingsmaterialet rent indholdsmæssigt udviklet således, at det er særligt sensitivt i forhold til at identificere børn med (potentiel) sproglig forsinkelse eller sproglige vanskeligheder. For at opnå dette blev de krav til materialets indhold, der var formuleret i udbuddet fra Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender (jf. afsnit 1.1), justeret.

De lingvistiske komponenter til den første version af sprogvurderingsmaterialet blev udviklet med inspiration fra:

- tidligere forskning, herunder prædiktorer af sproglig forsinkelse påvist ved andre studier (så som studier inkluderet i Nelson et al., 2006)
- egne empiriske studier, først og fremmest det tværsnitlige CDI-studie baseret på >6.000 danske børn (Bleses et al., 2007^b; Bleses et al., forthcoming^a) på såvel et overordnet (valg af sproglige dimensioner) som et konkret niveau (valg af konkrete items) (se afsnit 3.1.1.1 og 3.1.1.2 neden for)
- eksisterende (danske) evalueringmateriale (for oversigt over danske evalueringmateriale (se Møller, 2005 samt Slott, Vach & Bleses, indsendt)
- eksperter (se afsnit 2.4)

Vi besluttede, at vi ville inkludere flere sproglige opgavetyper/sproglige dimensioner/konkrete items i den første version end der skulle indgå i den endelige version med det formål at kunne evaluere og udvælge de dele, der fungerede bedst.

Mht. de metoder, som sprogvurderingsmaterialet er baseret på, er der tre hovedprincipper: for det første har vi i del I og del II inddraget metoder baseret på forælderreporter som i udgangspunktet stammer fra Fenson og kollegaer (se Fenson et al., 2007) og som vi selv har anvendt i en adapteret version i forbindelse med egen forskning (se Bleses et al., 2007^b). For det andet har vi i del II og del VII anvendt en metode, der er inspireret af Dale, Price, Bishop & Plomin (2003). For

det tredje har vi – i del III-VI trukket på metoder som er kendt fra den logopædiske praksis, nemlig billedelicitering (der også anvendes i meget forskning) samt objektmanipulation (for en mere videnskabeligt baseret gennemgang af baggrund for inklusion af sproglige dimensioner i sprogvurderingsmaterialet, se Bleses, Vach, Jørgensen & Worm, under udarbejdelse^a).

Vi vil indledningsvis præsentere en oversigt over hele materialet, hvorefter vi i afsnit 3.1.1.1 og 3.1.1.2 vil gå i detaljen med opbygningen af henholdsvis forældreskemaet og registreringskemaet. Registreringskemaet fungerer som styring af sprogvurderingsprocessen og som opsummering af resultaterne på de forskellige dele af sprogvurderingen. Registreringskemaet indeholder også de test som pædagogen skal udføre sammen med barnet.

Følgende syv sproglige dimensioner, listet i Tabel 3.1, indgik i den første version af sprogvurderingsmaterialet (det fremgår af tredje kolonne hvem der er 'udøver'). Del I – III vedrører barnets produktive sprog, mens del IV – VI vedrører barnets receptive sprogkompetencer. Del VII tapper ind i kommunikative strategier.

Tabel 3.1: Oversigt over sproglige dimensioner i første version af sprogvurderingsmaterialet

Del	Sproglig dimension	Udøver
Del I:	Ordforråd	Forældre
Del II:	Sproglig opbygning (ords endelser, sætningslængde og sætningsopbygning)	Forældre
	Generelle spørgsmål	Forældre
Del III:	Udtale af sproglyde	Pædagog
Del IV:	Opfattelse af sproglyde	Pædagog
Del V:	Hukommelse (tal, sætninger)	Pædagog
Del VI:	Sprogforståelse (præpositioner, abstrakte ord om størrelser, former og følelser)	Pædagog
Del VII:	Kommunikationsstrategier (sproglige strategier og generelle spørgsmål)	Pædagog

Når de syv dele af sprogvurderingen er gennemført, skal sprogvurderingens resultat samles på et scoringsark. Da afprøvningen af den første version af sprogvurderingsmaterialet var en del af selve udviklingen af materialet vurderede vi, at det ikke var hensigtsmæssigt at bede pædagogerne om at udarbejde en samlet sproglig profil for hvert enkelt barn, så udviklingen og afprøvning af scoringsarket indgik ikke i pilotafprøvningen. Derfor beskrives scoringsarket og udfyldelsen af det først i forbindelse med normeringsstudiet (se afsnit 5.1.3).

Grafisk er sprogvurderingsmaterialet principielt tilrettelagt således, at vejledning og scoring præsenteres parallelt. Den venstre kolonne i skemaet er således forbeholdt instrukser og anvisninger til forældrene og pædagogerne, mens højre kolonne er forbeholdt registreringen af barnets score (dog præsenteres testitem i højre kolonne, fordi barnets score skal registreres i forbindelse med disse). Denne form er valgt så vejledningen til gennemførelsen af sprogvurderingen hele tiden er præsent, bl.a. for at undgå praksisvariation med følgende usikkerhed og uensartethed i administration og tolkning af sprogvurderingsresultatet. Erfaringerne fra den logopædiske praksis viser nemlig, at testmaterialer ofte anvendes meget forskelligt. En af forklaringerne på dette kan være, at mange test består af henholdsvis et testbatteri (fx billedmappe) og en vejledning. Problemet kan her være at man med tiden glemmer vejledningen og udvikler sin egen praksis omkring gennemførelsen af testen.

3.1.1.1. Forældreskemaets opbygning (del I-II)

Som beskrevet ovenfor bygger denne del af sprogvurderingsmaterialet rent metodisk på forældre-rapportering, dvs. at forældre på basis af tjeklister afkrydser konkrete spørgsmål vedrørende deres barns sprog. Den første version af forældrerapportskemaet (materiale nr. 1, se bilag 3) er bygget således op:

Del I: Ordforråd

Denne del skal udrede barnets produktive ordforråd. Forældrene skal krydse de ord af, som barnet aktivt bruger i hverdagen.

Ordforrådsdelen består af 100 ord, som er fordelt på 4 kategorier: substantiver (34), verber (29), adjektiver (15), mens de resterende 22 udgøres af forskellige funktionsord (se bilag 3).

Ordene er udvalgt på basis af den tværsnitlige CDI-studie omtalt ovenfor (Bleses et al., 2007^b). Ordene er udvalgt, så det er muligt at skelne mellem børn i den laveste ende af skalaen ved 3 års alderen (jf. det overordnede princip beskrevet i afsnit 2.2), dvs. ord som mellem 60% og 90% af alle børn i 3 års alderen kan sige. Især tilegnelsen af ord er påvirket af ydre faktorer i barnets liv, og vi har derfor i udgangspunktet frasorteret ord, der favoriserer specifikke grupper af børn, fx ord som piger eller drenge kan bedst, eller ord som børn fra landet eller byen har større forudsætninger for at kunne sige. Vi har også undersøgt, om de enkelte ord genspejler den generelle udvikling hos børn, eller om de muligvis er påvirket af andre faktorer, som fx sociale forhold, barnets miljø eller familiens sammensætning (se en detaljeret beskrivelse i Bleses et al., 2006 samt Vach, Bleses, Jørgensen & Worm, under udarbejdelse).

Del II: Sproglig opbygning:

Denne del skal beskrive barnets tilegnelse af visse grammatiske størrelser og evnen til at opbygge mere komplekse ytringer. Den første version af forældreskemaet indeholder to typer af spørgsmål, der tapper ind i børns grammatiske udvikling, nemlig tilegnelsen af ords endelser og sætningsopbygning. Sidstnævnte undersøges med 2 forskellige metoder med henblik på at finde den mest hensigtsmæssige metode til at belyse tilegnelsen af mere komplekst sprog på. I forældreskemaet er de refereret til som henholdsvis 'sætningslængde' og 'sætningsopbygning'. 'Ords endelser' og 'sætningsopbygning' skal tælles sammen til en samlet score for 'sproglig opbygning'.

Forældrerapporten indeholder desuden fire generelle spørgsmål til barnets sprogtilegnelse, som forældrene skal svare på.

Del II: Sproglig opbygning (endelser)

Denne del skal vise om barnet er begyndt på at producere bøjningsendelser. Delen består af tre spørgsmål vedrørende barnets brug af henholdsvis pluralisendelser, genitivendelser samt præteritumsendelser og forældrene skal markere hvorvidt barnet 'ofte', 'nogle gange' eller 'ikke endnu' anvender disse endelser (se bilag 3). Disse spørgsmål stammer direkte fra det originale forældrerapportskema *CDI: Ord og sætninger*. I det tværsnitlige studie finder vi, at spørgsmålene er gode til at sige noget om barnets begyndende grammatiske kompetencer (Bleses et al., 2007^b).

Del II: Sproglig opbygning (sætningslængde)

Denne del skal vise hvor komplekst et sprog barnet er i stand til at producere. Metoden, der som omtalt er lånt fra Dale et al. (2003), går ud på at præsentere forældrene for 6 udsagn af stigende kompleksitet fra 'vores barn siger ikke noget endnu' til 'vores barn taler i lange og komplicerede sætninger', hvor forældrene skal afkrydse det udsagn, som bedst beskriver deres barns sprog lige nu (se bilag 3). Til hvert udsagn er knyttet et par eksempler.

Del II: Sproglig opbygning (sætningsopbygning)

Denne del skal ligeledes vise, hvor komplekst et sprog barnet er i stand til at producere, men her har vi nyudviklet en metode på basis af kompleksitetsdelen fra det originale forældrerapportskema *CDI: Ord og sætninger*. Med udgangspunkt i analyser af kompleksitetsdelen i det tværsnitlige CDI-studie (se Bleses et al., 2007^b) har vi udvalgt nogle grammatiske størrelser og typer af konstruktioner, som typisk tilegnes af 3-årige børn.

Vi har dernæst beskrevet 7 konkrete situationer, som forældrene kan genkende fra deres daglige liv med børnene. I forbindelse med hvert af dem listes mellem 5 og 7 forskellige eksempler, der

afviger systematisk fra hinanden i sværhedsgrad fra et enkelt ord til komplekse sætninger (se bilag 3). Rent metodisk er ideen altså – via forældrenes genkendelse af dagligdags situationer – at få dem til at vælge det eksempel, der bedst muligt beskriver den måde deres barn snakker på lige nu. Den første situation forældrene skal forestille sig er, at deres barn var henne hos en legekammerat dagen før, og faldt ned fra en stol. Forældrene skal derefter notere, hvilket af de følgende 6 eksempler, der mest ligner den måde barnet snakker på lige nu, når det skal fortælle om en lignende hændelse. Første eksempel er en et-ordsytring 'falder' hvor barnet bruger præsensformen. I det næste niveau anvender barnet korrekt en præteritumsform 'faldt' og udbygger med adverbiet 'ned' ('faldt ned'). I det tredje eksempel har barnet også angivet hvor det faldt ned fra, dvs. substantivet 'stolen' er medtaget ('faldt ned stolen'), i det fjerde eksempel er agenten i stedet angivet ('jeg/mig faldt ned') hvilket altså rent sprogligt er mere komplekst end eksempel 3. I det femte eksempel er der en grammatisk korrekt sætning 'jeg faldt ned fra stolen' og i det sjette eksempel er sætningen gjort yderligere kompleks, idet der også er medtaget en tidsbestemmelse 'i går', dvs. hele ytringen lyder 'jeg faldt ned fra stolen i går'.

De konkrete eksempler, der nævnes i forbindelse med de 7 scenarier, er så vidt muligt baseret på Bleses et al. (2007^b), men vi har ikke på forhånd haft mulighed for empirisk at dokumentere tilgængelsesrækkefølgen af alle de sproglige eksempler, der optræder i denne opgave.

Del II: Sproglig opbygning (generelle spørgsmål)

Denne del spørger til 'forældrebetragtning' målt på fire spørgsmål, der på et overordnet niveau tapper ind i barnets sproglige kompetencer ved at bede forældrene om at vurdere om der 'aldrig', 'sommetider', 'ofte' eller 'hele tiden' er problemer med barnets høreelse, barnets forståelse af andre, andres forståelse af barnet og barnets udtale.

Sidst i forældreskemaet er der afsat plads til, at forældrene kan skrive andre kommentarer om deres børns sprog.

3.1.1.2. Registreringsskemaets opbygning (del III-VII)

Styringen af sprogvurderingsprocessen foregår som omtalt ovenfor med udgangspunkt i registreringsskemaet. Registreringsskemaet består derfor af 7 dele. Som beskrevet i afsnit 3.1.1 er registreringsskemaet bygget sådan op, at den venstre kolonne i skemaet er forbeholdt instrukser og anvisninger til pædagogen, mens højre side er forbeholdt registreringen af barnets score. Desuden er der i højre side i hver af de 7 dele en graf, hvor barnets score skal plottes ind.

Del I og del II, dvs. de første to dele af registreringsskemaet, er anderledes opbygget end de resterende, idet de sproglige opgaver står i forældreskemaet, så her skal resultaterne fra de to første dele ('ordforråd' og 'sproglig opbygning') alene registreres og opsummeres. For del I udregnes der en totalscore for 'ordforråd' (maks. 100), som plottets ind i grafen i højre side. For del II udregnes der en totalscore for 'sproglig opbygning' (maks. 53), der beregnes ved at lægge subtotalerne for 'ords endelser', 'sætningslængde' samt 'sætningsopbygning' sammen, som efterfølgende plottes ind i grafen. Der udregnes ikke nogen score for de generelle spørgsmål (se bilag 3).

De resterende 5 dele (del III – del VII) er bygget således op, at hver enkelt del indledes med de sproglige opgaver, hvorefter resultatet skal registreres og til sidst opsummeres. Vi vil i det følgende gennemgå del III til del VII.

Del III: Udtale af sproglyde:

Denne del skal beskrive, i hvilket omfang barnet er i stand til at producere simple lyde i begyndelsen af et ord. Jf. princippet om at materialet er udviklet til at være mest sensitivt i den lave ende af spektret, spørges kun til initiale simple lyde, da mange 3-årige fx ikke kan udtale konsonantklynger endnu. Der har ikke været gennemført studier af den tidlige fonologiske tilegnelse hos danske børn, så de udvalgte lyde er dels baseret på udenlandske studier samt på praksiserfaring. Der spørges til udtale af nasaler (/m/ og /n/), klusiler (/p/, /t/, /k/, /b/, /g/, /d/) samt frikativer

(/s/, /f/) (vi har dog skelet til Wehberg, Vach, Bleses, Thomsen, Madsen & Basbøll, 2007, der bl.a. beskriver lydstrukturen i danske børns første ord).

Opgaven er en eftersigelsesopgave, dvs. pædagogen siger hvert af ordene højt ét af gangen, hvorefter barnet skal gentage hvad pædagogen siger. Opgaven består af 10 ord. Med opgaven følger et billede, der viser to børn, der leger på et børneværelse (materiale 2, se bilag 3). Billedet indeholder de 10 ord, således at pædagogen kan understøtte barnet ved at pege på de udvalgte ord på billedet.

Pædagogen skal sætte plus ud for de ord, hvor barnet kan udtale den første lyd i ordet, og minus ud for de ord, hvor barnet ikke kan udtale den første lyd i ordet. Der udregnes en totalscore for del III (maks. 10), og scoren plottes efterfølgende ind i grafen i registreringsskemaets høje kolonne.

Del IV: Opfattelse af sproglyde:

Denne del skal vise, om barnet kan skelne simple lyde i begyndelsen af et ord, dvs. barnet skal kunne skelne mellem minimale ordpar, hvor den første lyd i ordet afviger mindst muligt fra hinanden. Udvælgelsen af lyde er dels baseret på sværhedsgrad (nasal (/m/), klusiler (/p/, /t/, /k/, /b/, /g/, /d/) samt de to frikativer /s/ og /v/), dels på muligheden for at finde minimale ordpar, som børn i denne aldersgruppe kender.

Opgaven er en diskriminationsopgave. Barnet præsenteres for otte billedpar, et af gangen (materiale nr. 3, se bilag 3). For hvert billedpar skal pædagogen sige begge ord i ordparrene højt og efterfølgende gentage det ord i ordparret, som er markeret med fedt (først de 8 ord til venstre, så de næste 8 ord til højre), og bede barnet om at pege på det billede, der passer til ordet.

Pædagogen afkrydser løbende i højre spalte, hvilket billede barnet peger på. Der udregnes en totalscore for del IV (maks. 16), og scoren plottes efterfølgende ind i grafen i registreringsskemaets høje kolonne.

Del V: Hukommelse:

Denne opgave skal beskrive, hvor god barnets korttidshukommelse er, dvs. hvor god barnet er til at huske ting, som barnet lige har hørt. 2 forskellige metoder afprøves.

Del V: Hukommelse (talkombinationer)

Denne opgave er en eftersigelsesopgave baseret på tal, dvs. pædagogen siger talkombinationer af forskellig længde højt, hvorefter barnet skal gentage talkombinationerne nøjagtigt. Der er 5 typer af talkombinationer (fra 1 til 5 tal). Der er 2 eksempler på hver kombination.

Pædagogen skal sætte plus ud for talkombinationer, hvor barnet kan gentage alle tallene i korrekt rækkefølge, og minus ud for de talkombinationer, hvor barnet ikke kan gentage alle tallene i korrekt rækkefølge.

Del V: Hukommelse (ordkombinationer)

Denne opgave er også en eftersigelsesopgave, men her skal pædagogen sige ordkombinationer af forskellig længde højt, hvorefter barnet skal gentage ordkombinationerne korrekt. Der er 5 typer af ordkombinationer bestående af 1 ord op til 5 ord. Ordene udgør meningsfyldte sætninger. Materiale nr. 2 (se bilag 3) kan anvendes som støtte ved at pædagogen tager udgangspunkt i billedet.

Pædagogen skal sætte plus ud for de ordkombinationer, hvor barnet kan gentage alle ordene, og minus ud for de ordkombinationer, hvor barnet ikke kan gentage alle ordene. Derefter udregnes en totalscore for de 2 hukommelsesopgaver i del V (maks. 22) og scoren plottes efterfølgende ind i grafen i registreringsskemaets høje kolonne.

Del VI: Sprogforståelse:

Denne opgave skal beskrive barnets forståelse af præpositioner, samt abstrakte ord for størrelser, former og følelser. Opgaven består af tre delopgaver.

Del VI: Sprogforståelse (præpositioner)

Denne opgave skal beskrive barnets forståelse af følgende sammensatte præpositioner ('op i', 'ved siden af', 'op på', 'ind i', 'under', 'bag ved', 'op af', 'ud af'). Ordene er udvalgt på basis af det tværsnitlige CDI-studie (Bleses et al., 2007^b).

Rent metodisk bygger opgaven på objektmanipulation, dvs. barnet skal via handling vise, at barnet har forstået instruktionerne. Barnet skal flytte rundt på forskellige stykker legetøj (fx Lego, Duplo, Playmobil eller lignende), nemlig en dreng, en pige, en elefant, en tiger, en fisk, et glas, et træ samt en kasse. I første omgang skal pædagogen navngive alle objekter én for én og bede barnet om at finde dem frem for at undersøge, hvorvidt barnet kender alle ordene. Dette er ikke en ordforrådtest, så hvis barnet ikke kender ordene, skal pædagogen navngive de objekter, som barnet ikke kender navnet på inden testen går i gang. Derefter skal pædagogen læse 12 sætninger højt én af gangen, sætninger der indeholder handlinger, hvor alle præpositionerne er repræsenteret mindst én gang, hvorefter barnet skal udføre handlingerne.

Pædagogen skal sætte plus ud for de sætninger, hvor barnet er i stand til at udføre handlingen, og minus ud for de sætninger, hvor barnet ikke er i stand til at udføre handlingen. Der udregnes en subscore for denne del af del VI (maks. 12).

Del VI: Sprogforståelse (størrelser/former)

Denne opgave skal beskrive barnets forståelse af ord for størrelser og former ('lille', 'stor', 'mindste', 'største', 'firkantet', 'rund', 'trekantet') og er ligeledes baseret på objektmanipulation.

Pædagogen skal finde klodser frem, der varierer i form og størrelse: en lille og en stor firkantet klods, en lille og en stor rund klods og en lille og en stor trekantet klods. Én af klodserne skal være synligt større end de andre, og én skal være synligt mindre end de andre.

Barnet skal finde den klods, der har den størrelse/form, der efterspørges i 10 sætninger.

Pædagogen skal sætte plus ud for de sætninger, hvor barnet er i stand til at udføre handlingen, og minus ud for de sætninger, hvor barnet ikke er i stand til at udføre handlingen. Der udregnes en subscore for denne del af del VI (maks. 10).

Del VI: Sprogforståelse (følelser)

Denne opgave skal beskrive barnets forståelse af abstrakte ord for følelser ('vred', 'glad', 'sur' og 'ked af det'). Ordene er udvalgt på basis af det tværsnitlige CDI-studie (Bleses et al., 2007^b). Til opgaven hører et billede, med 4 ansigter med de fire ansigtsudtryk (materiale nr. 4, se bilag 3). Pædagogen læser 4 sætninger op én af gangen og beder barnet om at pege på det tilhørende billede.

Pædagogen skal sætte plus ud for de sætninger, hvor barnet er i stand til at udføre handlingen, og minus ud for de sætninger, hvor barnet ikke er i stand til at udføre handlingen. Der udregnes en subscore for denne del af del VI (maks. 4).

Der udregnes en totalscore for del VI ved at lægge de tre subscore sammen (maks. 26), og scoren plottes efterfølgende ind i grafen i registreringskemaets højre kolonne.

Del VII: Kommunikationsstrategier og generelle spørgsmål:

Denne del skal beskrive barnets kommunikative brug af sproget og fokuserer på fem elementer, der indgår i kommunikativ adfærd ('at tage initiativ', 'at reagere ved henvendelse', 'forståelse af turtagningsprincippet', 'fastholdelse af kort samtale', 'fortælle sammenhængende om episoder').

Her anvendes samme metodiske princip som i del II, dvs. vi har konstrueret 5 konkrete situationer, som pædagogerne kan genkende fra deres daglige liv med børnene, hvorefter der følger et udsagn omkring kommunikativ adfærd. Pædagogerne skal afkrydse om udsagnene 'aldrig', 'sometider', 'ofte' eller 'hele tiden' passer på barnet i den konkrete situation. Pointene tælles sammen til en totalscore (maks. 20), og scoren plottes efterfølgende ind i grafen i højre side af registreringsskemaet.

Denne del indeholder desuden 5 spørgsmål, hvoraf de 3 er magen til dem, som blev stillet forældrene, dvs. der stilles spørgsmål der på et overordnet niveau spørger til barnets sproglige kompetencer, således at pædagogens egen oplevelse af barnet fra hverdagen indgår i sprogvurderingen. Pædagogerne skal vurdere om der 'aldrig', 'sometider', 'ofte' eller 'hele tiden' er problemer med barnets høreelse, barnets forståelse af andre eller andres forståelse af barnet. Pædagogen skal endvidere vurdere i hvilken grad barnets udtale er 'bedre' 'lige så god' eller 'dårligere' sammenlignet med andre børn samt vurdere om barnets sprogtilegnelse i forhold til andre børn er 'hurtig', 'aldersvarende' eller 'langsom'. Der udregnes ikke en score for denne del af registreringsskemaet.

Pædagogerne kan desuden skrive andre kommentarer om barnets sprog på bagsiden af registreringsskemaet.

3.1.1.3. Scoring af sprogvurderingen

For hver af de 13 opgaver som indgår i første version af sprogvurderingsmaterialet registreres barnets svar/handling. Hver af de syv dele munder ud i en samlet score, som skal indføres i en graf der står i registreringsskemaets højre side. Scoren indplacerer barnet inden 1 en af 3 sproglige udviklingszoner (A, B eller C).

Alle graferne er bygget ens op. Grafens lodrette akse repræsenterer altid antallet af de sproglige størrelser, der indgår i de konkrete test (fx viser y-aksen i grafen, der hører til del I (ordforråd) de 100 ord som delen består af). På x-aksen er der kun angivet et alderstrin, nemlig 3 år. Der er derfor ikke nogen aldersprofil inkluderet i denne version, men som det blev omtalt i afsnit 2.2 udregnes aldersspecifikke normer i forbindelse med normeringsstudiet (se afsnit 5).

Udviklingszone A udgøres af det gule område i grafen, udviklingszone B af det røde område, mens udviklingszone C udgøres af det blå område. Udviklingszonerne er defineret således, at udviklingszone C udgøres af de 5% af børnene med de laveste scorer, udviklingszone B udgøres af de 5%-15% af børnene med de næstlaveste scorer, mens udviklingszone A udgøres af resten af børnene. Værdierne for, hvornår barnet falder inden for de tre grupper (dvs. på hvilket niveau barnet skal være rent sprogligt for at falde i en af de tre grupper), er næsten udelukkende baseret på et kvalificeret gæt. Vi har fx besluttet med hensyn til del IV, at en score på 3 er et minimumskrav for det typisk udviklede barn, og at et barn som kun kan klare 2 af de 16 items med sikkerhed er et barn som skal placeres i udviklingszone C. Indplaceringen af børn havde imidlertid ikke nogen konkrete konsekvenser i pilotstudiet (se afsnit 3.1.2), hvilket retfærdiggjorde at arbejde med kvalificerede gæt.

3.1.2. Procedure

For at kunne gennemføre pilotstudiet blev en række kommuner kontaktet. Kommunerne blev bl.a. udvalgt efter børnepopulations størrelse og geografisk spredning. Kommuner hvor der allerede eksisterede et samarbejde blev kontaktet først og heraf takkede 14 ja. Repræsentanter for de 14 kommuner blev inviteret til et indledende orienterende møde på Syddansk Universitet den 11. december 2006. Repræsentanterne i referencegruppen havde bl.a. ansvar for at styre afviklingen af pilotstudiet lokalt. Hvilke 14 kommuner der deltog i pilotstudiet kan ses i Tabel 3.2.

Tabel 3.2: Kommuner der deltager i pilotstudiet

Assens
Brøndby
Esbjerg
Fredericia
Gentofte
Herlev
København
Lyngby-Taarbæk
Ringsted
Roskilde
Skive
Sønderborg
Viborg
Aalborg

Pilotstudiet fandt sted fra 29. januar til 9. februar 2007. I forbindelse med pilotstudiet blev der udarbejdet en række dokumenter, der fremgår af Tabel 3.3.

Alle materialer blev gjort tilgængelige på hjemmesiden www.sprogvurdering.dk fra den 25. januar 2007, hvorefter de relevante personer i kommunerne selv kunne finde og downloade materialet. Denne fremgangsmåde blev valgt for at gøre pilotstudiet så virkelighedsnær som muligt (sprogvurderingsmaterialet vil jf. afsnit 1.1. blive placeret på en ministeriets hjemmeside hvorfra det skal downloades).

Tabel 3.3: Oversigt over materialer til pilotstudiet

Materialer til pilotstudiet	
Til referencegruppe	Køreplan for gennemførelsen af afprøvning af sprogvurderingsmaterialet (se bilag 4)
Til dagtilbud	Køreplan for gennemførelsen af afprøvning af sprogvurderingsmaterialet (se bilag 5) Informationsbrev til kommunernes dagtilbudsleder (se bilag 6) Vejledning til pædagoger omkring gennemførelsen af afprøvning af sprogvurderingsmaterialet (se bilag 7) Sprogvurderingsmaterialet (pædagoger udfylder registreringskema, der anvendes til udførelse og registrering af sprogvurderingen) (se bilag 3) Evaluerings spørgeskema vedrørende gennemførelsen af sprogvurderingen (se bilag 11)
Til forældre	Informationsbrev til forældre (se bilag 8) Vejledning til forældreskema (se bilag 9) Sprogvurderingsmaterialet (forældreskema) (se bilag 3) Evaluerings spørgeskema vedrørende gennemførelsen af sprogvurderingen (se bilag 12)
Til udvalgte forældre (til 43 børn)	Informationsbrev der indeholder et kort supplerende brev til de forældre, der skal spørges om deres børn må blive videooptaget (se bilag 10)

I det følgende vil vi løbende referere til de forskellige materialer.

Det var vores formål at inkludere alle børn i den aldersgruppe (eller en repræsentativ stikprøve af børn i den aldersgruppe) i de deltagende kommuner, som i fremtiden vil indgå i sprogvurderingen

af 3-årige. Fordi der er mange børn som starter i dagtilbud omkring 3 års alderen forventer vi at sprogvurderingen typisk vil blive gennemført kort tid efter 3 års fødselsdagen. Vi har derfor valgt at inkludere børn i alderen fra 36 måneder til 38 måneder.

Første trin i afprøvningen var udvælgelse af børn til deltagelse i pilotstudiet, hvilket kommunens referenceperson var ansvarlig for. De fleste kommuner benyttede sig af udtræk fra deres respektive pladsanvisningsoversigter, mens andre valgte at kontakte udvalgte institutioner og bad dem finde frem til børn. Kriteriet for udvælgelsen af børnene var, at de skulle være født mellem 1. november 2003 og 1. februar 2004, således at de ville have den rette alder i sprogvurderingsperioden. Det var ligeledes et krav at forældrene havde dansk som modersmål.

Kommunerne udarbejdede lister med de udvalgte børn og fremsendte listen til CfB inden afviklingen af pilotstudiet. Ved pilotstudiets start var der i alt registeret 407 børn. Det var ikke alle 407 børn som rent faktisk blev sprogvurderet, men til gengæld kom andre børn til. Derfor er der samlet registreret 459 børn i pilotstudiet (se også afsnit 3.1.4.).

Efter at børnene var blevet udvalgt udsendte kommunernes referencepersoner – på vegne af CfB - et informationsbrev til kommunernes dagtilbudsledere (se bilag 6). Derefter kontaktede referencepersonerne de lokale dagtilbud, som børnene gik i, og lavede aftaler med henblik på gennemførelse af sprogvurderingerne. Listen med navne og e-mailadresser på de pædagoger, der skulle udføre sprogvurderingen, blev sendt elektronisk til CfB (se også afsnit 3.1.4.). Nogle referencepersoner valgte selv at printe materialet ud og udlevere det personligt til de involverede dagtilbud. I disse tilfælde modtog vi ikke på forhånd informationer om, hvilke dagtilbud der deltog i pilotstudiet.

Forældrene til de identificerede børn skulle give tilladelse til, at børnene måtte sprogvurderes og (jf. vejledning til forældre, se bilag 9) blev det betragtet som et tilsagn, hvis forældrene udfyldte forældreskemaet og afleverede det i barnets dagtilbud. Det blev ekspliciteret for dagtilbuddene (jf. vejledning til pædagoger, se bilag 7), at kun de børn, hvis forældre havde returneret et udfyldt forældreskema, måtte sprogvurderes. Da pilotstudiet var en del af udviklingen af materialet (se afsnit 3.1.1) ville resultatet af den enkelte sprogvurdering være usikker, hvorfor forældrene fik at vide, at det ikke var muligt at give en tilbagemelding på resultatet af sprogvurderingen.

I uge 3 (15.-19. januar 2007) kunne dagtilbuddene downloade informationsbrev til forældre (se bilag 8) fra www.sprogvurdering.dk og fra den 26. januar 2007 kunne dagtilbuddene downloade køreplan for afprøvningen samt hele sprogvurderingsmaterialet og evalueringsspørgeskemaet til forældrene. Alle syv dele af sprogvurderingen skulle gennemføres og registreres og scoren skulle sammenlægges og indføres i graferne, men udarbejdelsen af en sproglig profil (på scoringsarket) var som sagt ikke en del af pilotstudiet, da resultatet af den enkelte sprogvurdering som nævnt ovenfor var usikkert.

Det viste sig kort efter at hjemmesiden var blevet tilgængelig, at der pga. det overordnede tidspres med at udarbejde en første version af sprogvurderingsmaterialet inden pilotstudiets opstart var nogle afgørende fejl i materialet. De fleste var simple trykfejl/stavefejl (se bilag 2). Sådanne fejl blev registreret, men først korrigeret i forbindelse med den revision af materialet, som fandt sted på basis af alle tre pilotstudier i pilotafprøvningen (se kapitel 5.1). Der var imidlertid to fejl, der var meningsforstyrrende, og som blev korrigeret, så snart de blev opdaget. Den ene fejl var, at der i del IV (Opfattelse af sproglyde) i første version fejlagtigt skulle angives 0 point for korrekt og 1 for forkert i anden halvdel af de oplistede ordpar (ordpar 8-16). Her blev pointangivelsen ændret ud for de sidste 8 ordpar. Den anden fejl var i del VI (Sprogforståelse), hvor der fejlagtigt blev spurgt til 'mand' ("peg på den mand, der ____") selvom billederne viste henholdsvis en dreng eller en pige. Her blev 'mand' rettet til 'den' ("peg på den der er ____"). Desværre viste det sig, at der var nogle få, der allerede havde printet den første version ud fra hjemmesiden (se afsnit 3.1.4.).

Gennemførelsen af sprogvurderingerne fandt sted i perioden fra den 29. januar 2007 til den 9. februar 2007. Jf. køreplan (se bilag 5) var det intentionen at forældrene skulle udfylde forældre-rapportskemaet i den første af de to uger, mens pædagogerne skulle gennemføre den resterende del af sprogvurderingen sammen med barnet i den efterfølgende uge. Pædagogerne blev bedt om at tage tid på, hvor lang tid hver enkelt del af sprogvurderingen tog. Dette skyldes behovet for at kunne estimere, hvor lang tid det tager at gennemføre sprogvurderingen ved hjælp af i det udarbejdede materiale.

De udfyldte sprogvurderinger blev sendt med post til registrering og arkivering på CfB (se også afsnit 3.1.4.).

CfB modtog i alt 335 udfyldte sprogvurderinger, hvilket giver et umiddelbart frafald i responsraten på 124. Vi kan dog ikke afgøre, hvorvidt alle de potentielt 459 børn reelt har fået tilbuddet.

Tabel 3.4 viser de indkomne besvarelser fordelt på de 14 kommuner.

Tabel 3.4: Fordelingen af potentielle besvarelser, udfyldte forældreskemaer samt udfyldte forældreskemaer + registreringsskemaer (=fuld sprogvurdering)

Kommune	Potentielle besvarelser	Udfyldt forældreskema	Udfyldt forældreskema+ registreringsskema (=fuld sprogvurdering)
Assens	11	6	6
Brøndby	12	12	12
Esbjerg	4	4	4
Fredericia	50	27	23
Gentofte	6	6	6
Herlev	50	31	30
København	34	25	25
Lyngby-Taarbæk	52	36	32
Ringsted	23	14	14
Roskilde	44	25	21
Skive	53	48	43
Sønderborg	47	43	41
Viborg	39	29	21
Aalborg	25	22	22
Ukendt*	9	7	6
I alt	459	335	306

(*Ukendt dækker over besvarelser, hvor der mangler oplysninger, som gør det muligt at lokalisere, hvilken kommune børnene kommer fra.)

Som det kan ses af Tabel 3.4, er der blandt de brugbare besvarelser flere udfyldte forældreskemaer end registreringsskemaer. Der blev i alt udfyldt 335 forældreskemaer og 306 registreringsskemaer (i tilfælde af, at pædagogskemaet er absolut mangelfuldt udfyldt, er det talt med som ikke udfyldt). Årsagen til at der er 28 færre udfyldte registreringsskemaer end forældreskemaer er, at udgangspunktet for den samlede test er forældreskemaet og dermed forældrenes samtykke til, at dagtilbudspersonalet fuldfører testen ved at udfylde registreringsskemaet. Med andre ord har et udfyldt forældreskema ikke i alle tilfælde medført, at dagtilbuddet har udfyldt et registreringsskema.

De 28 tilfælde, hvor der kun er udfyldt et forældreskema, fordeler sig på 17 dagtilbud. Indenfor de 17 dagtilbud fordeler de udfyldte registreringsskemaer sig således:

- 12 dagtilbud har undladt at udfylde 1 registreringsskema
- 3 dagtilbud har undladt at udfylde 2 registreringsskemaer
- 1 dagtilbud har undladt at udfylde 4 registreringsskemaer

- 1 dagtilbud har undladt at udfylde 6 registreringskemaer

3.1.3. Koordination mellem sprogvurderingsmaterialet udviklet for Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender og sprogscreeningsmaterialet til tosprogede udviklet for Undervisningsministeriet

Jf. afsnit 1.1 var det i udbuddet et krav, at sprogvurderingsmaterialet udviklet for Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender, "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige", skulle koordineres med sprogscreeningsmaterialet til tosprogede "Vis hvad du kan" udviklet for Undervisningsministeriet (se <http://pub.uvm.dk/2007/sprogscreening/>).

I marts 2007 blev der derfor afholdt et koordinerende møde mellem koordinationsgruppen bag Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes sprogvurderingsmateriale og professor Anne Holmen, Danmarks Pædagogiske Universitet, som repræsentant for sprogscreeningsmaterialet til tosprogede børn.

I den forbindelse blev det klart, at præmisserne for de to materialer imidlertid var forskellige, idet sprogscreeningen af tosprogede børn skal varetages af en sagkyndig med særlige faglige forudsætninger, mens Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes sprogvurdering jf. udbudsmaterialet (se bilag 1), skal udføres af pædagoger.

På mødet kunne det konstateres, at de to materialer overordnet set måler på samme sproglige dimensioner i den forstand, at såvel testning af receptivt sprog, produktivt ordforråd, morfologi og kommunikationsstrategier indgår i begge materialer, men "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige" indeholder jf. krav i udbudsmaterialet (se bilag 1) også testning af yderligere sproglige dimensioner (udtale, lydopfattelse mm., se afsnit 3.1.1). Indholdsmæssigt er de to materialer derfor sammenlignelige på den måde, at børnenes sprog (uagtet etnisk herkomst) overvejende beskrives på baggrund af de samme sproglige dimensioner.

Metoderne hvormed de sproglige dimensioner testes er ikke identiske (dette kan heller ikke forventes taget de forskellige rammer omkring sprogvurderingen/sprogscreeningen i betragtning), men begge materialer bygger i væsentligt omfang på strukturerede test (strukturerede samtaler, hvor der indgår fx legetøj, billeder mm.).

Sprogvurderingen/sprogscreeningen resulterer også i begge tilfælde i en inddeling af børnene i tre indsatsgrupper (se kapitel 5), men den afgørende forskel mellem de to materialer er, at "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige" indplacerer børnene i de tre indsatsgrupper på basis af det enkelte barns sproglige niveau relativt til andre børn fastlagt med udgangspunkt i normer (se afsnit 2.2). Værdierne for hvornår man falder inden for de tre grupper (dvs. på hvilket niveau man skal være rent sprogligt for at falde i en af de tre grupper) er fastsat i normeringsstudiet (samt afsnit 5). I "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige" er der således empirisk fastsatte grænser for inddelingen af børn i de tre indsatsgrupper, men dette ikke er tilfældet med sprogscreeningsmaterialet til de tosprogede børn. Pga. disse metodiske forskelle mellem de to testmaterialer er det ikke muligt uden yderligere undersøgelser at afgøre, om de to materialer 'rammer' de samme niveauer, dvs. om de to materialer har samme kriterier for inddeling af børn i de tre grupper, jf. udbuddets krav om at sikre at niveauerne i forhold til at måle børns sproglige udvikling er overensstemmende (se afsnit 1.1 samt bilag 1).

Derudover er det vigtigt at være opmærksom på, at man ikke i udgangspunktet skal forvente, at de to materialer vil identificere det samme antal børn med forsinket (dansk) sprogtilegnelse. "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige" skal anvendes til at teste alle børn i Danmark (med en forventet meget stor spredning på tværs af børn), mens sprogscreeningsmaterialet til de tosprogede børn skal teste en udvalgt population af børn med en forventet større koncentration af børn med

sproglige forsinkelser. Derfor kan man under alle omstændigheder ikke sammenligne udkommet af de to sprogscreeninger direkte.

3.1.4. Bearbejdning af data

Alle data (liste over identificerede børn, liste over dagtilbud, udfyldt sprogvurderingsmateriale), der blev indsamlet i forbindelse med pilotstudiet, blev indsendt til CfB. Data blev indtastet i elektroniske databaser (Access) på en intern server, hvorefter papirmaterialet blev arkiveret i aflåste arkivskabe. Al arkivering skete i overensstemmelse med Datatilsynets anvisninger.

Følgende tabeller er blevet oprettet i Access-databasen:

- Tabel med oplysninger om navn og fødselsdag på de børn der potentielt kunne indgå i afprøvningen. Til alle børn blev ligeledes knyttet oplysninger om dagtilbud og kommune. Alle børn fik et ID nummer. Databasen blev senere sammenkørt med de udfyldte sprogvurderinger.
- Tabel med navn og e-mail på dagtilbud der deltog i afprøvning
- Tabel med de udfyldte forældreskemaer
- Tabel med de udfyldte registreringskemaer. Herunder tidsangivelse for varigheden af den enkelte sprogvurdering opgivet af pædagogerne.

Indtastningen af data skete ud fra et sæt retningslinjer, som blev udviklet undervejs med henblik på minimering af fejltastninger. Disse retningslinjer udarbejdedes endvidere for, at der under arbejdet kunne tages konsekvent højde for inkonsistens i både forældrenes og pædagogernes registreringer. De vigtigste retningslinjer var:

- Indtast i databasen hvad henholdsvis pædagoger og forældre har afkrydset på papir - også hvis de laver regnefejl. Dog ikke i Pædagogdel VI Sprogforståelse nr. 36, hvor der fejlagtigt står: "max 10" i stedet for "max 4". Her rettes fra 10 til 4 og samlet score ændres fra 32 til 26.
- *Afkrydsning*: Hvis der er afkrydset i 2 felter rundes nedad.
- *Opgave mangler*: Hvis en opgave er glemt eller ikke udført, markeres feltet som "tomt", dvs. at de registreres som en 'missing value'.
- *Barnets id*: tilføjes med håndskrift på registreringskemaet ved at se i databasen. Skemaets id tilføjes ligeledes med håndskrift på registreringskemaet.
- *Fejl i skemaet ændres*: Del IV: Opfattelse af sproglyde nr. 17: Gammel version anden del giver fejlagtigt 0 point for korrekt og 1 for forkert; her skal indtastes 1 for korrekt og 0 for forkert.

Vi har også anvendt princippet om, at vi under indtastningsprocessen korrigerede den enkelte besvarelse i tilfælde af åbenlyse skrivefejl og forglemmelser.

Blandt de 335 besvarelser blev 14 frasorteret af følgende årsager:

- 12 faldt udenfor den fastsatte aldersramme fra 35 til 39 måneder (fordi det var relativt mange børn med en alder mellem 35 eller 39 måneder på testdagen, besluttede vi at udvide den oprindelige fastlagte aldersgrænse, som var på 36 til 38 måneder)
- 1 besvarelse indeholdt ikke fødselsdato
- 1 besvarelse var ikke udfyldt i tilstrækkeligt omfang

Dette efterlod et samlet datasæt på 321 brugbare besvarelser i pilotstudiet fordelt på 155 drenge og 166 piger.

Efter at den manuelle indtastningsproces var afsluttet, anvendte vi en række yderligere, systematiske rensningsprocedurer. Disse rensninger blev ikke gennemført manuelt, men ved automatiseret anvendelse af forskellige kriterier. Især har vi gennemført følgende trin:

- Vi har til hvert barn udregnet den eksakte alder i måneder i forbindelse med sprogvurderingen. Desværre havde kun ganske få pædagoger noteret udfyldelsesdato, så det var ikke muligt at kortlægge, hvilken eksakt dato det enkelte barn var sprogvurderet. Vi valgte derfor at fastsætte en fælles testdato til 2. februar 2007, da denne dato falder midt i testperioden, som strakte sig over ti arbejdsdage (29. januar 2007 - 9. februar 2007).
- Hvis der hos et barn var enkelte opgaver i/dele af sprogvurderingen, hvor mindst 25% af items ikke var udfyldt, slettede vi alle resultater fra denne del. De fleste børn, hvor det var nødvendigt at slette resultater pga. manglende items, blev fundet ved at gennemgå databasen systematisk fra ende til anden. Hvis der ikke var overensstemmelse mellem antal af afkrydsede items og den score som pædagogen havde afrapporteret, betragtede vi pædagogens svar som en tælle- eller regnefejl, og brugte antallet af de enkelte, afkrydsede items som grundlag for beregningen. De fleste af denne slags fejl blev fundet ved at vi gennemgik hele databasen systematisk.
- Hvis pædagogerne havde afrapporteret et 0 med hensyn til et af spørgsmålene i del II (sætningsopbygning), blev denne oplysning slettet, dvs. vi fortolkede det således, at forældrene ikke kunne svare på dette spørgsmål.

3.1.5. Deltagere

Der var to inklusionskriterier, nemlig alder (mellem 35 og 39 måneder) og at barnets modersmål var dansk. Fordelingen af børn på alder og køn kan ses i Tabel 3.5.

Tabel 3.5: Fordeling af børn på alder og køn

Køn	35 måneder	36 måneder	37 måneder	38 måneder	39 måneder	Total
Drenge	5	55	34	57	4	155
Piger	5	53	53	49	6	166
Total	10	108	87	106	10	321

3.1.6. Resultater

I dette afsnit vil vi gennemgå resultater fra afprøvningen af det første pilotstudie, der har fokus på selve sprogvurderingsmaterialet. Som omtalt indledningsvist analyserer vi data med henblik på at fastsætte hvilke opgavetyper og enkeltitems, der fungerer bedst.

For hver af de 13 opgaver fordelt på de syv dele af sprogvurderingen rapporteres her 3 typer af analyser, der hvor de er relevante.

- Den første analyse viser fordeling af scoren og skal fortælle os, i hvilken grad vi har opnået en skæv fordeling af scoren i hele børnepopulationen (se afsnit 2.2). Vi har valgt at bruge histogrammer til at vise fordelingen men uden at inddele scoreværdierne i grupper. Bemærk at y-aksen viser antal af børn med den pågældende scoreværdi.
- Den anden analyse viser fordelingen af de enkelte items. Her er formålet at tjekke, om alle items er velegnede med hensyn til at indgå i en screeningsprocedure, dvs. om de fleste, men ikke alle børn kan klare den pågældende opgave. Hvis et item kun tillader to svarmuligheder, så afrapporterer vi den relative hyppighed af positive svar (dvs. den svarmulighed som bidrager med et point til scoren). Hvis et item tillader flere svarmuligheder, så viser vi fordelingen af alle svarmuligheder i et bart chart.
- Den tredje analyse viser om alle items måler det samme, eller om der muligvis er enkelte items, som tapper ind i andre sproglige dimensioner. For at undersøge dette kigger vi for hvert item på fordelingen af den samlede score af den pågældende del/opgave – men uden

at inddrage dette item – i hver svarkategori af dette item. Hvis et item måler det samme som de andre items, så skal vi forvente en god korrelation: Hvis svaret på et item er negativt (eller lavt, hvis der er flere svarmuligheder), så skal den samlede score over de andre items også være lav. Hvis svaret er positivt (eller højt), så skal den samlede score over de andre items også være høj. Jo højere korrelationen, jo mere er det item velegnet til at måle den dimension, vi er interesseret i (hvis vi antager, at flertallet af items måler den dimension, vi ønsker at måle). Til at beskrive fordelingen af den samlede score i hver svarkategori bruger vi boksplots. Kassen i midten svarer til området mellem den empiriske 25% og 75% percentil, med medianen som en ekstra streg. Yderpunkter svarer til minimum og maksimum, bortset fra at enkelte outliers bliver vist som enkelte punkter.

Resultater for piger og drenge rapporteres hver for sig. Dette tillader også at få indsigt i kønsforskelle og er i overensstemmelse med vores beslutning om at bruge kønsspecifikke normer.

Bemærk at numrene i figurerne refererer til det nummer som opgaven har i første version af sprogvurderingsmaterialet (se bilag 3) (registrering af 'ords endelser' hedder fx 4 i registreringskemaet). Bemærk ligeledes at ikke alle børn, der deltog i pilotstudiet, har gennemført alle dele af sprogvurderingen, og at vi har fjernet børn med for mange 'missings' i analysen af de dele af sprogvurderingsmaterialet. Dette betyder at antallet af børn der indgår i de forskellige analyser nedenfor varierer.

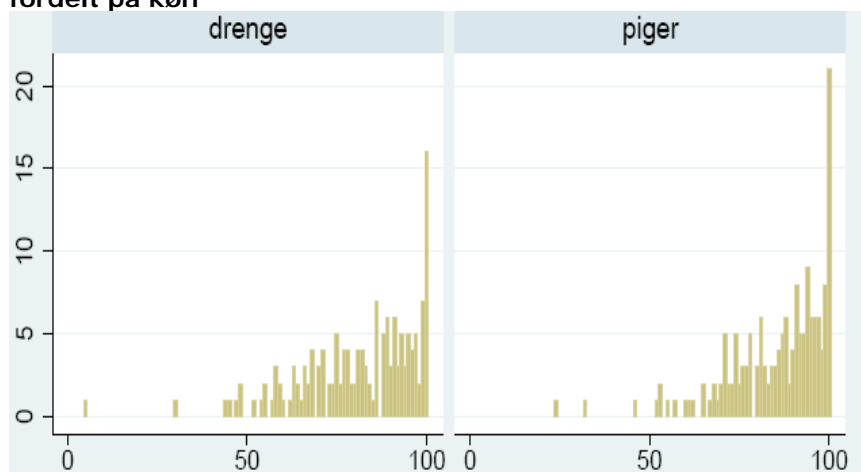
Alle grafer er lavet med Stata version 9.2.

3.1.6.1. Forældreskemaet (del I-II)

Del I: Ordforråd

I del I skal forældre afkrydse hvor mange ord ud af 100, barnet anvender aktivt i dagligdagen (se afsnit 3.1.1.1 for en beskrivelse af del I). I Figur 3.1 neden for ses, hvordan distributionen af børn, fordelt på køn, er på sprogvurderingsmaterialets første del. X-aksen viser antal ord (maks. 100), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=320).

Figur 3.1: Fordeling af den samlede score i del I [ordforråd], fordelt på køn

I Figur 3.1 ses fordelingen af børn. Hvis man sammenligner den faktiske fordeling af børn på de 100 ord med den fordeling, som ordlisten er konstrueret til (se Figur 2.1), finder man en næsten fuldkommen overensstemmelse. Det fremgår tydeligt, at brugen af ordlisten resulterer i den ønskede skæve distribution med få børn i den nederste ende af fordelingen, som adskiller sig tydeligt fra flertallet af børn, som har et relativt stort ordforråd. Det er også kun få børn, som opnår en score på 100 eller meget tæt på 100.

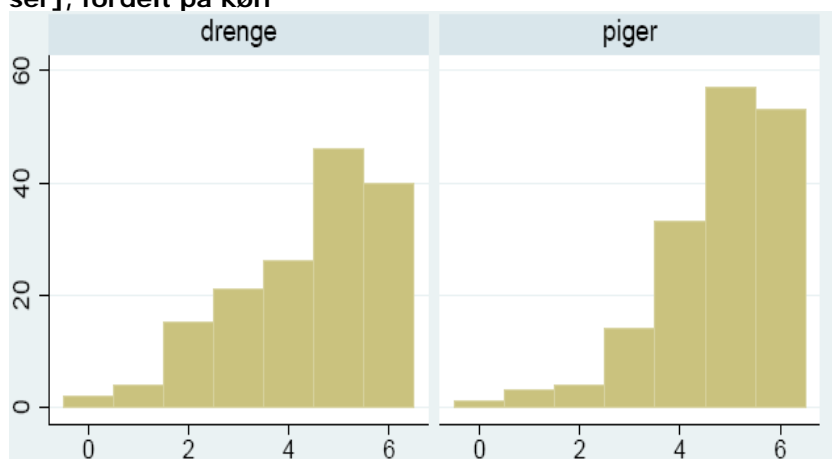
Del II: Sproglig opbygning

Denne del af sprogvurderingsmaterialet indeholder tre opgaver: ords endelser, sætningslængde og sætningsopbygning.

Del II: Sproglig opbygning (endelser)

I den første opgave skal forældre afkrydse hvilke af tre typer af endelser deres barn anvender 'ofte' (2), 'nogen gange' (1) eller 'ikke endnu' (0) (se afsnit 3.1.1.1 for en beskrivelse af del II). I Figur 3.2 neden for ses hvordan fordelingen af børn, fordelt på køn, er på denne del ser ud. X-aksen angiver pointscoren (maks. 6), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=319).

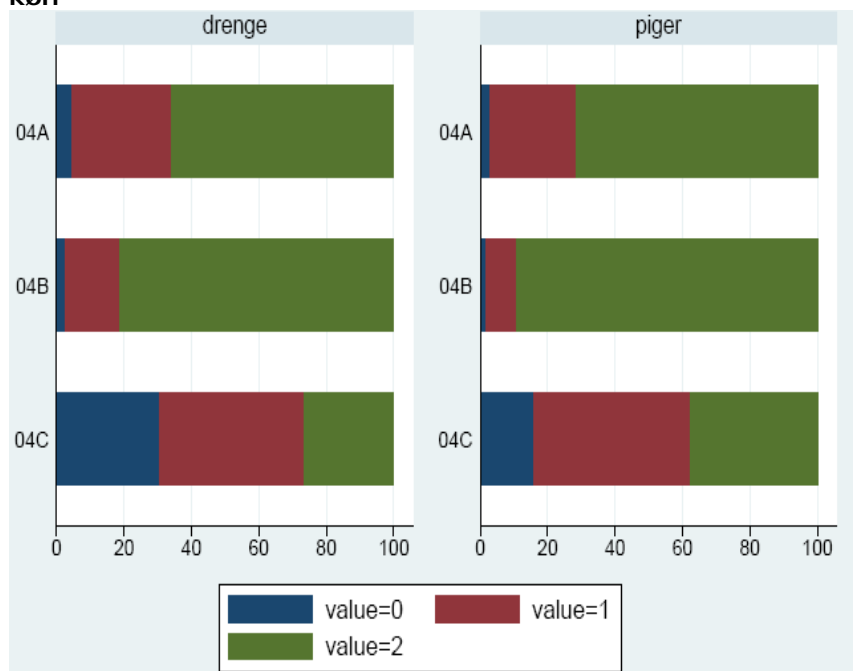
Figur 3.2: Fordeling af den samlede score i del II [ords endelser], fordelt på køn

Det ses i Figur 3.2, at der for begge køn er en skæv distribution af børn, forstået på den måde, at der er meget få børn som har en meget lav score, mens majoriteten af børn har en score på mellem 4 og 6. Fordi der kun er tre items med hver 3 svarmuligheder i denne opgave, er det ikke muligt at opnå nogen stor forskel mellem de lavtscorende og de højtscorende børn. Som vi beskrev i afsnit 3.1.1.1, er det imidlertid hensigten, at denne del skal slås sammen med 'sætningsopbygning' således at det kun er den samlede score, der udregnes og indgår i vurderingen af barnets grammatiske kompetencer (se også Figur 3.9 neden for). Vi kan se en tydelig tendens til, at pigerne scorer højere end drengene.

Figur 3.3 viser den procentvise fordeling af børn inden for hver svarkategori, opdelt på køn, for hvert af de tre spørgsmål, som indgår i denne del. Hver bar opsummerer for hvert af de tre spørgsmål den procentvise fordeling af scoren 'ofte' (den grønne farve), 'nogle gange' (den røde farve) eller 'ikke endnu' (den blå farve).

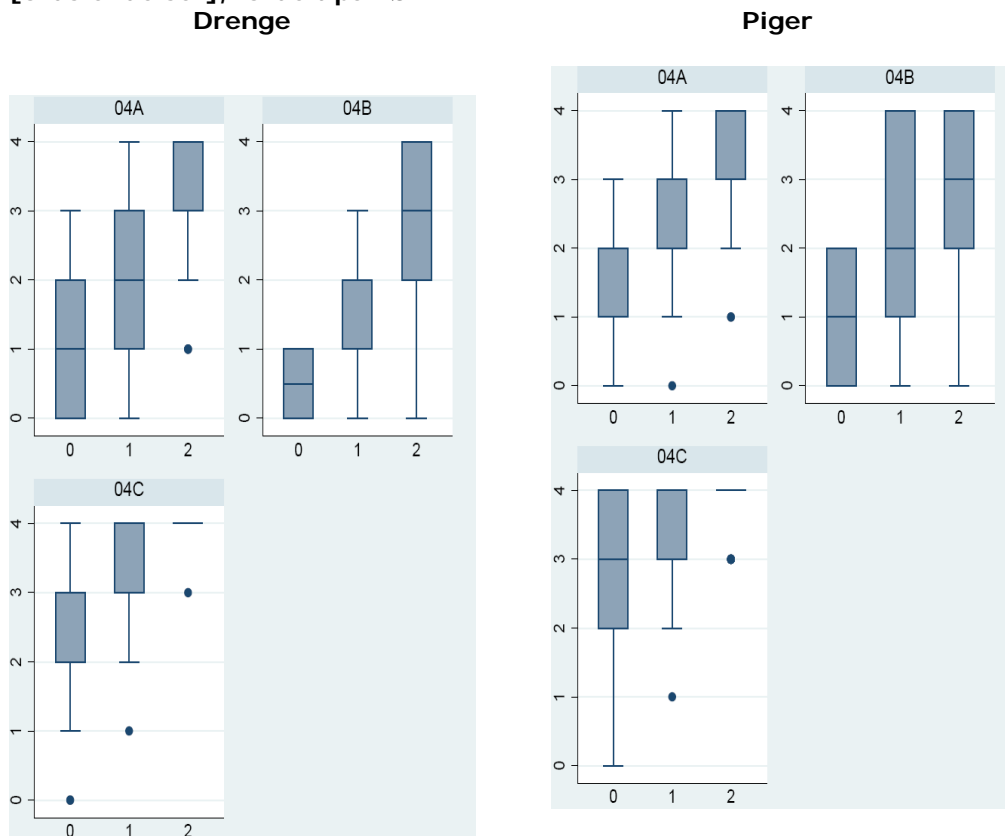
Figur 3.3: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for hvert af de tre spørgsmål i del II [ords endelser], fordelt på køn

I Figur 3.3 kan vi observere, at børnene (forventeligt) scorer forskelligt på de tre spørgsmål, således at andelen af børn der hyppigt anvender endelsen varierer som følge af forskellig sværhedsgrad. Til det første spørgsmål (04A, pluralisendelser) svarer forældrene, at langt størstedelen af børnene (over 95%) 'ofte' og 'nogen gange' anvender pluralisendelser. Samme mønster ses i forbindelse med det andet spørgsmål (04B, genitivendelser) men her er andelen af 'ofte' steget. Et lidt andet billede fremkommer i forbindelse med det tredje spørgsmål (04C, præteritumsformer), hvor majoriteten af børnene kun 'nogle gange' anvender præteritumsformer. Andelen af børn, der 'ikke endnu' anvender formen er også steget markant.

Figur 3.4 beskriver korrelationen mellem de enkelte items og den samlede score med hensyn til de tre spørgsmål (04A=pluralis, 04B=genitiv, 04C=præteritum). X-aksen angiver scoren, dvs. hvorvidt barnet 'ikke endnu' (0), 'nogen gange' (1) eller 'ofte' (2) anvender den pågældende endelse. På y-aksen vises den samlede score for alle endelser, dog uden den konkrete endelse.

Figur 3.4: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del II [ords endelser], fordelt på køn

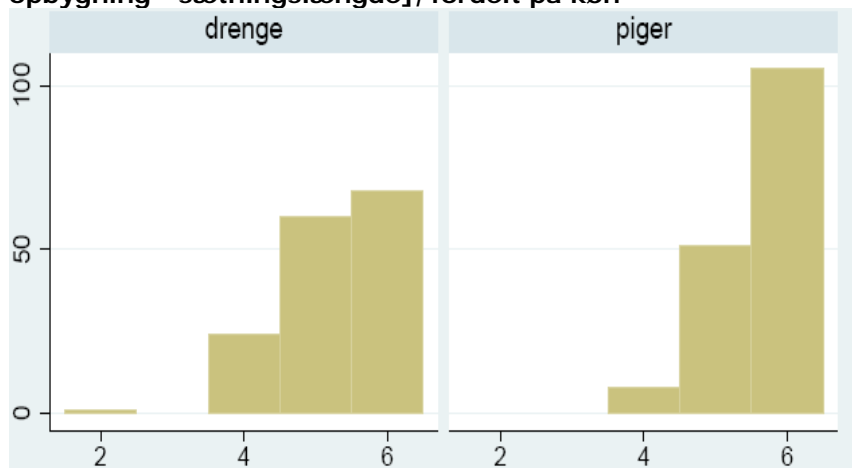

Det fremgår af figuren, at der for både piger og drenge ses en tydelig korrelation mellem barnets score på de enkelte spørgsmål og barnets samlede score. Det gælder også hvad angår spørgsmålet om præteritumsformer, som ellers kunne diskuteres med hensyn til velegnethed, fordi der er relativt mange børn, som scorer lavt her.

Del II: Sproglig opbygning (sætningslængde)

I forbindelse med 'sætningslængde' skulle forældrene markere hvilke af 6 sætninger, der varierer i kompleksitet, som bedst beskriver deres barns sprog lige nu (se afsnit 3.1.1.1 for en beskrivelse af del II). Figur 3.5 viser distributionen af børn, fordelt på køn, på denne del af sprogvurderingsmateriale. X-aksen angiver scoren (maks. 6), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=317).

Figur 3.5: Fordeling af den samlede score i del II [sproglig opbygning - sætningslængde], fordelt på køn

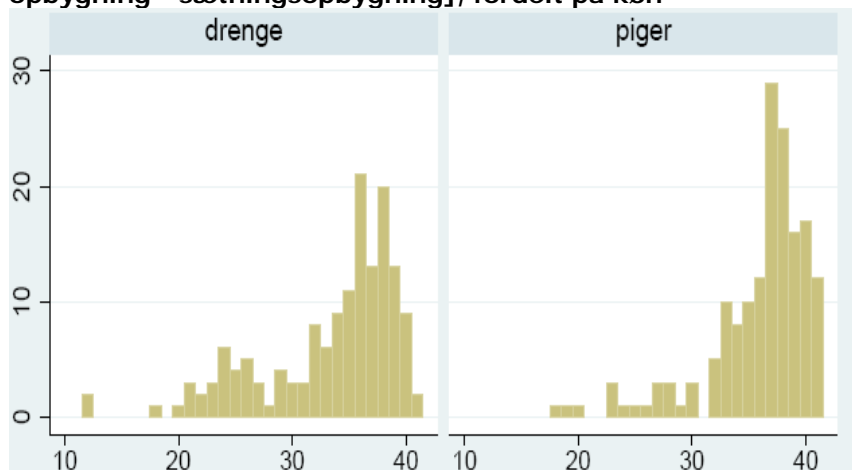

Som det fremgår af Figur 3.5, er det kun nogle ganske få børn, og kun en dreng, som scorer meget lavt. Hos pigerne adskiller en lille gruppe med en score på 4 sig fra de andre børn. Denne opgave er altså ikke så sensitiv i den lave ende af spektret, som det er ønskeligt og som det var tilfældet med fx ordforrådslisten. Bemærk den tydelige tendens til at pigerne scorer højere end dreng.

Del II: Sproglig opbygning (sætningsopbygning)

I denne del er der opstillet 7 konkrete situationer, hvor der til hver er listet 5 til 7 forskellige eksempler på sætninger, der afviger systematisk fra hinanden i sværhedsgrad (se afsnit 3.1.1.1 for en beskrivelse af del II). Forældrene skal afkrydse, hvilke af sætningerne, der svarer bedst til den måde, som barnet taler på lige nu. Den maksimale score er 41. Figur 3.6 nedenfor viser fordelingen af børn fordelt på køn. X-aksen angiver pointscoren (maks. 41), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=316).

Figur 3.6: Fordeling af den samlede score i del II [sproglig opbygning - sætningsopbygning], fordelt på køn

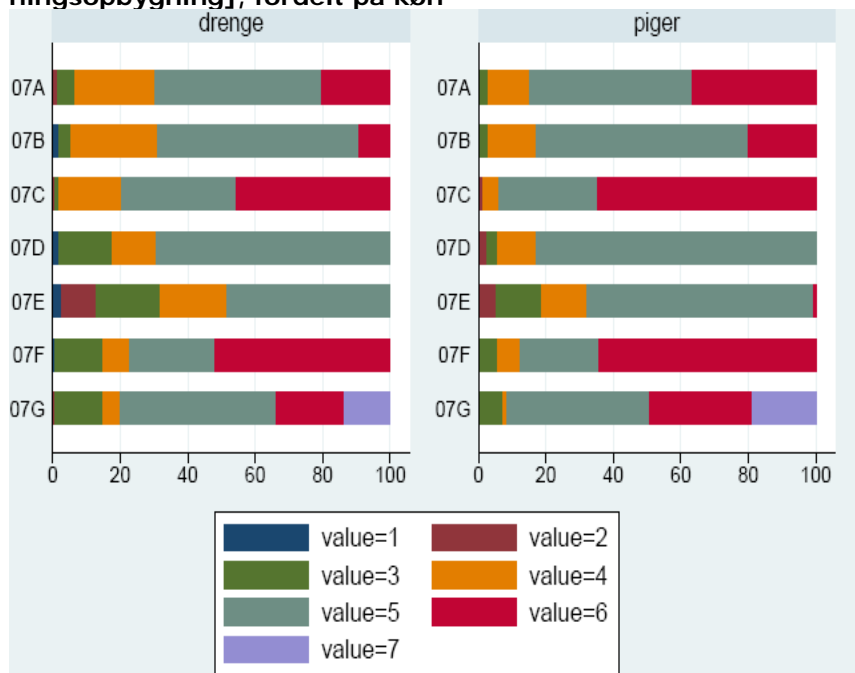

Med udgangspunkt i Figur 3.6 kan vi for begge køn se det ønskede resultat, dvs. at der er få børn med lave scoreværdier, der tydeligt adskiller sig fra flertallet af børn, der har høje scoreværdier. Om end hovedparten af børnene befinder sig i midten og i den øvre ende af spektret, viser figuren, at en mindre andel af dem end forventet opnår den højeste score. Dette betyder, at vi har inkluderet sætninger, som i sværhedsgrad ligger ud over, hvad en typisk treårig kan. Pga. af den køns-

specifikke forskel i score mellem drenge og piger, som også kan iagttages her, er der hos drengene endnu flere end hos pigerne, som ikke har opnået maksimal score.

Figur 3.7 viser den procentvise fordeling af børn, der anvender en ud af 7 sætninger inden for hver af de 7 konkrete situationer. Vær opmærksom på at der i forbindelse med situation 07D og 07E er 5 svarmuligheder ('value=1' til 'value =5'), i forbindelse med situationerne 07A, 07B, 07C og 07F 6 svarmuligheder ('value=1' til 'value =6'), og for situation 07G 7 svarmuligheder ('value=1' til 'value =7,') (se også bilag 3). Scorernes farve er angivet nederst i figuren.

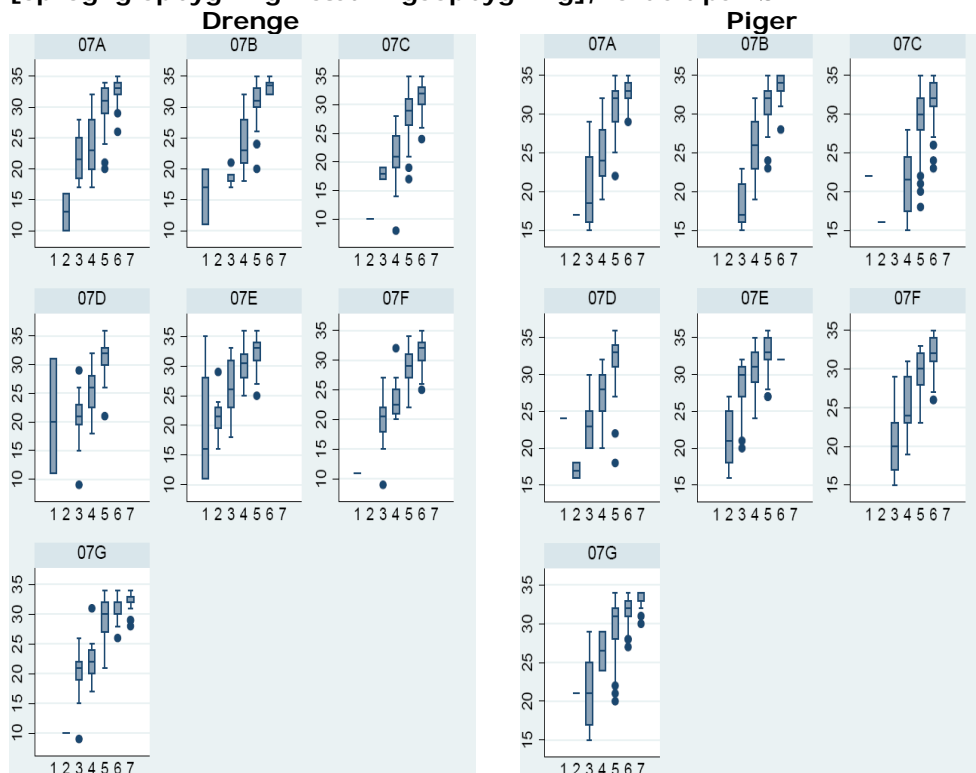
Figur 3.7: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for hver af de 7 situationer i del II [sproglig opbygning – sætningsopbygning], fordelt på køn

Vi kan se, at det med hensyn til alle spørgsmål gælder, at flertallet af børn har mindst 5 punkter i hvert item, og at der kun er få, som har 3 eller et mindre punktital. Spørgsmål 7E ser ud til at være mindre egnet, fordi der for hver kønsgruppe her er markant flere børn med et lavt punktital i forhold til de andre spørgsmål.

Figur 3.8 neden for illustrerer korrelationen af de enkelte items med den samlede score. X-aksen angiver scoren, dvs. de 7 sætninger af stigende kompleksitet. På y-aksen vises den samlede score for alle de situationer - dog uden den konkrete situation selv - som de enkelte boksploster illustrerer.

Figur 3.8: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del II [sproglig opbygning - sætningsopbygning], fordelt på køn

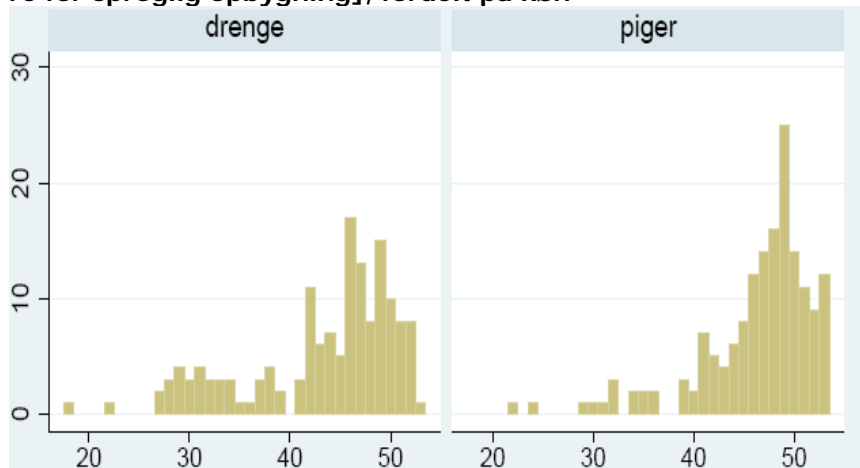

Som det fremgår af Figur 3.8 kan der for både drenge og piger ses en tydelig korrelation mellem barnets score på de enkelte spørgsmål og barnets samlede score, dvs. jo mindre kompleks sætning barnet anvender inden for hver af de 7 konkrete situationer, jo lavere samlet score har barnet. Yderligere kan det konstateres, at alle items viser næsten samme korrelation med den samlede score, så vi kan ikke pege på den store forskel i velegnethed på tværs af de enkelte items.

Del II: Sproglig opbygning (samlet score)

Som nævnt ovenfor skal der udregnes en samlet score for del II. I Figur 3.9 ses distributionen af børn, fordelt på køn, på de tre opgaver tilsammen. X-aksen angiver scoren (maks. 53), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=312).

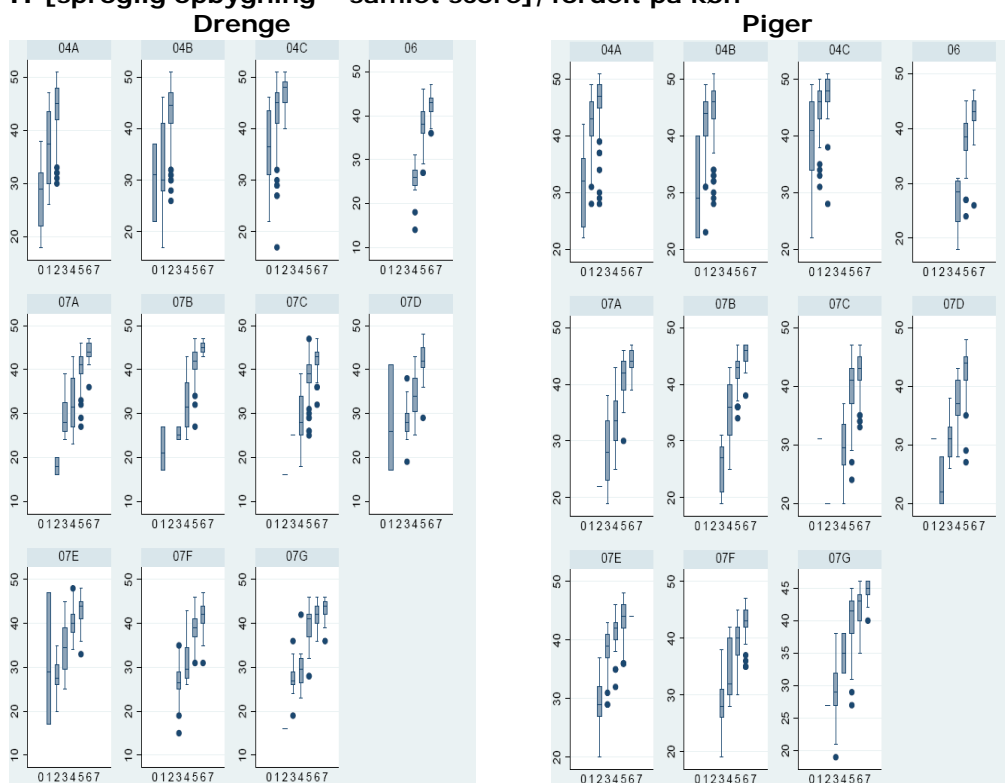
Figur 3.9: Fordeling af den samlede score i del II, [samlet score for sproglig opbygning], fordelt på køn

Figur 3.9 viser en skæv distribution af såvel drenge som piger. Det er for begge køn muligt at identificere en lille gruppe af børn, der scorer meget lavere end resten af gruppen af børn, samt en mindre gruppe der scorer lidt højere end denne, men stadig lavere end majoriteten af børn. Dette mønster er dog tydeligst for pigerne. Vi kan for begge køn se, at gruppen af børn, der har maksimal point er mindre end forventet.

I Figur 3.10 neden for ses et bokplot af distributionen af den samlede score fordelt på køn for alle opgaver under 'sproglig opbygning'. X-aksen angiver først de 3 svarmuligheder til hvert item i forbindelse med endelser, de 6 svarmuligheder til hvert item i forbindelse med sætningslængde samt de 5-7 svarmuligheder til hvert item i forbindelse med sætningsopbygning. På y-aksen vises den samlede score for alle endelser/situationer, dog uden den konkrete endelse/situation, som den enkelte graf viser resultatet for.

Figur 3.10: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del II [sproglig opbygning – samlet score], fordelt på køn

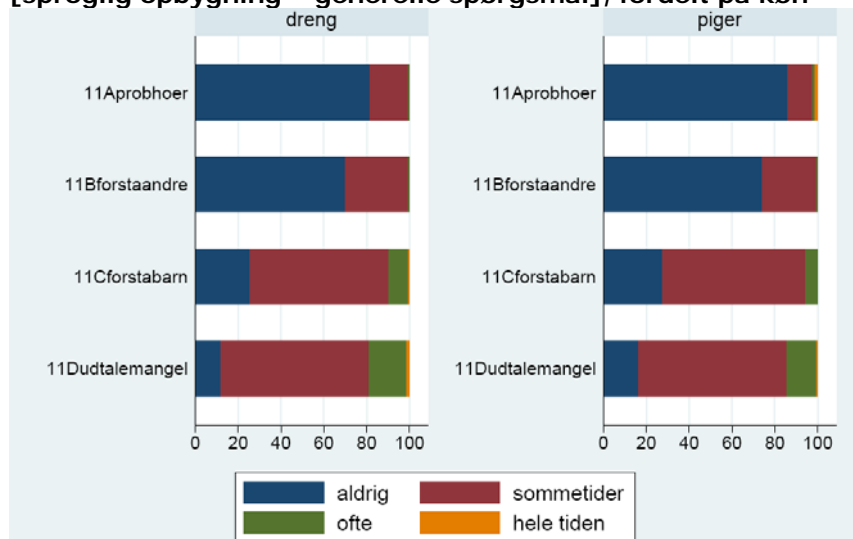

Figur 3.10 viser, at der for både drenge og piger generelt kan observeres en god korrelation, således at der er en klar sammenhæng mellem barnets score på de enkelte spørgsmål og barnets samlede score.

Del II: Sproglig opbygning (generelle spørgsmål)

Her skal forældrene vurdere barnets sproglige kompetencer ud fra 4 generelle spørgsmål. I Figur 3.11 ses den procentvise fordeling af børn inden for hver svarkategori, opdelt efter køn, for de 4 generelle spørgsmål. I hver bar opsummeres for hvert af de 4 spørgsmål den procentvise fordeling af 'hele tiden' (den orange farve), 'ofte' (den grønne farve), 'sometider' (den røde farve) og 'aldrig' (den blå farve).

Figur 3.11: Procentvis fordeling af svarkategorier i del II [sproglig opbygning – generelle spørgsmål], fordelt på køn

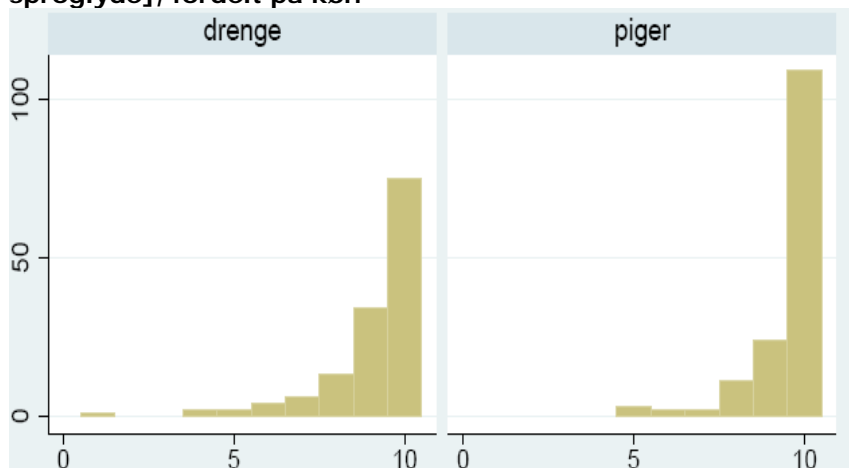
Vi kan observere, at det især er med hensyn til "har andre mennesker problemer med at forstå jeres barn?" og "hvor ofte er jeres barns udtale mangelfuld?" at forældrene vurderer, at deres børn 'hele tiden', 'ofte' og 'sommetider' har problemer. Mellem 80% og 90% af forældrene vurderer, at deres børn har en mangelfuld udtale af ord og er svære at forstå for andre mennesker. Derfor er disse spørgsmål måske mindre velegnede til at indgå i et sprogvurderingsmateriale.

3.1.6.2. Registreringskemaet (del III-VII)

Del III: Udtale af sproglyde

I del III skal pædagogen vurdere, om barnet er i stand til at producere den første lyd i 10 ord (se afsnit 3.1.1.2 for en beskrivelse af del III). I Figur 3.12 neden for ses, hvordan distributionen af børn, fordelt på køn, er på denne del af sprogvurderingsmaterialet. X-aksen angiver scoren (maks. 10), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=288).

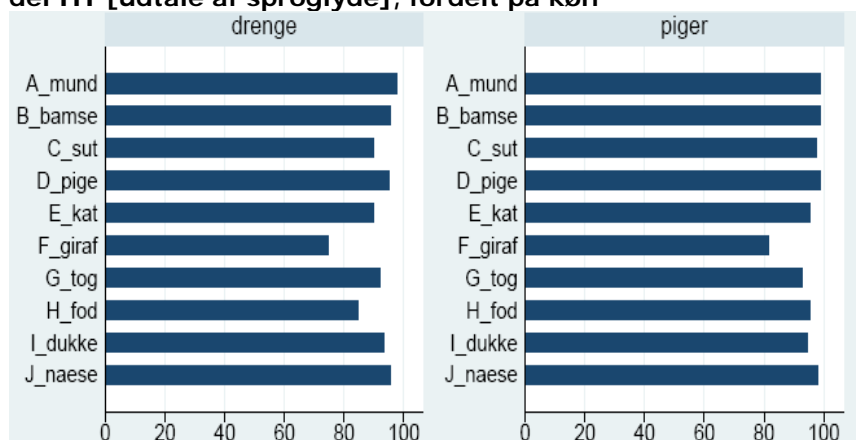
Figur 3.12: Fordeling af den samlede score i del III, [udtale af sproglyde], fordelt på køn

Vi kan i Figur 3.12 observere, at der er en meget skæv distribution hos både drenge og piger. Vi kan for begge køn observere mange børn, som kan udtale alle eller næsten alle lyde. Derimod er det få børn, som har problemer og kun kan udtale op til 7 lyde. Dette indikerer, at vi godt kan finde de børn, der har udtaleproblemer.

Figur 3.13 neden for afbilleder hyppigheden af positive svar mht. udtalen af den første lyd i de 10 ord, fordelt på køn.

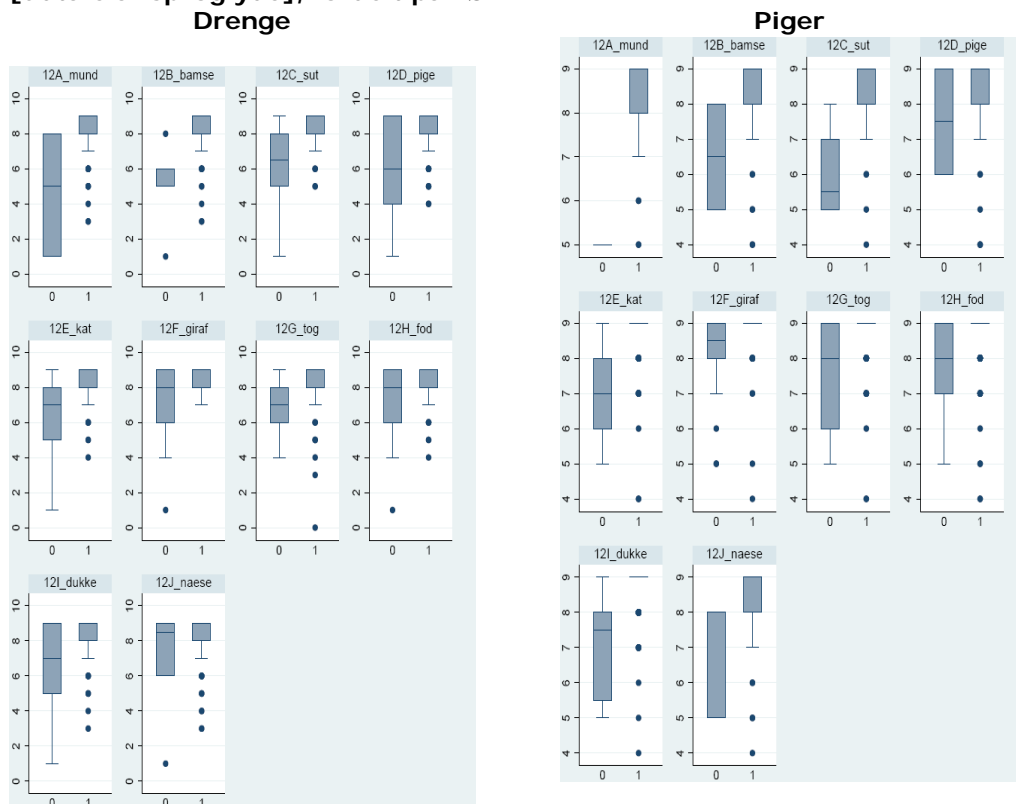
Figur 3.13: Hyppighed af positive svar for de enkelte items i del III [udtale af sproglyde], fordelt på køn

Overordnet set viser figuren, at alle items i udtaleopgaven fungerer godt, idet der er items, hvor andelen af børn, der scorer rigtigt er næsten 100%, mens andelen af børn der scorer rigtigt for andre items er lidt mindre. Hvis vi her starter med pigerne kan vi i Figur 3.13 se, at næsten alle kan udtale nasalerne /m/ (A) og /b/ (J) og klusilerne /b/ (B) og /p/ (D). Dernæst følger frikativene og klusilerne. Mht. drengene kan vi iagttage, at andelen af drenge, der kan udtale de to frikativene er lavere end hos pigerne. Frikativene er sværere lyde at producere end nasaler og klusiler, så dette peger på at drengenes fonologiske udvikling er lidt langsommere end pigernes. For begge køn ser vi, at 'giraf' ikke opfører sig som andre items, idet færre børn kan udtale den første lyd i dette ord sammenholdt med den første lyd i de andre ord, og dette peger på at ordet ikke er velvalgt.

Figur 3.14 neden for viser et boksploot af distributionen af den samlede score fordelt på køn for udtale af de enkelte sproglyde. X-aksen angiver de to svarmuligheder til hvert item (0=kan ikke udtale korrekt; 1=kan udtale korrekt). På y-aksen vises den samlede score for alle lyde, dog uden den lyd, som den enkelte graf viser resultatet for.

Figur 3.14: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del III [udtale af sproglyde], fordelt på køn

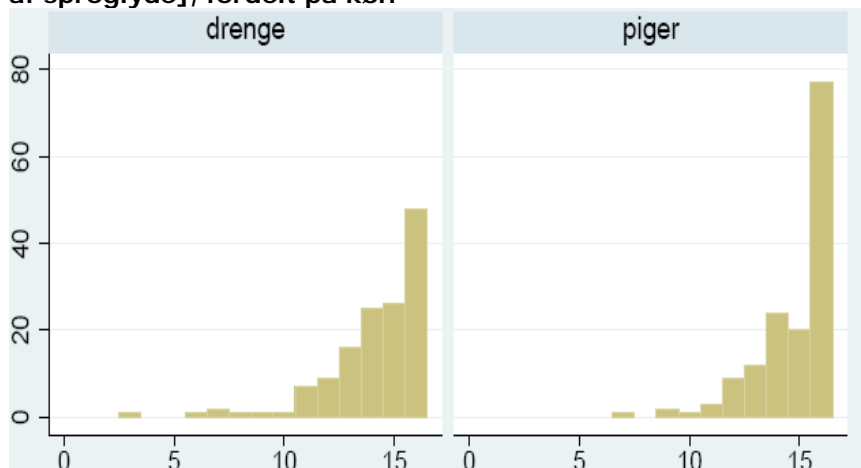

Figur 3.14 viser for de fleste items en vis korrelation med den samlede score, men også at der er en tydelig forskel mellem de forskellige items. Muligvis er /m/ og /b/ mest velegnede til at pege på generelle udtaleproblemer, mens de andre lyde er mere specifikke. Bemærk dog at der (bortset fra giraf) kun er få lyde, som mange børn ikke kan udtale, så der er typisk kun få børn bag kategorien 0 i Figur 3.14. Dette betyder, at mønstret er behæftet med stor usikkerhed.

Del IV: Opfattelse af sproglyde

I del IV skal pædagogen vurdere, om barnet kan skelne simple lyde fra hinanden i 16 ordpar (se afsnit 3.1.1.2 for en beskrivelse af del IV). I Figur 3.15 neden for ses hvordan distributionen af børn, fordelt på køn, er på lydopfattelsesopgaven. X-aksen viser scoren (maks. 16), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=287).

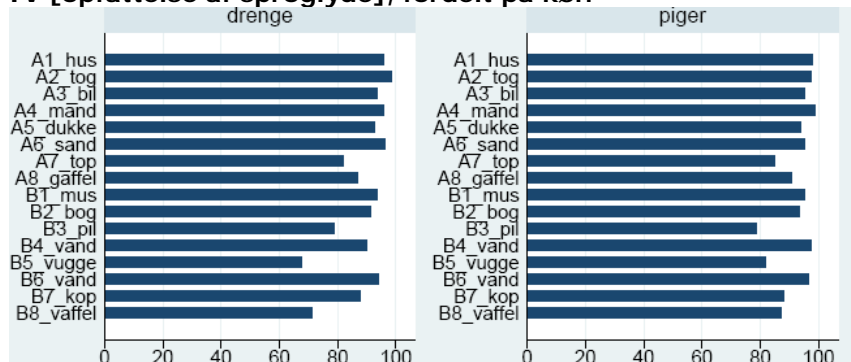
Figur 3.15: Fordeling af den samlede score i del IV, [opfattelse af sproglyde], fordelt på køn

Figur 3.15 viser en skæv distribution hos både drenge og piger, men der er flere piger end drenge i den høje ende af fordelingen. Vi ser for begge kønsgrupper nogle få børn, som har en markant lavere score end resten af børnene. Der er et par drenge, der scorer under 5, mens de piger der scorer lavest mindst scorer 7. Den største gruppe af pigerne (knap 80) har alle 16 rigtige, mens den største andel af drengene scorer mellem 14 og 16 point.

I Figur 3.16 neden for ses hyppigheden af positive svar for de enkelte ord i de 16 ordpar, fordelt på køn.

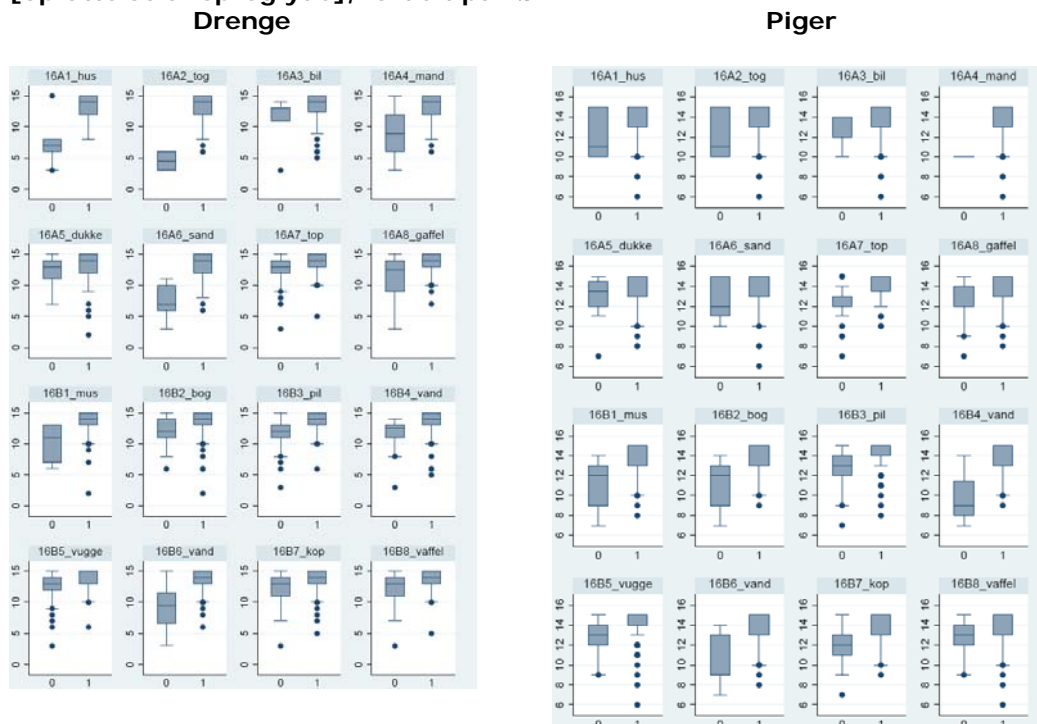
Figur 3.16: Hyppighed af positive svar for de enkelt items i del IV [opfattelse af sproglyde], fordelt på køn

Igen ser vi, at der er en vis variation blandt items, således at næsten alle børn kan skelne mellem nogle items, mens andelen af børn der scorer korrekt er noget lavere på andre items. Det generelle mønster er, at børnene ved de fleste ordpar godt kan skelne mellem de initiale lyde, og også skelne lige godt mellem de to initiale lyde. Nogle asymmetrier kan imidlertid også observeres fx i ordparret 'dukke-vugge' hvor færre børn kan pege på 'vugge' end 'dukke' når de bliver bedt om det. Det samme mønster ses i 'gaffel-vaffel'. I ordparret 'bil-pil' er der færre piger og drenge der korrekt udpeger 'pil' end 'bil'. Dette kan imidlertid også tolkes sådan, at der i stedet er en tendens til at barnet scorer lavere i anden halvdel af opgaven, hvilket kan indikere, at børnene relativt hurtigt bliver trætte af opgaven.

I Figur 3.17 neden for ses et bokplot af distributionen af den samlede score fordelt på køn for opfattelse af sproglyde. X-aksen angiver de to svarmuligheder til hvert item (0=kan ikke diskriminere korrekt; 1=kan diskriminere korrekt). På y-aksen vises den samlede score for opfattelse af alle lyde, dog uden den lyd (det ord), som den enkelte graf viser resultatet for.

Figur 3.17: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del IV [opfattelse af sproglyde], fordelt på køn

I Figur 3.17 ses at der for de fleste items er en korrelation mellem barnets score på de individuelle lyde og den samlede score. Noget tyder på, at for pigerne er /m/, /b/, /v/ og /s/ mest sensitive i forhold til at udpege børn med lyddiskriminationsproblemer. For drengene ser det ud til at også /h/ er særlig velegnet til dette.

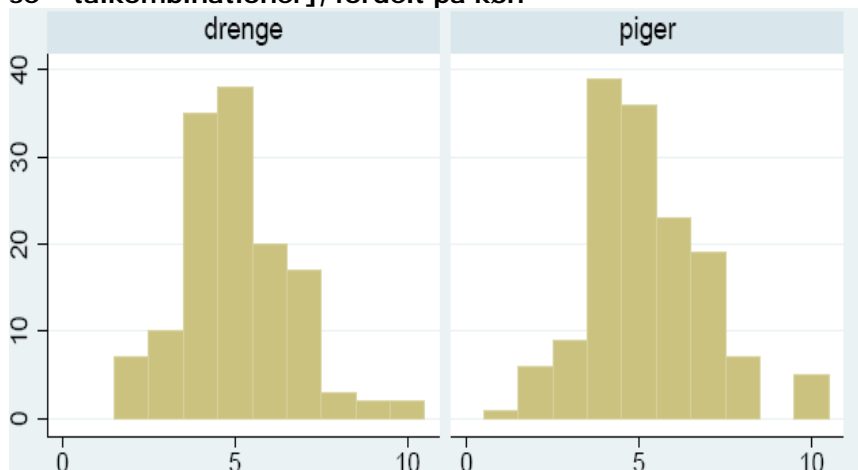
Del V: Hukommelse

Denne del af sprogvurderingsmaterialet indeholder to dele: talkombinationer og ordkombinationer.

Del V: Hukommelse (talkombinationer)

I del V skal pædagogen vurdere, hvor god barnet er til at eftersige talkombinationer af stigende længde korrekt (se afsnit 3.1.1.2 for en beskrivelse af del V). I Figur 3.18 neden for ses hvordan distributionen af børn, fordelt på køn, er på denne første hukommelsesopgave. X-aksen viser scoren (maks. 10), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=274).

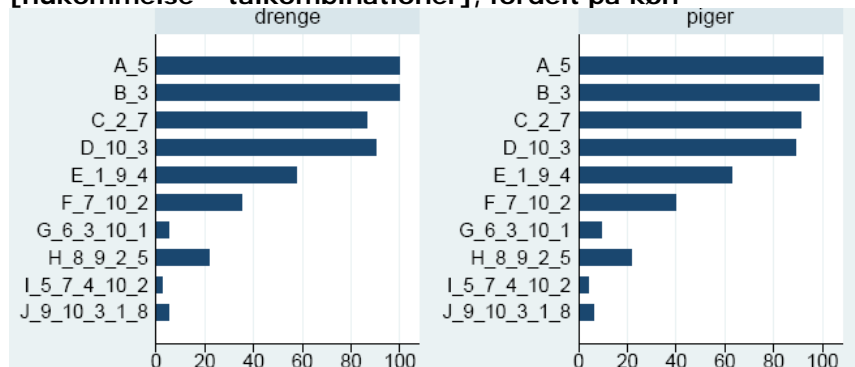
Figur 3.18: Fordeling af den samlede score i del V, [hukommelse – talkombinationer], fordelt på køn

I modsætning til de opgaver vi hidtil har set, finder vi ikke i Figur 3.18 en skæv distribution af børn, men nærmere en normalfordeling af børn, dvs. at den største gruppe af børn befinder sig i midten af fordelingen, mens der er færre børn i de yderste ender af fordelingen, der altså enten kan få eller mange talkombinationer. Som det kan ses i figuren opnår de fleste børn en samlet scoreværdi på 4 og 5, mens der kun er en lille gruppe af børn (uanset køn), der opnår den højeste scoreværdi. Her finder vi ikke nogle klare kønsspecifikke forskelle.

Figur 3.19 neden for viser hyppigheden af positive svar for hvert af de 10 talkombinationer, fordelt på køn, som indgår i den første hukommelsesopgave.

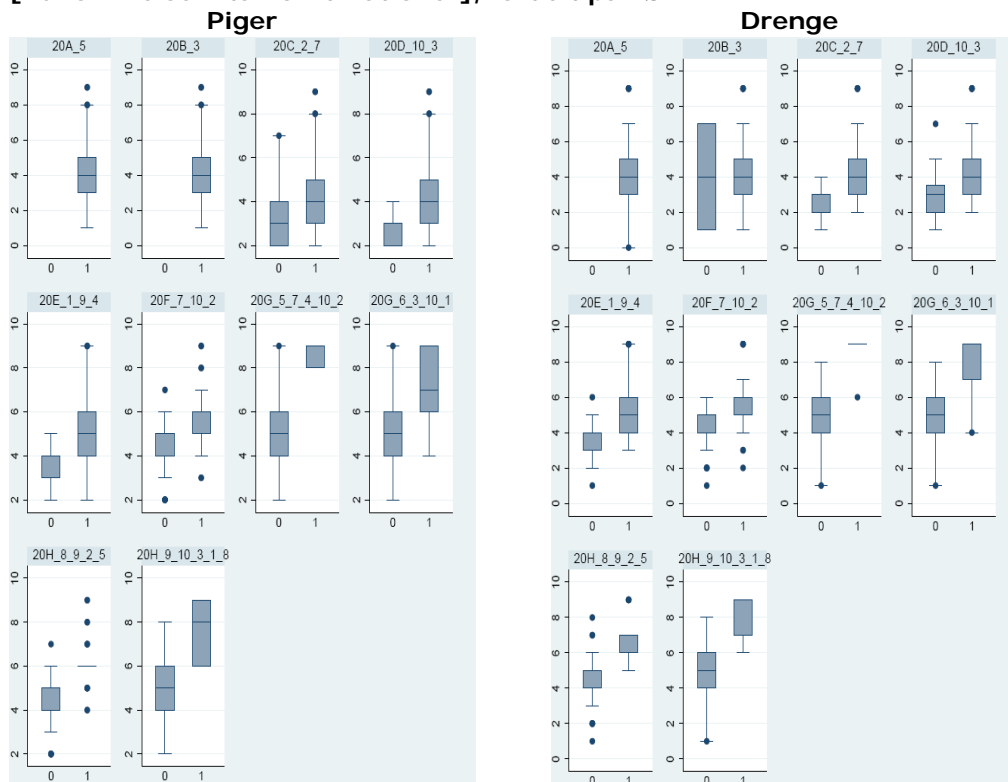
Figur 3.19: Hyppighed af positive svar i de enkelt items i del V [hukommelse – talkombinationer], fordelt på køn

Det ses af Figur 3.19, at mens 100% af børnene kan gentage ét tal og godt 85% af børnene kan gentage 2 tal, så er vi allerede ved tre talkombinationer nede på, at kun mellem 40%-60% af børnene kan gentage dem. Det er lidt overraskende at vi for såvel drenge som piger kan se, at der er en tydelig forskel mellem 1-9-4 og 7-10-2 og mellem 6-3-10-1 og 8-9-2-5 (sammenlign talkombinationerne E vs. F og talkombinationerne G vs. H).

I Figur 3.20 neden for er der præsenteret et boksplot af distributionen af den samlede score fordelt på køn, for gentagelse af talkombinationer. X-aksen angiver scoren (0=kan ikke gentage korrekt; 1=kan gentage korrekt). På y-aksen vises den samlede score for alle talkombinationer, dog uden den talkombination, som den enkelte graf viser resultatet for.

Figur 3.20: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del V [hukommelse – talkombinationer], fordelt på køn

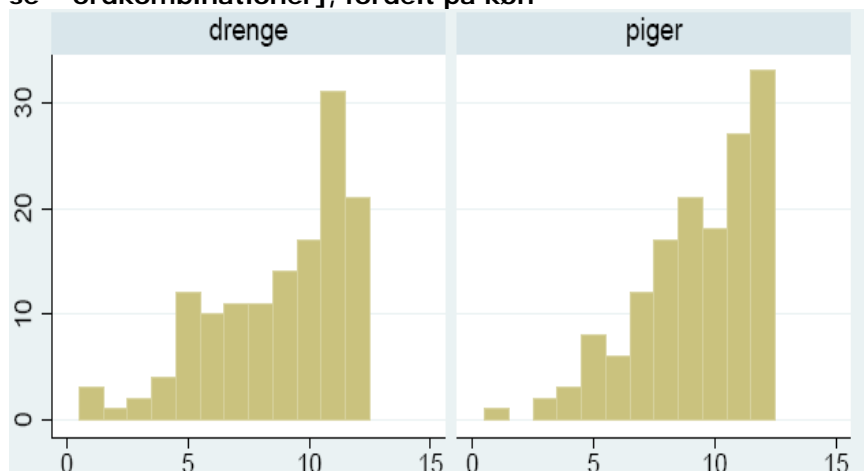

I Figur 3.20 ses at der for alle talkombinationer (+2 ord til +5 ord) er en korrelation mellem barnets score på den enkelte talkombination og den samlede score.

Del V: Hukommelse (ordkombinationer)

I del V skal pædagogen vurdere hvor god barnet er til at gentage ordkombinationer af stigende længde nøjagtigt (se afsnit 3.1.1.2 for en beskrivelse af del V). I Figur 3.21 neden for ses hvordan distributionen af børn, fordelt på køn, er på denne del af hukommelsesopgaven (N=306). X-aksen viser scoren (maks. 12), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=285).

Figur 3.21: Fordeling af den samlede score i del V, [hukommelse – ordkombinationer], fordelt på køn

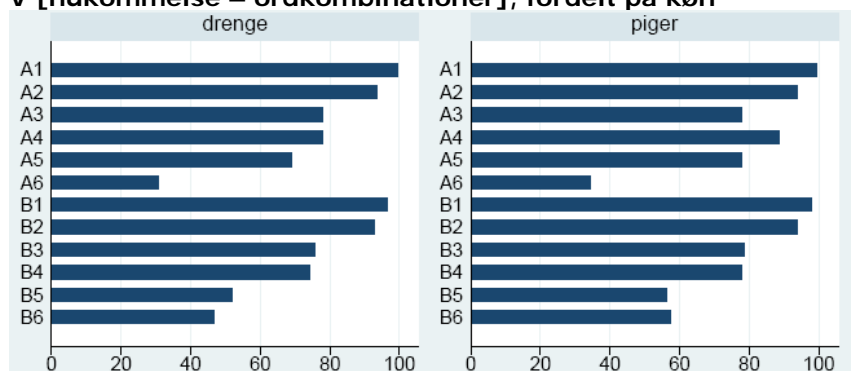

I denne opgave ser vi, som det fremgår af Figur 3.21, en klar skæv distribution hos både piger og drenge, således at der er en lille gruppe af begge køn, som har klart lavere scoreværdier end re-

sten af børnegruppen, mens størstedelen af børn er placeret i den høje ende af spektret, dvs. de opnår maksimum scoreværdi (dog er dette ikke tilfældet for drengene hvor der er flest der opnår en score på 11). Pigerne scorer generelt højere end drengene, dvs. de er bedst til at huske ordkombinationer.

I Figur 3.22 neden for ses hyppigheden af positive svar for de 12 ordkombinationer, fordelt på køn, som udgør anden del af hukommelsesopgaven.

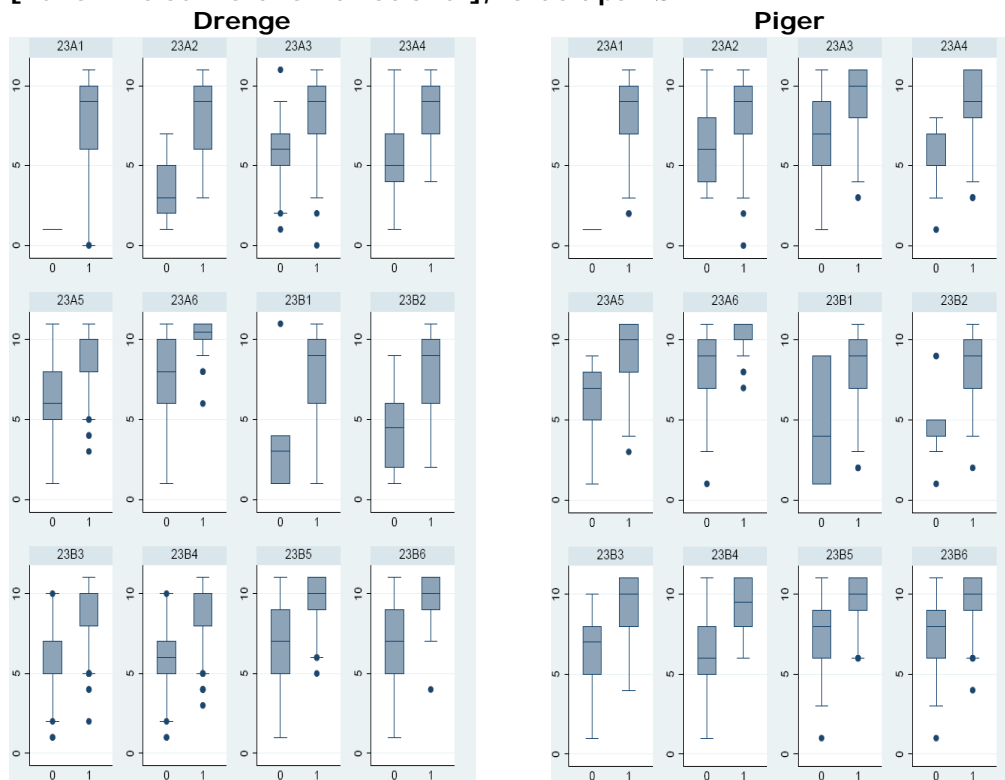
Figur 3.22: Hyppighed af positive svar for de enkelt items i del V [hukommelse – ordkombinationer], fordelt på køn

Procentdelen af børn der kan gentage ordkombinationer fordeler sig således, at næsten alle børn kan gentage ét ord, mens under 40% af børnene kan gentage den længste ordkombination, der indeholder 6 ord. Mønsteret kan observeres hos både drengene og piger. Et enkelt item falder uden for, nemlig A6 ('drengen leger på gulvet med toget'), som færrest af børnene kan gentage.

I Figur 3.23 neden for ses et boksplot af distributionen af den samlede score fordelt på køn, for gentagelse af de enkelte ordkombinationer. X-aksen angiver de to svarmuligheder til hver ordkombination (0=kan ikke gentage korrekt; 1=kan gentage korrekt). På y-aksen vises den samlede score for alle ordkombinationer, dog uden den ordkombination, som den enkelte graf illustrerer.

Figur 3.23: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del V [hukommelse – ordkombinationer], fordelt på køn

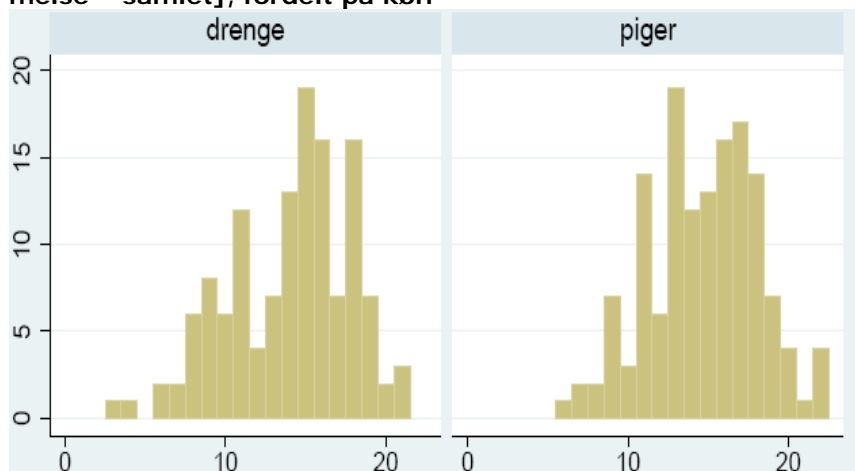

Det fremgår af figuren, at der for både piger og drenge ses en meget tydelig korrelation mellem barnets score på de enkelte ordkombinationer og barnets samlede score.

Del V: Hukommelse (samlet score)

I Figur 3.24 neden for ses distributionen af den samlede score, fordelt på køn, for de to hukommelsesopgaver i del V. X-aksen viser scoren (maks. 22), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=274).

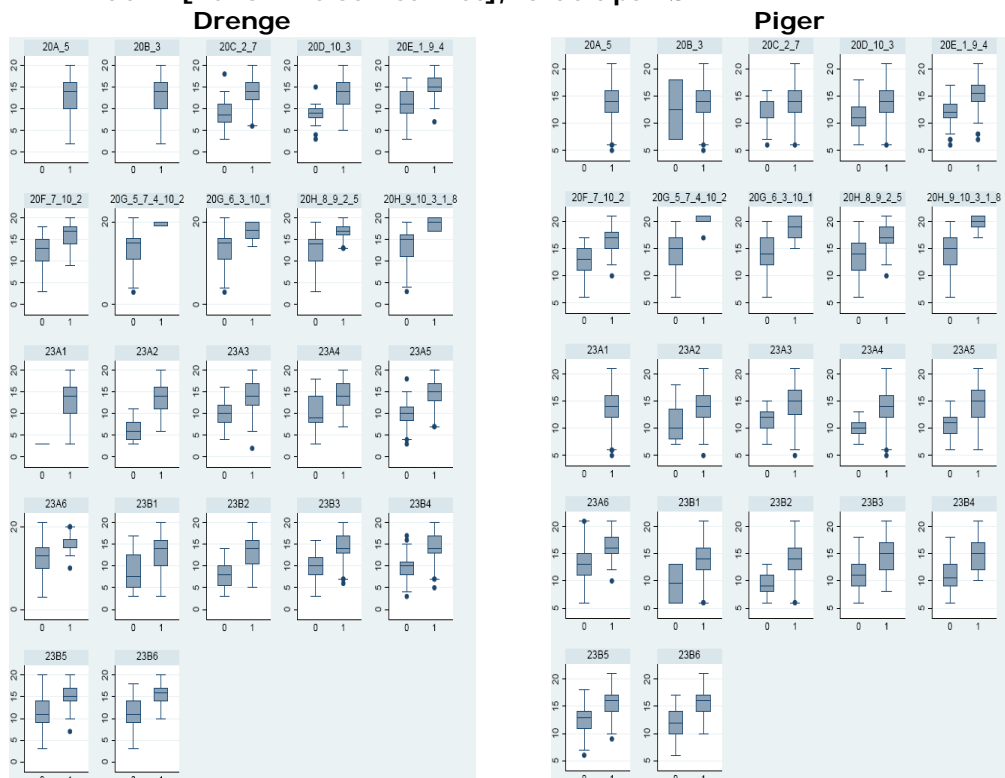
Figur 3.24: Fordeling af den samlede score i del V, [hukommelse – samlet], fordelt på køn

Når vi i Figur 3.24 kigger på distributionen for den samlede score, kan vi konstatere, at den ikke lever op til kravet om en skæv distribution. Dette skyldes fordelingen i talkombinationsopgaven (se Figur 3.21).

I Figur 3.25 neden for finder vi et boksploj af distributionen af den samlede score fordelt på køn, for gentagelse af såvel tal- som ordkombinationer. X-aksen angiver scoren (0=kan ikke gentage korrekt; 1=kan gentage korrekt). På y-aksen vises den samlede score først for talkombinationer, så for ordkombinationer, dog uden den pågældende tal/ordkombination, som den enkelte graf viser resultatet for.

- **Figur 3.25: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del V [hukommelse - samlet], fordelt på køn**

Det fremgår af figuren, at om end korrelationen mellem barnets score på de enkelte spørgsmål og barnets samlede score er bedre for ordkombinationerne end for talkombinationerne, så er den til stede for alle items i begge kønsgrupper.

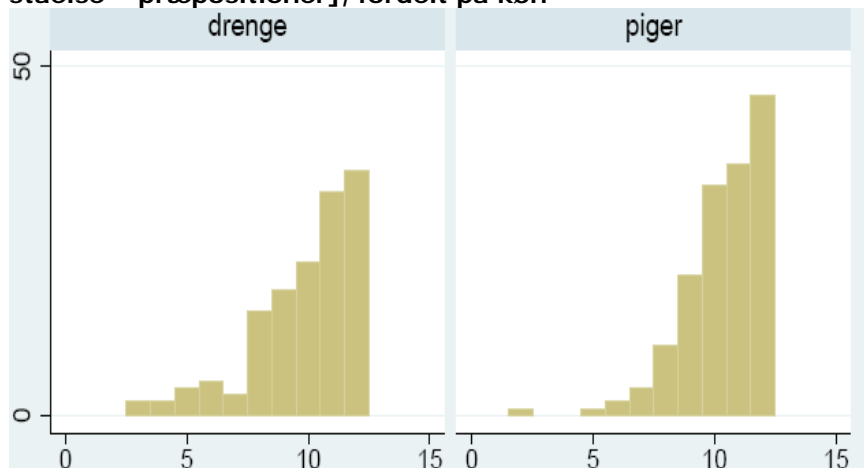
Del VI: Sprogforståelse

Denne del af sprogvurderingsmateriale indeholder 3 opgaver: forståelse af præpositioner, forståelse af ord for størrelser og former samt forståelse af ord for følelser.

Del VI: Sprogforståelse (præpositioner)

I den første opgave i del VI skal pædagogen vurdere om barnet kan udføre 12 handlinger korrekt, der viser barnets forståelse af præpositioner (se afsnit 3.1.1.2 for en beskrivelse af del VI). I Figur 3.26 neden for ses distributionen af børn, fordelt på køn, på denne del af sprogforståelsesdelen. X-aksen viser scoren (maks. 12), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=291).

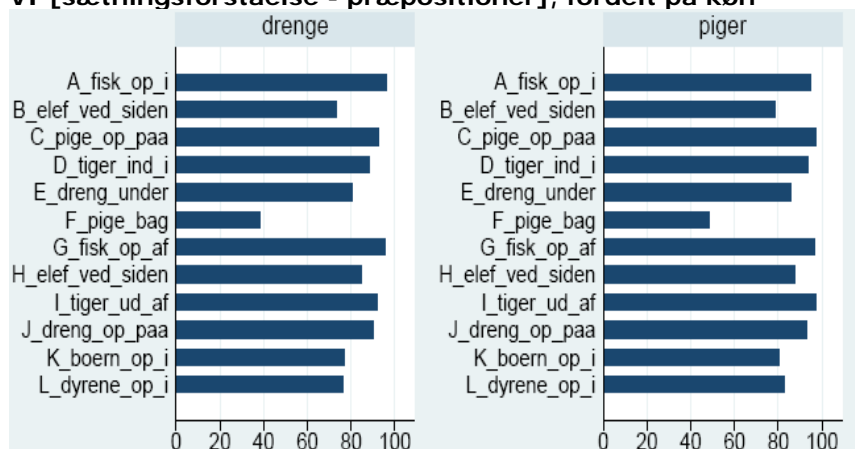
Figur 3.26: Fordeling af den samlede score i del VI, [sprogforståelse – præpositioner], fordelt på køn

Vi kan i Figur 3.26 observere, at der hos begge køn er en lille gruppe af børn med lave scoreværdier, der således opfører sig markant anderledes end den store gruppe af børn, der har høje scoreværdier. Pigerne ligger generelt højere end drengene.

I Figur 3.27 neden for fremgår hyppigheden af positive svar fordelt på køn for de 12 handlinger, der belyser børnenes forståelse af præpositioner.

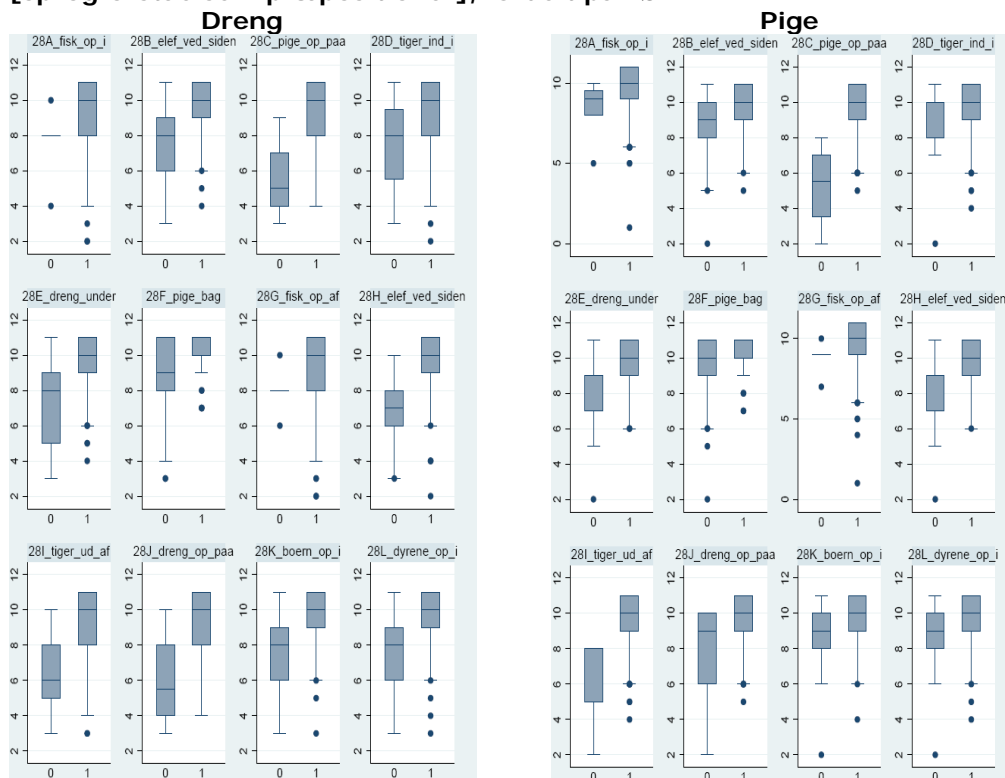
Figur 3.27: Hyppighed af positive svar for de enkelt items i del VI [sætningsforståelse - præpositioner], fordelt på køn

Der er en god spredning i andelen af børn, der kan udføre de forskellige handlinger på tværs af items. Vi kan iagttagte, at mellem 95% og 100% af børnene (uanset køn) kan forstå 'op i' (A), 'op på' (C), 'op af' (G) og 'ud af' (I), men den faktiske andel af drenge er lidt lavere. Sværest er 'bag ved' (F) og 'ved siden af' (B) som færre børn kan forstå. At 'op i' forstås af færre børn (uafhængigt af køn) i forbindelse med item K og L hænger formentlig sammen med, at sætningerne her inkluderer overbegreber, nemlig henholdsvis 'børnene' og 'dyrene' som formodes at være mere komplekse begreber (og kræver flere handlinger) end de øvrige.

Figur 3.28 neden for viser et bokplot af distributionen af den samlede score fordelt på køn, for forståelse af præpositioner. X-aksen angiver de to svarmuligheder til hvert item (0=kan ikke forstå; 1=kan forstå). På y-aksen vises den samlede score for alle præpositioner, dog uden den præposition, som den enkelte graf illustrerer.

Figur 3.28: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del VI [sprogforståelse – præpositioner], fordelt på køn

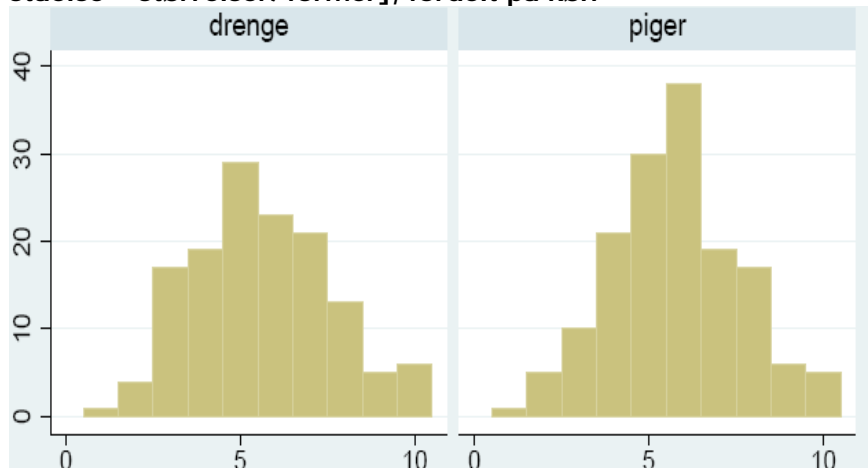

Det fremgår af figuren, at der for både drenge og piger ses en klar korrelation mellem barnets score på de enkelte spørgsmål og barnets samlede score. Vi kan observere næsten den samme korrelation mellem de enkelte items og den samlede score, dvs. alle items tyder på at være lige velegnede. Dog er dette ikke så tydeligt for 'bag ved', hvor såvel piger som drenge scorer lavt, også selvom de ellers har en god samlet score.

Del VI: Sprogforståelse (størrelser/former)

I den anden opgave i del VI skal pædagogen vurdere, om barnet kan udføre 10 handlinger korrekt, der viser barnets forståelse af størrelser og former (se afsnit 3.1.1.2 for en beskrivelse af del VI). I Figur 3.29 nedenfor ses distributionen af børn, fordelt på køn, på denne del af sprogforståelsesdelen. X-aksen viser scoren (maks. 10), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=290).

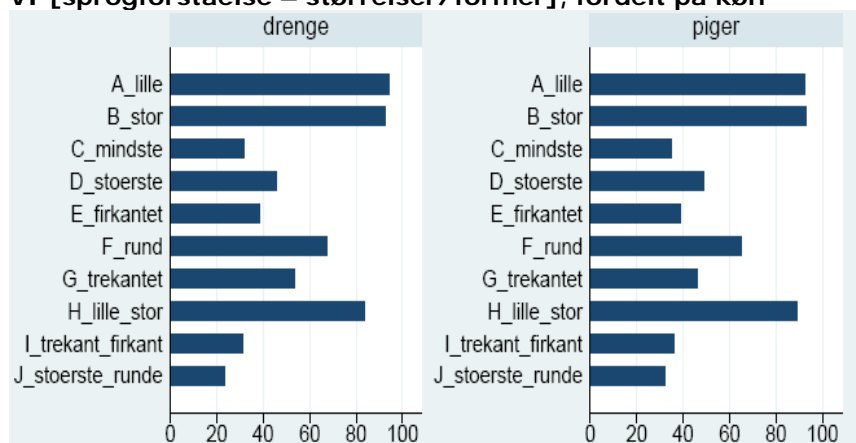
Figur 3.29: Fordeling af den samlede score i del VI, [sprogforståelse – størrelser/former], fordelt på køn

I Figur 3.29 ser vi en normalfordeling af børn på samme måde, som det var tilfældet med talkombinationer (se Figur 3.19), dvs. der er for mange børn som ikke opnår maksimal score, hvilket altså betyder at vi har inkluderet items, som treårige ikke typisk har tilegnet sig. Størstedelen af pigerne scorer 6 point, mens det for drengenes vedkommende er 5 point. I modsætning til Figur 3.19 kan vi her observere klare kønsforskelle i pigernes favør.

Figur 3.30 neden for viser hyppigheden af positive svar, fordelt på køn, for hver af de 10 handlinger, der viser børnenes forståelse af størrelser og former.

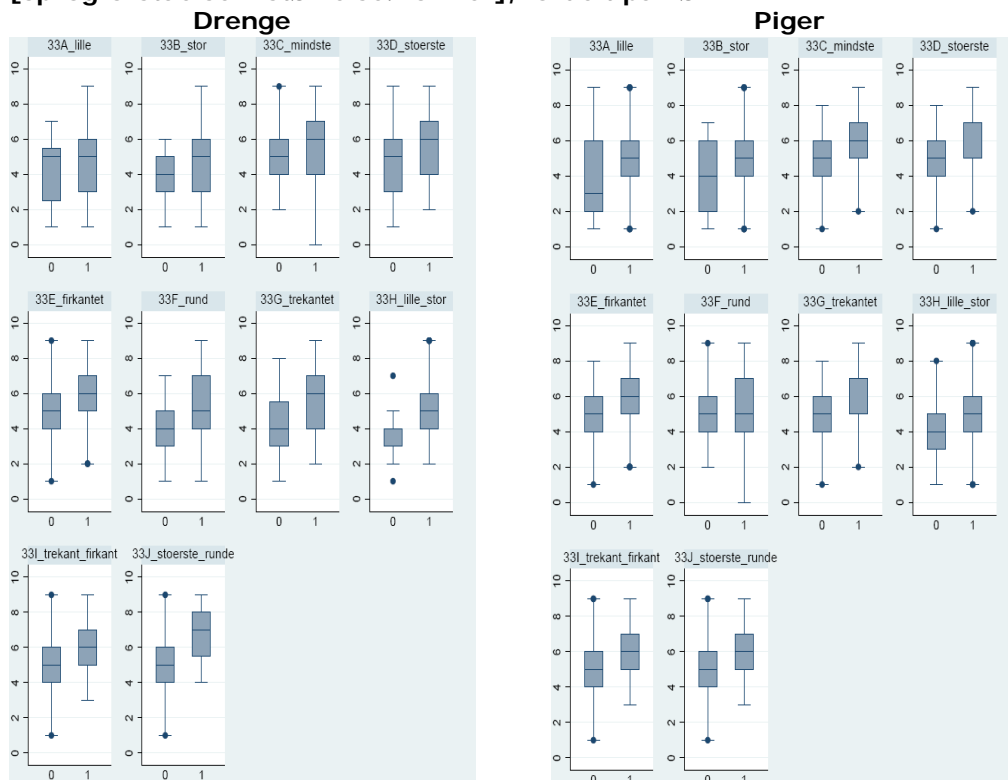
Figur 3.30: Hyppighed af positive svar i de enkelt items i del VI [sprogforståelse – størrelser/former], fordelt på køn

Figur 3.30 viser, at andelen af børnene – på tværs af køn –, der kan forstå de inkluderede items, er meget forskellig afhængigt af hvilke items, der spørges til. Der er to items, som næsten alle børn, uanset køn, kan forstå, nemlig 'lille' og 'stor' samt den kombinerede sætning, hvor både 'lille' og 'stor' optræder (se bilag 3). For resten af de inkluderede items gælder, at procentdelen af børn, der kan forstå dem, er lav.

I Figur 3.31 neden for ses et boksploj af distributionen af den samlede score fordelt på køn, for forståelse af ord for størrelser og former. X-aksen angiver de to svarmuligheder til de enkelte items (0=kan ikke forstå; 1=kan forstå). På y-aksen vises den samlede score for alle ord for størrelser og former, dog uden det konkrete ord, som den enkelte graf viser resultatet for.

Figur 3.31: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del V [sprogforståelse – størrelse/former], fordelt på køn

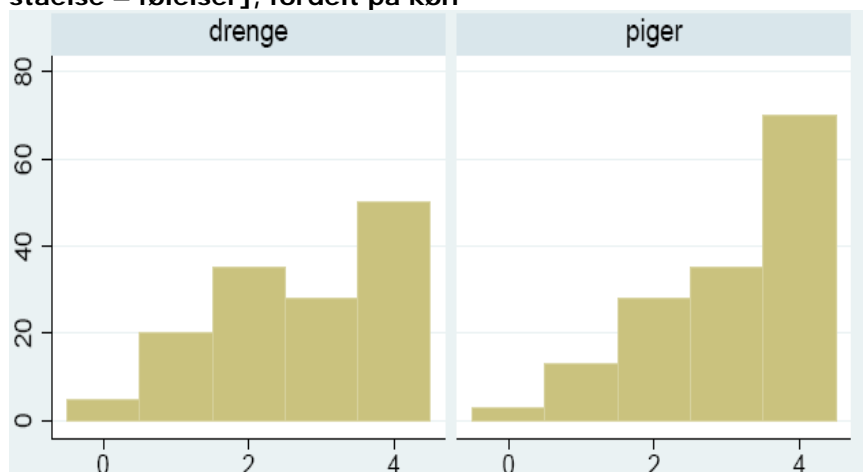

Figur 3.31 viser ikke en entydig korrelation mellem barnets score på de individuelle items og den samlede score, idet der for nogle items kun er en meget svag korrelation.

Del VI sprogforståelse (følelser)

I den tredje opgave i del VI skal pædagogen vurdere, om barnet kan pege på det korrekte billede, når det hører 4 ord for følelser (se afsnit 3.1.1.2 for en beskrivelse af del VI). I Figur 3.32 neden for ses distributionen af børn, fordelt på køn, på denne del af sprogforståelsedelen. X-aksen viser scoren (maks. 4), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=287).

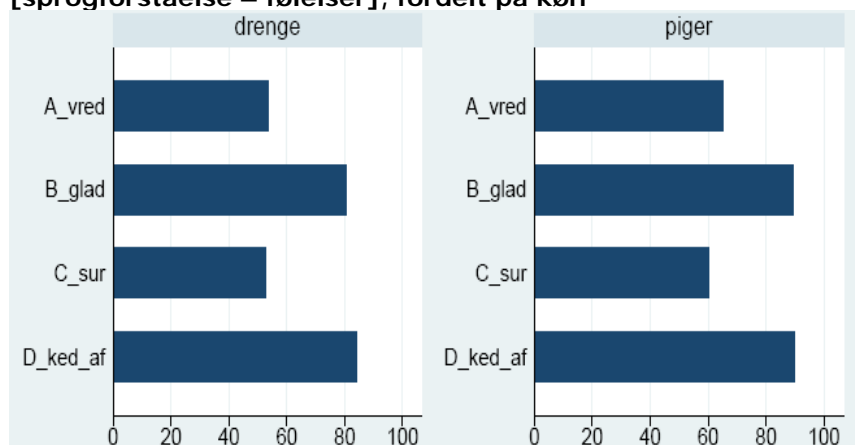
Figur 3.32: Fordeling af den samlede score i del VI, [sprogforståelse – følelser], fordelt på køn

Det ses i Figur 3.32, at der for begge køn er en skæv distribution af børn. Da der kun er 4 items, kan vi dog ikke opnå en stor forskel mellem lavtscorende og højtscorerende børn. Som omtalt i afsnit 3.1.1.2 udregnes der en samlet score for barnets sprogforståelse, der beregnes på grundlag af de tre subscore (se også Figur 3.35 neden for).

Figur 3.33 neden for illustrerer hyppigheden af positive svar, fordelt på køn, for hvert af de 4 ord for følelser.

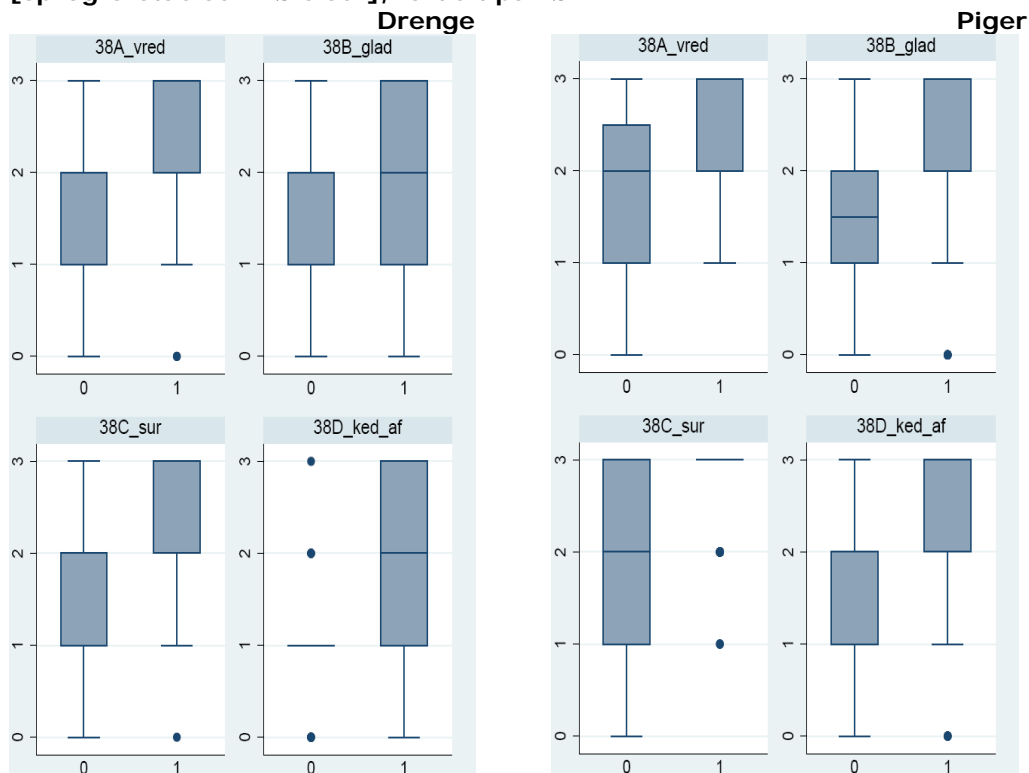
Figur 3.33: Hyppighed af positive svar i de enkelt items i del VI [sprogforståelse – følelser], fordelt på køn

I Figur 3.33 kan vi observere, at andelen af børn (uanset køn), der kan forstå hver af de fire items, afviger fra hinanden. Flest såvel drenge som piger (mellem 80% og 90%) forstår 'ked af det' og 'glad', mens færrest forstår 'sur' og 'vred'.

I Figur 3.34 neden for ses et bokplot af distributionen af den samlede score fordelt på køn, for forståelse af ord for følelser. X-aksen angiver de to svarmuligheder til de enkelte items (0=kan ikke forstå; 1=kan forstå). På y-aksen vises den samlede score for alle ord for følelser, dog uden det konkrete ord, som den enkelte graf viser resultatet for.

Figur 3.34: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del VI [sprogforståelse – følelser], fordelt på køn

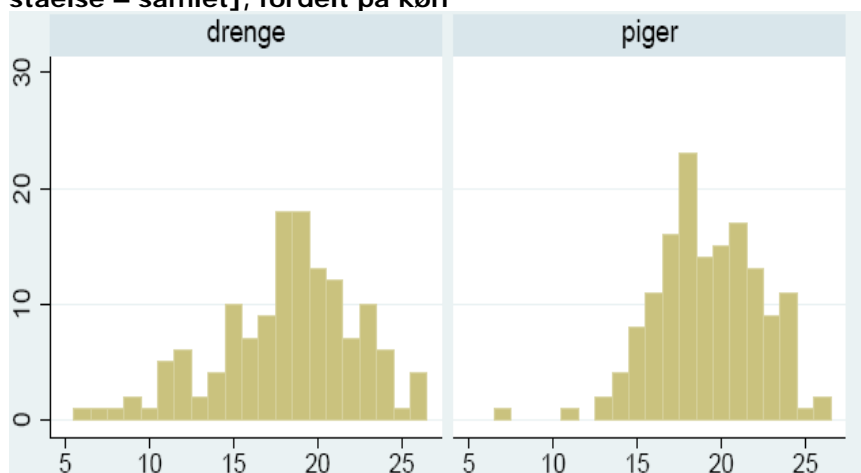

Det fremgår af figuren, at der for både piger og drenge ses en tydelig korrelation mellem barnets score på de enkelte spørgsmål og barnets samlede score.

Del VI sprogforståelse (samlet)

I Figur 3.35 neden for ses distributionen af den samlede score, fordelt på køn, for de tre opgaver i del VI. X-aksen viser scoren (maks. 26), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=286).

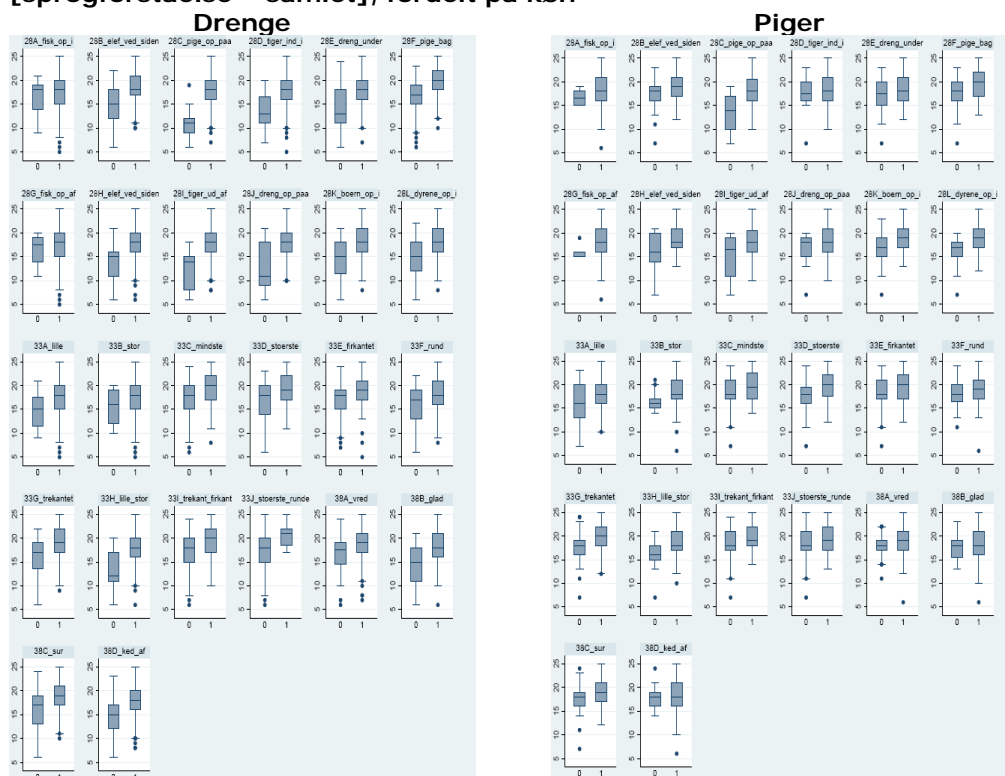
Figur 3.35: Fordeling af den samlede score i del VI, [sprogforståelse – samlet], fordelt på køn

På grund af normalfordelingen af børn i forbindelse med den del af forståelsesopgaven, der vedrører størrelser og former, finder vi heller ikke i Figur 3.35 en skæv fordeling. Vi kan for begge køn observere en gruppe af børn, der scorer markant lavere end resten af børnegruppen, men vi finder tilsvarende, at færre børn end forventet scorer maksimalt, især hos drengene.

Figur 3.36 neden for præsenterer et boksplot af distributionen af den samlede score fordelt på køn, for alle opgaver i sprogforståelsesdelen. X-aksen angiver de to svarmuligheder for hvert item (0=kan ikke forstå; 1=kan forstå). På y-aksen vises den samlede score for de inkluderede items, dog uden det konkrete item, som den enkelte graf viser resultatet for.

Figur 3.36: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del VI [sprogforståelse – samlet], fordelt på køn

Figur 3.36 viser ikke en entydig korrelation mellem barnets score på de individuelle items og den samlede score, idet der for nogle items ikke er en sammenhæng. Korrelationerne er stærkest mht. den første og den tredje del af sprogforståelsesdelen.

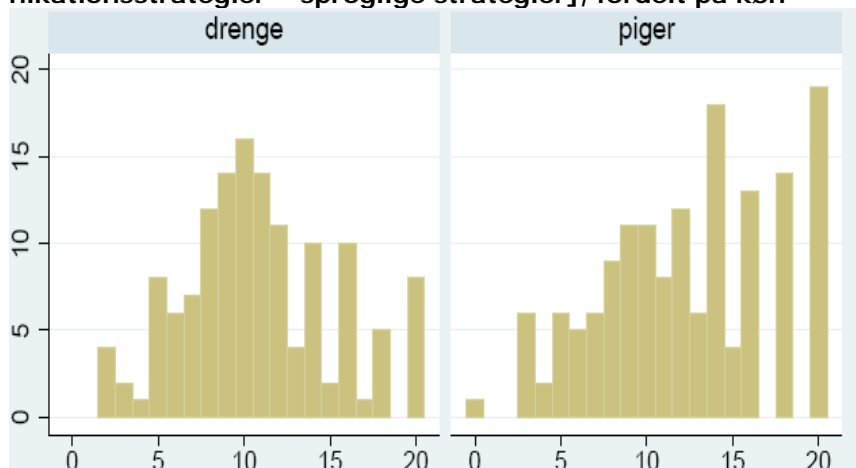
Del VII Kommunikationsstrategier

Denne del af sprogvurderingsmaterialet indeholder to opgaver: sproglige strategier og generelle spørgsmål vedrørende barnets sprogtiltagelse.

Del VII Kommunikationsstrategier (sproglige strategier)

I den første opgave i del VII skal pædagogen vurdere barnets kommunikative adfærd ved at besvare i hvilken grad 4 svarmuligheder 'aldrig' (0), 'sommetider' (1), 'ofte' (2) eller 'altid' (4) passer på barnets adfærd på de 5 opstillede udsagn om kommunikativ adfærd (se afsnit 3.1.1.2 for en beskrivelse af del VII). I Figur 3.37 neden for ses distributionen af børn, fordelt på køn, på denne del af sprogvurderingsmaterialet. X-aksen viser scoren (maks. 20), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=286).

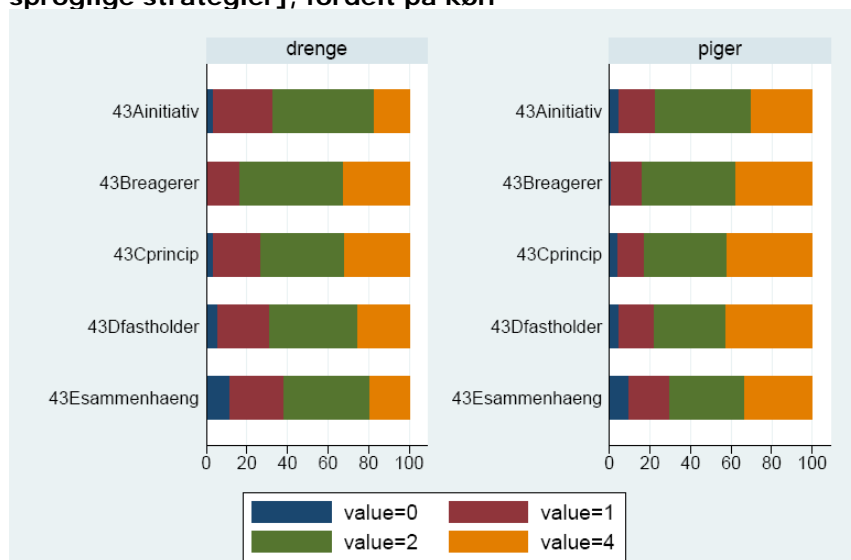
Figur 3.37: Fordeling af den samlede score i del VII, [kommunikationsstrategier – sproglige strategier], fordelt på køn

Distributionen i Figur 3.37 er ikke så klar. Der er nogle få børn, der ligger lavere i score end resten, men især for pigernes vedkommende er denne gruppe særdeles lille (2 piger). For pigernes vedkommende er majoriteten af pigerne placeret i den højde ende af fordelingen. Om end der for drengenes vedkommende er en relativ stor gruppe af børn, der ligger i den høje ende af spektret, har størstedelen af drengene en score mellem 9 og 11.

Figur 3.38 viser den procentvise fordeling af børn inden for hver svarkategori, fordelt på køn, for hver af de 5 sproglige strategier, som der spørges til i denne del. Hver bar opsummerer for hvert af de 5 udsagn om sproglig strategi den procentvise fordeling af scoren 'altid' (den grå farve), 'ofte' (den grønne farve) 'sometider' (den røde farve) og 'aldrig' (den blå farve).

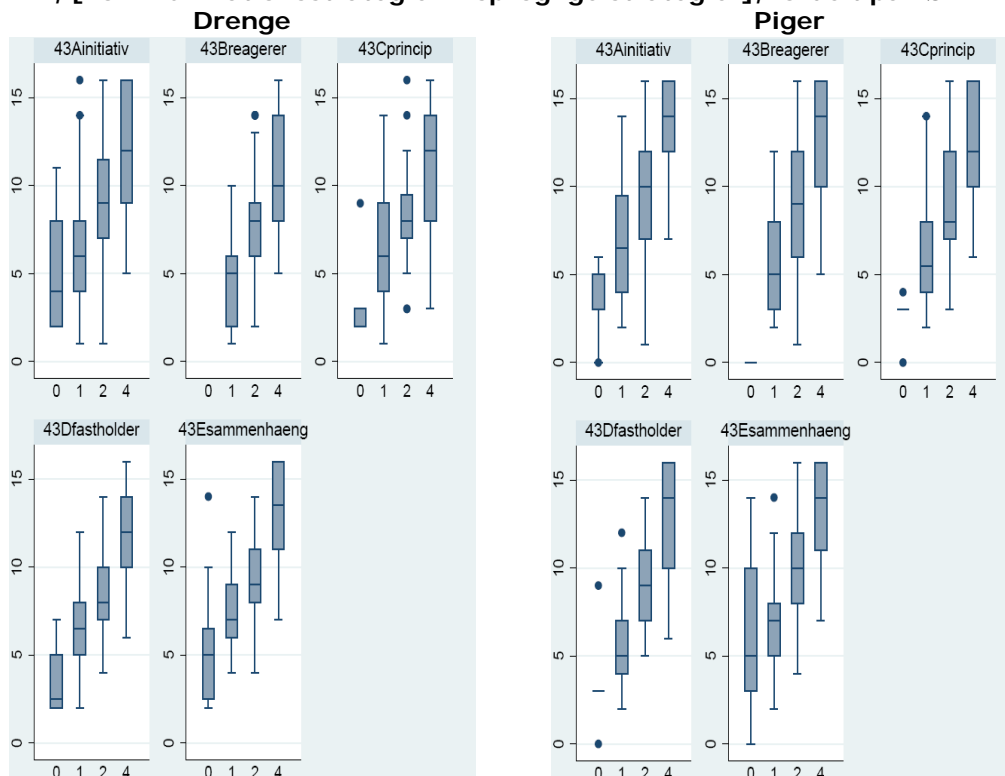
Figur 3.38: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for hver af de 5 situationer i del VII [kommunikationsstrategier – sproglige strategier], fordelt på køn

Der tegner sig et klart og overensstemmende mønster for begge køn i fordelingen af de 4 svarkategorier inden for hver af de 5 sproglige strategier. For alle sproglige strategier er det for pigernes vedkommende mellem 70% og godt 80% der enten 'ofte' eller 'altid' anvender de 5 sproglige strategier, mens det for drengenes vedkommende er mellem 65% og 80% (for 3 ud af 5 er det ca. 70%). Gruppen af børn, der får scoren 'aldrig' eller 'sometider', er for begge køn lidt større i forbindelse med 43E ('taler sammenhængende om episoden').

Figur 3.39 neden for viser et boksploot af distributionen af den samlede score fordelt på køn, for pædagogernes vurdering af barnets brug af sproglige strategier. X-aksen angiver de 4 svarmuligheder til hvert item (0='aldrig', 1='sometider', 2='ofte' og 4='altid'). På y-aksen vises den samlede score for anvendelse af sproglige strategier, dog uden den konkrete sproglige strategi, som den enkelte graf illustrerer.

Figur 3.39: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del VII, [kommunikationsstrategier – sproglige strategier], fordelt på køn

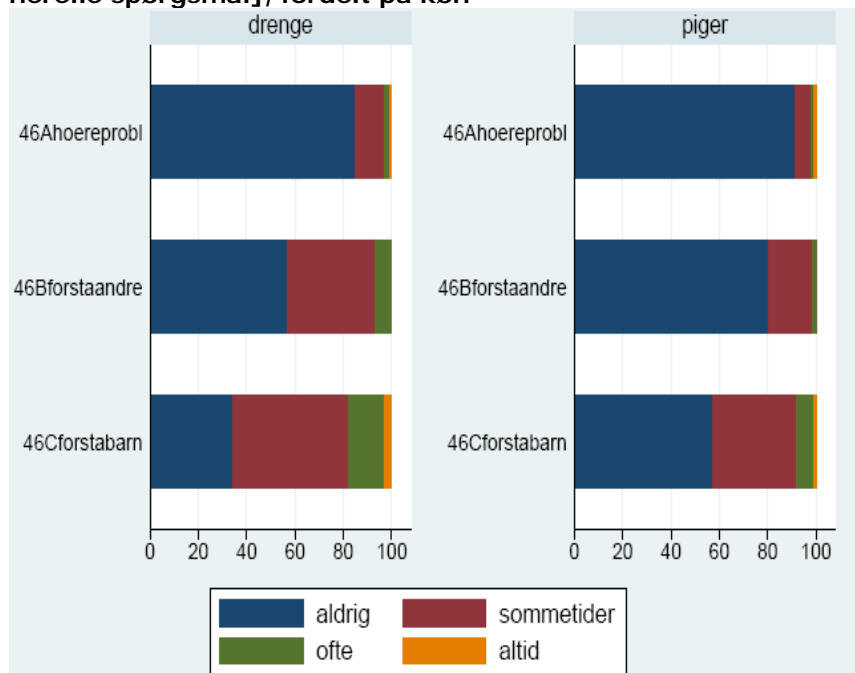
Figuren viser, at der for både piger og drenge ses en meget tydelig korrelation mellem barnets score på de enkelte spørgsmål og barnets samlede score. Desuden kan vi konstatere, at næsten alle items viser samme korrelation med den samlede score, dvs. der er ikke noget, der peger på at der er forskel i egnethed af de enkelte items.

Del VII Kommunikationsstrategier (generelle spørgsmål)

Her skal pædagogen vurdere det enkelte barns sprog ud fra 5 overordnede spørgsmål.

Af Figur 3.40 fremgår den procentvise fordeling af børn inden for hver svarkategori, opdelt på køn, for de 3 første generelle spørgsmål, der besvares med samme svarkategorier (se bilag 3), således at hver bar for hvert af de 3 udsagn opsummerer den procentvise fordeling af svarkategorierne 'altid' (den orange farve), 'ofte' (den grønne farve), 'sometider' (den røde farve) og 'aldrig' (den blå farve).

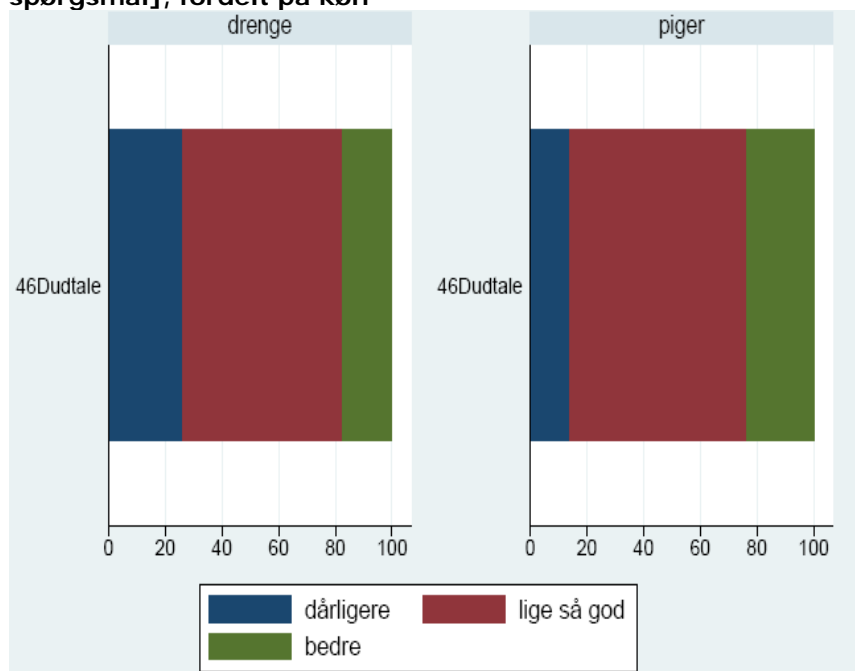
Figur 3.40: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for de 3 første spørgsmål i del VII [kommunikationsstrategier – generelle spørgsmål], fordelt på køn

Mønstrer for begge køn i fordelingen af de 4 svarkategorier inden for hvert af de 3 generelle spørgsmål er meget ens. For såvel piger som drenge vurderer pædagogerne, at kun en meget begrænset del af børnene 'altid' eller 'ofte' har problemer med hørelsen, mens majoriteten (85% af pigerne, og 75% af drengene) 'aldrig' har problemer med hørelsen. Pædagogerne angiver, at der er en større andel af drenge, der 'sometider' har problemer med at forstå andre, sammenholdt med pigerne og 5% af drengene vurderes til 'ofte' at have problemer med at forstå andre. Andelen af drenge, som 'sometider' eller 'ofte' angives at være svære at forstå for andre, er højere end andelen af piger.

Figur 3.41 viser den procentvise fordeling af børn inden for hver svarkategori, opdelt på køn, på spørgsmål 4 vedrørende barnets udtale. Baren opsummerer den procentvise fordeling af scoren 'dårligere' (den blå farve), 'lige så god' (den røde farve) og 'bedre' (den grønne farve).

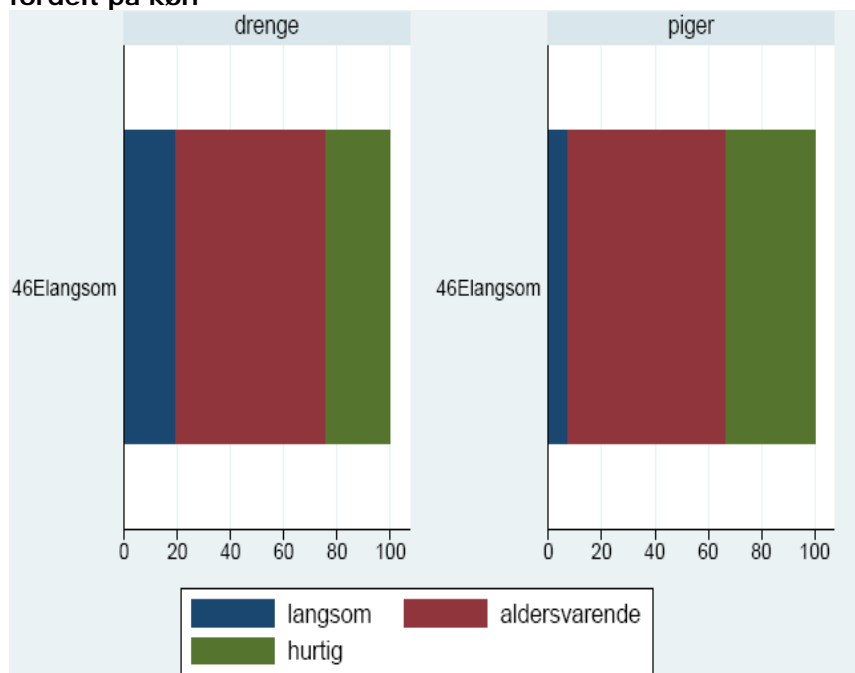
Figur 3.41: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for spørgsmål 4 i del VII [kommunikationsstrategier – generelle spørgsmål], fordelt på køn

Figuren viser, at pædagogerne vurderer, at der er næsten dobbelt så mange drenge som piger, der har en dårligere udtale end gennemsnittet af børn.

I Figur 3.42 ses den procentvise fordeling af børn inden for hver svarkategori, opdelt på køn, på spørgsmål 5 vedrørende barnets sprogtiltagelse, hvor baren opsummerer den procentvise fordeling af scoren 'langsom' (den blå farve), 'aldersvarende' (den røde farve) og 'hurtig' (den grønne farve).

Figur 3.42: Procentvis fordeling af svarkategorier ved spørgsmål 5 i del VII [kommunikationsstrategier – generelle spørgsmål], fordelt på køn

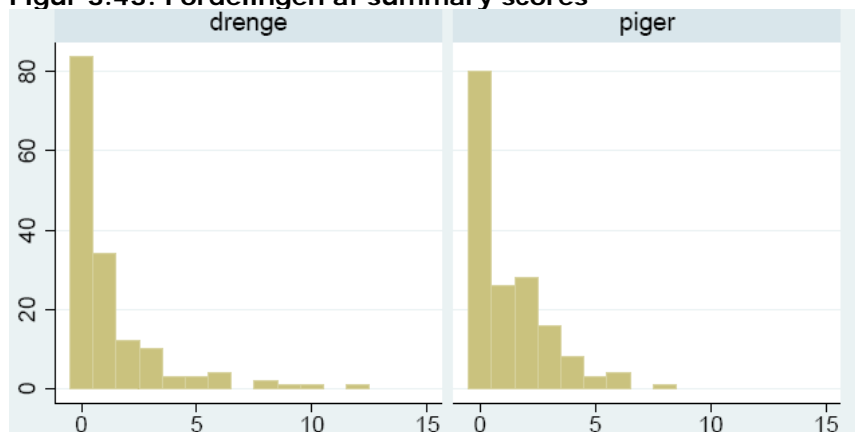
Som det kan læses af Figur 3.42, vurderer pædagogerne ligeledes, at der er en væsentlig større andel af drenge end piger, der ikke har et aldersvarende sprog.

3.1.6.3. Summary Scores

Formålet med sprogvurderingsmaterialet er at indplacere børn i de tre udviklingszoner A ('generel indsats'), B ('fokuseret indsats') og C ('særlig indsats') baseret på en samlet vurdering på baggrund af resultaterne i de enkelte dele. Her var det fra begyndelsen planlagt at bruge et pointsystem, som inden for hver af sprogvurderingsmaterialets 7 dele indplacerer hvert barn i 3 zoner A, B eller C, hvor C svarer til de 5% børn med de laveste scorer, og B til de 10% børn, hvor scoren ligger mellem 5% og 15% percentilen, mens resten af børnene indplaceres i A.

Vi har derfor til hvert af de 7 dele udregnet 5% og 15% percentiler af scoren for begge køn, og klassificeret hvert barn med hensyn til de enkelte dele. Derefter har vi udregnet en 'summary score' over de 7 dele, hvor en indplacering i C gav 2 points, og en indplacering i B gav 1 point. Fordelingen af disse summary scores vises i Figur 3.43.

Figur 3.43: Fordelingen af summary scores

Vi kan igen se en meget skæv fordeling for både piger og drenge, hvor omkring halvdelen af børnene får en score på 0 (dvs. at de bliver indplaceret i A i alle 7 dele), mens få børn får summary scores på 5 eller højere. Så vi kan konstatere, at der også med hensyn til den samlede vurdering er den ønskede fordeling af scoren. I begge kønsgrupper er det kun omkring 5% af børnene, som opnår en summary score på 5 eller derover.

Opsamling af resultaterne fra de enkelte dele ved brug af en summary score er kun en af mulighederne for at komme til en samlet vurdering af hvert enkelt barn. Det kan argumenteres, at børn med store vanskeligheder i enkelte dele måske bliver overset ved denne fremgangsmåde. For at undersøge dette har vi derfor inddelt alle børn i 3 grupper:

- <5%: børn med en summary score på mindst 5 points, dvs. som scorer lavere end 5% percentilen med hensyn til den samlede vurdering.
- 5-15%: børn som blev placeret i udviklingszone C i mindst en del (dvs. med en percentilscore under 5% i den del), men med en samlet score over 5% percentilen men under 15% percentilen
- alle andre børn

Tabel 3.6 viser fordelingen af børn i disse 3 grupper:

Tabel 3.6: Fordeling af børn i grupperne <5, 5-15% og resterende børn

	<5%	5-15%	Resterende børn
Piger	8	29	129
Drenge	12	14	129

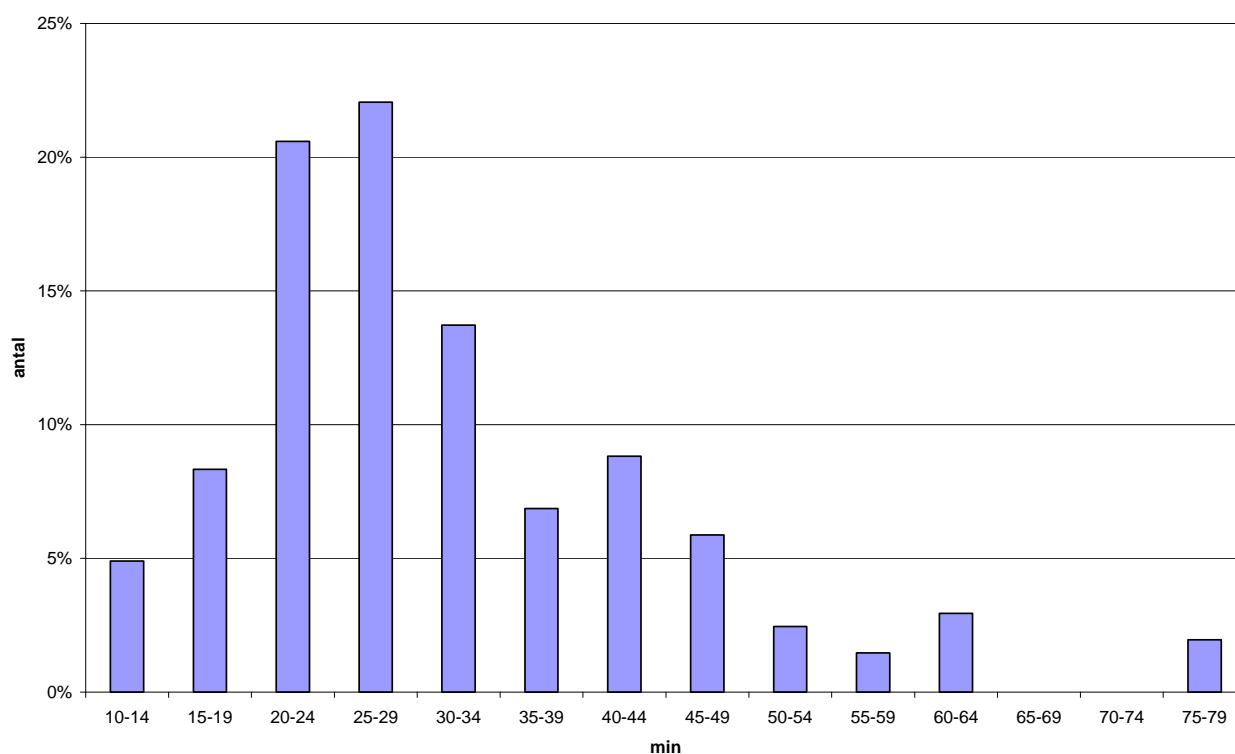
Vi kan se, at der er mange flere piger end drenge, som har specifikke vanskeligheder med enkelte dele af sprogvurderingen uden at opnå en høj summary score.

Vi kommer tilbage til denne diskussion i 5.5.4.

3.1.6.4. Tidsestimering

På registreringskemaet havde vi for hver del af registreringskemaet bedt pædagogerne om at registrere, hvor lang tid i minutter de havde brugt på at gennemføre denne del af sprogvurderingen. I Figur 3.44 ses fordelingen af det samlede tidsforbrug per pædagog på baggrund af de 204 registreringer, hvor pædagogerne har udfyldt spørgsmålene vedrørende tidsforbrug. Vær opmærksom på at den første version af sprogvurderingsmaterialet er længere end den endelige version.

Figur 3.44: Pædagogernes estimering af samlet tidsforbrug

Som det fremgår af Figur 3.44 er det samlede tidsforbrug på gennemførelsen af den første version af sprogvurderingsmaterialet (der som nævnt er længere end den endelige version) meget forskelligt og spænder fra 12 minutter til 80 minutter, men de fleste pædagoger bruger under 30 minutter (de to største grupper af pædagoger bruger mellem 20-24 og 25-29 minutter). Vi ved samtidig fra evalueringsskemaet (se afsnit 3.3), hvor det var muligt at tilføje bemærkninger, at enkelte pædagoger har inkluderet tiden til at finde materiale og læse om pilotstudiet i tidsestimatet. Nogle af de højeste registreringer skyldes derfor at pædagogen har mere end bare afviklingen af sprogvurderingen med i angivelse af tidsforbrug. Yderligere skal det bemærkes, at ca. 60% af pædagogerne kun har haft mulighed for at afvikle sprogvurderingen maksimalt to gange, så et forsigtigt bud er at selve sprogvurderingen (testen med pædagogen og barnet) kan gennemføres på 15-20 minutter, når først den enkelte pædagog har fået testerfaring.

3.2. Videoptagelser af sprogvurderinger

Denne del af pilotafprøvningen er baseret på et pilotstudie baseret på 13 videoptagelser af sprogvurderinger. Studiet havde to forskellige formål. Det første formål var at undersøge, i hvilken grad pædagogerne kunne anvende materialet efter hensigten med fokus på, hvor præcist pædagogerne kunne foretage en vurdering af børnenes præstation. Det andet formål var via videoptagelserne direkte at observere, hvordan sprogvurderingsmaterialets forskellige dele fungerer under selve sprogvurderingen, bl.a. med henblik på udarbejdelse af vejledningsmaterialet til sprogvurderingen.

3.2.1. Materiale

Den første version af sprogvurderingsmaterialet (se afsnit 3.1.1) blev anvendt til videoptagelserne af sprogvurderingen.

3.2.2. Procedure

Dette studie blev gennemført samtidig med pilotstudiet af første version af sprogvurderingsmaterialet. For en gennemgang af proceduren for pilotstudiet af sprogvurderingsmaterialet henvises til afsnit 3.1.2. Her beskrives proceduren i forbindelse med indsamling af videoptagelserne.

Indsamlinger af videooptagelserne foregik i samarbejde med CVU Storkøbenhavn, som skulle foretage videointerviews med pædagoger omkring udviklingen af den pædagogiske opsamling. Vi kontaktede - blandt pilotkommunerne - 3 kommuner i Jylland/Fyn og 3 kommuner på Sjælland (se) under hensyntagen til at både land og by blev repræsenteret, nemlig Assens, Fredericia, Esbjerg, Herlev, Lyngby-Taarbæk og København. Kommunernes referencepersoner (se afsnit 3.1.2) henvisede videre til konkrete dagtilbud. Målet var at videooptage 5 sprogvurderinger i hver kommune, dvs. i alt 30 sprogvurderinger. Dagtilbuddene udvalgte børn, der passede til alderskriteriet (se afsnit 3.1.2) og uddelte informationsbrev og tilhørende tilsagnsblanket (se også Tabel 3.3) til de forældre, som mundtligt havde accepteret at deltage. Derefter kontaktede vi dagtilbuddene igen med henblik på konkrete aftaler. Sprogvurderingerne blev optaget den 6. og 7. februar 2007. Videooptagelserne, der blev foretaget af to forskningsassistenter, fandt sted i de konkrete dagtilbud. Tilsagnet om accept af deltagelsen blev givet til forskningsassistenten i forbindelse med optagelserne, og opbevares på CfB. Forskningsassistenterne var med ganske få undtagelser til stede under selve videooptagelsen, men kun som observatører. Kun 13 optagelser blev gennemført på Fyn og i Jylland (se afsnit 3.2.3), mens ingen blev gennemført på Sjælland.

3.2.3. Deltagere

I Tabel 3.7 ses en oversigt over deltagere i videooptagelser, samt hvem der optog og scorede videooptagelserne efterfølgende.

Tabel 3.7: Oversigt over deltagere i videooptagelser af sprogvurderinger

Barn	Kommune	Køn	Alder i måneder	Pædagog	Forsk.ass. tilstede	Forsk.ass. Scoring
Barn 1	Assens	Pige	38	Pædagog 1	Forsk.ass.1	Forsk.ass.1
Barn 2	Assens	Dreng	38	Pædagog 1	Forsk.ass.1	Forsk.ass.1
Barn 3	Assens	Dreng	36	Pædagog 1	Forsk.ass.1	Forsk.ass.1
Barn 4	Assens	Dreng	39	Pædagog 2	Forsk.ass.2	Forsk.ass.1
Barn 5	Assens	Pige	36	Pædagog 2	Forsk.ass.2	Forsk.ass.1
Barn 6	Assens	Pige	37	Pædagog 2	Forsk.ass.2	Forsk.ass.1
Barn 7	Fredericia	Dreng	38	Pædagog 3	Forsk.ass.1	Forsk.ass.1
Barn 8	Fredericia	Pige	36	Pædagog 3	Forsk.ass.1	Forsk.ass.1
Barn 9	Fredericia	Dreng	36	Pædagog 3	Forsk.ass.1	Forsk.ass.1
Barn 10	Fredericia	Pige	38	Pædagog 3	Forsk.ass.1	Forsk.ass.1
Barn 11	Fredericia	Dreng	38	Pædagog 3	Forsk.ass.1	Forsk.ass.1
Barn 12	Fredericia	Dreng	38	Pædagog 4	Forsk.ass.2	Forsk.ass.1
Barn 13	Fredericia	Dreng	36	Pædagog 4	Forsk.ass.2	Forsk.ass.1

3.2.4. Databearbejdning

Videooptagelserne blev efterfølgende analyseret ud fra de to hovedformål.

Analyse af pædagogernes scoring:

Den samme forskningsassistent fra CfB gennemgik alle de 16 videooptagelser af sprogvurderingerne. For hver af sprogvurderingerne sad forskningsassistenten med et registreringskema og registrerede barnets svar 'on-line', dvs. forskningsassistenten lavede registreringen umiddelbart efter, at barnet havde enten svaret eller udført en handling, og først efterfølgende blev de forskellige registreringer scoret og talt sammen. Forskningsassistenten var under scoringsprocessen blindet i forhold til pædagogens scoring. Efterfølgende sammenlignede forskningsassistenten sin egen og pædagogens scoring. Forskningsassistenten så efterfølgende videosekvenserne igennem igen, hvor der var uoverensstemmelser mellem dennes og pædagogens scoring. Forskningsassistenten fastholdt i alle tilfælde sin oprindelige scoring.

Hvordan sprogvurderingsmaterialets forskellige dele fungerer under selve sprogvurderingen:

De 16 videooptagelser af sprogvurderingerne blev efterfølgende gennemgået med henblik på at vurdere, hvordan sprogvurderingsmaterialet fungerede i brug og for at udrede, hvor der var brug for forbedringer/yderligere forklaringer, vejledning mm. Observationerne blev først registreret for hver enkelt sprogvurdering og efterfølgende samlet i nogle hovedtendenser (se afsnit 3.2.5).

3.2.5. Resultater

3.2.5.1. Vurdering af pædagogernes scoring

I det følgende gennemgår vi resultatet af sammenligningen af pædagogernes og forskningsassistentens scoring. Videooptagelserne er baseret på fire pædagoger, der hver gennemfører mellem 3 og 5 sprogvurderinger. Vi vil præsentere opsummerede resultater på tværs af alle sprogvurderinger.

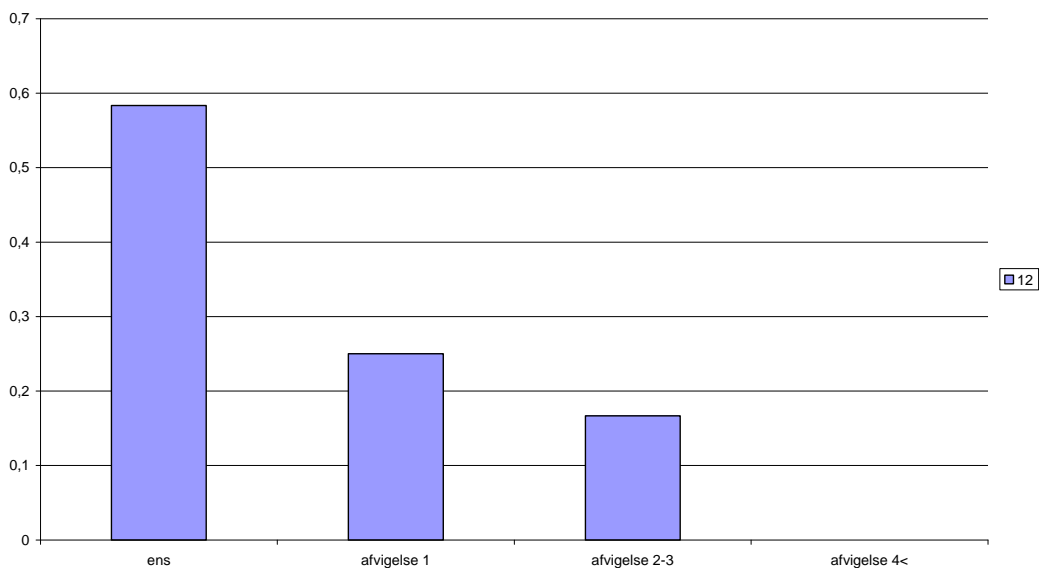
Figur 3.45 viser sammenligning af scoring i forbindelse med del III, hvor pædagogerne skal vurdere barnets udtale af den første lyd i de 10 ord, der er inkluderet i opgaven.

Figur 3.45: Sammenligning af scoring udført af pædagoger og forskningsassistent, del III (Udtale)

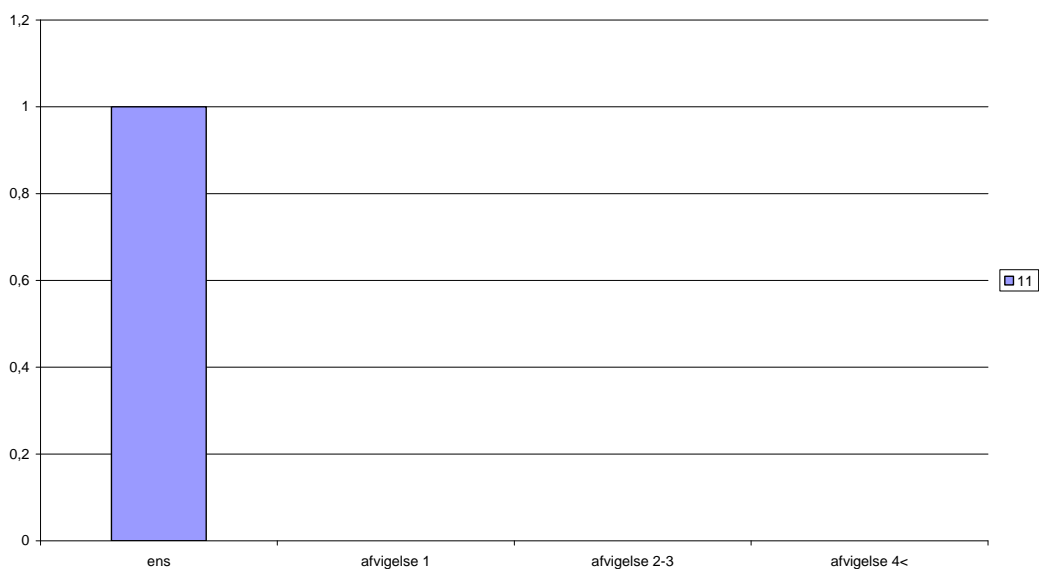
Figuren illustrerer, at der i 42% af tilfældene er overensstemmelse mellem pædagogernes og forskningsassistentens scoring, mens der i andre 42% af tilfældene er 1 afvigelse. Scoringerne er i 8% af tilfældene forskellige fra hinanden med mere end 2 til 3 afvigelser, mens der i 8% af scoringerne er mere end 4 afvigelser.

Figur 3.46 viser sammenligning af scoring i forbindelse med del IV, dvs. hvor pædagogerne skal vurdere, i hvilken grad barnet succesfuldt har skelnet mellem to initiale konsonanter i de 16 ordpar, der er inkluderet i opgaven.

Figur 3.46: Sammenligning af scoring udført af pædagoger og forskningsassistent, del IV (Opfattelse af sproglyde)

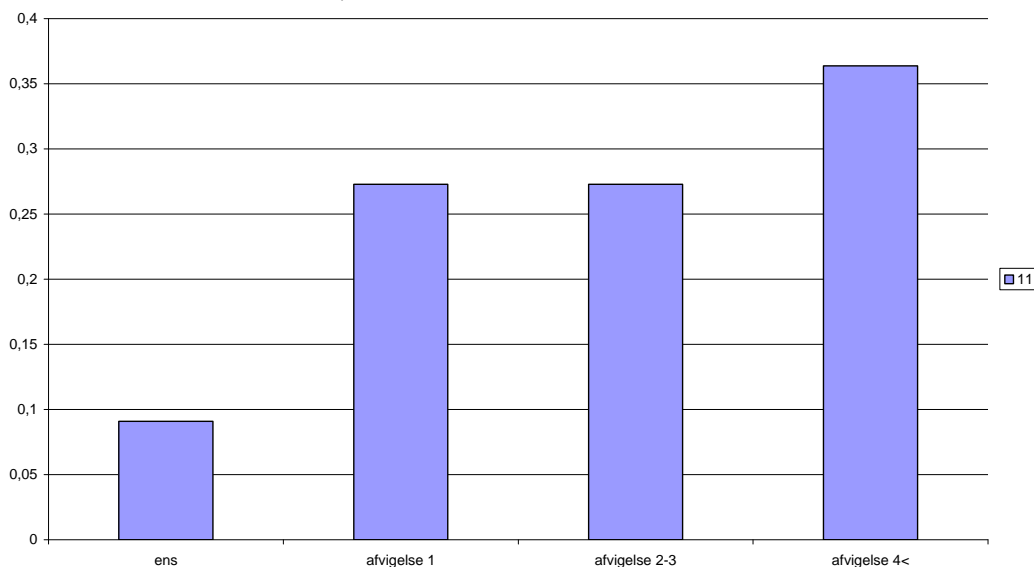
Som det fremgår af Figur 3.46 er der overensstemmelse i scoringen i knapt 60% af ordparrene, mens der forekommer 1 afvigelse i scoringen i 23% af tilfældene. I 18% af scoringerne er der mellem 2-3 afvigelser.

I Figur 3.47 ses sammenligning af scoring i forbindelse med den del af V, hvor pædagogerne skal vurdere, hvor mange talkombinationer barnet kan huske korrekt.

Figur 3.47: Sammenligning af scoring udført af pædagoger og forskningsassistent, del V (Hukommelse - talkombinationer)

Som det fremgår af figuren er der 100% overensstemmelse mellem pædagogernes og forskningsassistentens scoring.

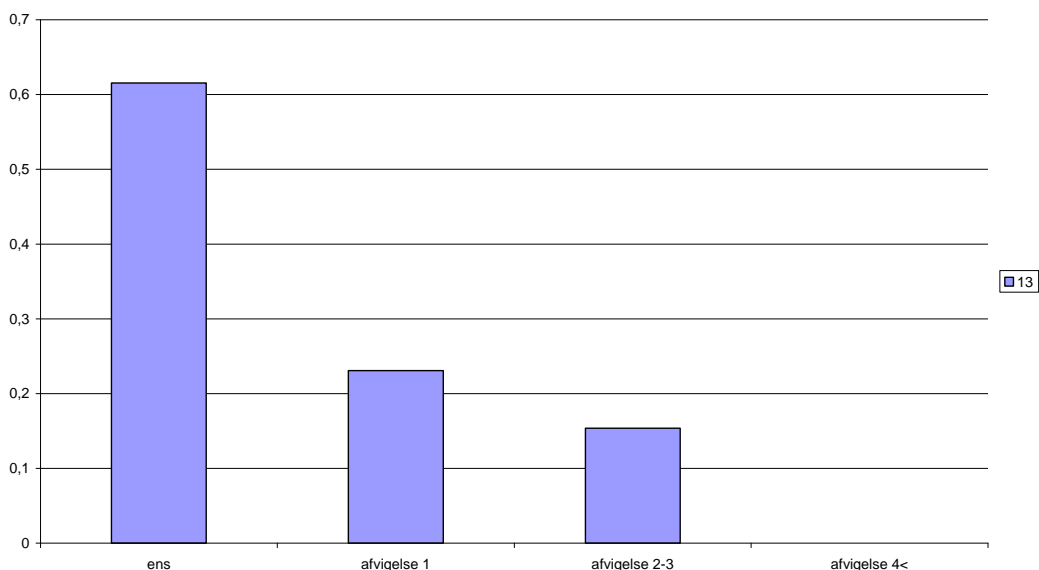
I Figur 3.48 ses sammenligning af scoring i forbindelse med den del af V, hvor pædagogerne skal vurdere, hvor mange ordkombinationer barnet kan huske korrekt.

Figur 3.48: Sammenligning af scoring udført af pædagoger og forskningsassistent, del V (Hukommelse - ordkombinationer)

Som det kan aflæses af figurerne, er det et næsten modsat mønster der kan ses i Figur 3.48 sammenlignet med Figur 3.47, dvs. når det kommer til at score, hvor mange ordkombinationer børnene er i stand til at gentage korrekt, er der meget store afvigelser mellem pædagogerne og forskningsassistenten. I mindre end 10% af tilfældene er der overensstemmelse, mens der i mere end 35% af tilfældene er over fire afvigelser mellem pædagogernes og forskningsassistentens scoring.

I de følgende tre figurer ses en sammenligning af scoringen i forbindelse med de tre opgaver i del VI, hvor pædagogerne skal vurdere barnets sprogforståelse. Figur 3.49 viser sammenligningen af scoringen i forbindelse med den del af VI, hvor pædagogerne skal vurdere barnets forståelse af præpositioner.

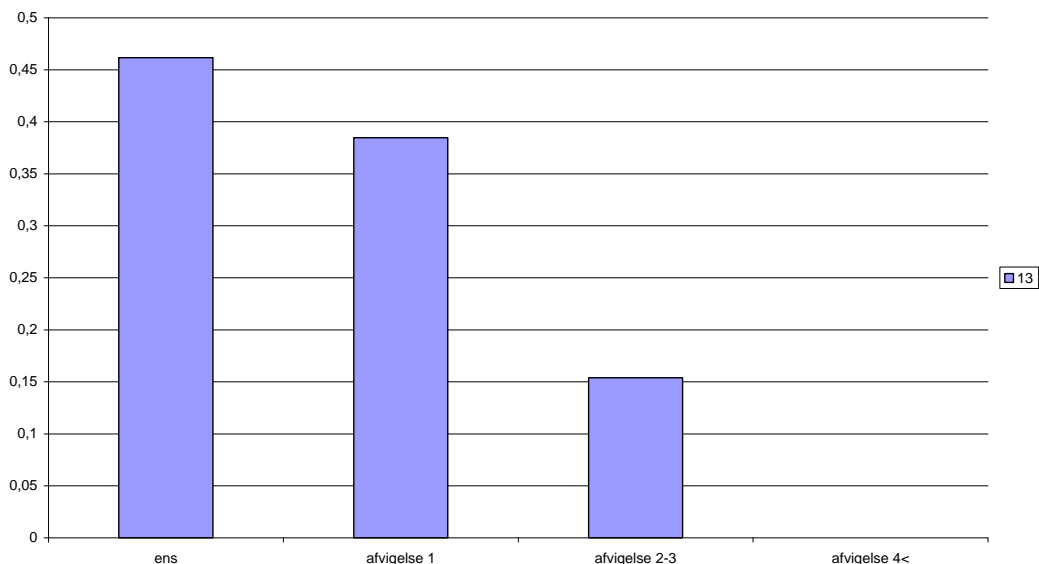
Figur 3.49: Sammenligning af scoring udført af pædagoger og forskningsassistent, del VI (Sprogforståelse – præpositioner)

Der er i mere end 60% af tilfældene overensstemmelse mellem pædagogernes og forskningsassistentens scoring. I 22% af tilfældene er der én afvigelse, mens er i de resterende 15% af tilfældene er mellem 2 og 3 afvigelser.

I Figur 3.50 ses sammenligningen af scoringen i forbindelse med den del af VI, hvor pædagogerne skal vurdere barnets forståelse af ord for abstrakte ord for størrelse og former. Her skal pædagogerne score barnets udførelse af handlinger med klodser.

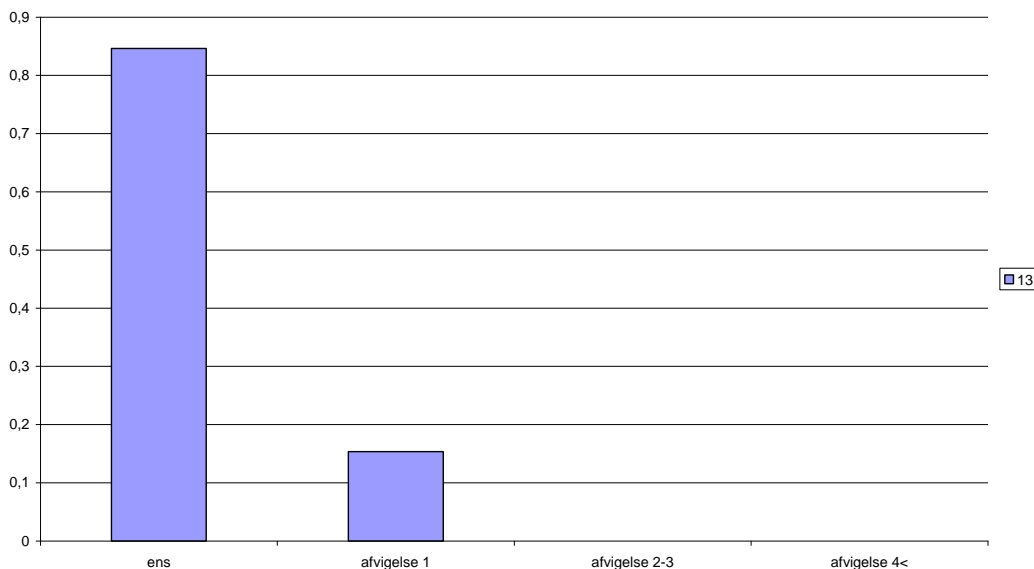
Figur 3.50: Sammenligning af scoring udført af pædagoger og forskningsassistent, del VI (Sprogforståelse – størrelser/former)

Figur 3.50 illustrerer, at i godt 40% af tilfældene er der ikke nogen forskel i scoren, mens der i knap 40% (38%) kun er én afvigelse. I 15% af tilfældene er der 2 til 3 afvigelser.

I Figur 3.51 ses sammenligningen af scoringen i forbindelse med den del af VI, hvor pædagogerne skal vurdere barnets forståelse af ord for følelser. Her skal pædagogerne score barnets udpegning af billeder.

Figur 3.51: Sammenligning af scoring udført af pædagoger og forskningsassistent, del VI (Sprogforståelse – følelser)

Det ses af figuren at der kun er ganske få tilfælde, hvor pædagogen ikke scorer opgaven på samme måde som forskningsassistenten.

3.2.5.2. Observationer baseret på videooptagelser

Videooptagelserne blev ligeledes anvendt til at lave strukturerede observationer af sprogvurderingerne med særligt fokus på at undersøge, hvordan selve sprogvurderingsprocessen og registreringsskemaet fungerer i praksis.

Generelle observationer i forbindelse med afviklingen af sprogvurderingen

I det følgende beskriver vi de generelle observationer for hver af de 5 dele af sprogvurderingen, som pædagogen udfører med barnet.

Del III: Udtale af sproglyde:

- Denne opgave fungerer umiddelbart fint

Del IV: Opfattelse af sproglyde

- Denne opgave fungerer generelt fint
- Der er en tendens til at pædagogerne tilføjer en artikel foran ordene i ordparrene fx 'et hus' og 'en mus'. Det bør præciseres i vejledningen, at pædagogen skal sige ordet uden artikel
- Nogle pædagoger tager billedparrene i en tilfældig rækkefølge. Det bør derfor understreges i vejledningen af de, af hensyn til sammenligneligheden på tværs af børn, skal sige ordparrene i den opgivne rækkefølge

Del V: Hukommelse (talkombinationer)

- Talkombinationsopgaven fungerer umiddelbart fint, men ingen børn kan huske mere end 3 tal. Når der kommer 4 kombinationer mere, som de ikke kan eftersige korrekt, mister de koncentrationen

Del V: Hukommelse (ordkombinationer)

- Det bør præciseres, hvor præcist barnet skal gentage ordkombinationerne

Del VI: Sprogforståelse

Præpositioner

- Fungerer umiddelbart fint. Børnene er interesserede i legetøjet og det gør det nemmere for dem at bevare koncentrationen
- Der står godt nok i vejledningen, at legetøjet skal passe til hinanden, men videooptagelserne viser, at der er problemer med dette. Derfor bør man tage et billede af et 'prototypisk' sæt legetøj, da uegnet legetøj kan være en fejlkilde i sig selv (fx bruges der under en af sprogvurderingerne en puslebrik som træ og det gør det vanskeligt for barnet at sætte drengen under træet)
- Tigrer bør skiftes ud med fx en løve, da det tilsyneladende er meget nemmere at få fat på en løve end en tiger
- Børnene forveksler ofte 'glas' og 'kasse' ('glasset' og 'kassen'), muligvis fordi de forventer at høre ordet 'kasse'. Dette problem kan muligvis løses ved slet ikke at tale om en 'kasse', men evt. bruge en 'kuffert' i stedet, som pædagogerne foreslår
- Ikke alle beder barnet om at sætte legetøjet op i rækkefølge på bordet, som der står i vejledningen, så det bør evt. præciseres, at de skal gøre dette
- Det bør præciseres, hvad pædagogen skal gøre, når barnet ikke udfører opgaven korrekt, for ellers går det galt senere i opgaven. Fx kan barnet ikke tage fisken op af glasset, hvis barnet ikke lagde fisken ned i glasset, da barnet blev bedt om det
- To pædagoger har undret sig over: 'Sæt tigrer ind i kassen' samt 'Tag tigrer ud af kassen'. De mener, at man lægger nogen 'ned i' eller 'op i' en kasse samt tager noget 'op af' en kasse. Hvis det er vigtigt med termene 'ind i' og 'ud af', bør man derfor nok vælge noget andet end en kasse
- Det bør præciseres, hvor meget hjælp (fx i form af gentagelse) pædagogen må give barnet

Størrelser og former

- Denne del fungerer ikke rigtigt af to årsager. De anvendte klodser er ikke gode nok. I det hele taget er det ikke optimalt at anvende klodser, da det er misvisende at sige en firkantet klods, da den jo så faktisk ikke er firkantet men ottekantet, mens trekanten er sekskantet og en rund klods jo faktisk er en kugle eller en cylinder. Nogle har så brugt brikker i stedet for, men det er tydeligt, at det forvirrer børnene. Det bør måske præciseres i materialet, at det skal være brikker i stedet. Derudover virker begreber som 'størst' og 'mindst' for svære for børnene

Følelser

- Opgaven fungerer generelt godt, men det er meget svært for børnene at udpege den, der er vred

Det skal generelt præciseres:

- hvor meget hjælp der må gives
- at instruktionerne skal følges nøje (både mht. ordlyd og rækkefølge)
- at det skal markeres klart, hvis man springer noget over (ellers optræder det som en score på 0)

Observationer relateret til registreringsmaterialet

Generelt

- For det første blev der kommenteret en række slåfejl og uoverensstemmelser i registreringskemaet
- Videooptagelserne viser, at det vil afhjælpe processen hvis det i registreringskemaet også grafisk er markeret, hvad pædagogen skal udføre sammen med barnet og hvad der efterfølgende skal scores (evt. med markante farver)

-

Billedmateriale

- Det skaber en del forvirring, at billederne ikke er nummererede
- Dukken bør laves om, da der ikke er mange dukker der ser sådan ud i dag. Nogle syntes mest, at det lignede en lillesøster
- Ét barn benævnte konsekvent vaflen som 'pizza'

3.3. Evalueringer baseret på spørgeskemaer foretaget af forældre og pædagoger

I forbindelse med pilotafprøvningen lavede vi et tredje pilotstudie baseret på evalueringer foretaget af forældre og pædagoger. Til dette pilotstudie udviklede vi et evalueringsspørgeskema til forældre og pædagoger, der spurgte ind til forskellige aspekter af sprogvurderingsprocessen og sprogvurderingsmaterialet.

3.3.1. Materiale**3.3.1.1. Evalueringsspørgeskema til forældre**

Evalueringsskemaet er udarbejdet med henblik på at indsamle erfaringer fra forældrene i forbindelse med deres udfyldelse af forældreskemaet. Evalueringsskemaet vedrører forskellige aspekter af processen med udfyldelse af forældreskemaet (se bilag 11).

Evalueringsskemaet er bygget op omkring ti udsagn, som forældrene skal tage stilling til ud fra en sekstrinsskala. 3 spørgsmål omhandler udformningen af forældreskemaet, vejledningen i selve skemaet og hvor overkommelig opgaven er. Her skal forældrene erklære sig fra 'meget enig' til 'meget uenig' (dvs. 'meget enig', 'enig', 'overvejende enig', 'overvejende uenig', 'uenig', 'meget uenig') i udsagnene. 5 spørgsmål omhandler vurderingen af børnenes sprog (de 5 opgaver, der indgår i del I og II i forældreskemaet (se afsnit 3.1.1.1)). Her skal forældrene svare på, om det var fra 'meget let' til meget svært' (dvs. 'meget let', 'let', 'overvejende let', 'overvejende svært', 'svært', 'meget svært') at vurdere barnets sprog i relation til eksemplerne. 1 spørgsmål går på, hvor lang tid udfyldelsen af forældreskemaet tog (fra 5 til +35 minutter) og til sidst er inkluderet et mere overordnet spørgsmål omkring forældrenes holdning til indførelsen af obligatorisk tilbud om sprogvurdering til 3-årige børn, hvor de igen skal erklære sig fra 'meget enig' til 'meget uenig'.

Evalueringsskemaet fylder ét ark.

3.3.1.2. Evalueringsspørgeskema til pædagoger

Evalueringsskemaet er udarbejdet med henblik på at indsamle pædagogernes erfaringer i forbindelse med deres udfyldelse af registreringskemaet og gennemførelsen af de forskellige dele af sprogvurderingen (se bilag 12).

Evalueringsskemaet er bygget op omkring 57 udsagn inddelt i 8 dele, som pædagogerne på en sekstrinsskala skal erklære sig fra 'meget enig' til 'meget uenig' i (dvs. kategorierne er 'meget enig', 'enig', 'overvejende enig', 'overvejende uenig', 'uenig', 'meget uenig'). Undtagelser herfra er to spørgsmål hvor pædagogerne skal svare på, hvor mange børn de har udført sprogvurderingerne

på samt om de har printet materialet ud i farver eller sort/hvid. Evalueringsspørgeskemaet fylder fire ark.

De to første udsagn er mere overordnede og relaterer sig til pædagogernes egne forudsætninger for at gennemføre sprogvurderingen og deres holdning til indførelsen af obligatorisk tilbud om sprogvurdering til treårige børn. Så følger 5 udsagn vedrørende processen omkring downloadning og udprintning af materialet. De resterende udsagn vedrører forskellige aspekter af sprogvurderingsmaterialets 7 dele (se afsnit 3.1.1 for en gennemgang af sprogvurderingsmaterialet). Pædagogerne skal desuden anføre, hvor mange børn de har sprogvurderet (fra 1 til +6 børn), for at vi kan få en fornemmelse af deres erfaring med sprogvurderingsmaterialet. Der er plads til at notere øvrige kommentarer på evalueringsskemaets bagside.

3.3.2. Procedurer

Dette pilotstudie blev gennemført samtidig med pilotstudiet af første version af sprogvurderingsmaterialet. For en gennemgang af proceduren for pilotstudiet af sprogvurderingsmaterialet henvises til afsnit 3.1.2. Her beskrives proceduren i forbindelse med indsamling af evalueringsspørgeskemaerne.

I informationsbreve til pædagoger i dagtilbud og forældre, som kunne downloades fra www.sprogvurdering.dk (se Tabel 3.3), informerede vi om spørgeskemaundersøgelsen og opfordrede forældre og pædagoger til at udfylde evalueringen. Evalueringsspørgeskemaerne kunne ligeledes downloades fra www.sprogvurdering.dk (pædagogerne udleverede spørgeskemaet til forældrene sammen med forældreskemaet). Pædagogen blev bedt om kun at udfylde ét spørgeskema (uafhængigt af hvor mange børn, den enkelte pædagog havde sprogvurderet). De udfyldte evalueringsspørgeskemaer blev sammen med sprogvurderingerne (udfyldte forældreskemaer og registreringsskemaer) sendt med post til registrering og arkivering på CfB (se også afsnit 3.3.4).

3.3.3. Deltagere

I de følgende to tabeller gives en oversigt over hvor mange forældre og pædagoger fordelt på kommuner, der har udfyldt de to evalueringsspørgeskemaer.

Tabel 3.8: Evalueringsskemaer udfyldt af forældre fordelt på kommuner

Kommune	Potentielle besvarelser	Udfyldt evalueringsskema	
		Piger	Drenge
Assens	11	3	4
Brøndby	12	6	4
Esbjerg	5	3	2
Fredericia	50	8	15
Gentofte	6	4	2
Herlev	50	10	12
København	34	13	8
Lyngby-Taarbæk	52	18	15
Ringsted	23	2	6
Roskilde	44	14	11
Skive	53	26	22
Sønderborg	47	18	16
Viborg	39	13	15
Aalborg	25	7	9
Ukendt	7	3	2
I alt	458	148	143

Tabel 3.9: Evalueringsskemaer udfyldt af pædagoger fordelt på kommuner

Kommune	Udfyldt evalueringsskema
Assens	2
Brøndby	6
Esbjerg	3
Fredericia	11
Gentofte	1
Herlev	14
København	11
Lyngby-Taarbæk	11
Ringsted	7
Roskilde	11
Skive	20
Sønderborg	14
Viborg	5
Aalborg	13
Ukendt	6
I alt	135

3.3.4. Bearbejdning af data

Alle evalueringsspørgeskemaer, der er indsamlet i forbindelse med pilotstudiet, blev sammen med sprogvurderingerne indsendt til CfB. Data fra spørgeskemaerne blev indtastet i en elektronisk database (Access) på en intern server, hvorefter papirmaterialet blev arkiveret i aflåste arkivskabe. Al arkivering skete i overensstemmelse med Datatilsynets anvisninger.

Følgende tabeller er blevet oprettet i Access-databasen:

- Tabel med evalueringsspørgeskemaer udfyldt af forældre
- Tabel med evalueringsspørgeskemaer udfyldt af pædagoger

Som i forbindelse med indtastningen af data fra afprøvningen af sprogvurderingsmaterialet (se afsnit 3.1.4) skete indtastningen ud fra et sæt retningslinjer, som blev udviklet undervejs med henblik på minimering af fejltastninger, primært for konsekvent at kunne tage højde for inkonsistens i både forældrenes og pædagogernes registreringer. Udover de allerede nævnte (se afsnit 3.1.4) er de vigtigste retningslinjer i forbindelse med evalueringsspørgeskemaerne:

- *Afkrydsning*: Hvis der er afkrydset i 2 felter i enten pædagogevalueringerne eller forældre-evalueringerne, rundes der nedad i databasen.

Kommentarerne fra henholdsvis forældre og pædagoger blev ikke indtastet i den elektroniske database, men de blev noteret i et opsummerende dokument (se 3.3.5). Hvis der var mange kommentarer fra pædagogerne eller forældrene på evalueringsskemaerne, blev der sat en gul seddel på kuerten, så disse kommentarer senere nemt kunne findes i arkivskabet.

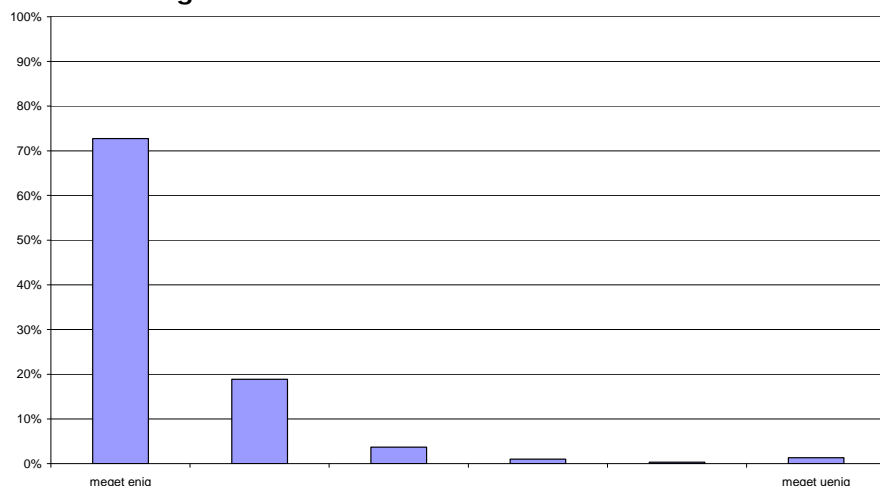
3.3.5. Resultater

3.3.5.1. Forældrenes evaluering af sprogvurderingsprocessen og første version af sprogvurderingsmaterialet

I dette afsnit beskriver vi forældrenes svar på evalueringsspørgeskemaets forskellige udsagn. Figurerne er baseret på de 296 spørgeskemaer, som forældrene udfyldte (se afsnit 3.3.3 og 3.3.4).

Figur 3.52 viser den procentvise fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Udformningen af skemaet var overskueligt".

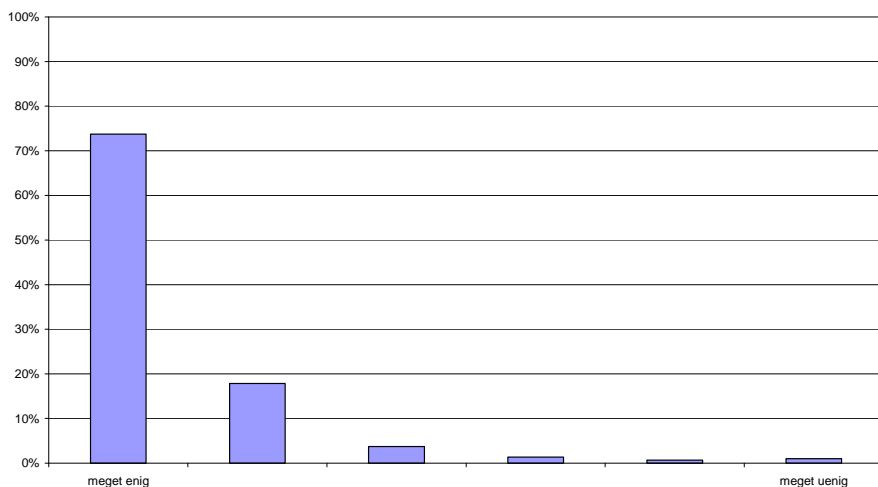
Figur 3.52: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Udformningen af skemaet var overskueligt"

Som det ses er næsten alle forældre (ca. 90%) 'meget enig' eller 'enig' i at forældreskemaet var opbygget overskueligt, mens 5% er 'overvejende enig'. Der er med andre ord ganske få forældre, som mener, at forældreskemaet er uoverskueligt.

I Figur 3.53 ses den procentvise fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Det var let af følge vejledningen til udfyldning af skemaet".

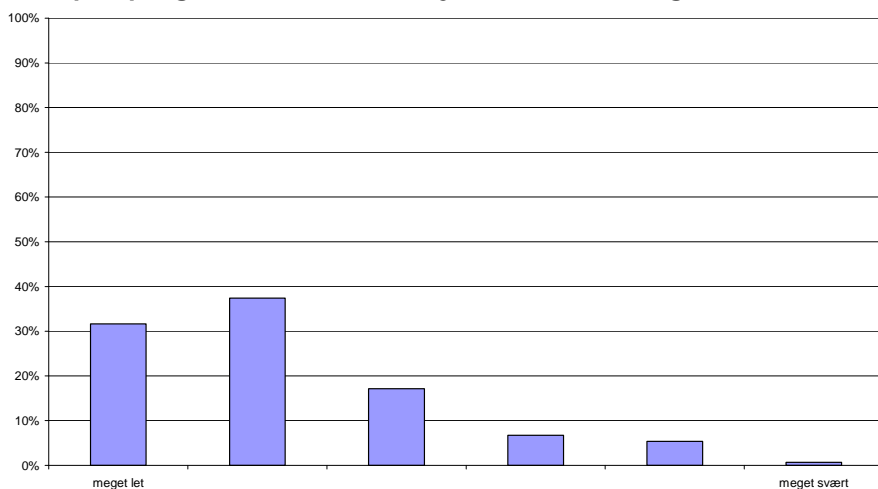
Figur 3.53: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Det var let af følge vejledningen til udfyldning af skemaet"

Resultatet er igen ganske tydeligt, idet ca. 90% af forældrene er 'meget enig' eller 'enig' i at vejledningen var let at følge, mens ganske få giver udtryk for den modsatte holdning (under 5% er i en eller anden grad uenig).

Den procentvise fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Hvor let var det for jer at svare på spørgsmål om, hvorvidt jeres barn kan sige de 100 ord?" fremgår af Figur 3.54.

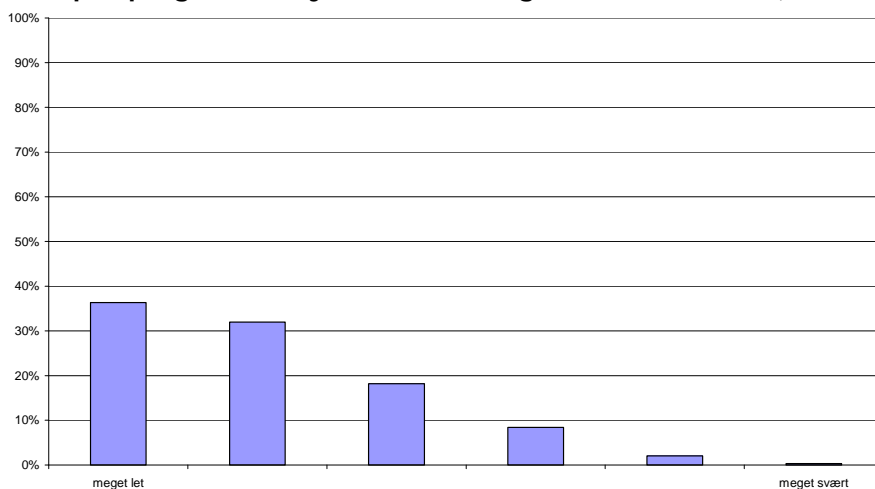
Figur 3.54: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Hvor let var det for jer at svare på spørgsmål om, hvorvidt jeres barn kan sige de 100 ord (del I – ordforråd)?"

Her er fordelingen af svar mere spredt men med en tydelig overvægt af forældre, der i varierende grad er enige i udsagnet. Omkring 70% af forældrene giver udtryk for, at det var 'meget let' eller 'let' at vurdere deres barns ordforråd, knap 20% for at det var 'overvejende let', mens den resterende del angiver, at det var 'svært'.

Figur 3.55 viser den procentvise fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Hvor let var det for jer at svare på spørgsmål om jeres barns brug af ords endelser?".

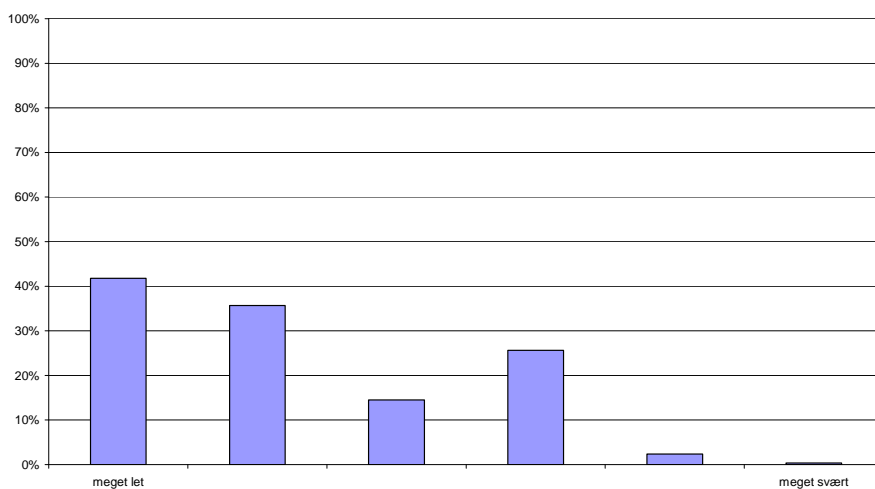
Figur 3.55: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Hvor let var det for jer at svare på spørgsmål om jeres barns brug af ords endelser (del II – ords endelser)?"

Her finder vi omtrent den samme fordeling af forældrenes svar, dvs. de fleste (ca. 70%) mener, at det var 'meget let' eller 'let' at vurdere deres barns brug af endelser.

Figur 3.56 afbilleder den procentvise fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Hvor let var det for jer at svare på hvilket udsagn, der bedst beskriver jeres barns sprog lige nu?".

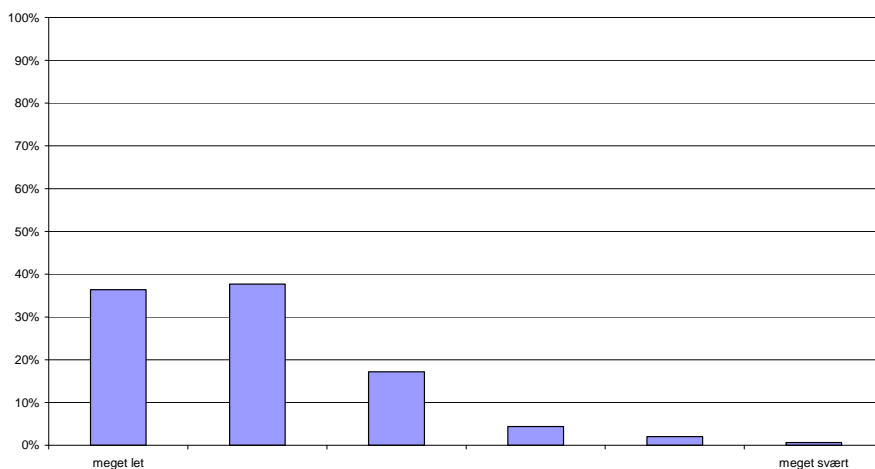
Figur 3.56: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Hvor let var det for jer at svare på hvilket udsagn, der bedst beskriver jeres barns sprog lige nu (del II - sætningslængde)?"

Der er mere end 75% af forældrene, der finder det 'meget let' eller 'let'. I modsætning til ovenstående spørgsmål vedrørende ordforråd og endelser kan vi her se, at der er en forholdsvis større andel af forældre, der finder det 'overvejende svært' at vurdere spørgsmålet.

I Figur 3.57 ses den procentvise fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Hvor let var det for jer at svare på hvilket udsagn, der bedst beskriver jeres barns sprog lige nu?".

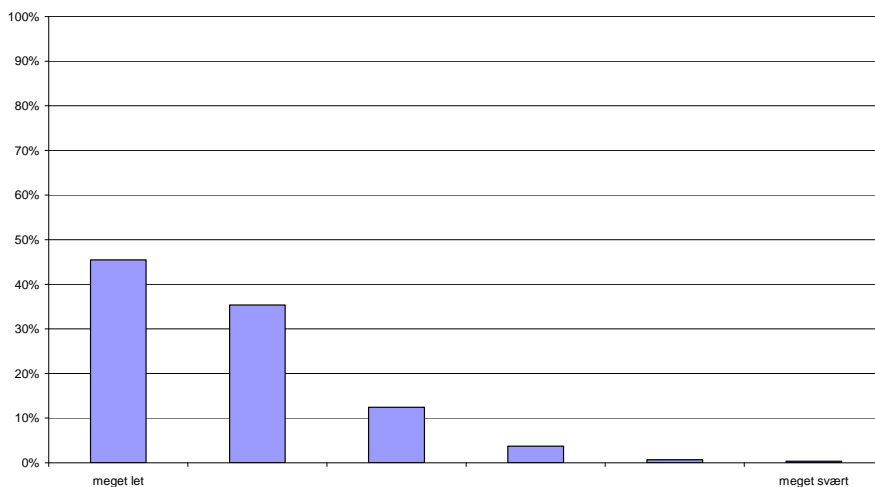
Figur 3.57: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Hvor let var det for jer at svare på hvilket udsagn, der bedst beskriver jeres barns sprog lige nu (del II - sætningsopbygning)?"

Omkring 75% af forældrene finder det 'meget let' eller 'let' at vurdere dette spørgsmål, mens under 10% finder det fra 'overvejende svært' til 'meget svært'.

Figur 3.58 rapporterer den procentvise fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Hvor let var det for jer at svare på generelle spørgsmål om jeres børns sprog?".

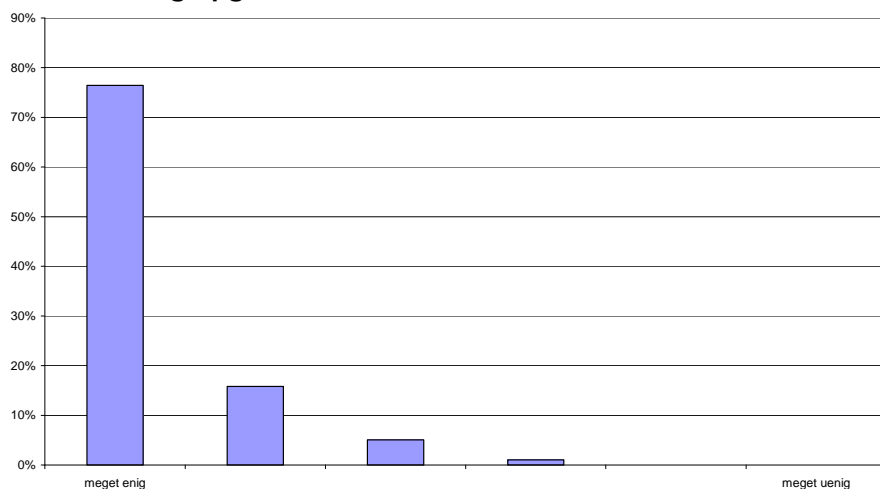
Figur 3.58: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Hvor let var det for jer at svare på generelle spørgsmål om jeres barns sprog (del II – generelle spørgsmål)?"

Forældrene svarer igen meget ens, idet 80% er enige i, at det er enten 'meget let' eller 'let' at besvare de generelle spørgsmål. Kun ganske få forældre finder det svært.

Figur 3.59 viser den procentvise fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Udfyldning af skemaet var en overkommelig opgave?".

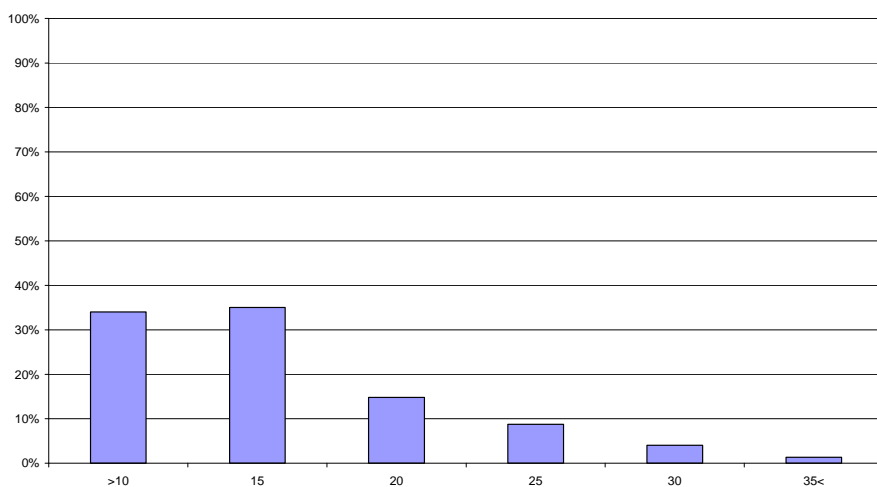
Figur 3.59: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Udfyldning af skemaet var en overkommelig opgave?"

Svaret er entydigt. 95% af forældrene svarer, at de er 'meget enig' (76%) eller 'enig' (18%), mens kun 2% er 'overvejende uenig' i, at det var en overkommelig opgave.

Den procentvise fordeling af forældrenes tidsestimater fremgår af Figur 3.60.

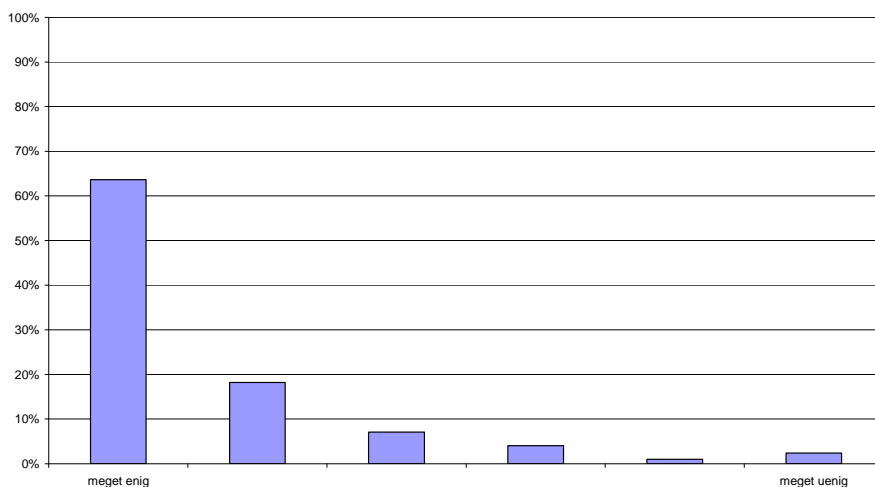
Figur 3.60: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Så lang tid tog det at udfylde hele skemaet?"

De to største grupper af forældre brugte henholdsvis mindre end 10 minutter (32%) og 15 minutter (35%), dvs. at knap 70% af forældrene maksimalt brugte 15 minutter på udfyldelsen af forældreskemaet. 8% af forældrene har markeret, at de brugte mere end 30 minutter på udfyldelsen.

Det sidste forældre blev spurgt til var, hvorvidt de mener, at indføring af sprogvurdering af deres barn er en god idé. Den procentvise fordeling af forældrenes svar fremgår af Figur 3.61.

Figur 3.61: Procentvis fordeling af forældrenes svar på spørgsmålet "Indføring af vurdering af jeres barn er en god ide?"

Som det fremgår af figuren er forældrene meget positivt indstillet til indføring af sprogvurdering. Næsten 80% er enten 'meget enig' eller 'enig'.

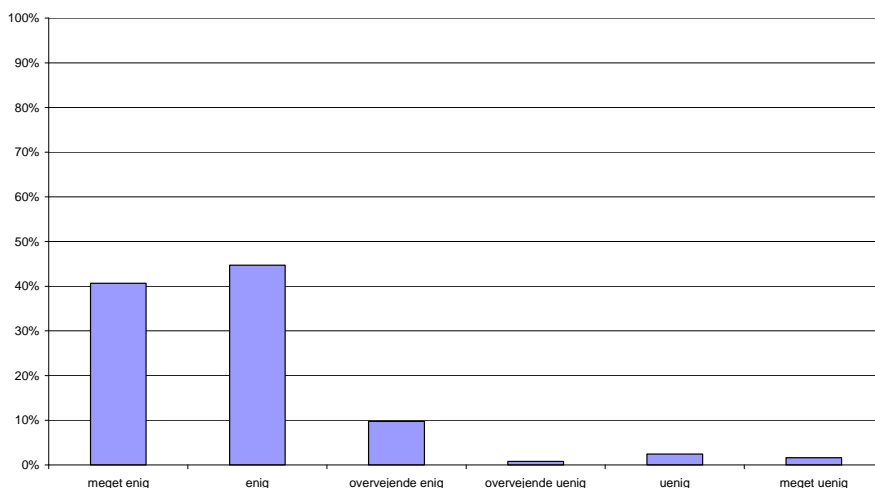
3.3.5.2. Pædagogernes evaluering af sprogvurderingsprocessen og første version af sprogvurderingsmaterialet

I det følgende rapporterer vi pædagogernes svar på evalueringsspørgeskemaets forskellige udsagn. Figurene er baseret på de 134 spørgeskemaer som pædagogerne udfyldte (se afsnit 3.3.3 og 3.3.4).

Indledningsvist i evalueringsspørgeskemaet stilles to generelle spørgsmål.

I Figur 3.62 vises den procentvise fordeling mht. udsagnet "Jeg føler, at jeg har tilstrækkeligt med faglige forudsætninger for at gennemføre sprogvurderingen".

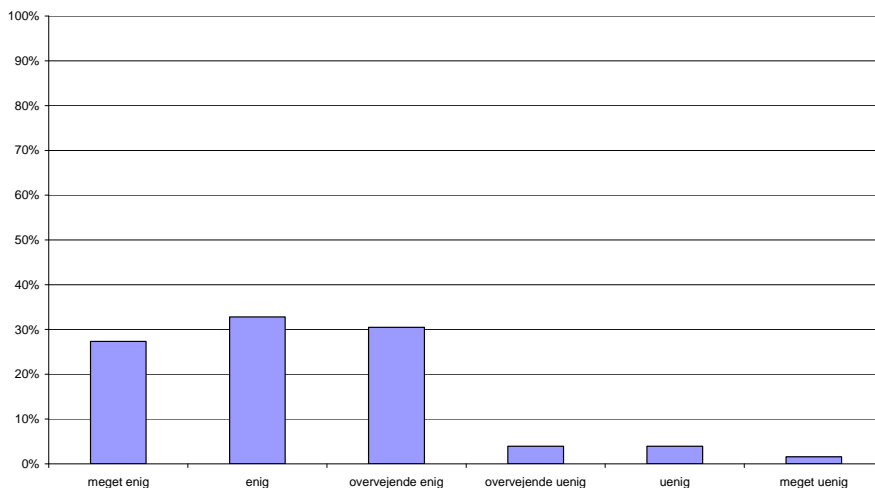
Figur 3.62: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Jeg føler, at jeg har tilstrækkeligt med faglige forudsætninger for at gennemføre sprogvurderingen"

Som det fremgår af figuren er mere end 85% af pædagogerne enten 'meget enig' eller 'enig' i at de har de faglige forudsætninger for at gennemføre sprogvurderingen. Kun 5% er 'uenig' eller 'meget uenig' i at de har tilstrækkelige faglige forudsætninger.

Figur 3.63 afbilleder den procentvise fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Indføring af vurdering af børns sprog er en god ide".

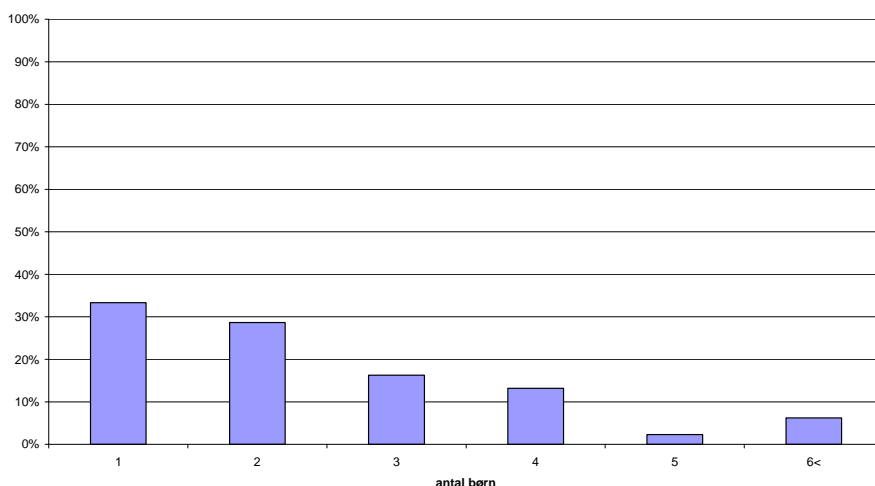
Figur 3.63: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Indføring af vurdering af børns sprog er en god ide"

Figuren viser at majoriteten af pædagogerne giver udtryk for en positiv holdning, idet ca. 60% er 'meget enig' eller 'enig' i udsagnet om, at indføring af sprogvurdering er en god ide. Der er dog også en forholdsvis stor gruppe af pædagoger, svarende til godt 30%, der kun er 'overvejende enig'. Under 10% mener ikke at indføring af sprogvurdering er en god ide.

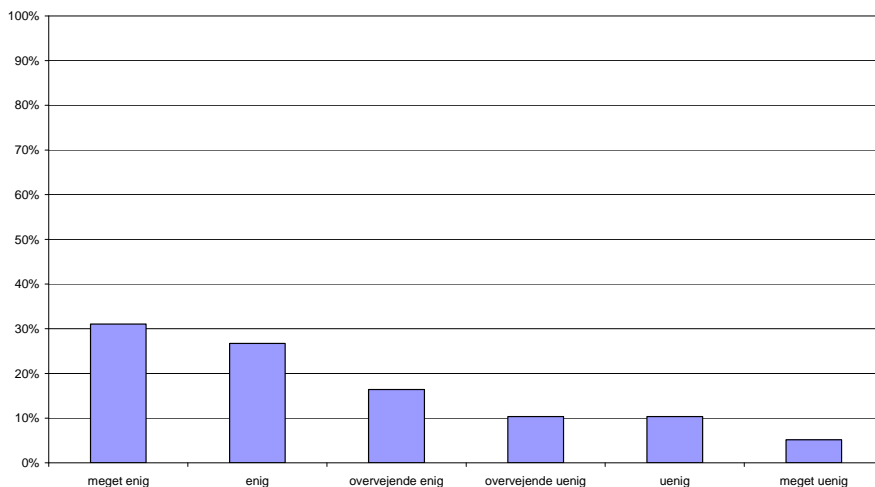
I Figur 3.64 kan den procentvise fordeling af pædagogernes svar på spørgsmålet "hvor mange børn har du udført sprogvurderingen på?" aflæses.

Figur 3.64: Procentvis fordeling af pædagogernes svar på spørgsmålet "Hvor mange børn har du udført sprogvurderingen på?"

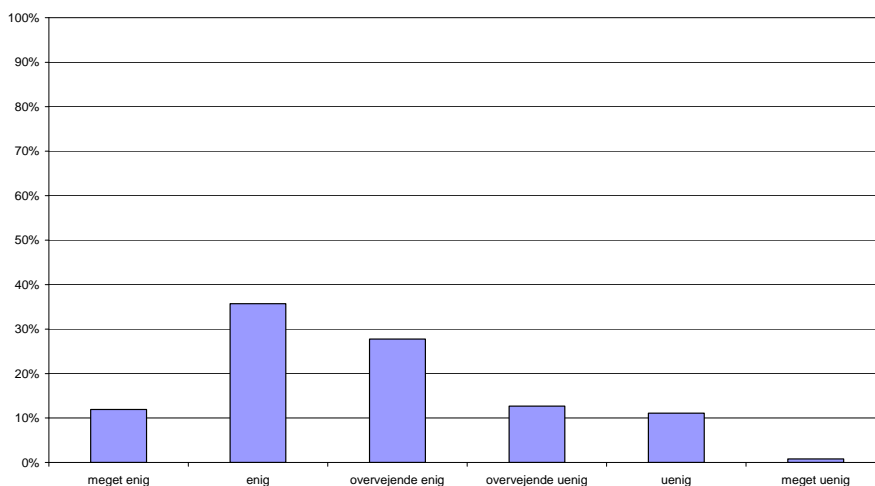
Figuren illustrerer, at ca. 60% af pædagogerne kun har gennemført én eller to sprogvurderinger, mens godt 25% har gennemført mellem 3 og 4 sprogvurderinger.

Af Figur 3.65 fremgår den procentvise fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at hente materialet fra hjemmesiden".

Figur 3.65: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at hente materialet fra hjemmesiden"

Her ses en meget spredt fordeling af svar. Dog er der stadig en tydelig overvægt af pædagoger (ca. 50%), der er 'enig' eller 'meget enig' i, at det var let at hente materialet på hjemmesiden. At 25% af pædagogerne giver udtryk for at det ikke har været let, afspejler formentlig den forskellige adgang til IT faciliteter i dagtilbuddene.

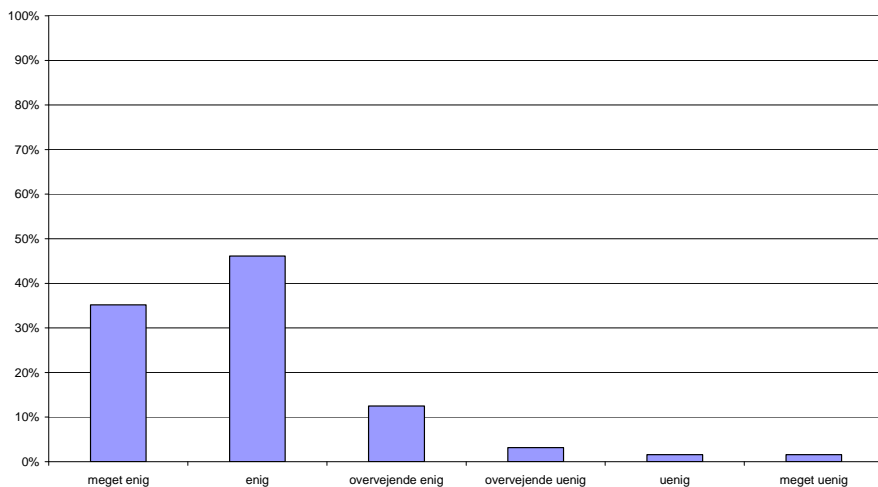
Figur 3.66 viser den procentvise fordeling af pædagogernes mht. udsagnet "Det var let at finde det relevante legetøj til opgaverne". Dette spørgsmål vedrører forståelsesopgaven, hvor pædagogerne selv skulle finde de objekter, der skulle indgå i opgaverne (det var et krav fra Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggendes side, at sprogvurderingsmateriale ikke måtte koste det enkelte dagtilbud noget, og konsekvensen af dette er, at det enkelte dagtilbud selv må finde legetøjet).

Figur 3.66: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at finde det relevante legetøj til opgaverne"

Mens omkring 50% af pædagogerne er 'meget enig' eller 'enig' i, at det var let af finde relevant legetøj, er den anden halvdel af pædagogerne fra 'overvejende enig' til 'meget uenig' i, at det var let. Anderledes formuleret er der altså en stor andel af pædagoger, som mener, det var vanskeligt at finde passende legetøj (se også afsnit 3.2.5.2).

I Figur 3.67 præsenteres den procentvise fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Kvaliteten af den printede version af materialet var god".

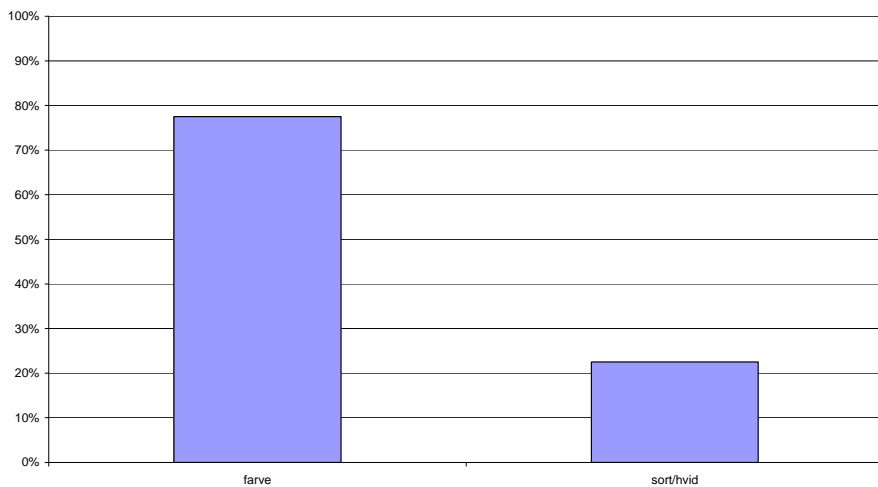
Figur 3.67: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Kvaliteten af den printede version af materialet var god"

Her er resultatet meget entydigt, idet mere end 80% af pædagogerne er 'enig' eller 'meget enig' i, at kvaliteten på udprintet var god.

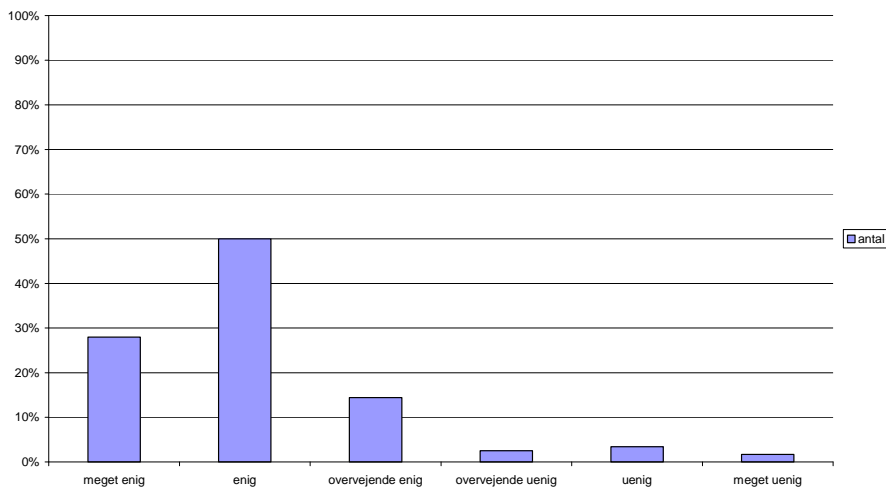
I Figur 3.68 ses den procentvise fordeling af pædagogernes svar på spørgsmålet "Materialet var printet i?".

Figur 3.68: Procentvis fordeling af pædagogernes svar på spørgsmålet "Materialet var printet i?"

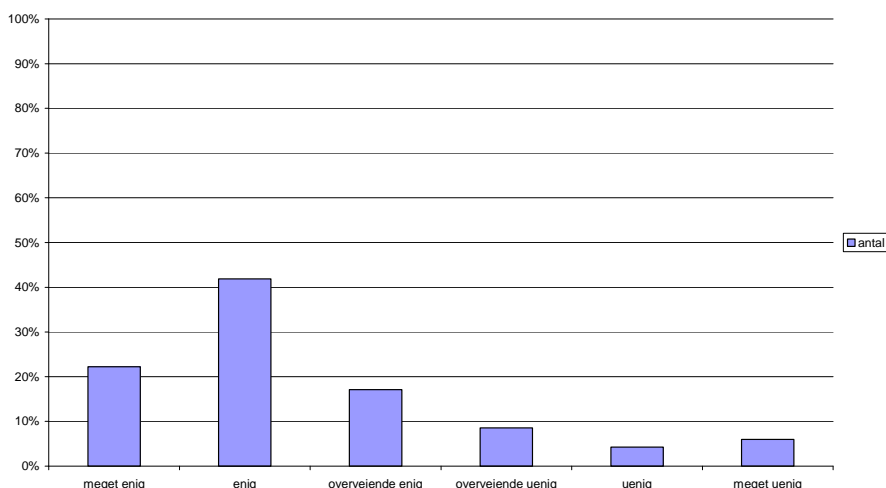
Som det kan ses af figuren, har næsten 80% af pædagogerne printet materialet ud i farver.

Figur 3.69: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Sammentællingen var let"

Langt størstedelen af pædagogerne (knap 80%) mener at sammentællingen af registrering af børnenes svar var let.

Figur 3.70: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Indplaceringen af scoren i graferne var let"

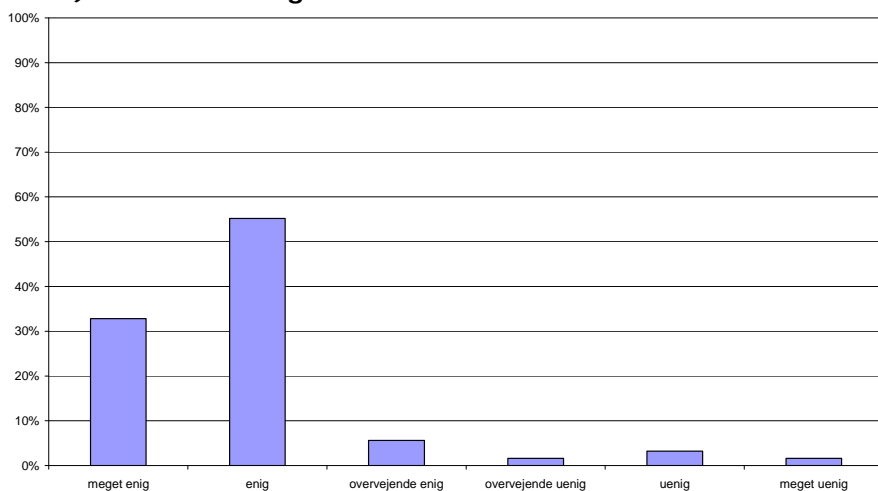

Godt 65% af pædagogerne vurderer, at det var nemt at indplacere resultatet i graferne, men i forbindelse hermed skal det nævnes, at pædagogerne ikke have fået nogen instruktion i at indplacere resultatet i graferne, da dette ikke indgik i afprøvningen (se afsnit 3.1).

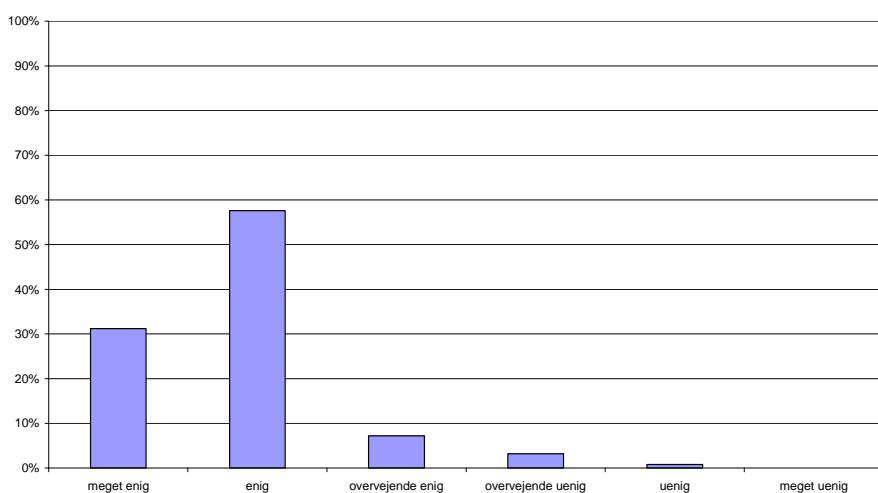
I det følgende gennemgår vi pædagogernes svar mht. de udsagn, der relaterer sig til sprogvurderingsmaterialets 7 dele. Vi vil dog ikke beskrive hver enkelt graf, men vi har lavet en samlet opsummering efter graferne til hver del.

Del I: Ordforråd

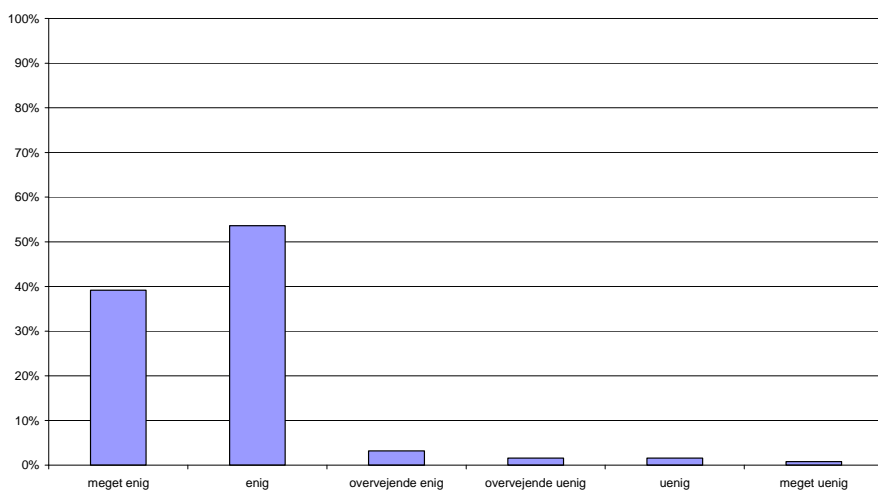
Figur 3.71: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Udformningen af del I (ordforråd) var overskuelig"

Figur 3.72: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del I (ordforråd) var god"

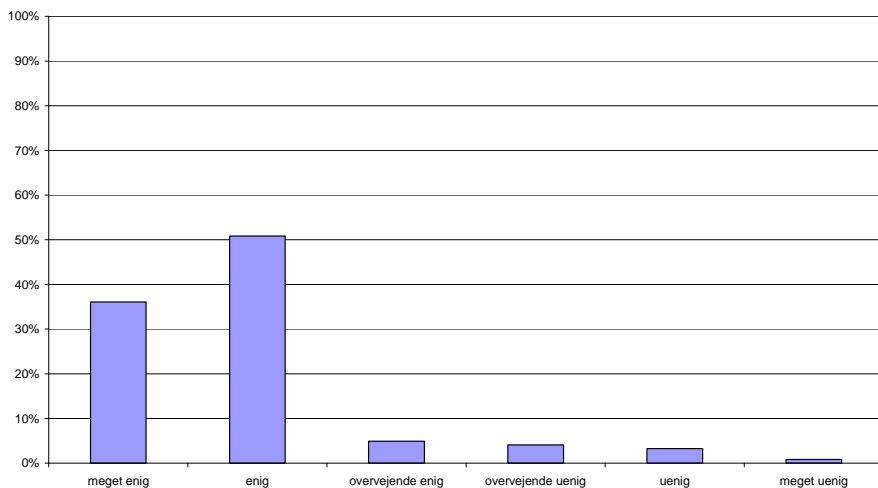
Figur 3.73: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del I (ordforråd)"

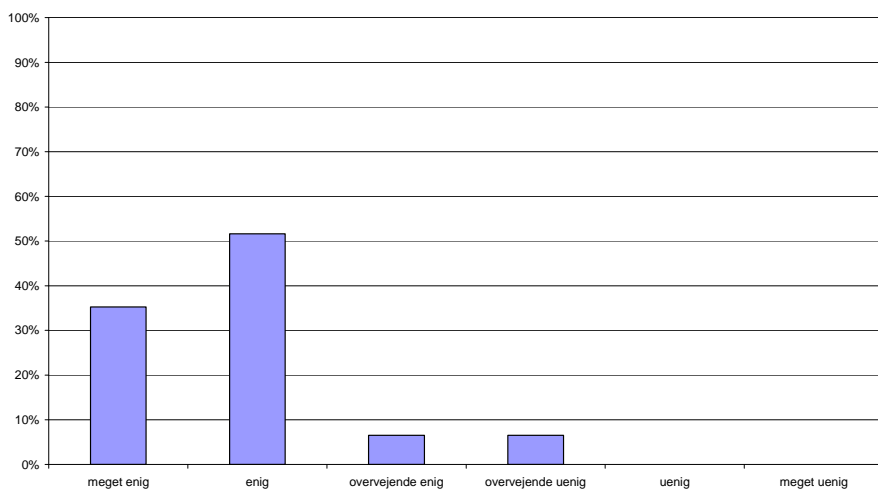
Omkring 90% af pædagerne er enten 'meget enig' eller 'enig' i at skemaet er overskueligt og nemt at håndtere.

Del II: Sproglig opbygning

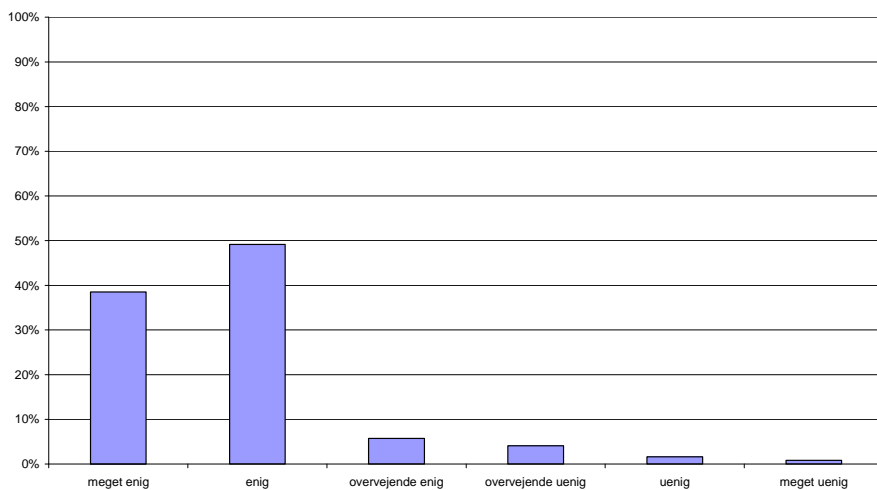
Figur 3.74: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Udformningen af del II (sproglig opbygning) var overskuelig"

Figur 3.75: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del II (sproglig opbygning) var god"

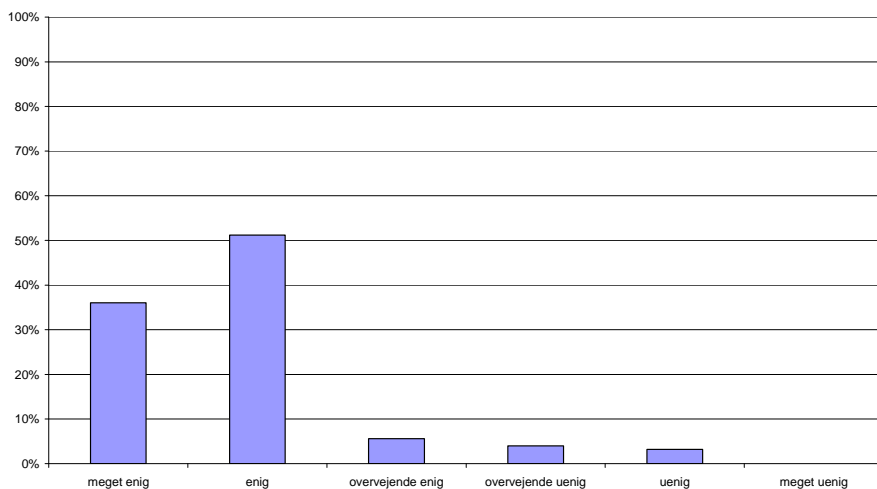
Figur 3.76: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del II (sproglig opbygning)"

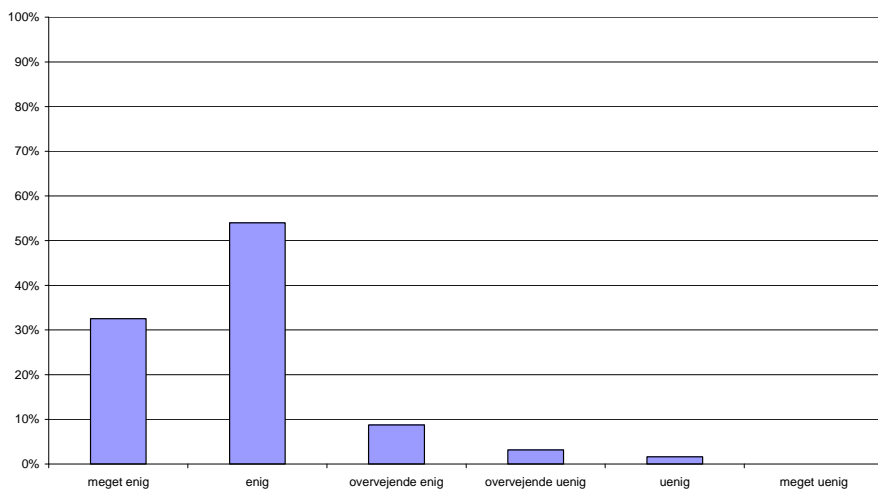
Det samme mønster som i forbindelse med ordforrådet ses afspejlet her, idet knap 90% af pædagerne er enten 'meget enig' eller 'enig' i at skemaet er overskueligt og nemt at anvende.

Del III: Udtale af sproglyde

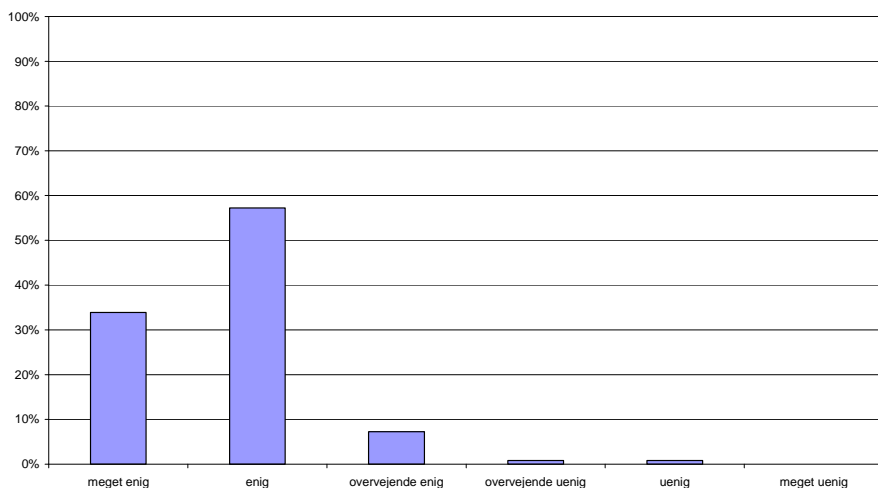
Figur 3.77: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Udformningen af del III (udtale af sproglyde) var overskuelig"

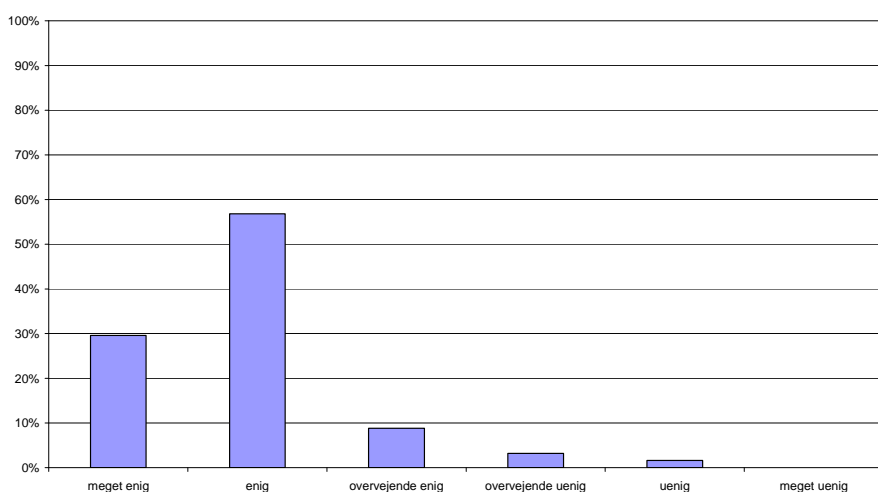
Figur 3.78: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del III (udtale af sproglyde) var god"

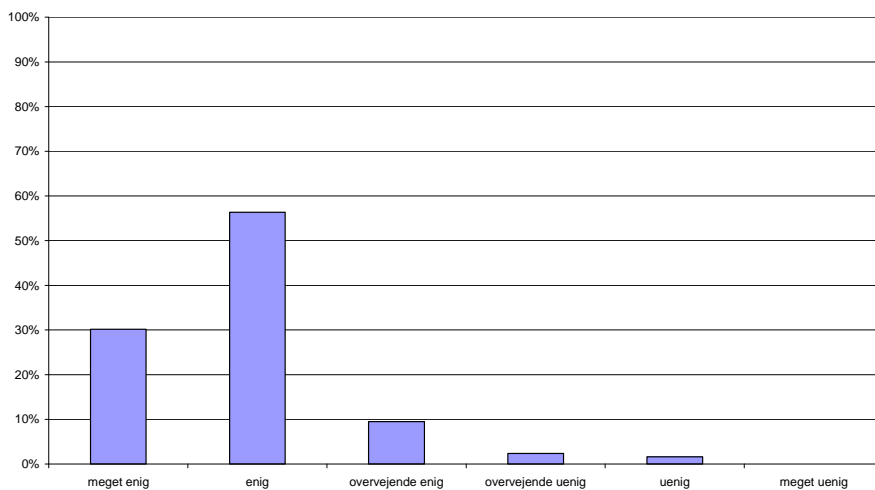
Figur 3.79: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene forstod opgaven i del III (udtale af sproglyde)"

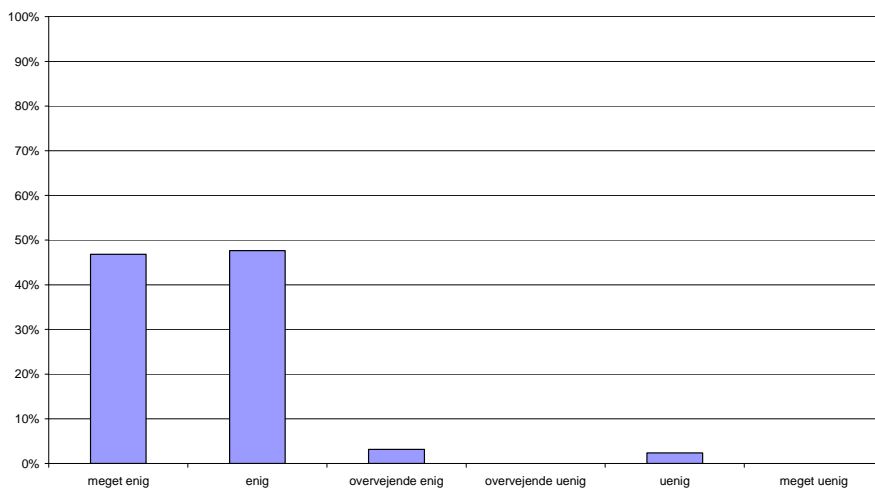
Figur 3.80: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene deltog opmærksomt i del III (udtale af sproglyde)"

Figur 3.81: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del III (udtale af sproglyde)"

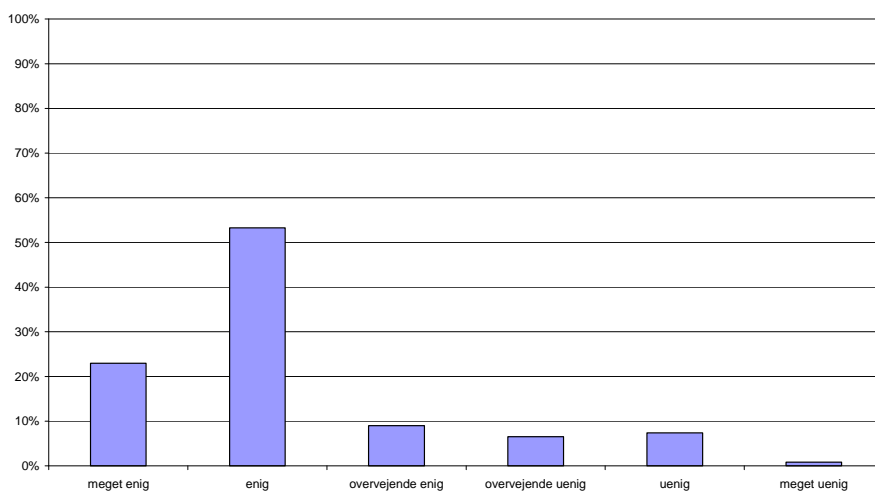
Figur 3.82: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del III (udtale af sproglyde)"

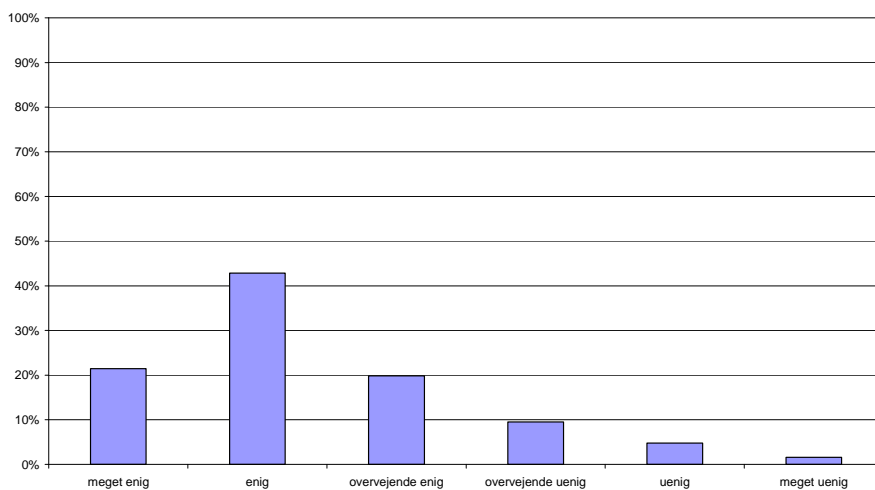
Udover den samme positive indstilling til opbygning af skema, vejledning og scoring af opgave vurderer pædagogerne her, at den langt overvejende del af børnene forstod opgaven og deltog aktivt i den. Omkring 90% af pædagogerne er enten 'meget enig' eller 'enig' i, at det var let at vurdere barnets produktion af lyde, også selvom pædagoger ikke er vant til en opgave som denne.

Del IV: Opfattelse af sproglyde

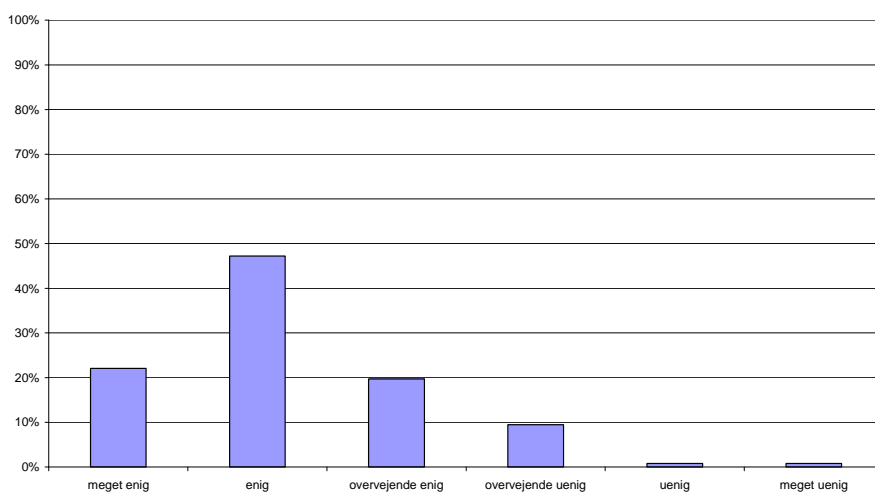
Figur 3.83: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Udformningen af del IV (opfattelse af sproglyde) var overskuelig"

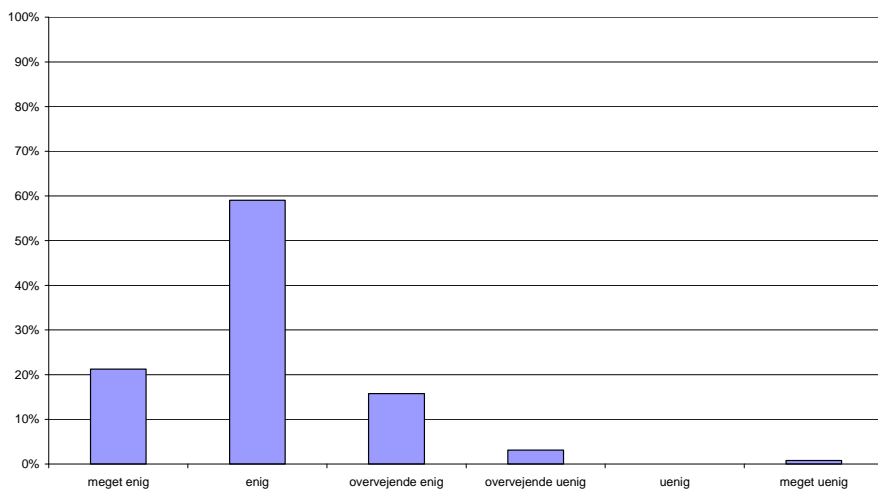
Figur 3.84: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del IV (opfattelse af sproglyde) var god"

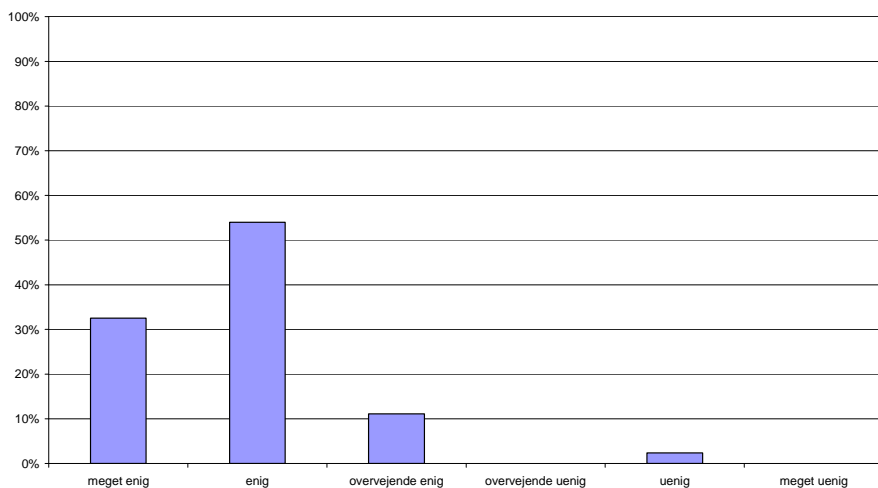
Figur 3.85: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene forstod opgaven i del IV (opfattelse af sproglyde)"

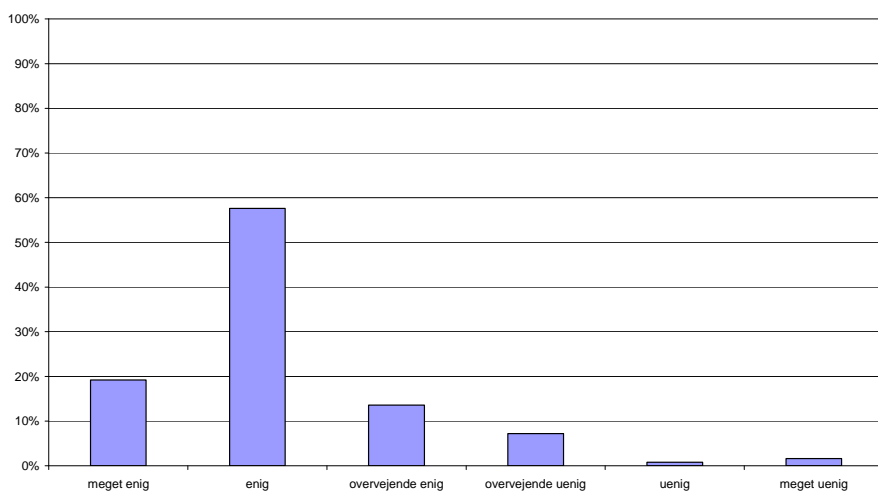
Figur 3.86: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene deltog opmærksomt i del IV (opfattelse af sproglyde)"

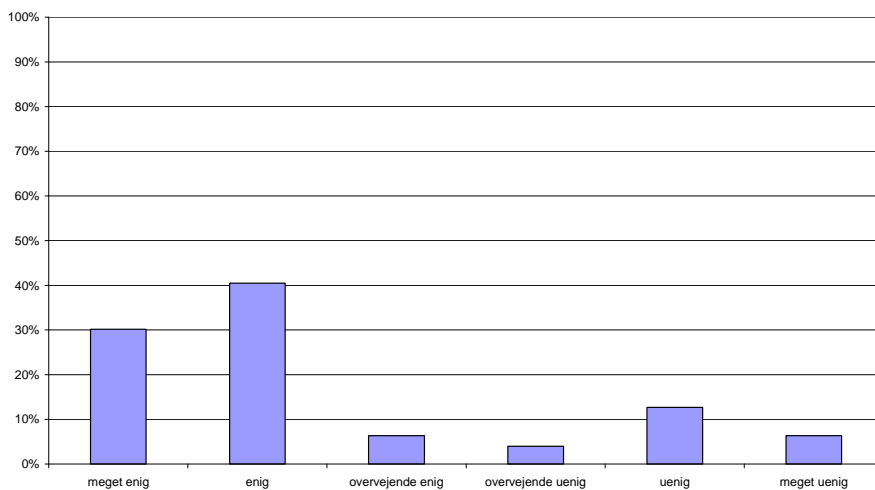

Figur 3.87: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Billederne til del IV (opfattelse af sproglyde) var gode"

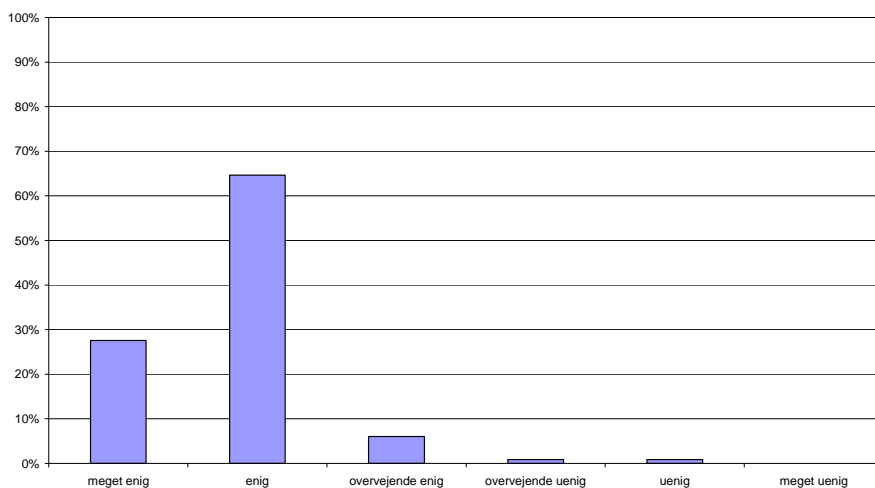
Figur 3.88: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del IV (opfattelse af sproglyde)"

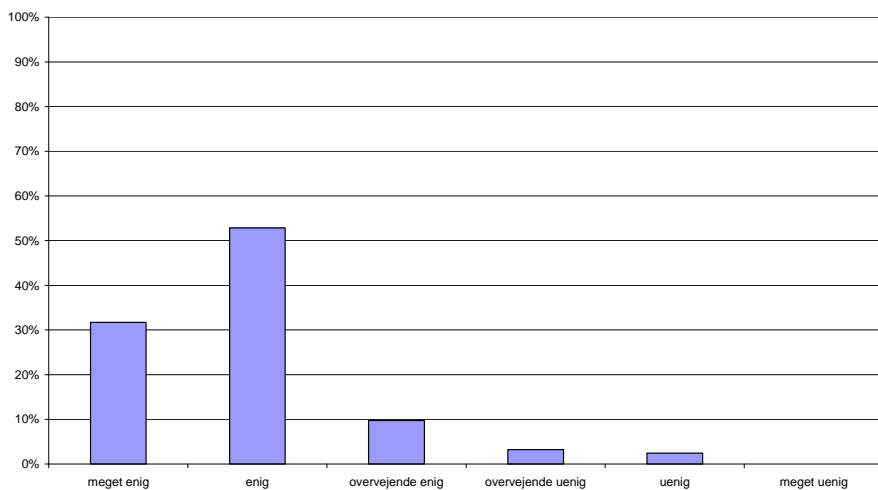
Figur 3.89: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del IV (opfattelse af sproglyde)"

Overordnet set er det det samme positive mønster vi ser her, men der er en større andel (ca. 30%) af pædagogerne, som er 'overvejende enig' eller 'overvejende uenig' i at vejledningen var god og i at børnene forstod opgaven. Næsten 80% er dog 'meget enig' eller 'enig' i, at det var nemt at vurdere barnet (her om barnet pegede på det rigtige billede). Flere pædagoger markerer problemer med sammentælling af scoren og dette må formodes at hænge sammen med, at der var en fejl i den første version af sprogvurderingsmaterialet (se afsnit 3.1.2).

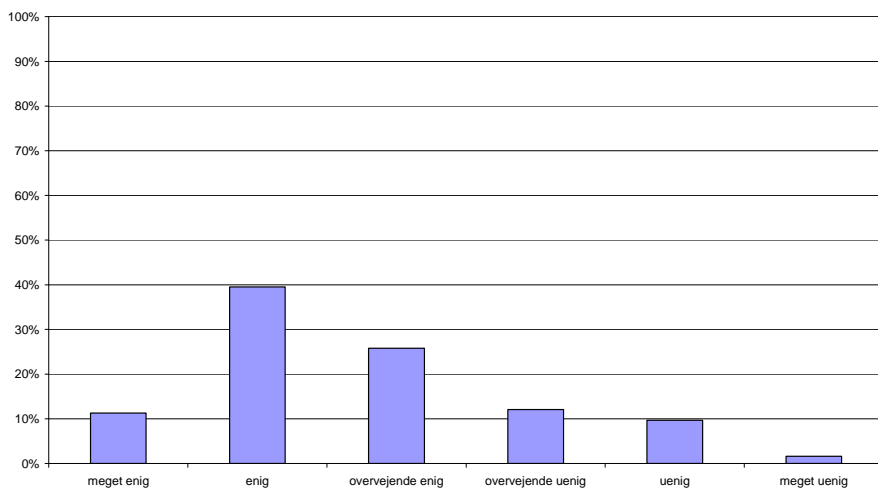
Del V: Hukommelse (talkombinationer)

Figur 3.90: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Udformningen af del V (hukommelse - talkombinationer) var overskuelig"

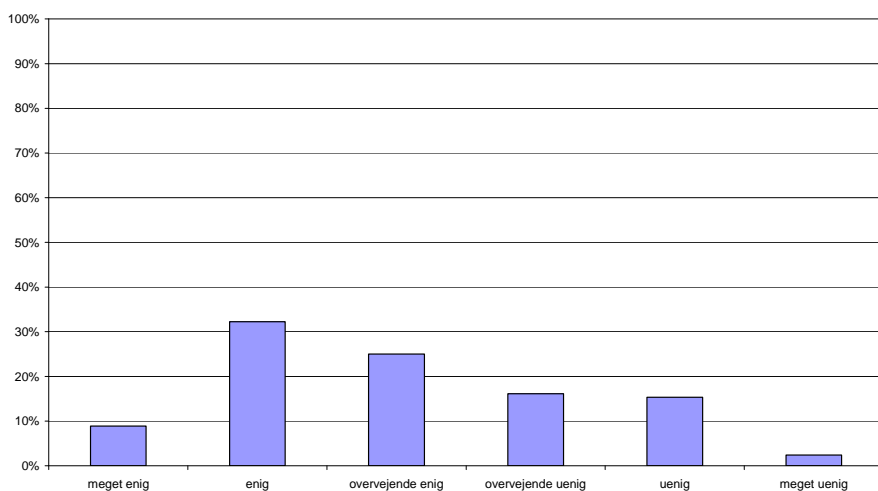
Figur 3.91: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del V (hukommelse - talkombinationer) var god"

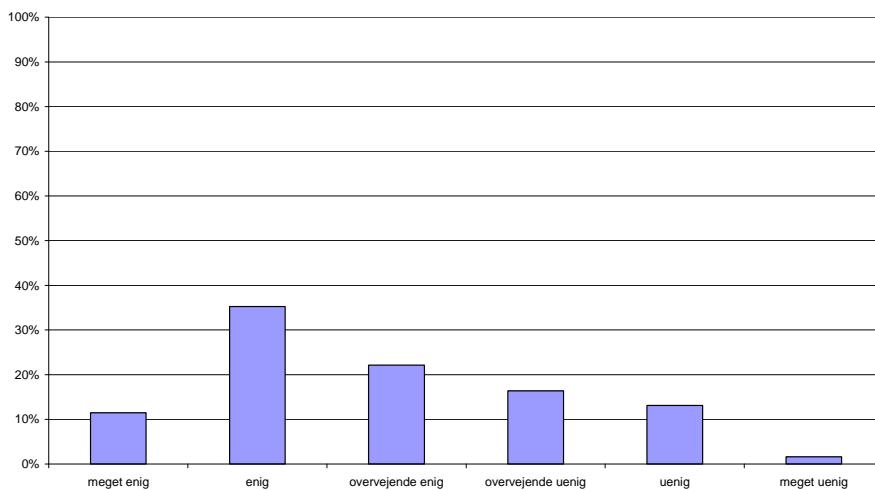
Figur 3.92: Procentvis fordeling af pædagogernes svar "Børnene forstod opgaven i del V (hukommelse - tal)"

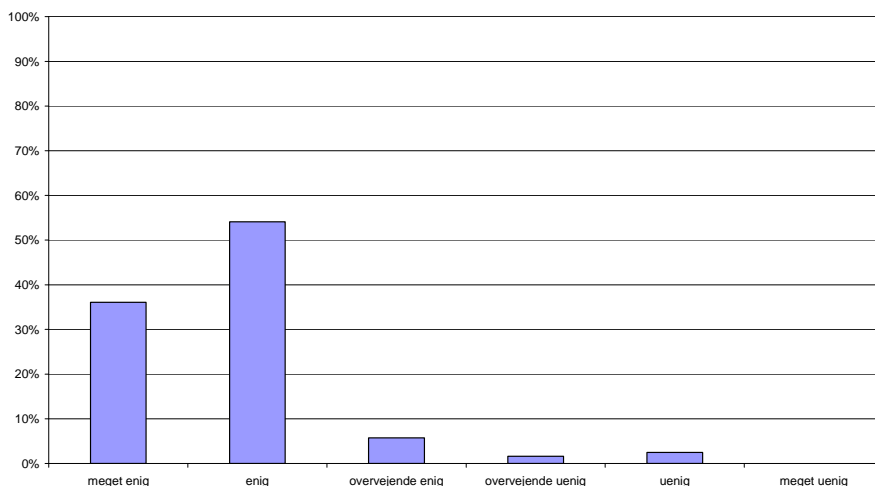
Figur 3.93: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene deltog opmærksomt i del V (hukommelse - talkombinationer)"

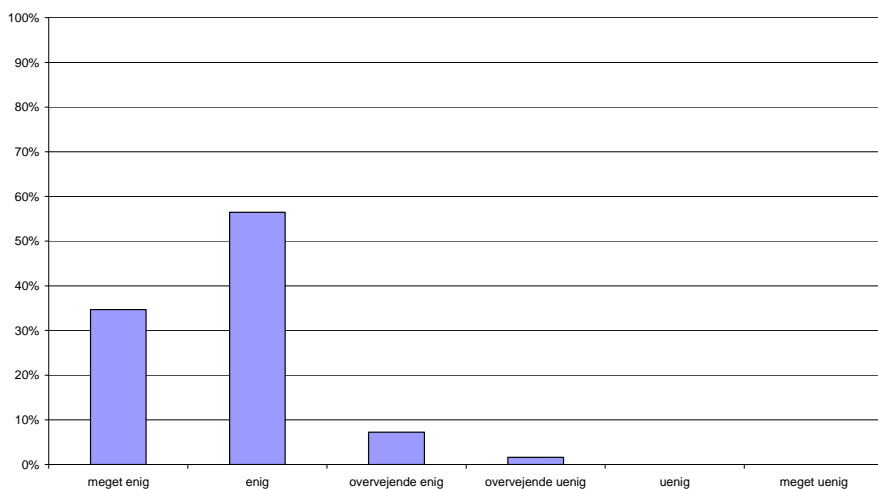
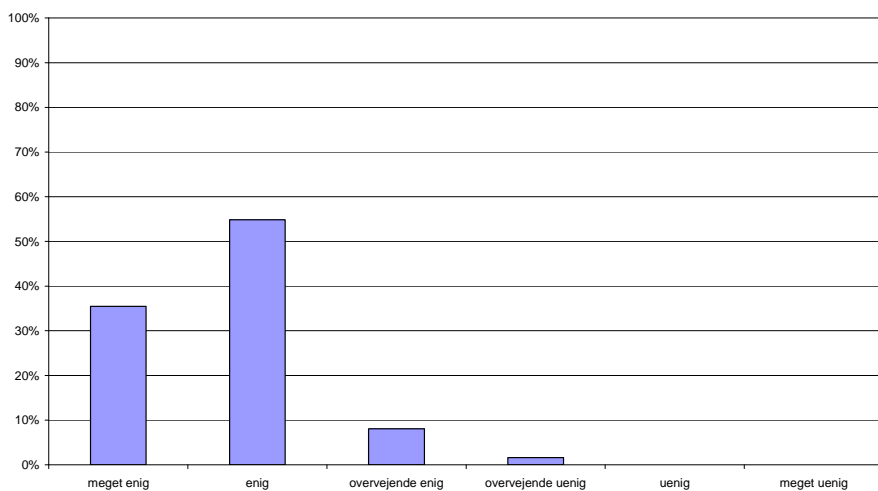
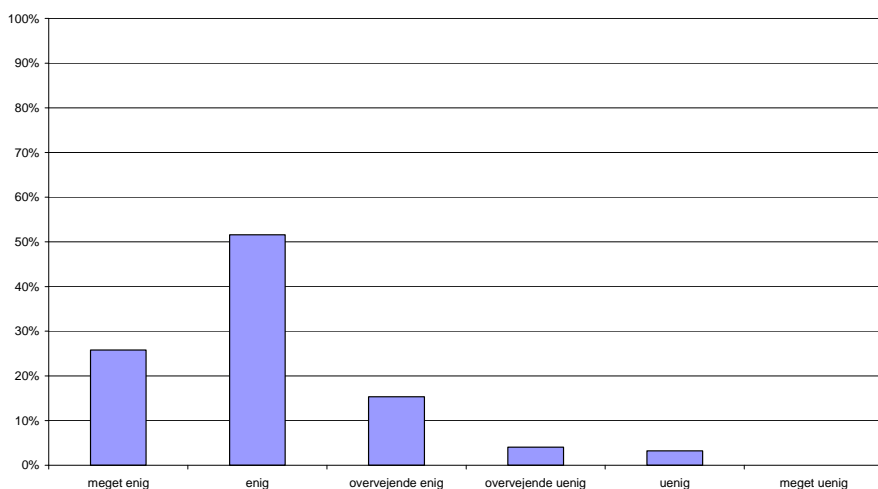
Figur 3.94: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del V (hukommelse - talkombinationer)"

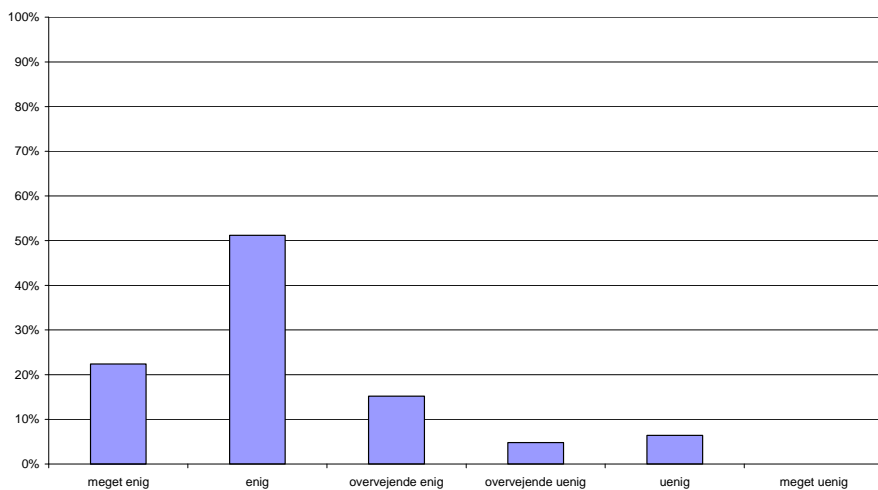
Figur 3.95: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del V (hukommelse - talkombinationer)"

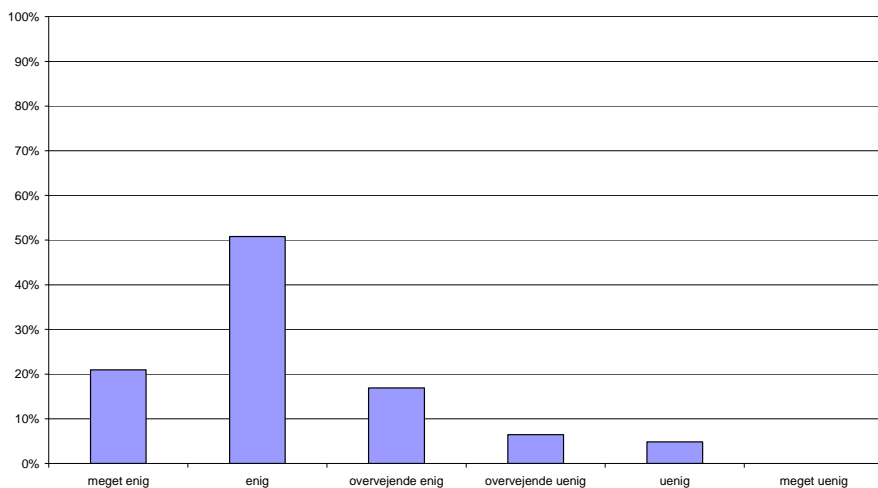
Sammenfattende kan det sige at mens pædagogerne vurderer registreringskema, vejledning og scoring meget positivt, så er andelen af pædagoger, der er 'overvejende enig', 'overvejende uenig' eller 'uenig' i at børnene forstod opgaven og fulgte opmærksomt med i opgaven, relativt høj (sammenlagt omkring 50%). I spørgeskemaet spørges der til, hvorvidt det var let at vurdere børnenes sprog i denne del, hvilket var en uklar formulering, da opgaven ikke er decideret sproglig. Der er derfor også kun få (godt 40%), der markerer at det var let.

Del V: Hukommelse (ordkombinationer)**Figur 3.96: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Udformningen af del V (hukommelse - ordkombinationer) var overskuelig"****Figur 3.97: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del V (hukommelse - ord) var god"****Figur 3.98: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene forstod opgaven i del V (hukommelse - ordkombinationer)"**

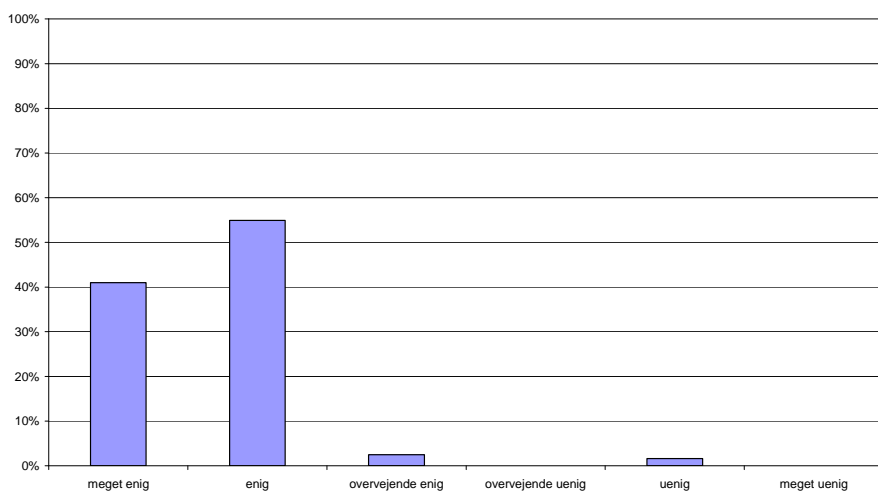
Figur 3.99: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene deltog opmærksomt i del V (hukommelse - ordkombinationer)"

Figur 3.100: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del V (hukommelse - ord)"

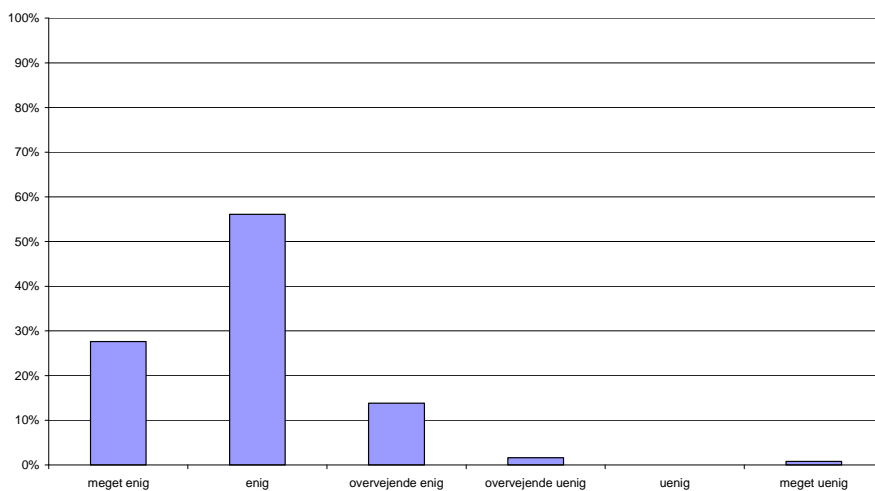
Figur 3.101: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammenligne scoren i del V (hukommelse - ordkombinationer)"

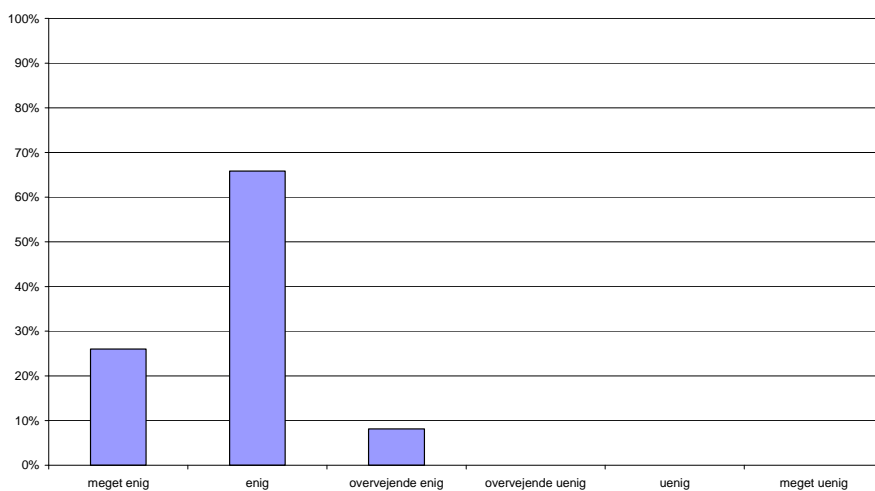
Overordnet er pædagogernes vurderinger meget positive i forbindelse med alle spørgsmål, idet mellem 70% og 80% er 'meget enig' eller 'enig' i alle udsagn.

Del VI: Sprogforståelse (præpositioner)

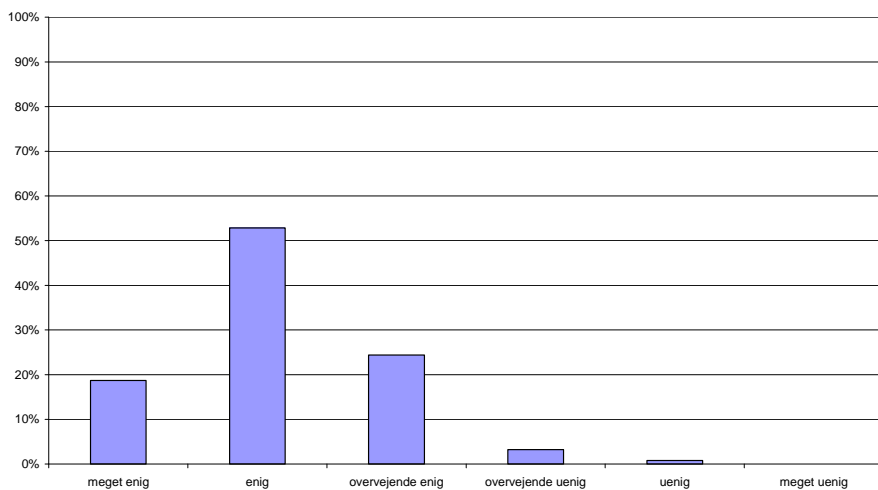
Figur 3.102: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del VI (sprogforståelse - præpositioner) var god"

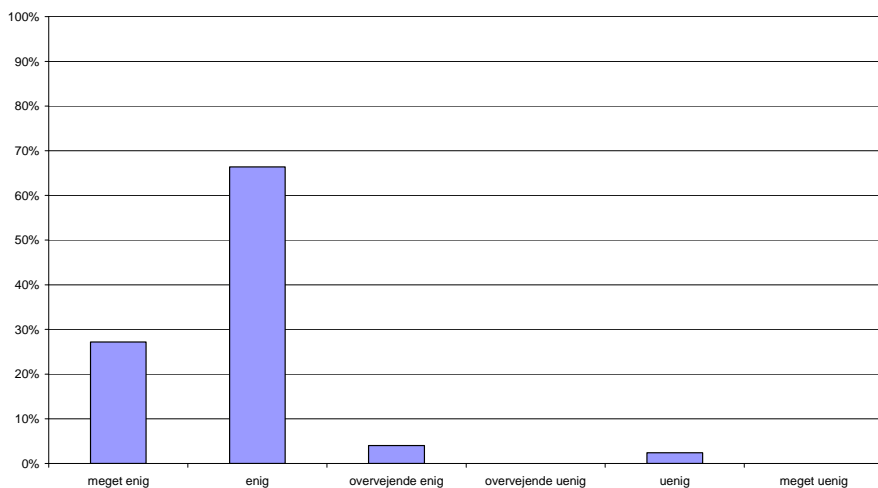
Figur 3.103: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene forstod opgaven i del VI (sprogforståelse - præpositioner)"

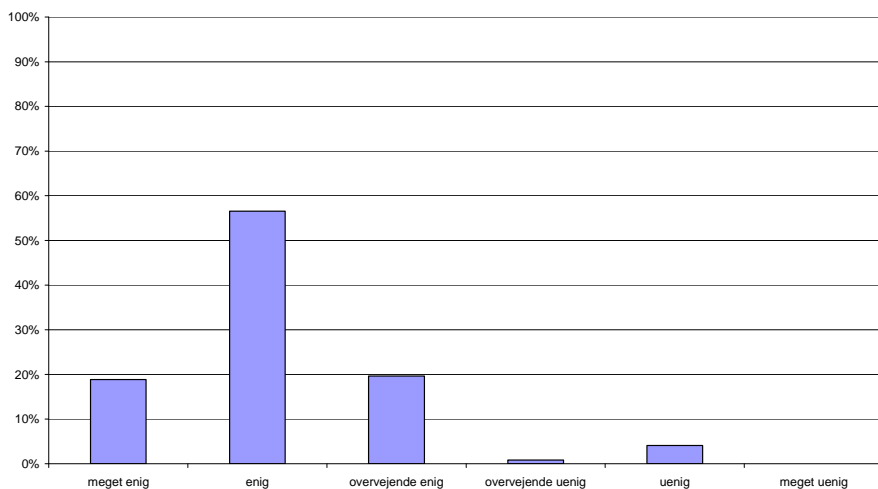
Figur 3.104: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Objekterne der skulle anvendes til del VI (sprogforståelse - præpositioner) var gode"

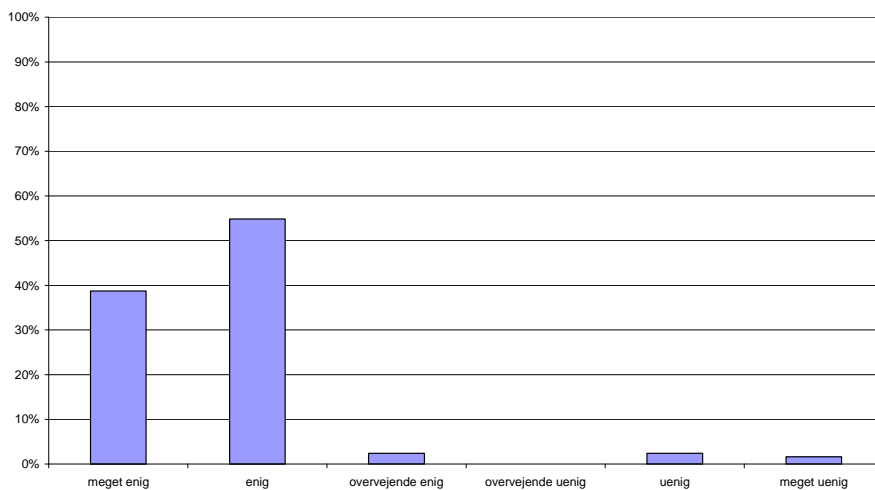

Figur 3.105: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene deltog opmærksomt i del VI (sprogforståelse - præpositioner)"

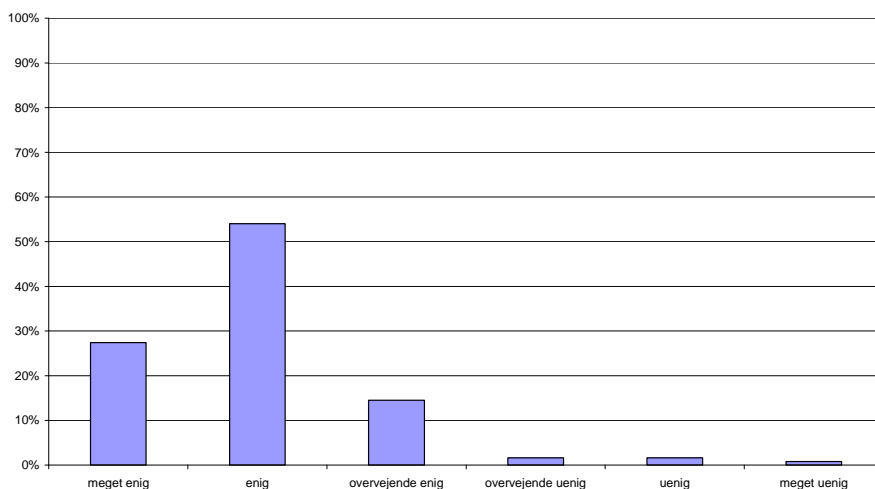
Figur 3.106: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del VI (sprogforståelse - præpositioner)"

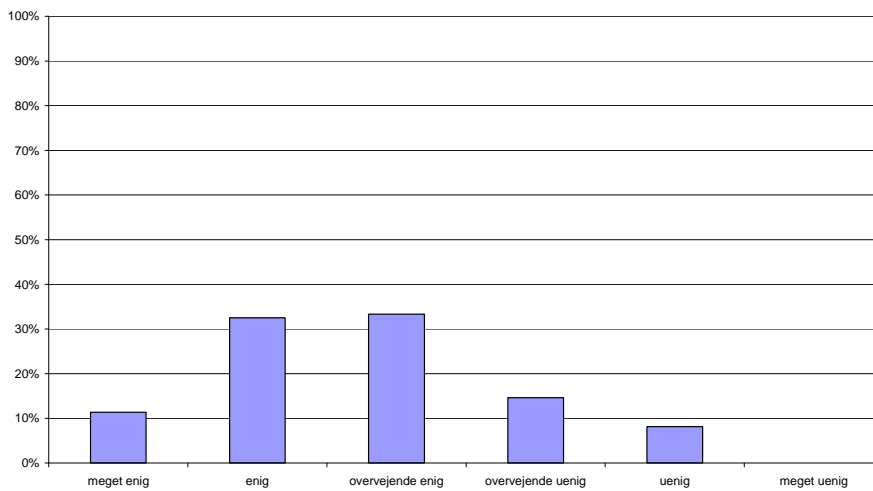
Figur 3.107: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammenligne scoren i del VI (sprogforståelse - præpositioner)"

I forbindelse med evalueringen af denne del skal det især fremhæves, at det for knap 25% af pædagogerne ikke var helt let at finde egnede legetøj. 95% af pædagogerne var enten 'meget enig' eller 'enig' i, at børnene var opmærksomme i denne del og størstedelen - mere end 70% - fandt også at det var nemt at vurdere børnene sprogligt i denne del.

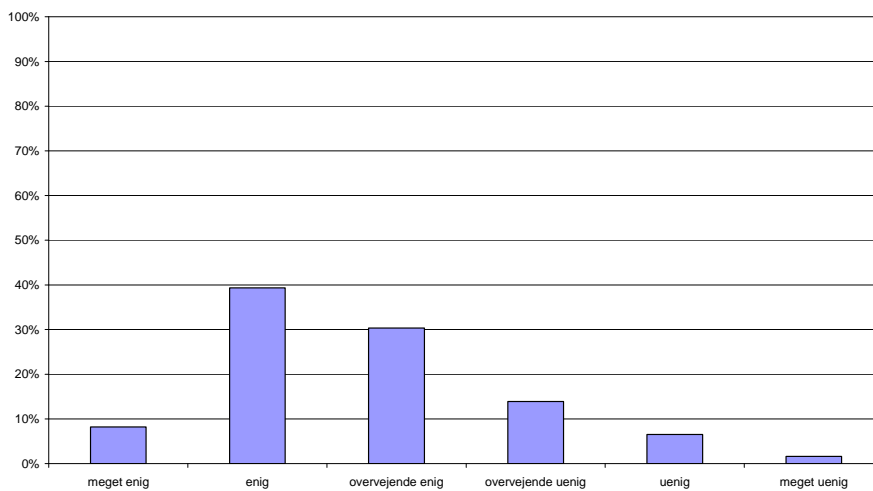
Del VI: Sprogforståelse (størrelser/former)

Figur 3.108: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del VI (sprogforståelse - størrelser/former) var god"

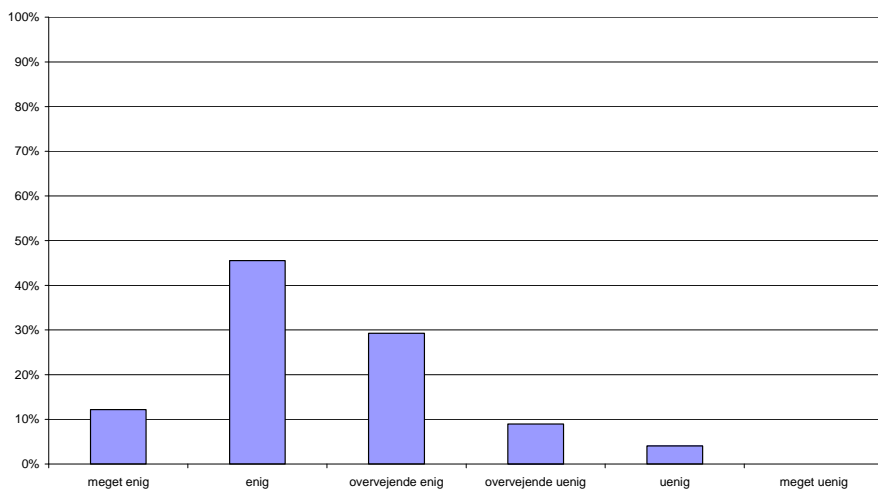
Figur 3.109: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene forstod opgaven i del VI (sprogforståelse - størrelser/former)"

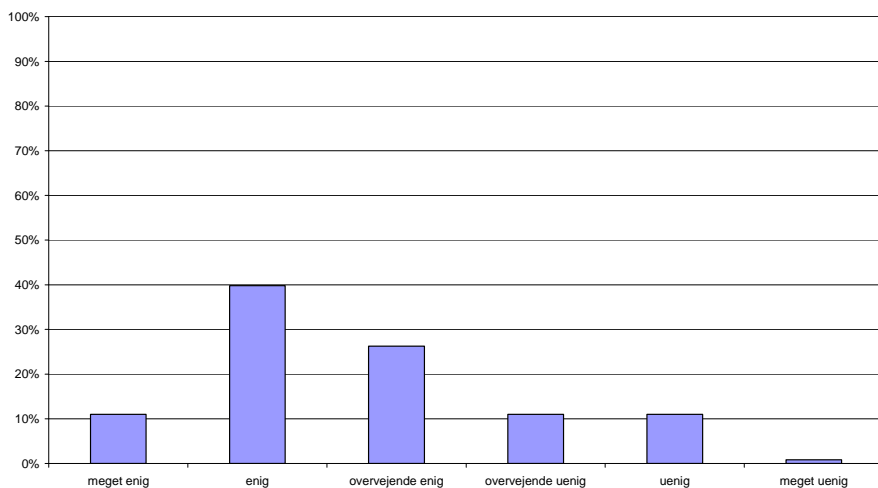
Figur 3.110: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Objekterne der skulle anvendes til del VI (sprogforståelse - størrelser/former) var gode"

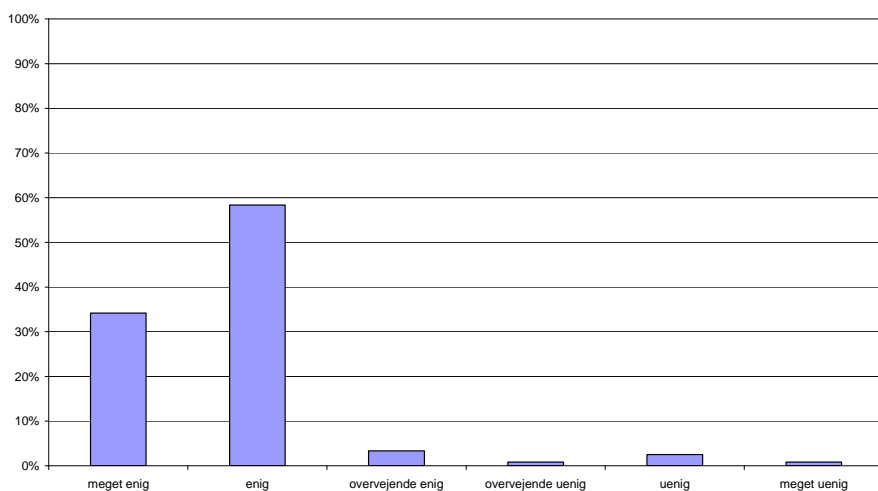
Figur 3.111: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene deltog opmærksomt i del VI (sprogforståelse - størrelser/former)"

Figur 3.112: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del VI (sprogforståelse - størrelser/former)"

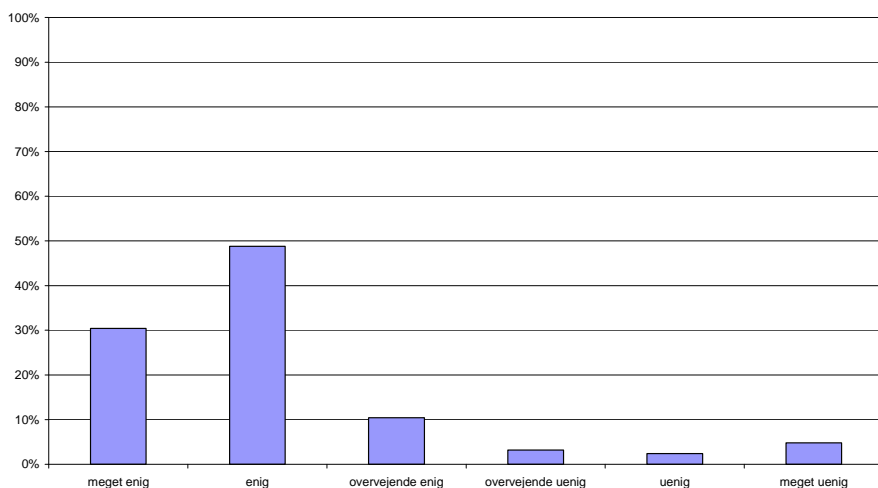
Figur 3.113: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del VI (sprogforståelse - størrelser/former)"

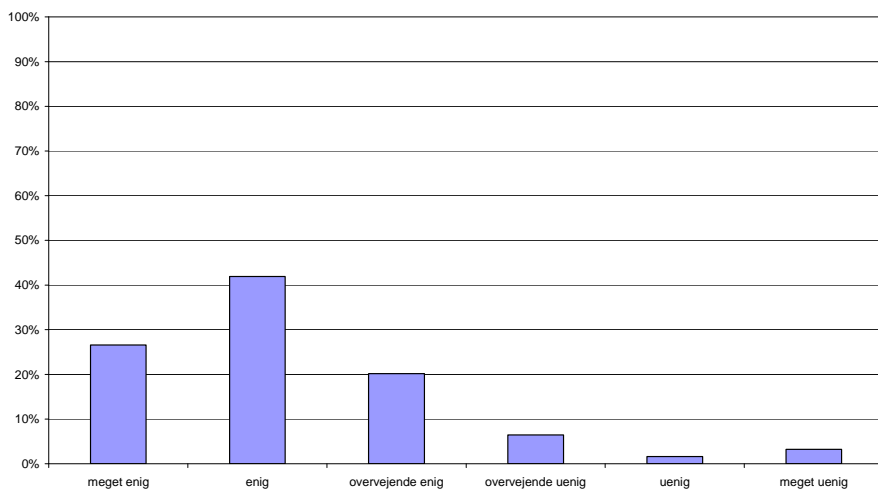
Mens der er enighed om at vejledningen er god og scoringen nem, er der forholdsvis mange pædagoger, der peger på andre problemer i forbindelse med denne opgave. Fx er det kun knap 40% af pædagogerne, som er 'meget enig' eller 'enig' i, at børnene forstod denne opgave og deltog aktivt i den. At dømme ud fra evalueringen har en relativt stor del af pædagogerne haft problemer med at finde egnede objekter til at indgå i denne opgave.

Del VI: Sprogforståelse (følelser)

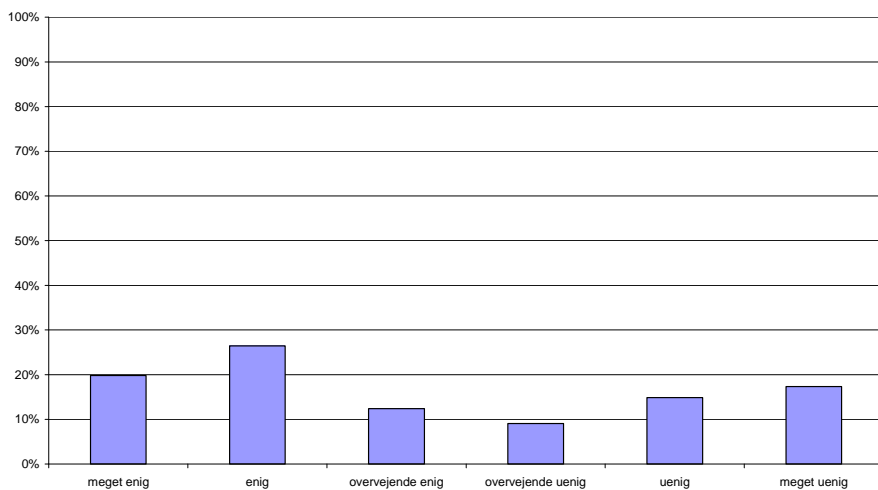
Figur 3.114: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del VI (sprogforståelse - følelser) var god"

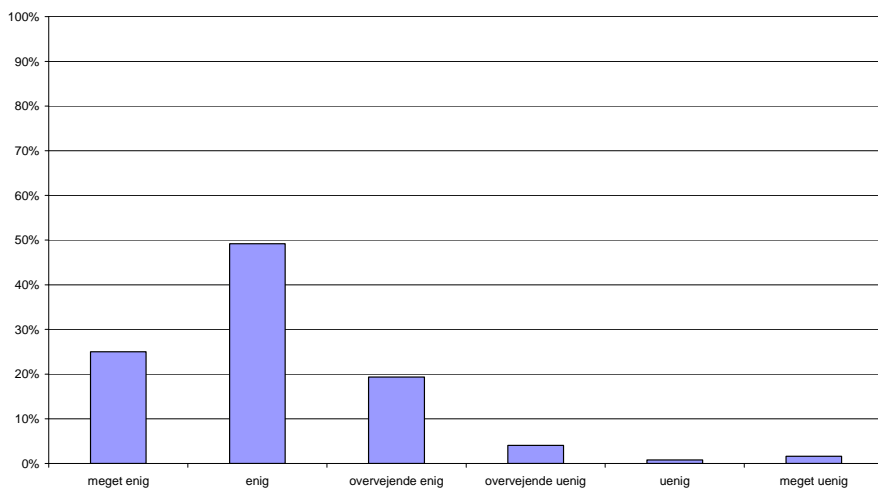
Figur 3.115: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene forstod opgaven i del VI (sprogforståelse - følelser)"

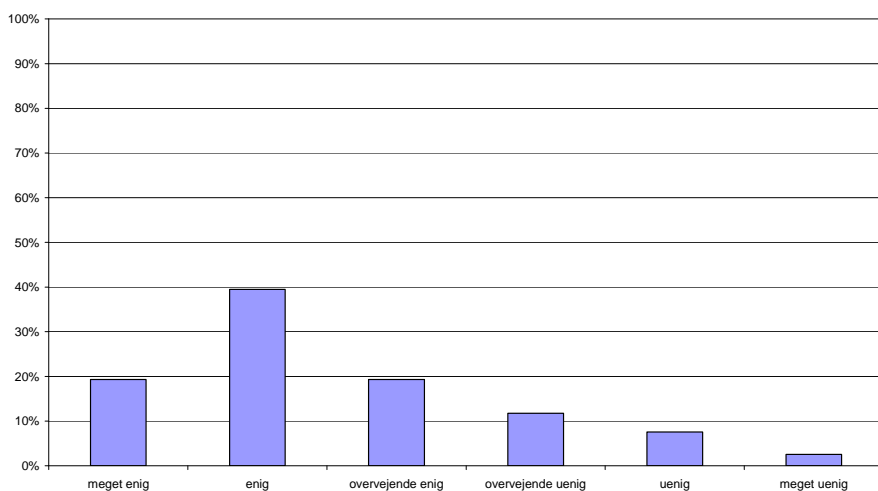
Figur 3.116: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Billederne der skulle anvendes til del VI (sprogforståelse - følelser) var gode"

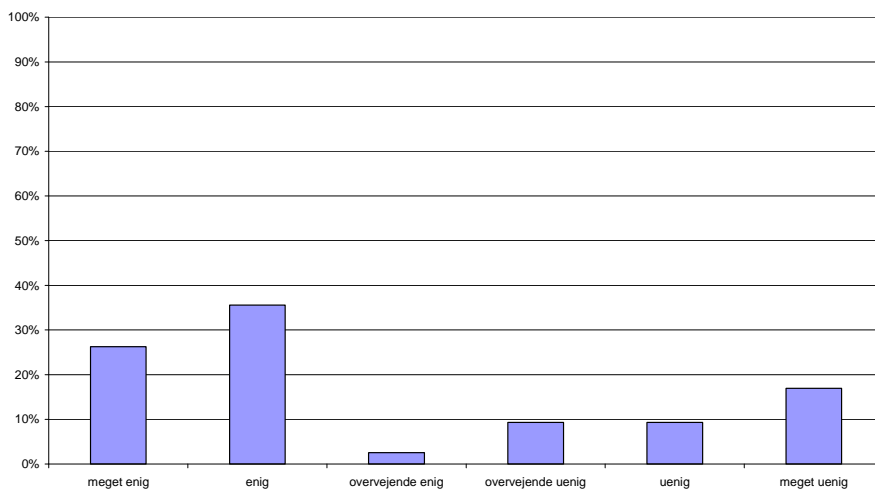

Figur 3.117: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Børnene deltog opmærksomt i del VI (sprogforståelse - følelser)"

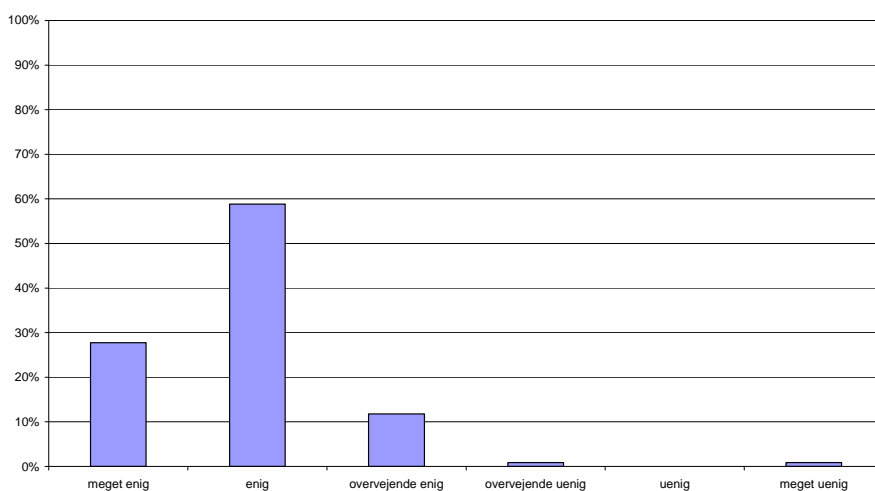
Figur 3.118: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del VI (forståelse - følelser)"

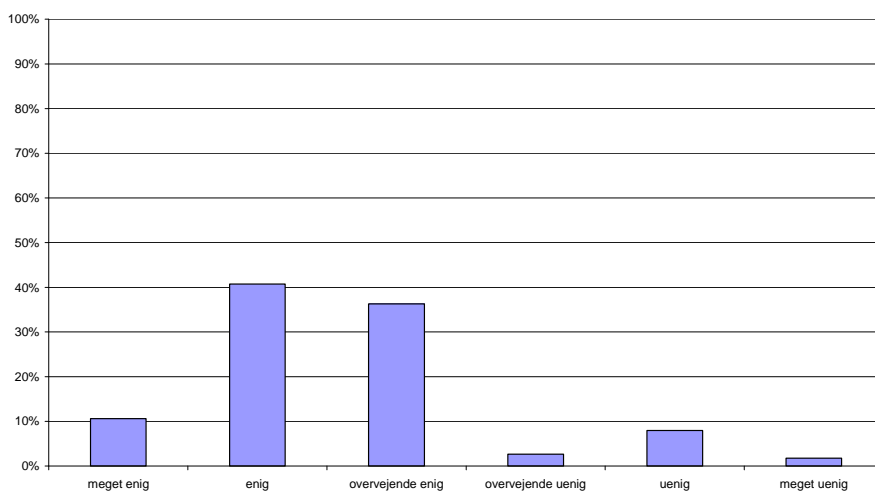
Figur 3.119: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del VI (forståelse - følelser)"

Opgaven evalueres meget positivt i forhold til børnenes reaktioner. Mht. billederne er godt 30% dog 'uenig' eller 'meget uenig' i at de er gode. Pga. en fejl i registreringsskemaet i forbindelse med udregning af subscoren for denne del, er der forventeligt en del som er 'uenig' eller 'meget uenig' i at sammentælling af scoren var let.

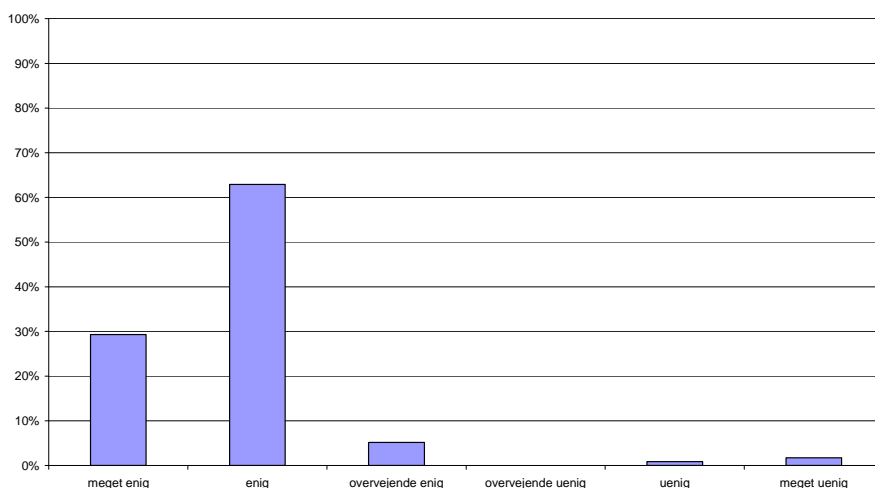
Del VII: Kommunikationsstrategier

Figur 3.120: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Vejledningen til del VII (kommunikationsstrategier) var god"

Figur 3.121: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at vurdere børnenes sprog i del VII (kommunikationsstrategier)"

Figur 3.122: Procentvis fordeling af pædagogernes svar mht. udsagnet "Det var let at sammentælle scoren i del VII (kommunikationsstrategier)"

Registreringsskema og vejledning bedømmes helt i top. Mens halvdelen af pædagogerne er enten 'meget enig' eller 'enig' i at det er let at vurdere børnenes sproglige strategier er der en relativ stor del af pædagogerne (ca. 35%) som kun er 'overvejende enig' i dette udsagn. Kun få er dog 'uenig'.

Sammenfatning af de skriftlige kommentarer til evalueringerne fra pædagogerne

De skriftlige tilbagemeldinger fra pædagogerne var generelt meget positive og de positive kommentarer oversteg i antal langt de negative. På negativsiden kommenteres primært, at det medfører et tidspres at skulle udføre testen. Neden for har vi listet nogle af de hyppigste kommentarer. Generelle kommentarer står først, hvorefter mere specifikke kommentarer vedrørende registreringsskemaet og de enkelte dele af sprogvurderingen er opsummeret.

Generelle bemærkninger:

- Mange ønsker yderligere ressourcer, hvis de skal påtage sig sprogvurderingsopgaven
- Nogle føler, at de overtager talepædagogernes opgave
- Nogle pædagoger bemærker, at børn i den pågældende aldersgruppe er nystartede i dagtilbud, hvilket indebærer, at dagtilbudspersonalet ikke kender børnene indgående på testtidspunktet. Det foreslås i denne sammenhæng, at sprogvurderingen foretages senere
- Det påpeges, at enkelte børn er så generte, at det påvirker resultatet af sprogvurderingen

- I forhold til at notere tidsforbrug undervejs i testen påpeges, at netop dette besværliggjorde opgaven og resulterede i, at pædagogens fokus flyttedes fra barnet til tidsnoteringen [tidtagningen var kun en del af pilotstudiet med henblik på at estimere hvor lang tid sprogvurderingen tager]
- Nogle pædagoger har undret sig over, hvad graferne skal benyttes til (se også afsnit 3.1)
- Flere efterspørger viden om, hvordan de skal forholde sig til tosprogede børn (se også afsnit 1.1)

Bemærkninger til registreringskemaet:

- Nogle pædagoger påpeger, at vejledningen i registreringskemaet er lang, kompliceret og tekstmæssigt tung, hvilket gør det uoverskueligt at tilgå materialet. Det foreslås i forhold til vejledningen, at det markeres, hvad pædagogerne skal gøre, således at disse opgaver adskilles fra sammentælling og vurdering. Dette kan eventuelt markeres med forskellige farver eller andre grafiske justeringer
- Mht. legetøj foreslås det, at der benyttes standardiseret legetøj, dvs. det samme legetøj i alle institutioner. Man kan evt. på en hjemmeside vise, hvad der anbefales. Alternativt kan en kuffert/pakke med det rette legetøj samles og sælges. Det uddybes, at især de forskellige dyr og klodser i rigtige størrelsesforhold kan være svære at finde
- Til *Del IV – Opfattelse af sproglyde* bemærkes fejl i nummerering med 0 og 1 (nummereringen var som omtalt ved en fejl opsat omvendt i den sidste halvdel af ordparrene). Billedmateriale-mæssigt volder 'top', 'vugge' og 'vaffel' børnene problemer. Fx tror mange, at vaflen er en pizza
- Til *Del V – Hukommelse* tror nogle fejlagtigt, at materiale nr. 2 skal anvendes til punkt 20 og 21 (men det skal først anvendes fra punkt 22 og frem). Flere pædagoger bemærker i forhold til denne del, at talkombinationerne er for svære, især efter 3 kombinationer
- Til *Del VI – Sprogforståelse* bemærkes fejl i point ved punkt 40
- Til *Del VII – Kommunikationsstrategier* undres enkelte over de fire inddelinger 'aldrig', 'sometider', 'ofte' og 'altid'. Der reflekteres over, om det er tilstrækkeligt at overveje, om barnet gør det (tager initiativ til at deltage i samtalen) eller ej

Bemærkninger til billedmaterialet

- Det bemærkes, at det kan være hensigtsmæssigt at nummerere billedmaterialet i arbejdet med materialet
- Flere kommenterer billedet af legeværelset, som pædagogen kan bruge til at understøtte børns udtale af enkeltlyde (i del III): munden og næsen er ikke helt tydelige, så det er svært at udpege dem for børnene; dukken ligner en lillesøster og bør være mindre; det ser ud, som om bamsen sidder på togbanen, og det giver problemer, når der skal siges 'bamsen ligger på gulvet' (i del V)
- Endvidere bemærkes, at det kan være svært at se forskel på udtrykkene 'sur' og 'vred' (del VI)

3.4. Opsummering af afprøvningens hovedresultater

Hovedformålet med pilotafprøvningen er at belyse spørgsmålene:

- Hvordan fungerer det overordnede koncept?
- Hvordan fungerer den konkrete udformning af første version af sprogvurderingsmaterialet (forældre- og registreringskema)?
- Hvilke opgavetyper og sproglige items fungerer?
- Kan pædagogerne administrere og score børnenes præstationer?

Spørgsmålene blev undersøgt i 3 pilotstudier, en afprøvning af første version af sprogvurderingsmaterialet på et udvalgt antal børn i alderen 35 til 39 måneder (se afsnit 3.1), videooptagelser af udvalgte sprogvurderinger (se afsnit 3.2), samt en evaluering blandt forældre og pædagoger baseret på spørgeskemaer (se afsnit 3.3).

I det følgende vil vi samle op på hvert af de 4 spørgsmål med udgangspunkt i de 3 pilotstudier, dog således at spørgsmålet om pædagogernes scoring og hvilke opgavetyper og sproglige items der fungerer, vil blive gennemgået samlet i afsnit 3.4.3.

3.4.1. Hvordan fungerer det overordnede koncept?

Spørgsmålet belyses ud fra en beskrivelse af forløbet af sprogvurderingerne baseret på videooptagelser, samt analyser af evalueringsspørgeskemaerne udfyldt af henholdsvis forældre og pædagoger.

Videoanalyser af sprogvurderingerne giver et positivt indtryk af sprogvurderingsprocessen. De viser, at langt de fleste opgaver fungerer godt (se afsnit 3.4.3 for detaljer omkring justeringer), og at børnene og pædagogerne generelt godt kan lide at deltage.

Den positive holdning til sprogvurderingen bekræftes af spørgeskemaundersøgelsen. Især forældrene, men også i vid udstrækning pædagogerne er meget positive overfor indførelsen af sprogvurdering. Mere end 85% af pædagogerne er derudover enten 'meget enig' eller 'enig' i at de har de faglige forudsætninger for at gennemføre sprogvurderingen. Pædagogerne udfyldte spørgeskemaet efter at de have gennemført sprogvurderingen. Det er derfor tænkeligt at oplevelsen af at være klædt fagligt på til opgaven også hænger sammen med at det er lykkedes at udarbejde sprogvurderingsmaterialet, så det faktisk er håndterbart for dagtilbudspersonalet (jf. afsnit 2.2).

Med få undtagelser (se afsnit 3.4.3) giver såvel forældrene som pædagogerne også udtryk for, at det er nemt at vurdere børnenes sprog på de forskellige sproglige dimensioner, der er inkluderet i materialet. Sammenligningen mellem pædagogernes og forskningsassistentens scoring viste, at der mht. de fleste opgaver var enten fuld overensstemmelse eller 1 afvigelse i scoringen (men se også afsnit 3.4.3 neden for). Med pædagogernes ringe erfaringsgrundlag er dette et tilfredsstillende resultat, og det er forventeligt at pædagogerne med mere erfaring vil være i stand til at vurdere børnenes sproglige præstationer fuldt ud i overensstemmelse med intentionerne bag de enkelte opgaver.

Knap 70% af forældrene angiver et tidsforbrug på maksimalt 15 minutter og mere end 95% af forældrene har givet udtryk for, at det er en overkommelig opgave at udfylde skemaet. Dette er meget vigtigt i forhold til at sikre tilslutning fra forældrenes side. Ud fra pædagogernes egen tidsestimering kan vi se, at de fleste pædagoger bruger under 30 minutter (de to største grupper af pædagoger bruger mellem 20-24 og 25-29 minutter), men som vi redegjorde for i afsnit 3.1.6.2, har nogle pædagoger inkluderet noget af forberedelsestiden i tidsestimateret, så vi vurderer at gennemførelsen af de sproglige opgaver sammen med barnet snarere typisk vil tage mellem 15 til 20 minutter.

Samlet set kan vi konstatere, at konceptet fungerer, og især forældrene men også i væsentligt omfang pædagogerne har haft en positiv oplevelse ud af at deltage i pilotstudiet af sprogvurderingen.

3.4.2. Hvordan fungerer den konkrete udformning af første version af sprogvurderingsmaterialet (forældreskema og registreringsark)?

Forældrenes evaluering af forældreskemaet viser, at mere end 90% af forældrene mener, at udformningen af forældreskemaet er overskuelig, og at de har nemt ved at følge vejledningen.

Videooptagelserne demonstrerer, at registrerings-skemaet (inkl. vejledning) overordnet set fungerer godt som styringsredskab. Det blev dog klart, at der er behov for en grafisk tydeliggørelse af hvilke dele af skemaet, der skal benyttes i selve sprogvurderingssituationen, og hvilke der kun angår sammentællingsprocessen. Det skal desuden understreges i vejledningen, at pædagogerne ikke skal sammentælle scorer mm., mens de sidder sammen med barnet. I forbindelse med evalu-

eringerne blev der gjort opmærksom på en del formelle fejl (stavefejl, uoverensstemmelser etc.). Evalueringerne bidrog endvidere med forslag til optimering af layout.

Afprøvningen af den første version af sprogvurderingsmaterialet er gennemført, så den i videst muligt omfang ligner den normale sprogvurderingssituation, sådan som der er lagt op til at den skal fungere i praksis. I evalueringsspørgeskemaundersøgelsen var det derfor muligt at spørge mere detaljeret ind til den praktiske anvendelse af materialet og ifølge evalueringerne synes konceptet generelt at fungere efter hensigten. I betragtning af at 60% af de pædagoger, som har udfyldt evalueringsspørgeskemaet, kun har gennemført 1-2 sprogvurderinger, er det positivt, at kun en mindre andel af pædagogerne har oplevet problemer med den praktiske brug af materialet såsom at hente materialet på nettet og printe det ud. Flest problemer er opstået i forbindelse med at finde relevant legetøj. Pædagogerne finder det også let at anvende registreringskemaet, herunder at sammentælle scorer og indplacere dem i grafer. Da pædagoger normalt ikke er vant til at anvende materialer med denne form for kvantificeret vurdering er dette et meget positivt resultat. Som bemærket i afsnit 3.1.4 var der dog en del forkerte sammentællinger, hvilket var forventeligt med den trods alt begrænsede erfaring med materialet, som pædagogerne på dette tidspunkt har haft.

3.4.3. Hvilke opgavetyper og sproglige items fungerer?

Første version af sprogvurderingsmaterialet omfatter test af følgende sproglige dimensioner: ordforråd (del I), sproglig opbygning (ords endelser, sætningslængde, sætningsopbygning) (del II), udtale af sproglyde (del III), opfattelse af sproglyde (del IV), hukommelse (tal, sætninger) (del V), sprogforståelse (præpositioner, størrelser og former, følelser (del VI), kommunikationsstrategier (sproglige strategier) (del VII) samt generelle spørgsmål besvaret af såvel forældre som pædagoger.

I det følgende vil vi samle resultaterne fra pilotstudiet af sprogvurderingsmaterialet, videooptagelserne og spørgeskemaundersøgelsen for hver af de 7 dele af materialet med særligt henblik på at identificere problemer, der skal tages højde for i revideringen af sprogvurderingsmaterialet.

Del I: Ordforråd

Såvel forældre som pædagoger evaluerer denne del meget positivt. Langt hovedparten (70%) af forældrene synes det er nemt at vurdere deres barns ordforråd. Pædagogernes svar viser, at de også finder denne del let at registrere og score.

Når vi ser på hvordan børnenes scorer fordeler sig på denne opgave finder vi en tydelig skæv distribution af børn med en gruppe af såvel piger som drenge, som producerer markant færre ord end resten af børnene, dvs. ordforrådslisten er sensitiv i den lave ende af fordelingen.

Nogle forældre har opfattet det således, at de skal krydse af i ordet 'alle', der står som nummer 100, hvis barnet kan alle ordene. Dette er ikke hensigten.

Eneste behov for ændring er, at ordet 'alle' flyttes så det ikke længere står til sidst.

Del II: Sproglig opbygning (endelser)

Som med ordforrådet er forældrenes evaluering meget positiv, forstået på den måde at mere end 70% af forældrene finder det 'meget nemt' eller 'nemt' at vurdere, om deres børn anvender de tre endelser og stort set ingen forældre finder det 'svært' eller 'overvejende svært'. Pædagogerne giver også udtryk for at denne del er nem at registrere og score.

Fordelingen af den samlede score i opgaven er god, om end det ikke er muligt at opnå meget store forskelle mellem børnene med de tre items, der er inkluderet i opgaven. Med hensyn til scoren på de enkelte items er der en vis forskel, især fordi der er relativt mange børn der 'endnu ikke' eller kun 'nogen gange' anvender præteritumsformen. Der er god korrelation mellem de enkelte items

og den samlede score – også med hensyn til spørgsmålet om præteritumsformer, som jo ellers har en lav score.

Der er derfor ikke behov for ændringer i denne del.

Del II: Sproglig opbygning (sætningslængde)

Som det fremgår af afsnit 3.1.1 afprøvede vi to metoder til at måle grammatisk kompleksitet hos børnene med henblik på at udvælge den metode, der bedst beskriver denne sproglige kompetence.

Knap 30% af forældrene fandt det 'overvejende svært' og 'svært' at vurdere dette spørgsmål. Der er dog fortsat en overvejende del af forældrene, der finder det 'meget let' eller 'let' at afgøre hvilket af de 6 udsagn, der bedst beskriver den måde, deres barn taler på lige nu. Pædagogerne er samlet set meget positive mht. registrering og scoring af del II.

Kigger vi på distributionen af scorere ser opgaven ikke ud til at være fintfølede nok. Dette hænger til dels sammen med at den maksimale scoreværdi kun er 6, hvilket gør det vanskeligt at opnå en stor forskel mellem børn. Der er meget tydelige kønsforskelle i denne del.

Samlet set ser denne opgave derfor ikke ud til at fungere efter hensigten.

Del II: Sproglig opbygning (sætningsopbygning)

75% af forældrene finder det 'meget let' eller 'let' at vurdere hvilken sætning, der bedst svarer til den måde deres barn snakker på lige nu. Det kan dog virke forvirrende at instruktionen, i forbindelse med hvilken sætning der bedst beskriver barnet lige nu, står under hvert eksempel. Rent visuelt kommer selve de sproglige spørgsmål som forældrene skal svare på til at 'gemme' sig. Pædagogerne finder registrering, vejledning og scoring meget nem.

Sprogligt set fungerer opgaven rigtig godt. Der er en meget tydelig skæv fordeling af børnene, idet der er få børn med meget lave scoreværdier, der adskiller sig klart fra flertallet af børn, der har langt højere scoreværdier.

Som det fremgik af Figur 3.7 adskiller svarene i forbindelse med situation E (situationen med hunden) sig fra de øvrige ved et lavere punkttal. Da kompleksiteten i ytringerne knyttet til denne situation ikke er vanskeligere end dem, der er tilknyttet de øvrige situationer, skyldes det lavere punkttal formentlig, at alle ytringer har et foranstillet 'se'. Sætningerne tilknyttet denne situation skal ændres.

Derudover skal alle situationer for sammenlignelighedens skyld have samme antal ytringer af kompatibel kompleksitet tilknyttet.

Del II: Sproglig opbygning (generelle spørgsmål)

Majoriteten af forældre synes det er 'meget let' eller 'let' at besvare disse spørgsmål. Denne opgave skal ikke registreres på registreringskemaet.

Resultaterne tyder på, at mange forældre er for negative på deres børns vegne i forhold til de to sidste spørgsmål, i hvert fald hvis man sammenligner med andelen af børn, der af materialet identificeres som havende udtaleproblemer.

Den samlede vurdering er at 'forældrebekymring' ikke bidrager med information, som er brugbar i sammenhæng med sprogvurderingen.

Del III: Udtale af sproglyde

Pædagogernes evaluering af denne opgave er meget god. De finder opgaven tydeligt beskrevet og scoringen nem og det er pædagogernes opfattelse, at børnene forstår opgaven og deltager aktivt i

den. Pædagogerne bemærker, at dukken ikke ligner en dukke, fordi den er tegnet med samme streg som pigen.

Pædagogerne viser usikkerhed i scoringen af denne opgave på trods af, at 90% mener, at det er let at vurdere barnets udtale. I 42% af tilfældene er der overensstemmelse mellem pædagogernes og forskningsassistentens scoring, mens der for resten er enten 1 afvigelse (42%) eller mere (8%). Dette er dog forudsigeligt i en opgave, hvor pædagogernes skal lytte efter små lydlige forskelle, og taget i betragtning at pædagogerne kun har prøvet at score denne opgave nogle ganske få gange), er resultatet ikke alarmerende.

Sprogligt set fungerer opgaven tilsyneladende godt. Vi finder en skæv distribution af børn med få børn i den lave ende af fordelingen, og de enkelte items fungerer ligeledes godt. En undtagelse er dog ordet 'giraf', der er fejlvalgt. Dette skyldes formentligt at ordet har et atypisk trykmønster med tryk på anden stavelse.

Del IV: Opfattelse af lyde

Pædagogernes evalueringer af denne opgave er lidt delte, bl.a. er der en større andel af pædagoger (ca. 20%) som er usikre på, i hvilken grad børnene forstod opgaven. Pædagogerne gør opmærksom på, at billedet af dukken ikke er godt.

Der er visse problemer i afviklingen af opgaven. På videooptagelserne kan vi se, at instruktionen ikke er klar nok og at flere pædagoger udpeger begge ord, mens de siger dem, hvilket får børnene til at gøre det samme. Det skal derfor i vejledningen præciseres, at der ikke må peges samtidig. Nogle pædagoger bruger artikler foran ordene, når de siger dem højt, hvilket er uhensigtsmæssigt, fordi det gør forskellen mellem ordene større. Det skal ligeledes præciseres i vejledningen, at pædagogerne skal undlade dette.

Pædagogerne giver selv udtryk for, at det er let at vurdere denne del, og de er også relativt sikre i scoringen her, idet der i knap 60% af tilfældene er fuldt overlap og for yderligere 30% kun er en enkelt afvigelse. Dog var der fejl i scoringsdelen i anden halvdel af skemaet i den allerførste version af sprogvurderingsmaterialet (dette blev dog korrigeret allerede den 5.2.2007), hvilket betyder, at sammenligningen af scoringer er behæftet med en vis usikkerhed.

Opgaven fungerer fint sprogligt med en lille gruppe af børn med lavere scoreværdier sammenlignet med resten af børnegruppen. Der er visse indikationer på, at nogle af ordene i ordparrene (fx 'vugge' og 'pil') ikke er alle børn bekendt. På grund af manglen på egnede minimale ordpar fastholdes ordparrene.

Del V Hukommelse (talkombinationer)

Pædagogernes evalueringer viser, at relativt mange (især sammenholdt med evalueringen af de øvrige opgaver) mener, at børnene hverken forstår eller deltager opmærksomt i denne del. Såvel videooptagelserne som pædagogernes evaluering viser, at børnene relativt hurtigt mister koncentrationen. Flere pædagoger mener, at det er sværere at vurdere denne del, men dette svarer ikke overens med den faktiske scoring af børnenes præstation, hvor der er 100% sammenfald mellem pædagogernes og forskningsassistentens scoring.

Børnene kan generelt ikke gentage mere end tre tal efter hinanden, og derfor er der en normalfordeling af børn, dvs. at der er en mindre gruppe børn med både lave og høje scoreværdier, mens flertallet af børn har scoreværdier midt i mellem.

Samlet set er denne opgave ikke velegnet til at indgå i sprogvurderingsmaterialet.

Del V Hukommelse (ordkombinationer)

Pædagogernes evalueringer er mere positive over hele linjen sammenlignet med talkombinationsopgaven. Pædagogerne vurderer også, at børnene er mere opmærksomme i forbindelse med denne opgave.

De sproglige analyser viser en meget fin distribution af børn, således at der er en tydelig skæv fordeling af børn, med en lille gruppe af børn med scoreværdier i den lave ende, der klart adskiller sig fra resten af børnegruppen.

Sammenligningen mellem pædagogernes og forskningsassistentens scoring afslører imidlertid, at pædagogerne stort set ikke scorer børnenes præstationer korrekt, forstået på den måde at pædagogerne er (alt) for positive i deres scoring. Dette hænger formentlig sammen med, at pædagogerne godt ved, hvad der skal stå i sætningen og frem for at lytte efter hvad børnene præcist siger i stedet kommer til at overfortolke børnenes præstation. Videooptagelserne bekræfter dette.

Da såvel pædagoger som børn bedre kan lide den sproglige hukommelsesdel end delen med talkombinationerne, skal der udarbejdes en ny opgave med 'meningsløse' ordkombinationer (for at lette scoringen). Desuden skal det i instruktionerne præciseres, at alle ord skal gentages korrekt, før der kan sættes plus.

DEL VI: Sprogforståelse (præpositioner)

Evalueringerne af denne opgave er rigtig gode. Børnene er interesserede i legetøjet og deltager derfor engageret i opgaven. Dette bekræftes af videooptagelserne. Scoringen af denne opgave er ligeledes tilfredsstillende.

Pædagogerne har en række konkrete forslag til denne del. Tigern bør skiftes ud fx med en løve, da det tilsyneladende er meget nemmere at få fat på en løve. Det bemærkes, at børnene ofte forveksler ordene 'glas' og 'kasse' ('glasset' og 'kassen'), muligvis fordi de forventer at høre ordet 'kasse'. Pædagogerne foreslår, at der benyttes en kuffert i stedet for en kasse. Det foreslås endvidere, at ordene 'put' eller 'læg' benyttes i stedet for 'kom'. Da anvendelse af forkerte objekter kan være en fejlkilde, bør der til vejledningen laves et billede af, hvilke brugbare objekter, der kan inddrages.

Videooptagelserne viser, at det i vejledningen er nødvendigt med en præcisering af, hvad pædagogen skal gøre, når barnet ikke udfører opgaven korrekt, da dette kan have indflydelse på de senere opgaver i testen. Fx kan barnet ikke tage fisken op af glasset, hvis barnet ikke tidligere lagde fisken ned i glasset. Det bør præciseres, hvor meget hjælp (fx i form af gentagelse) pædagogen må give til barnet.

Der er en meget klar skæv distribution af børn, så indholdsmæssigt er opgaven også god.

Samlet set fungerer opgaven som ønsket.

DEL VI: Sprogforståelse (størrelser/former)

Pædagogernes evalueringer er mere negative her, men stadig overvejende gode. Især mener pædagogerne ikke, at børnene følger opmærksomt med i opgaven. Såvel evalueringer som videooptagelser viser, at mange pædagoger har problemer med at finde egnede objekter, hvilket er helt afgørende for, at børnenes præstation er pålidelig.

Vi kan derudover konstatere, at børnene fordeler sig normalt på opgaven med grupper af børn i såvel den høje som den lave ende af fordelingen. Analysen af enkeltitems viser også, at opgaven indeholder for mange items som 3-årige typisk ikke har tilegnet sig. Det er dog uklart, om denne fordeling skyldes, at pædagogerne ikke kunne finde egnede objekter eller at items er for svære.

Opgaven i sin nuværende form er ikke velegnet til screeningsformål.

DEL VI: Sprogforståelse (følelser)

Evalueringerne er generelt gode, og børnene er opmærksomme, men billederne får overvejende negativ kritik, idet omkring halvdelen er 'overvejende uenig' til 'meget uenig' i, at billederne er gode. Dette hænger formentlig sammen med, at det er svært at se forskel på 'sur' og 'vred', hvilket mange pædagoger har kommenteret, og dette understøttes af både videooptagelser og fordeling af scorer på testen. I den allerførste version af sprogvurderingsmaterialet var der fejl i de 4 sætninger, idet der stod 'peg på *manden* der er glad' i stedet for på '*den* der er glad' og det har uden tvivl smittet af på bl.a. vurderingen af, om det var nemt at sammenligne scoren. Evalueringen her er ikke helt positiv. Pædagogernes scoring af opgaven er i næsten alle tilfælde rigtig.

Opgavetyperen er dog generelt god og børnene fordeler sig jævnt, om end det pga. de få items ikke er muligt at opnå store forskelle i scoreværdier mellem børnene. Opgaven skal dog slås sammen med de øvrige sprogforståelsesopgaver. Ordet 'vred' skal udskiftes.

Del VII: Kommunikationsstrategier [sproglige strategier]

Generelt er pædagogernes evaluering positiv, men en meget større del sammenlignet med vurderingen af de dele, der indeholder konkrete opgaver, som børnene skal løse, er kun 'overvejende enig' i, at det er let at vurdere børnene sproglig i denne del. Dette kan være udtryk for, at pædagogerne finder det lettere at vurdere en sproglig kompetence på basis af en test end på basis af et subjektivt skøn.

Det ser ud til at opgaven sprogligt fungerer godt, idet det er muligt at identificere en lille gruppe af børn med en markant lavere score end resten, men der er for få items. Næsten alle items viser korrelation med den samlede score, dvs. at der ikke er noget der peger på, at der er forskel i egnethed blandt de enkelte items.

Delen fungerer godt, men der skal tilføjes ekstra items for at styrke differentieringen mellem børn.

Del VII: Kommunikationsstrategier (generelle spørgsmål)

De 4 generelle spørgsmål til pædagogerne ser ud til at fungere godt og de stemmer også indbyrdes overens (fx spørgsmålene om udtale og om hvordan børnene er at forstå). Der skal derfor ikke ændres noget her.

4. Referencestudie

Formålet med referencestudiet var at belyse validiteten af de enkelte dele af sprogvurderingsmaterialet og af den afsluttende samlede klassificering i 3 indsatsgrupper ('generel indsats', 'fokuseret indsats' og 'særlig indsats') ved at sammenligne resultater fra sprogvurderingsmaterialet med resultater, som opnås ved traditionel sproglig udredning foretaget af en logopæd. Her har vi imidlertid det grundlæggende problem, at vi inden for den logopædiske praksis ikke har nogen måleinstrumenter, som kan betragtes som 'gold standard' (især ikke med hensyn til 3-årige børn, cf. bl.a. Nelson et al., 2006). Dette medfører, at vores forsøg på at vise validiteten af vores måleinstrument vil være begrænset af validiteten af de måleinstrumenter, som vi bruger i sammenligningen (jf. diskussionen om begrænsninger ved at måle 'concurrent validity' af MacArthur-Bates Communicative Development Inventory i Fenson et al., 2007, side 104).

Vi har valgt at gribe validitetsundersøgelsen i vores referencestudie an på to måder:

- 1) Vi har forsøgt at udnytte, at der eksisterer nogle gængse logopædiske værktøjer, som i mange år er blevet anvendt hyppigt af logopæder i Danmark (også til 3-årige børn, se Bleses, Forrestal, Månsson & Slott, 2007; Forrestal, Bleses, Månsson & Slott, 2008), og som delvis dækker nogle af de sproglige dimensioner, som vi undersøger i vores sprogvurderingsmateriale. Vi har valgt 4 logopædiske test, nemlig *Sproglig test 1*, *Viborg Materialet*,

Screening af sprog og forudsætninger for sprog og tale samt Reynell Sprogudviklingsskalaer

- 2) Vi har forsøgt at udnytte logopædernes erfaring i vurdering af sprogvanskeligheder ved at bede logopæderne om at indplacere børn i én af de 3 udviklingszoner A, B og C inden for hver af sprogvurderingsmaterialets 7 dele (se afsnit 3.1.1.3)

Med hensyn til 1) er det vigtigt at være opmærksom på, at der er dele af sprogvurderingsmaterialet, som ikke indgår i denne sammenligning, herunder sproglig opbygning, hukommelse og kommunikative strategier, hvilket hænger sammen med, at der ikke pt. er udviklet nogen (standardiserede) test inden for disse sproglige dimensioner som et bredt antal af logopæder anvender i deres praksis (se Bleses et al., 2007^c samt Forrestal et al., 2008).

Det havde i udgangspunktet været mere hensigtsmæssigt at lave sammenligningen mellem sprogvurderingsmaterialet og logopædiske vurderinger på basis af den endelige version af sprogvurderingsmaterialet (som beskrevet i afsnit 3.4 viste pilotstudiet, at ikke alle dele af sprogvurderingsmaterialet fungerede lige godt, herunder fx dele af del VI om sprogforståelse), men pga. tidspresset var det nødvendigt at bruge børn, der indgik i pilotstudiet af første version af sprogvurderingsmaterialet, i referencestudiet.

Vi har i referencestudiet udvalgt børn fra pilotstudiet og bedt logopæder om at udføre en traditionel, logopædisk udredning af disse børn. Udvælgelsen af børn afhang af børnenes resultater i sprogvurderingen på en måde, som sikrer, at vi på den ene side dækker hele spektret af børn, og at vi på den anden side får en validering af de børn, som med vores materiale identificeres som havende behov for en særlig eller fokuseret indsats.

4.1. Referencetest

Som en del af referencestudiet bad vi som nævnt logopæderne om at anvende følgende fire logopædiske standardtest i forbindelse med deres logopædiske udredning af de udvalgte børn: *Sprogtest 1*, *Viborg Materialet*, *Screening af sprog og forudsætninger for sprog og tale* samt *Reynells Sprogudviklingsskalaer*.

Det er fælles for disse test, at de indeholder registrering af enkelte items på et registreringsark, som tillader at udregne en samlet score for hvert barn. Testene er lidt forskellige med hensyn til de konkrete anbefalinger til, hvordan logopæden skal forholde sig til resultatet, og anbefalingerne indeholder ofte en subjektiv vurdering. Kun *Viborg Materialet* og *Reynell Sprogudviklingsskalaer* er standardiserede (Reynell er dog kun standardiseret på engelsk), og der bliver ikke brugt faste cut-points på tværs af logopæder, hvilket kan hænge sammen med den manglende tradition for at arbejde evidensbaseret inden for det logopædiske felt. Vi har derfor kun bedt logopæderne om at udfylde registreringsarkene og sende dem tilbage til os.

De fire test gennemgås nedenfor.

Sproglig test 1

Bo Eges *Sproglig test 1* (Ege, 1998) er en screening af behovet for logopædisk undervisning af 3-8-årige børn. Med udgangspunkt i et billedmateriale med i alt 22 billeder undersøger denne test barnets produktive ordbrug inden for et snævert område, dvs. det er ikke en test af barnets almene produktive ordforråd. Testen er primært tænkt til brug ved det første møde med barnet, så man kan danne sig et indtryk af barnet og dets sprog.

Barnets præstation registreres på et scoringsark. Der findes to scoringsark, et fra 2001 og et fra 2007. Ud for hvert nummer (billede) er der listet tre svarmuligheder. Hvis barnet producerer et af de 3 svar, noteres det tilsvarende antal point ud for billedet. Der er desuden plads til at angive 'afvigende svar' og 'fonologisk afvigende svar', men disse indgår ikke i den samlede score. Den

samlede score opgøres i point. I manualen til testen inddeles børnene i følgende fem grupper på basis af den samlede score:

Tabel 4.1: Scoring af Sproglig test 1

Gruppe	Gr. 1 (Sprogligt problem – obs.)	Gr. 2 (Obs. Vær opmærksom)	Gr. 3 (median, alderssvarende)	Gr. 4	Gr. 5
Alder					
2;6				29-31	
3;0	-23p	24-26p	27-32p	33-35p	36p-

Som det fremgår anbefales det, at alle børn med 23 eller færre points skal undersøges nærmere. Alle børn med mindre end 27 points kan observeres. Disse pointangivelser anvendes ikke som faste cut-points, og det er praksis, at den enkelte logopæd foretager en subjektiv vurdering.

I forbindelse med referencetesten gennemføres testen som normalt. Det blev aftalt, at logopæderne anvender det nye registreringsark.

Viborg Materialet

Viborg Materialet udarbejdet af Gitte Skyum Kjøge og Elisabeth Pedersen (Kjøge & Pedersen, 2005), er en standardiseret ordforrådtest, der på basis af et billedmateriale bestående af fotos undersøger, i hvilket omfang børn på forskellige alderstrin er i stand til at benævne 51 objekter (substantiver). Testen kan anvendes af talepædagoger som led i udredningen af børns produktive ordforråd. Testen er målrettet børn i aldersgruppen 3–7 år.

Barnets præstation registreres på et scoringsark. Det markeres ud for hvert item, om barnet scorer rigtigt. Ellers noteres hvad barnet siger. Den samlede score opgøres i point. Testen er standardiseret på godt 600 danske børn, og barnet indplaceres i normkurver efter alder.

Tabel 4.2: Scoring af Viborg Materialet

Aldersgruppe	Kvartiler	1. kvartil (nederste 25% af aldersgruppen)	Median (50% af børnene, alderssvarende)	3. kvartil (øverste 75%)
3-3;5		11p	15p	20p

Børn med mindre end 15p skal observeres dog afhængigt af den enkelte situation. Disse pointangivelser anvendes ikke som faste cut-points, og det er praksis, at den enkelte logopæd foretager en subjektiv vurdering.

I forbindelse med referencestudiet gennemføres testen som normalt.

Screening af sprog og forudsætninger for sprog og tale

John Mauls *Screening af sprog og forudsætninger for sprog og tale* (Maul, 1999) er et undersøgelsesmateriale. Som en del af udviklingen af materialet blev det systematisk afprøvet på ca. 200 førskolebørn, men uden en egentlig standardisering eller normering. Materialet retter sig mod 3-6-årige børn og sigtet er at nøjes med få koncentrerede iagttagelser, for i én og samme undersøgelse at skabe sig såvel et øjebliks- som et overbliksbillede af det konkrete barns sproglige formåen.

Barnets score noteres på det tilhørende scoringsark, men den enkelte talepædagog foretager en subjektiv vurdering af resultatet.

I forbindelse med referencetesten anvendes delene omkring udtale (afsnit 4.4.) og sproglydsskelnen (afsnit 2.1.). Det blev præciseret, at logopæderne – af hensyn til sammenligneligheden – skulle udtale ordene i udtaletesten først og lade barnet eftersige ordene (så det ikke i stedet er ordforrådet der testes).

Reynell Sprogudviklingskalaer (dansk udgave)

Den danske version af *Reynell Sprogudviklingskalaer* (Skovlund, 1983), der er en oversættelse af den originale Reynell test (Reynell & Gruber, 1984), er en test til at vurdere barnets impressive sprogudvikling i alderen ½ til 7 år (den engelske version af Reynell har også en produktiv del). Testen er oprindeligt udviklet med henblik på vurdering af udviklingshæmmede børns sproglige udvikling. Testen udreder forståelse af såvel leksikalske, morfologiske og mere komplekse sproglige størrelser. Testmaterialet består af legetøj, figurer, billeder og andre genstande. Disse anvendes til at opstille i alt 9 scenarier, hvor barnet skal løse nogle opgaver eller besvare forskellige spørgsmål.

Testen er standardiseret på engelsk og der findes ikke nogen danske normer.

Barnets score registreres i et registreringskema. Scoren opgøres i point. Alle 3-årige børn med færre end 40 points skal observeres, mens 3-årige børn med færre end 45,3 points kan observeres, men disse pointangivelser anvendes ikke som faste cut-points. Praksis er at den enkelte logopæd foretager en subjektiv vurdering.

Tabel 4.3: Scoring i Reynell Sprogudviklingskalaer

Alder	Point	Gennemsnitligt pointtal (alderssvarende)
2 år		24,2
2 ½ år		35,6
3 år		45,3

I forbindelse med referencestudiet gennemføres testen som normalt.

4.2. Procedure

For at kunne gennemføre referencestudiet henvendte vi os til kommunernes referencepersoner (se afsnit 2.4) via mail i februar måned 2007. Referencepersonerne blev bedt om at kontakte kommunernes logopæder med henblik på at indhente tilsagn om, at de ville teste et udvalgt antal børn per kommune ved hjælp af de 4 standardlogopædiske test (se afsnit 4.1). Derudover ønskede vi at logopæderne skulle foretage en subjektiv vurdering af børnenes sproglige kompetencer ved at indplacere dem i en af de tre sproglige udviklingszoner inden for hver af sprogvurderingsmaterialets 7 dele. Referencestudiet blev gennemført i perioden 15. marts til 20. april 2007.

I forbindelse med afviklingen af referencestudiet blev der udarbejdet en køreplan og et informationsbrev til forældrene (Tabel 4.4). Alle materialer blev gjort tilgængelige på hjemmesiden www.sprogvurdering.dk fra den 26. marts 2007, hvorefter de relevante personer i kommunerne selv kunne downloade materialet (de enkelte PPR-kontorer havde selv de 4 referencetest).

Tabel 4.4: Oversigt over materialer til logopædisk udredning

Materialer til referencestudiet	
Til referencegruppe	Køreplan for gennemførelsen af logopædisk udredning (se bilag 13)
Til talepædagoger	Sprogvurderingsmaterialet (talepædagogerne placerer hvert barn i en af de 3 udviklingszoner i hver af de 7 dele i registreringskemaet) (se bilag 3)
Til forældre	Informationsbrev til forældre (se bilag 14)

Første trin i referencestudiet var udvælgelsen af børn til den logopædiske udredning. På baggrund af resultaterne fra pilotstudiet af første version af sprogvurderingsmaterialet (se afsnit 3 samt bilag 3) blev 126 af de sprogvurderede børn valgt ud til en opfølgende logopædisk vurdering gen-

nemført af de involverede kommuners logopæder. Med henblik på udvælgelsen blev alle børn, som deltog i pilotstudiet (se 3.1.5) først inddelt i fire grupper:

- <5%: børn med en samlet score lavere end 5% percentilen, dvs. dem som i den endelige version vil blive betragtet som børn med behov for 'særlig indsats' (se afsnit 3.1.1.3)
- 5-<15%: børn som blev indplaceret i udviklingszone C i mindst en del (dvs. med en percentilscore under 5% i den del), men med en samlet score over 5% percentilen men under 15% percentilen
- 15-40%: børn med en samlet score op til 40% percentilen, som ikke falder i de første 2 grupper
- >40% børn med en samlet score over 40% percentilen

Formålet var at tage alle børn med fra de første 3 grupper og et tilfældigt udvalg af de resterende børn. Da kommunernes deltagelse i referencestudiet som nævnt var frivillig ville vi ikke belaste den enkelte forvaltning med mere end ca. 10 børn, så dette var et yderligere udvælgelseskriterium, som betød, at vi måtte vælge enkelte børn i den 3. gruppe fra i nogle kommuner, og at nogle kommuner ikke bidrog til den sidste gruppe. Alle 14 kommuner blev involveret.

I Tabel 4.5 ses de 126 børn, som blev udvalgt til logopædisk udredning, fordelt på køn og kommune.

Tabel 4.5: Børn der blev udvalgt til referencestudiet fordelt på køn og kommune

Kommuner	Drenge	Piger	I alt
Assens	3	3	6
Brøndby	5	3	8
Esbjerg	2	2	4
Fredericia	6	4	10
Gentofte	0	2	2
Herlev	5	4	9
København	4	6	10
Lyngby-Taarbæk	3	7	10
Ringsted	5	3	8
Roskilde	4	6	10
Skive	6	9	15
Sønderborg	6	8	14
Viborg	6	4	10
Ålborg	9	1	10
I alt	64	62	126

Dernæst modtog referencepersonerne en mail med en liste over de udvalgte børn (hver kommune fik kun en liste over 'egne' børn). Referencepersonerne blev bedt om at lave aftaler med de logopæder, der skulle have ansvar for gennemførelsen af testene og de blev bedt om at udlevere lister med navne på de børn, der, såfremt forældrene gav deres tilladelse, skulle vurderes med logopædiske materialer. Vi beskrev ikke hvilke kriterier børnene var valgt ud fra men understregede i stedet, at de repræsenterede hele spektret. Såvel referencepersonerne som talepædagogerne var på den måde 'blindede' og vidste således ikke noget om, hvordan det enkelte barn havde scoret i sprogvurderingen.

Der blev afholdt et møde på Syddansk Universitet den 21. marts 2007, hvor referencestudiet blev gennemgået. De logopæder, der skulle udføre den logopædiske udredning, var inviteret med til mødet.

Referencegruppens medlemmer skulle derefter orientere de lokale dagtilbud om, hvilke børn der skulle testes med logopædiske materialer, såfremt forældrene gav tilladelse til det (jf. informationsbrev til forældre, se bilag 14). Fra den 26. marts kunne materialerne som omtalt downloades

fra www.sprogvurdering.dk, og fra denne dato kunne den enkelte logopæd kontakte dagtilbuddene med henblik på at lave aftaler for testning af de udvalgte børn.

Gennemførelsen af den logopædiske udredning af de udvalgte børn fandt sted i perioden 26. marts til 20. april 2007. Alle forældre til de testede børn blev efterfølgende kontaktet af logopæden med henblik på en tilbagemelding på forløbet af testen. De udfyldte registreringsark/scoringsark fra de 4 logopædiske test samt det udfyldte registreringssskema (sprogvurderingen) blev sendt til registrering og arkivering på CfB (se også afsnit 4.4).

Cfb modtog udfyldte registreringsark/scoringsark for 105 børn, hvilket giver et frafald på 21. Tabel 4.6 viser de indkomne besvarelser fordelt på 13 kommuner. Tilsagn fra forældre blev ligeledes sendt til CfB.

Tabel 4.6: Børn som deltog i den logopædiske udredning fordelt på køn og kommune

Kommune	Piger	Drenge	I alt
Assens	3	3	6
Brøndby	2	4	6
Esbjerg	0	2	2
Fredericia	6	4	10
Gentofte	0	0	0
Herlev	4	4	8
København	4	7	11
Lyngby-Taarbæk	3	6	9
Ringsted	4	2	6
Roskilde	3	4	7
Skive	7	8	15
Sønderborg	5	8	13
Viborg	4	3	7
Ålborg	5	0	5
I alt	50	55	105

4.3. Bearbejdning af data

Alle data (udfyldt logopædisk vurderingsark, udfyldt sprogvurderingsmateriale, tilsagn fra forældre) der er indsamlet i forbindelse med referencestudiet, blev indsendt til CfB. Data blev indtastet i elektroniske databaser (Access) på en intern server, hvorefter papirmaterialet blev arkiveret i aflåste arkivskabe. Al arkivering skete i overensstemmelse med Datatilsynets anvisninger.

Følgende tabeller er blevet oprettet i Access-databasen:

- Tabel med de udfyldte logopædiske vurderingsark
- Tabel med de udfyldte registreringssskemaet

Følgende data blev registreret i et regneark:

- Resultater fra de enkelte logopædiske test (de to dele af Mauls test *Screening af sprog og forudsætninger for sprog og tale* blev registreret separat).
- Logopædernes vurdering af børnene i forhold til de 7 dele af sprogvurderingsmaterialet

Indtastningen af data skete ud fra et sæt retningslinjer, som blev udviklet undervejs med henblik på minimering af fejltastninger (se afsnit 3.1.2). Det viste sig, at logopæderne sommetider havde markeret deres vurdering i forhold til de 7 delområder som A/B eller B/C. Her har vi altid rundet ned, dvs. A/B blev registreret som B, og B/C blev registreret som C.

Efter indtastningen af data viste det sig yderligere, at to af de udvalgte børn tilhørte den gruppe af børn i pilotstudiet, som faldt udenfor aldersrammen på 35 til 39 måneder. Disse to børn blev derfor ekskluderet.

4.4. Deltagere

Fordelingen af børn på alder og køn, der blev vurderet af logopæder, kan ses i Tabel 4.4.

Tabel 4.4: Børn vurderet af logopæder fordelt på alder og køn

Køn	35 måneder	36 måneder	37 måneder	38 måneder	39 måneder	Total
Drenge	1	18	11	19	0	49
Piger	0	18	20	15	1	54
Total	1	36	31	34	2	103

Fordelingen af børn på de 4 udvalgs kategorier kan ses i Tabel 4.5.

Tabel 4.5: Fordelingen af børn indenfor de fire udvalgs kriterier

Køn	1	2	3	4	Total
Drenge	10	9	18	12	49
Piger	5	25	22	2	54
Total	15	34	40	14	103

4.5. Resultater

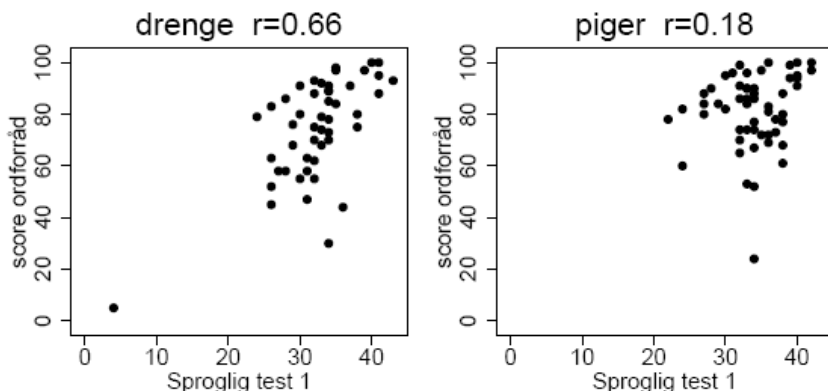
I dette afsnit vil vi gennemgå resultaterne fra referencestudiet, hvis formål er at sammenligne vurderingen af de udvalgte børns sproglige kompetencer baseret på henholdsvis sprogvurderingsmateriale (første version) og logopædernes udredning (for andre analyser af resultaterne fra referencestudiet, se Bleses, Vach, Jørgensen & Worm, under udarbejdelse^b).

Vi vil kigge på tre forskellige slags analyser. Vi starter med at sammenligne resultaterne fra de enkelte logopædiske test med resultaterne fra de tilsvarende eller lignende dele i sprogvurderingsmateriale. Derefter sammenligner vi for hver af de 7 dele i sprogvurderingsmateriale logopædernes indplacering af børn i de 3 udviklingszoner med de tilsvarende scorer baseret på vores materiale. Til sidst ser vi på to 'summary measures', som sammenfatter resultaterne fra de logopædiske test og fra logopædernes indplaceringer og sammenligner disse tal med det samlede resultat fra sprogvurderingsmateriale, som genspejles i definitionen af de 4 grupper.

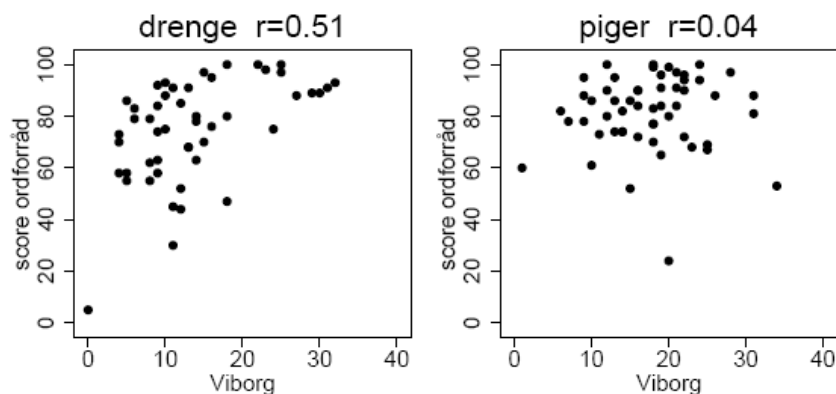
4.5.1. Sammenligning af resultater af logopædiske test med delområder i sprogvurderingsmateriale

Vi starter i Figur 4.1, Figur 4.2, og Figur 4.3 med at betragte korrelationen mellem resultater fra henholdsvis *Sproglig test 1*, *Viborg Materialet* og *Reynell Sprogudviklingsskalaer* med ordforrådscoren fra sprogvurderingsmateriale.

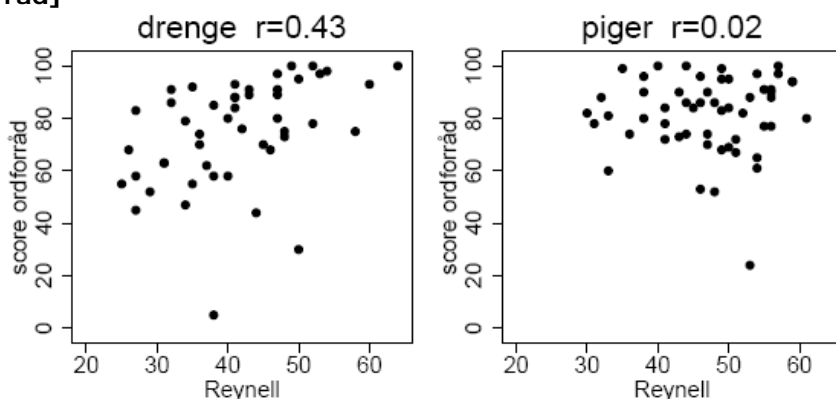
Figur 4.1: Korrelation mellem *Sproglig test 1* og børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del I [ordforråd]

Figur 4.2: Korrelation mellem *Viborg Materialet* og børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del I [ordforråd]

Figur 4.3: Korrelation mellem *Reynell Sprogudviklingsskalaer* og børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del I [ordforråd]

Hos drengene kan vi observere rimelige korrelationer (korrelationerne går kun ned til 0.52, 0.46 og 0.44, hvis vi fjerner drengen med den laveste ordforrådsscore, som kan betragtes som en outlier), mens vi hos pigerne kan se, at associationer er mindre udprægede.

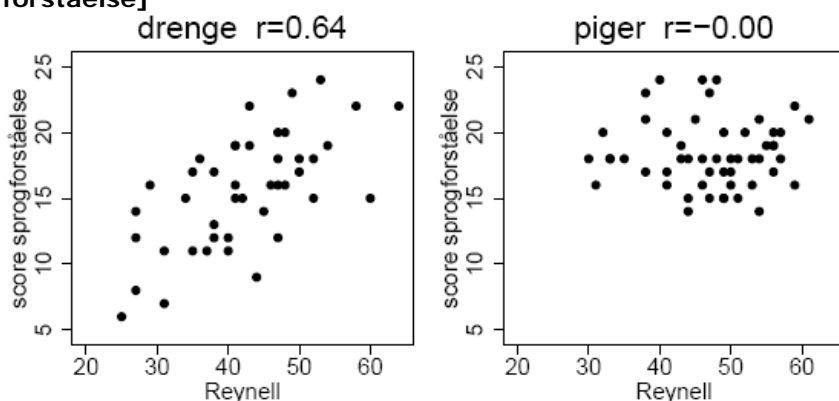
Det skal bemærkes, at antallet af lavt scorende piger er klart lavere end antallet af lavtscorende drenge i forbindelse med alle 3 logopædiske materialer, hvilket muligvis til dels kan forklare den mindre korrelation, da det først og fremmest er de lavtscorende drenge, som trækker korrelationen.

Vi kan i Tabel 4.1 (*Sproglig test 1*) se, at der er en betydelig loftseffekt. Ingen børn har under 23 point, som defineres som grænsen for børn med sproglige problemer, og ligeledes er der kun ganske få børn under 37 point, som ifølge materialets egne anbefalinger er grænsen for børn med sproglige forsinkelser. Loftseffekten og dermed en relativ begrænset variation i score mellem børnene peger på, at Sproglig test 1 ikke er særlig sensitiv overfor børn med sproglig forsinkelse eller sproglige vanskeligheder i forhold til ordforrådet. *Viborg Materialet*, der for 3-årige børn anbefaler, at alle børn under 15 point skal observeres, peger derimod på et meget stort antal børn som havende forsinket ordforrådsudvikling (se figur 4.2). Dette hænger formentligt sammen med at materialet dækker et meget stort aldersspænd fra 3 til 7 år.

Den danske version af *Reynell Sprogudviklingsskalaer* dækker kun det receptive ordforråd, og det kan derfor diskuteres, om ordforrådscoren fra sprogvurderingsmaterialet, som er baseret på det produktive ordforråd, er det mest hensigtsmæssige valg til en sammenligning.

Et alternativ er en sammenligning med scoren for sprogforståelsen. Figur 4.4 viser korrelationen mellem *Reynell Sprogudviklingsskalaer* og børnenes sprogforståelsesscore (del VI):

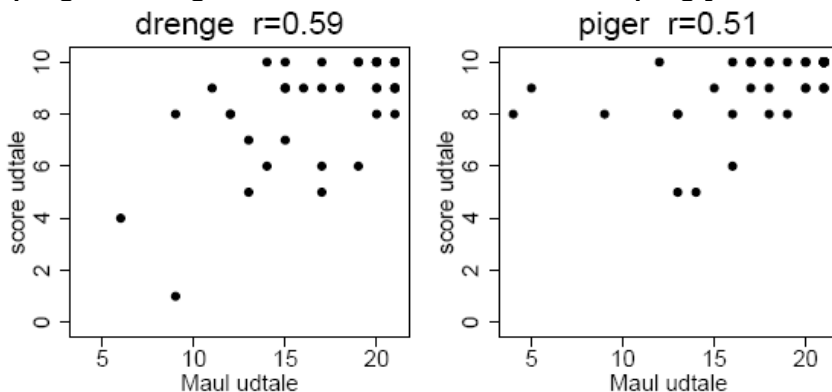
Figur 4.4: Korrelation mellem *Reynell Sprogudviklingsskalaer* og børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del VI [sprogforståelse]

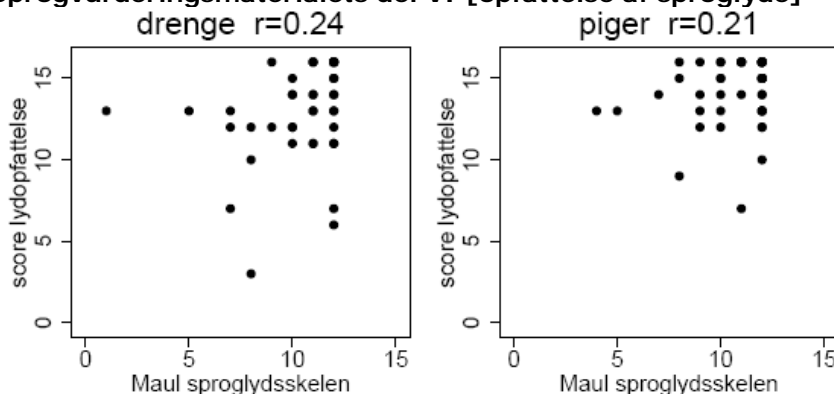
Vi kan i Figur 4.4 se en tydelig korrelation for drengene, men ikke for pigerne. Den lavere korrelation for pigerne kan formentligt forklares med, at antallet af lavt scorende piger er betydeligt lavere end antallet af lavtscorende drenge

Vi sammenligner i Figur 4.5 og Figur 4.6 de to subskalaer af Mauls *Screening af sprog og forudsætninger for sprog og tale* med de tilsvarende scorer for udtale og opfattelse af sproglyde fra sprogvurderingsmaterialet.

Figur 4.5: Korrelation mellem *Screening af sprog og forudsætninger for sprog og tale* (afsnit 4.4) og børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del III [udtale af sproglyde]

Figur 4.6: Korrelation mellem *Screening af sprog og forudsætninger for sprog og tale* (afsnit 2.1) og børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del VI [opfattelse af sproglyde]

Med hensyn til udtalen kan vi i Figur 4.4 se, at der for både piger og drenge findes en tydelig korrelation, mens vi med hensyn til opfattelse af sproglyde (se Figur 4.5) kan observere en mindre korrelation både hos piger og drenge.

Afslutningsvis skal det bemærkes, at børn i den lavere del af fordelingen af den normale sproglige udvikling er overrepræsenteret i referencestudiet, mens børn i den høje ende af fordelingen er underrepræsenteret, hvilket kan have trukket korrelationerne ned.

Det kan i øvrigt også bemærkes, at *Sproglig test 1*, *Viborg Materialet* og *Reynell Sprogudviklingskalaer* indbyrdes viser korrelationskoefficienter mellem 0.56 og 0.63, mens Mauls *Screening af sprog og forudsætninger for sprog og tale* kun viser korrelationskoefficienter mellem 0.40 og 0.48 med de andre 3 materialer. Dette genspejler sandsynligvis, at Mauls test tapper ind i andre sproglige dimensioner end de 3 andre test. De to dele af *Screening af sprog og forudsætninger for sprog og tale* viser også kun en intern korrelation på 0.43.

4.5.2. Sammenligning af logopædernes indplaceringer og scoren i sprogvurderingsmaterialet for de 7 delområder

Tabel 4.6 giver en oversigt over, hvor logopæderne har placeret børn i de 3 zoner inden for hver af de 7 delområder baseret på deres egen subjektive vurdering. Desværre har kun en del af logopæderne indplaceret børnene i udviklingszoner, og mange logopæder har fravalgt at svare med hensyn til enkelte dele.

Dette gælder især med hensyn til del V (hukommelse), hvor der kun foreligger 31 vurderinger, men også i forbindelse med del VII (kommunikative strategier) og del II (sproglig opbygning) foreligger der færre vurderinger - henholdsvis 51 og 56 - end på de øvrige områder, hvor der er mellem 63 og 70 vurderinger. Jf. Bleses et al. (2007^c) og Forrestal et al. (2008) svarer dette mønster meget fint til, at logopæderne har undgået at foretage vurderinger inden for de områder hvor de enten ikke - eller kun i meget begrænset omfang - har vurderingsredskaber til rådighed. Dette tolker vi som et tegn på, at logopæderne føler sig mere usikre med hensyn til at vurdere barnets sproglige kompetencer der, hvor de ikke har værktøjer til deres rådighed.

Det er vigtigt at erindre om, at der i den udvalgte gruppe af børn, som indgik i referencetesten og som logopæderne skulle vurdere, var uforholdsmæssigt mange børn med tegn på sprogvanskeligheder, fordi denne gruppe var overrepræsenteret i udvalget af børn (jf. afsnit 4.2). Dette genspejles i logopædernes indplaceringer med hensyn til nogle dele af sprogvurderingsmaterialet, hvor vi kan finde op til 30-50% af børn i zonerne B eller C, mens logopæderne med hensyn til andre dele er meget mere tilbageholdene, og kun placerer få børn i zonerne B og C. Det gælder især del for IV (opfattelse af sproglyde), del V (hukommelse) og del VII (kommunikationsstrategier).

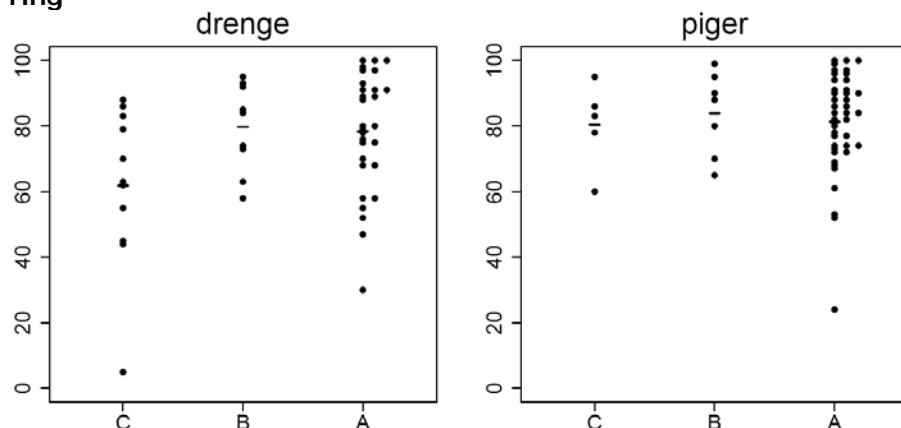
Tabel 4.6: Oversigt over logopædernes indplacering af børn i udviklingszoner inden for hver af de 7 dele af sprogvurderingsmaterialet

Sprogvurderingsmaterialet	Udviklingszoner			TOTAL
	C	B	A	
Del I (ordforråd)	16 23.2%	16 23.2%	37 53.6%	69 100%
Del II (sproglig opbygning)	8 14.3%	10 17.9%	38 67.9%	56 100%
Del III (udtale af sproglyde)	10 14.3%	16 22.9%	44 62.9%	70 100%
Del IV (opfattelse af sproglyde)	3 4.8%	9 14.3%	51 80.7%	63 100%
Del V (hukommelse)	1 3.2%	5 16.1%	25 80.7%	31 100%
Del VI (sprogforståelse)	5 7.1%	18 25.7%	47 67.1%	70 100%
Del VII (kommunikative strategier)	4 7.8%	8 15.7%	39 76.5%	51 100%
TOTAL	47 11.5%	82 20%	281 68.5%	410 100%

I de følgende figurer vil vi præsentere sammenligninger mellem logopædernes subjektive vurderinger af børnene - logopæden placerede det enkelte barn i en af de 3 udviklingszoner (A = 'generel indsats'; B = 'fokuseret indsats' og C = 'særlig indsats') inden for hver af de 7 dele af sprogvurderingsmaterialet - og den faktiske score, som barnet har opnået inden for de 7 dele. På x-aksen angives de 3 udviklingszoner, som logopæderne har valgt at placere børnene i på basis af deres subjektive vurdering, mens y-aksen viser scoreværdier på basis af sprogvurderingsmaterialet. Hver prik udgør et barn, og den vandrette streg angiver den gennemsnitlige score inden for hver af de tre grupper.

I Figur 4.7 undersøger vi korrelationen mellem børnenes score og logopædernes subjektive vurdering i forbindelse med den samlede score for ordforråd (del I).

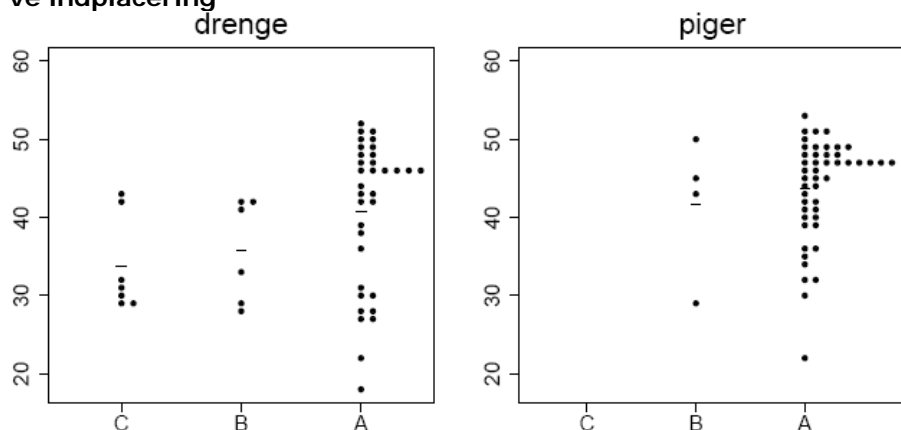
Figur 4.7: Korrelation mellem børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del I [ordforråd] og logopædernes subjektive vurdering

I Figur 4.7 kan vi se, at flere af de drenge, som af logopæderne bliver indplaceret i udviklingszone C, scorer lavere end de fleste andre børn i ordforrådsdelen, men at der er nogle af de drenge, som logopæderne indplacerer i udviklingszone C, som scorer flere end 80 ord i del I. Blandt de drenge, der af logopæderne er indplaceret i udviklingszone C, er der derimod kun få, som scorer lavt i vores materiale. Af de 5 piger, som logopæderne indplacerer i udviklingszone A, er der en, som er blandt de 5 piger med de laveste scoreværdier i hele studiet.

I Figur 4.8 undersøger vi korrelationen mellem børnenes score og logopædernes subjektive vurdering i forbindelse med den samlede score for sproglig opbygning (del II).

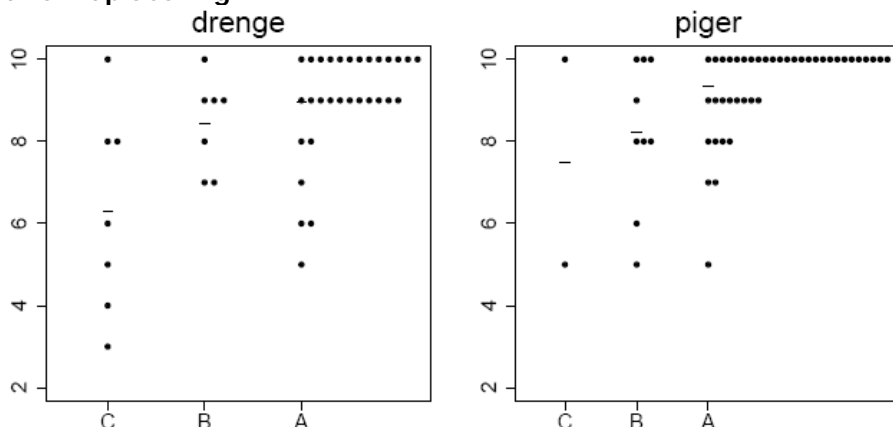
Figur 4.8: Korrelation mellem børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del II [sproglig opbygning] og logopædernes subjektive indplacering

Vi kan se, at de fleste af de drenge, som logopæderne indplacerer i udviklingszone C, scorer lavere end de fleste børn i udviklingszone A i sprogvurderingsmaterialet, og at der kun er få drenge indplaceret i A, som scorer lavt i sprogvurderingsmaterialet. Logopæderne har ikke indplaceret en eneste pige i udviklingszone C, så det er vanskeligt at udtale sig om en sammenhæng her.

Figur 4.9 præsenterer korrelationen mellem børnenes score i sprogvurderingsmaterialet og logopædernes subjektive vurdering i forbindelse med udtale af sproglyde (del III).

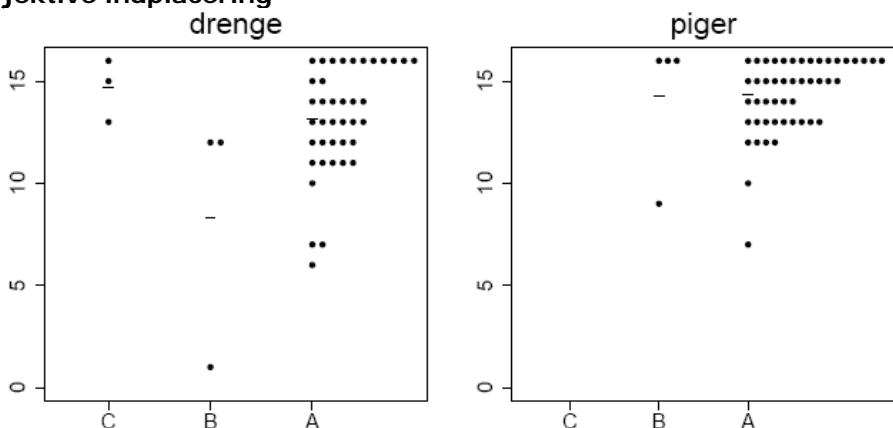
Figur 4.9: Korrelation mellem børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del III [udtale af sproglyde] og logopædernes subjektive indplacering

Igen scorer flertallet af drenge, der af logopæderne er indplaceret i C, lavt i forhold til de andre børn i sprogvurderingsmaterialet, og der er kun en dreng i denne gruppe, som når til den maksimale score på 10. Modsat er det kun få af de drenge, som logopæderne har indplaceret i A, som scorer lavt i sprogvurderingsmaterialet. Med hensyn til pigerne er der kun 2, som logopæderne indplacerer i C, og en af dem er blandt de 3 piger, som opnår den laveste score på 4 point. Den anden pige indplaceret i A opnår den maksimale score.

Af Figur 4.10 fremgår korrelationen mellem børnenes score i sprogvurderingsmaterialet og logopædernes subjektive vurdering i forbindelse med opfattelse af sproglyde (del IV).

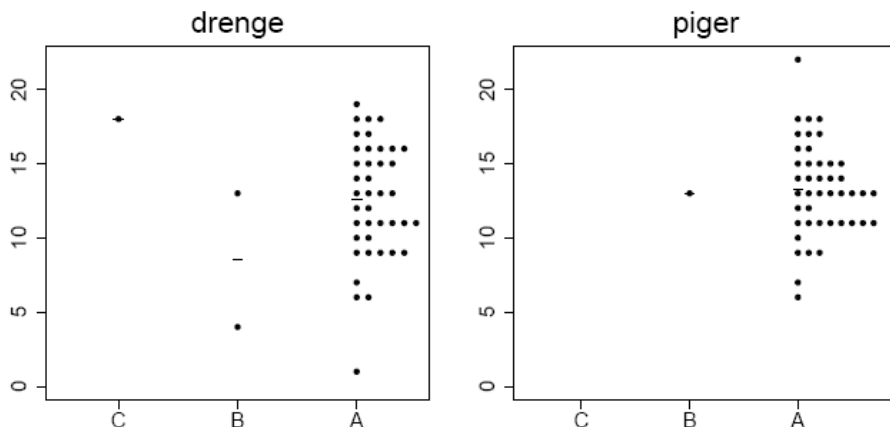
Figur 4.10: Korrelation mellem børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del IV [opfattelse af sproglyde] og logopædernes subjektive indplacering

Her placerer logopæderne kun 3 drenge og ingen piger i gruppe C, og disse 3 drenge scorer også alle relativt højt i sprogvurderingsmaterialet. Til gengæld kan vi se, at den overall lavest scorende dreng af logopæderne indplaceres i gruppe B, og den overall næstlavest scorende pige ligeledes indplaceres gruppe B.

Figur 4.11 viser korrelation mellem børnenes score i sprogvurderingsmaterialet og logopædernes subjektive vurdering i forbindelse med den samlede score for hukommelse (del V).

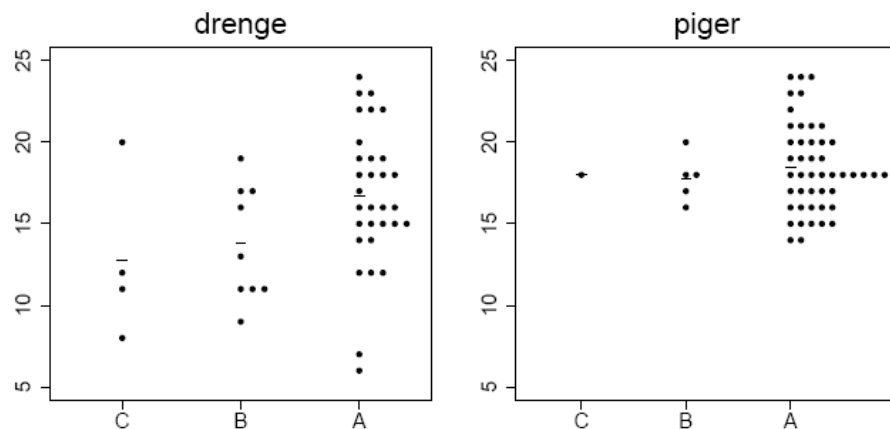
Figur 4.11: Korrelation mellem børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del V [hukommelse] og logopædernes subjektive indplacering

Her indplaceres kun en dreng af logopæderne i C, og 1 pige og 2 drenge i B. Sidstnævnte 3 børn scorer alle i den laveste halvdel af fordelingen i sprogvurderingsmaterialet.

I Figur 4.12 ses korrelation mellem børnenes score og logopædernes subjektive vurdering i forbindelse med den samlede score for sprogforståelse (del VI).

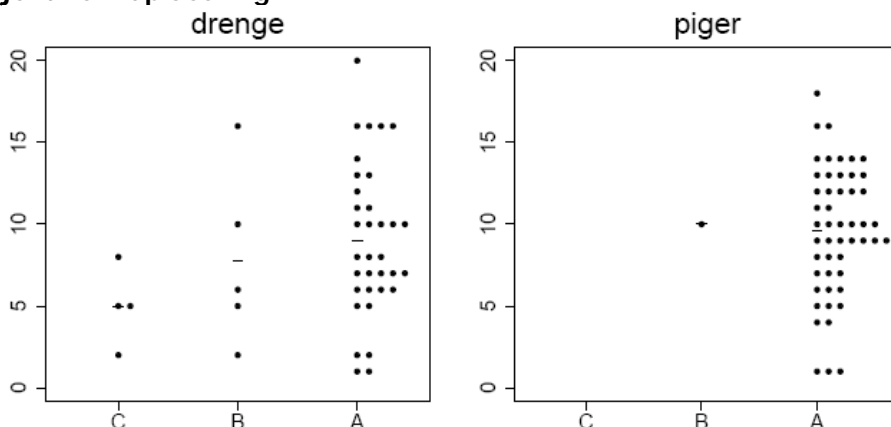
Figur 4.12: Korrelation mellem børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del VI (Sprogforståelse) og logopædernes subjektive indplacering

4 drenge blev af logopæderne indplaceret i zone C, og 3 af dem scorer lavere end de fleste andre børn. Også den ene pige, som er indplaceret i C, scorer relativt lavt. Men der findes både piger og drenge indplaceret i C, som også scorer meget lavt i vores materiale.

I Figur 4.13 kan korrelation mellem børnenes score i sprogvurderingsmaterialet og logopædernes subjektive vurdering i forbindelse med sproglige strategier (del VII) ses.

Figur 4.13: Korrelation mellem børnenes score i Sprogvurderingsmaterialets del VII (Sproglige strategier) og logopædernes subjektive indplacering

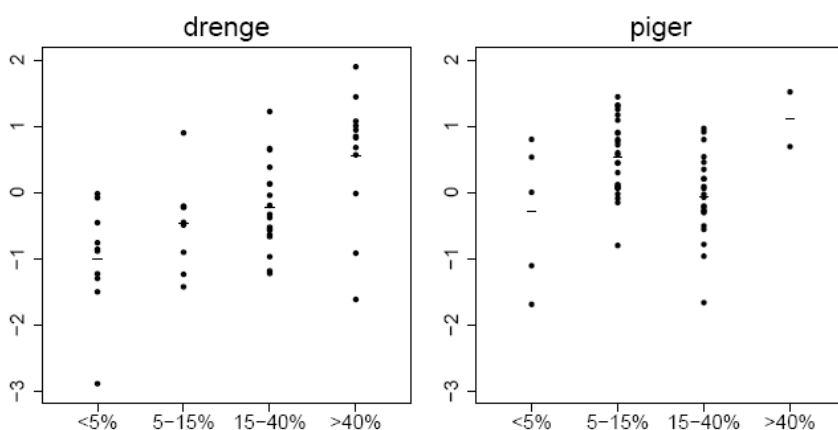
Her er der 4 drenge, som af logopæderne indplaceres i udviklingszonen A, og de scorer alle lavt i forhold til de fleste andre børn i sprogvurderingsmaterialet. Det er ingen piger, som indplaceres i C, og kun 1 som er indplaceret i udviklingszone B af logopæderne.

4.5.3. Sammenligning af logopædernes samlede vurdering og den samlede vurdering baseret på sprogvurderingsmaterialet

For at sammenfatte resultaterne fra de 4 logopædisk test i et enkelt tal, har vi udregnet den første 'principal component score' til hvert barn. Det er et vægtet gennemsnit af de 4 testresultater (efter standardisering til gennemsnit 0), hvor vægtningen tager hensyn til forskel i variationen i og korrelationerne mellem de enkelte test.

Figur 4.14 viser fordelingen af denne 'principal component score' på de 4 grupper, som vi har defineret med henblik på at udvælge børn til referencestudiet, og som genspejler de samlede resultater baseret på sprogvurderingsmaterialet.

Figur 4.14: Korrelation mellem barnets score i sprogvurderingsmaterialet og i de fire logopædiske test

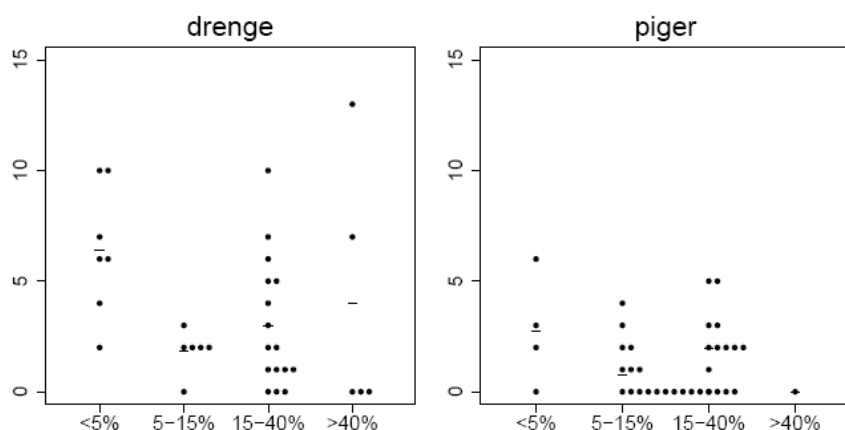
For drengene kan vi se, at gennemsnitværdien vokser fra gruppe til gruppe, og at de fleste drenge, hvis samlede score ved brug af sprogvurderingsmaterialet ligger under 5% percentilen, scorer lavere end de fleste andre børn med hensyn til et gennemsnit over de logopædiske test, og især lavere end de drenge, som ligger over 40% percentilen i den samlede score ved brug af sprogvurderingsmaterialet. For pigerne er billedet mindre tydeligt, men 2 af de 4 piger, som ligger lavest

ifølge sprogvurderingsmaterialet er også blandt de 4 piger med det laveste gennemsnit i de 4 logopædiske test.

Vi har også prøvet at sammenfatte logopædernes subjektive indplaceringer af børnene for hver af de 7 dele ved at definere en samlet score, hvor hver indplacering i C giver 2 punkter, hver indplacering i B giver 1 punkt, mens hver indplacering i A eller en manglende indplacering giver 0 punkter. En samlet score på 0 betyder, at et barn aldrig blev indplaceret i C eller B, mens den maksimale samlede score på 14 betyder at et barn blev indplaceret i C i alle 7 dele.

Figur 4.15 viser fordelingen af denne samlede score på de fire grupper, men uden de 31 børn, som aldrig blev indplaceret.

Figur 4.15: Korrelation mellem barnets score i sprogvurderingsmaterialet og i de fire logopædiske test

Vi kan igen se, at alle drenge i gruppen '<5%' får en relativt høj samlet score, og at det samme gælder for 3 af de 4 piger i denne gruppe, mens den sidste pige ikke blev indplaceret i B eller C. Der er dog også børn, hvor der er stor overensstemmelse, fx en dreng som på basis af logopædernes subjektive vurdering fik en samlet score på 13 (dvs. drengen blev i 6 ud af sprogvurderingsmaterialets 7 dele placeret i C) og som befinder sig over 40% percentilen baseret på sprogvurderingsmaterialet.

4.5.4. Sammenfatning af resultater

Referencestudiet viser, at nogle dele af sprogvurderingsmaterialet korrelerer godt med de udvalgte logopædiske test, især for drengenes vedkommende. Vi kan også se en delvis overensstemmelse mellem vurderingerne i de enkelte dele i sprogvurderingsmaterialet og den tilsvarende subjektive vurdering foretaget af logopæderne, og at de samlede vurderinger fra sprogvurderingsmaterialet og fra logopæderne delvist peger på de samme børn. Omvendt ser vi også, at der for en del børns vedkommende er stor uoverensstemmelse mellem den logopædiske vurdering og vurderingen baseret på sprogvurderingsmaterialet. Dette er især gældende i forbindelse med logopædernes subjektive vurdering.

Som det blev fremhævet i begyndelsen af dette afsnit skal disse resultater ses i lyset af, at de logopædiske test og de subjektive vurderinger er langt fra at være en perfekt 'gold standard'. Vores resultater indikerer også, at de anvendte logopædiske test muligvis kun har en begrænset brugbarhed i forbindelse med denne aldersgruppe. Især med hensyn til pigerne er det iøjefaldende, at nogle af testene aldrig identificerer piger med sproglig forsinkelse/sproglige vanskeligheder.

Omvendt kan det heller ikke forventes at sprogvurderingsmaterialet giver en perfekt måling af børnenes samlede sproglige kompetencer. Sprogvurderingsmaterialet er udviklet til at være et

screeningsinstrument og det er selvfølgelig at grovere instrument end en detaljeret logopædisk udredning, så det er helt forudsigteligt, at det nogle gange fejler.

5. Normeringsstudiet

Formålet med normeringsstudiet var at indsamle tilstrækkelige data til en fastsættelse af alders- og kønsspecifikke normer, som i det endelige sprogvurderingsmateriale kunne benyttes til at udregne en sproglig profil for det enkelte barn. Endvidere blev normeringsstudiet benyttet til at finjustere sprogvurderingsmaterialet og den tilhørende vejledning til sprogvurderingsmaterialet. Derudover bad vi forældrene om at udfylde et oplysningsskema til registrering af sociodemografiske faktorer.

5.1. Revideret version af sprogvurderingsmaterialet (anden version)

Det sprogvurderingsmateriale, som blev anvendt til normeringsstudiet, er en videreudvikling af materialet brugt i pilotstudiet (se afsnit 3.1.1).

Det videreudviklede sprogvurderingsmateriale (se bilag 15) indeholder således en række ændringer baseret på erfaringer og evalueringer fra de tre pilotstudier (se afsnit 5.1.1 og 5.1.2).

En række formelle fejl er bl.a. rettet (små/store bogstaver, forkert score/point) og så er der foretaget en række finjusteringer (se afsnit 3.4).

Blandt de større og mere afgørende ændringer er, at materialet i normeringsstudiet er delt op i et drenge- og et pigeregistreringsskema. Forældreskemaet er ens for de to køn (se afsnit 5.1.2). Vi havde allerede i udgangspunktet besluttet at operere med kønsspecifikke normer i den endelige version af materialet (se afsnit 2.2) og resultaterne fra pilotstudiet af sprogvurderingsmaterialet bekræftede markante kønsspecifikke forskelle i de 3-åriges sprogudvikling (se afsnit 3.1.6). Det er dog væsentligt at fremhæve, at forskellene kun vedrører normerne i graferne. Indholdsmæssigt er de to registreringsskemaer fuldstændig ens. Endvidere indeholder materialet til normeringsstudiet et scoringsark til piger og et til drenge (se afsnit 5.1.3), hvori der på basis af sammenfattende scorer for hver del i registreringsskemaet udregnes en samlet score, ud fra hvilken barnets sproglige profil kan identificeres (der er ingen indholdsmæssig forskel på de to scoringsark). Der er desuden udarbejdet en vejledning i, hvordan sprogvurderingsmaterialet anvendes (se afsnit 5.1.4.).

I det følgende afsnit vil vi fremhæve ændringerne fra første til anden version af sprogvurderingsmaterialet (der henvises til 3.1.1 for en grundig gennemgang af hver enkelt del af sprogvurderingsmaterialet).

5.1.1. Forældreskemaets opbygning

Del I: Ordforråd

Ordet 'alle' er flyttet til nr. 98 på listen. Ellers uændret (se afsnit 3.1.1.1).

Del II: Sproglig opbygning

Denne del består nu af to opgaver, 'ords endelser' og 'sætningsopbygning' (se afsnit 3.1.1.1).

Del II: Sproglig opbygning (endelser)

Uændret.

Del II: Sproglig opbygning (sætningsopbygning)

Denne del består stadig af 7 konkrete situationer, men nu er der til alle 7 situationer tilknyttet 6 forskellige sætninger, der afviger systematisk fra hinanden i sværhedsgrad fra et enkelt ord op til

komplekse sætninger (se bilag 15). Der er ændret i D (sætning 6 'jeg vil ha et glas mælk og en kiks' er tilføjet, i E (ordet 'se' er fjernet og sætning 6 'der løber en lille hund' er tilføjet) og G (hvor den sidste sætning er fjernet).

Sidst i forældreskemaet er der afsat plads til, at forældrene kan skrive andre kommentarer om deres børns sprog.

5.1.2. Registreringsskemaets opbygning (del III-VII)

Der er indført flere grafiske ændringer mellem første og anden version af registreringsskemaerne. For det første er der – i forlængelse af at skemaerne nu er kønsspecifikke – et lyserødt skema til piger og et lyseblåt skema til drenge (det er kun de specifikke værdier i graferne, der er forskellige i de to skemaer, se afsnit 5.1.3 neden for). For det andet er der sket en differentiering i farvevalget i registreringsskemaerne, således at scorer, sammentælling heraf og indplacering i graferne nu er at finde i grå bokse, hvorimod alt der angår selve sprogvurderingssituationen er i enten lyserøde (piger) eller lyseblå (drenge) bokse. Samtidig er de indledende instruktioner til opgaverne på selve skemaet placeret udenfor boksene på hvid baggrund.

Del III: Udtale af sproglyde

Dukken på billedet (materiale nr. 2, se bilag 15) er lavet om. Ellers uændret (se afsnit 3.1.1.2).

Del IV: Opfattelse af sproglyde

Uændret (se afsnit 3.1.1.2).

Del V: Hukommelse

Opgaven er fortsat en eftersigelsesopgave, hvor barnet skal gentage ordkombinationer af forskellig længde (se afsnit 3.1.1.2). I stedet for meningsfyldte sætninger er opgaven ændret til at bestå af kombinationer af substantiver. Barnet skal gentage 2 kombinationsrækker, der består af 1 til 6 ord (se bilag 15).

Del VI: Sprogforståelse (præpositioner)

Opgaven er stort set uændret (se afsnit 3.1.1.2), bortset fra at 'tiger' er skiftet ud med 'løve' og 'kasse' udskiftet med 'kuffert'. Desuden er ordet 'kom' skiftet ud med 'put' i instrukserne til de handlinger, som barnet skal udføre.

Del VI: Sprogforståelse (størrelser, former, tilstande)

Opgaven er baseret på billedudpegning. Der er udarbejdet 2 billeder (se materiale nr. 4 i bilag 15), og i forbindelse med hvert af dem skal barnet udpege de samme former ('rund', 'firkantet' og 'trekantet') og størrelser ('stor', 'lille', 'største' og 'mindste') som i første version af sprogvurderingsmateriale (se afsnit 3.1.1.2). Derudover skal barnet udpege tilstande ('ny', 'gammel' og 'beskidt'). Disse adjektiver for tilstande er udvalgt med udgangspunkt i det tværsnitlige CDI-studie (se Bleses et al., 2007^b). Følgesætningen til alle instruktioner ændres til 'peg på den der er ____'. Registreringen foregår på samme måde som i første version (se afsnit 3.1.1.2).

Del VI Sprogforståelse (følelser)

Ordet 'vred' er ændret til 'bange'. Ellers uændret (se afsnit 3.1.1.2).

Del VII: Kommunikationsstrategier (sproglige strategier)

Der er blevet tilføjet to nye udsagn, der udtrykker sproglige strategier. Ellers uændret (se afsnit 3.1.1.2).

Del VII: Kommunikationsstrategier (generelle spørgsmål)

Uændret (se afsnit 3.1.1.2).

5.1.3. Scoringsarkets opbygning

Som tidligere nævnt indeholder materialet til normeringsstudiet et scoringsark til hvert køn (se bilag 15).

I hver del af sprogvurderingsmaterialets 7 dele skal barnets score overføres til en graf, der samtidig placerer barnet i én af 3 zoner (A, B & C). Med hensyn til indplacering i de 3 udviklingszoner i de enkelte dele har vi i denne anden version af sprogvurderingsmaterialet brugt aldersafhængige, kønsspecifikke normer, som er baseret på resultater fra pilotstudiet af første version af sprogvurderingsmaterialet. Fordi antallet af børn i pilotafprøvningen ikke var højt, er disse normer stadigvæk behæftet med en relativ stor usikkerhed. Barnets placering i disse udviklingszoner skal overføres til scoringsarket.

Derefter skal pædagogen omregne hver udviklingszone til en pointscore ud fra følgende nøgle:

- A=0
- B=1
- C=2

For at nå frem til hvilken indsatsgruppe barnet falder i, skal der foretages en optælling af barnets point inden for hver af sprogvurderingsmaterialets 7 dele. Den samlede pointscore placerer barnet i én af 3 sproglige profiler, ud fra hvilken den påkrævede pædagogiske indsats anbefales til at være enten 'generel', 'fokuseret' eller 'særlig'. Den efterfølgende indplacering af barnet i sproglige profiler udregnes på følgende måde:

- Total: 1-3 Generel indsats
- Total: 4-5 Fokuseret indsats
- Total: 6 eller derover: Særlig indsats

5.1.4. Vejledningsmaterialet

Der blev udarbejdet et vejledningsmateriale til sprogvurderingsmaterialet (se bilag 16). Vejledningen er målrettet den pædagog, der er ansvarlig for gennemførelsen af sprogvurderingen. Hovedsigtet med vejledningen er at supplere den vejledning, som allerede er indeholdt i registreringsskemaet.

Vejledningen er inddelt i fire dele. Den første del beskriver sprogvurderingsprocessen. Den anden del er en konkret vejledning til hver af sprogvurderingsmaterialets 7 dele. Den tredje del beskriver scoringsarket og i del 4 følger tre cases, der beskriver børn, der falder inden for hver af de tre sproglige profiler.

Vejledningen er bl.a. udarbejdet med udgangspunkt i videooptagelserne af sprogvurderinger (se afsnit 3.2) og evalueringsspørgeskemaundersøgelsen (se afsnit 3.3).

5.2. Procedure

Normeringsstudiet blev gennemført med hjælp fra kommunernes referencepersoner. Udover de kommuner, der deltog i pilotstudiet (se Tabel 3.2) henvendte vi os til andre kommuner. Referencepersonerne blev inviteret til et møde på Syddansk Universitet den 21. marts 2007, hvor bl.a. normeringsstudiets afvikling blev gennemgået. Normeringsstudiet fandt sted fra den 30. april til den 18. maj 2007.

I forbindelse med afviklingen af normeringsstudiet blev der udarbejdet en række dokumenter, der fremgår af Tabel 5.1. Udover informationsmaterialer blev der udarbejdet et oplysningsskema til forældrene, der spurgte ind til en række sociodemografiske faktorer. Skemaet, som fylder to ark,

falder i 5 dele (oplysninger om barnet, oplysninger om barnets familie, oplysninger om moderens uddannelse og stilling, oplysninger om faderens uddannelse og stilling, oplysninger om barnets pasning i dagpleje/institution). De første materialer blev gjort tilgængelige på hjemmesiden www.sprogvurdering.dk fra den 16. april 2007, hvorefter de relevante personer i kommunerne selv kunne downloade materialet.

Tabel 5.1: Oversigt over materialer til normeringsstudiet

Materialer til normeringsstudiet	
Til referencegruppe	Køreplan for gennemførelsen af normeringsstudiet (se bilag 17)
Til dagtilbud	Køreplan for gennemførelsen af normeringsstudiet (se bilag 17) Informationsbrev til kommunernes dagtilbudsledere (se bilag 18) Vejledning til pædagoger om gennemførelsen af sprogvurderingen (se bilag 19) Sprogvurderingsmateriale (pædagoger udfylder registreringskema, der anvendes til udførelse og registrering af sprogvurderingen) (se bilag 15) Vejledningsmateriale (se bilag 16)
Til forældre	Informationsbrev til forældre (se bilag 20) Vejledning til forældreskema (se bilag 21) Sprogvurderingsmateriale (forældreskema) (se bilag 15) Oplysningskema om sociodemografiske variabler (se bilag 22)

Vi vil i det følgende løbende referere til de forskellige materialer.

Først blev kommunernes referencepersoner bedt om at identificere alle børn født mellem 1.2.2004 og 1.5.2004, hvor forældrene havde dansk som modersmål. Derefter skulle de lave aftaler med de pædagoger, der skulle have ansvar for gennemførelsen af sprogvurderingen.

Efter at børnene var blevet identificeret kontaktede referencepersonerne de lokale dagtilbud, som børnene gik i og lavede aftaler med henblik på gennemførelse af sprogvurderingerne.

Forældrene til de identificerede børn skulle give tilladelse til, at børnene måtte sprogvurderes og det blev (jf. vejledningsbrev til forældre, se bilag 21) betragtet som et tilsagn, hvis forældrene udfyldte forældreskemaet og afleverede det i barnets dagtilbud. Det blev overfor dagtilbuddene understreget (jf. vejledning til pædagoger, se bilag 19), at kun de børn, hvor forældrene havde returneret et udfyldt forældreskema, måtte sprogvurderes.

I uge 16 (fra 16. april 2007) kunne dagtilbuddene downloade informationsbrev til forældrene (se bilag 20) samt køreplan for normeringsstudiet fra www.sprogvurdering.dk og fra den 30. april kunne hele sprogvurderingsmateriale samt oplysningskemaet om sociodemografiske faktorer til forældrene downloades. Alle 7 dele af sprogvurderingen skulle gennemføres og registreres, scoren skulle sammentælles og indføres i grafer, og pædagogerne skulle udarbejde en sproglig profil for alle børn.

Gennemførelsen af normeringsstudiet fandt som nævnt sted i perioden fra den 30. april til den 18. maj 2007. Der var således afsat 3 uger til normeringsstudiet og jf. køreplanen (se bilag 17) blev der lagt op til, at forældrene skulle udfylde forældreskemaet i den første uge, mens pædagogerne skulle gennemføre den resterende del af sprogvurderingen sammen med barnet på et tidspunkt i løbet af de 2 efterfølgende uger.

De udfyldte sprogvurderinger blev sendt med post til registrering og arkivering på CfB (se også afsnit 5.3).

CfB modtog i alt 523 forældreskemaer og 517 registreringskemaer. Det har i forbindelse med normeringsstudiet ikke været muligt at lave en frafaldsopgørelse, da det har været op til kommunerne at finde de relevante børn, der skulle deltage. Vi kan af den grund ikke oplyse, hvor mange børn/forældre, der har haft mulighed for at deltage i studiet.

Som det ses, blev der indsendt flere udfyldte forældreskemaer end registreringskemaer, hvilket også fremgår af nedenstående Tabel 5.2. Forældreskemaet er forudsætningen for og forældrenes samtykke til, at sprogvurderingen kan fortsættes af pædagogen og forskellen mellem forældreskemaer og registreringskemaer kan derfor forklares med, at man fra forældres side har udfyldt et skema, hvorefter der ikke er blevet fulgt op på dette af pædagogen.

Forældreskemabesvarelsernes fordeling i de 15 kommuner er angivet i Tabel 5.2.

Tabel 5.2: Udfyldte forældreskemaer samt udfyldte forældreskemaer + registreringskemaer (=fuld sprogvurdering) fordelt på kommuner

Kommune	Udfyldt forældreskema	Udfyldt forældreskema+registreringskema (=fuld sprogvurdering)
Assens	56	56
Brøndby	17	17
Esbjerg	1	1
Fredericia	62	58
Faaborg-Midtfyn	32	32
Herlev	37	37
København	28	28
Lyngby-Taarbæk	29	29
Nordborg	3	3
Ringsted	37	36
Roskilde	22	22
Skive	40	40
Sønderborg	21	21
Århus	37	36
Aalborg	32	32
Ukendt	69	69
I alt	523	517

(*Ukendt dækker over besvarelser, hvor der ikke har været oplysninger, som gør det muligt at lokalisere, hvilken kommune børnene kommer fra.)

De 6 tilfælde, hvor der kun er udfyldt et forældreskema, fordeler sig på 4 dagtilbud. Indenfor de 4 dagtilbud fordeler de udfyldte registreringskemaer sig således:

- 1 dagtilbud har undladt at udfylde 3 registreringskemaer
- 3 dagtilbud har undladt at udfylde 1 registreringskema

5.3. Bearbejdning af data

Alle data (liste over identificerede børn, liste over dagtilbud, udfyldt sprogvurderingsmateriale, oplysningsskema udfyldt af forældre), der blev indsamlet i forbindelse med normeringsstudiet, blev indsendt til CfB. Data blev indtastet i elektroniske databaser (Access) på en intern server, hvorefter papirmaterialet blev arkiveret i aflåste arkivskabe. Al arkivering skete i overensstemmelse med Datatilsynets anvisninger.

Følgende tabeller blev oprettet i Access-databasen:

- Tabel med oplysninger om navn og fødselsdag på de børn, der indgik i normeringsstudiet. Til alle børn blev der ligeledes knyttet oplysninger om dagtilbud og kommune. Alle børn fik et ID nummer. Databasen blev senere sammenkørt med de udfyldte sprogvurderinger.
- Tabel med de udfyldte forældreskemaer
- Tabel med de udfyldte registreringskemaer
- Tabel med oplysningsskemaer vedrørende sociodemografiske faktorer

Indtastningen af data skete ud fra et sæt retningslinjer som blev udviklet undervejs med henblik på minimering af fejltastninger. Disse retningslinjer udarbejdedes endvidere for, at der under arbejdet kunne tages konsekvent højde for inkonsistens i både forældrenes og pædagogernes registreringer. De vigtigste retningslinjer var:

- Indtast i databasen hvad henholdsvis pædagoger og forældre har afkrydset på papir. Også hvis de laver regnefejl.
- *Afkrydsning*: Hvis der er afkrydset i 2 felter rundes nedad.
- *Opgave mangler*: Hvis en opgave er glemt eller ikke udført, markeres feltet som 'tomt', dvs. slette værdien: 0 i databasen.
- *Barnets id* tilføjes med håndskrift på registreringsarket ud fra oplysningerne i databasen. Skemaets id tilføjes ligeledes med håndskrift på registreringsarket.

Princippet om at korrigere den enkelte besvarelse i tilfælde af åbenlyse skrivefejl og forglemmelser under indtastningsprocessen blev anvendt.

Efter den manuelle indtastningsproces var afsluttet, blev der anvendt en række yderligere, systematiske rensningsprocedurer. Disse rensninger blev ikke gennemført manuelt, men ved automatiseret anvendelse af forskellige kriterier. Især gennemførte vi følgende trin.

- Vi har til hvert barn udregnet den eksakte alder i måneder ved normeringsstudiet. Desværre havde kun ganske få pædagoger noteret udfyldelsesdato, så det var ikke muligt at kortlægge, hvilken eksakt dato det enkelte barn var sprogvurderet. Vi har efterfølgende valgt at lade det samlede datasæt rumme børn født i tidsrummet 1.1.2004 – 1.6.2004, hvilket vil sige, at de er fra 35-39 mdr. den 1. maj 2007 (se også afsnit 3.1.4). Børn som ikke falder indenfor tidsrummet er ekskluderet fra datasættet. Det samme gælder børn, hvor fødselsdatoen af ukendte årsager ikke er angivet i de udfærdigede skemaer.
- Hvis der hos et barn var enkelte opgaver i/dele af sprogvurderingen, hvor mindst 25% af items ikke var udfyldt, slettede vi alle resultater fra denne del. De fleste børn, hos hvem det var nødvendigt at slette resultater pga. manglende items, blev fundet ved at gennemgå databasen systematisk fra ende til anden. Hvis der ikke var overensstemmelse mellem antal af afkrydsede items og den score som pædagogen har afrapporteret, betragtede vi pædagogens svar som en tælle- eller regnefejl, og brugte antallet af de enkelte, afkrydsede items som grundlag for beregningen. De fleste af denne slags fejl blev opdaget ved at vi gennemgik hele databasen systematisk.
- Hvis pædagogerne havde afrapporteret et 0 med hensyn til et af spørgsmålene i del II (sætningsopbygning), slettede vi denne oplysning, dvs. vi fortolkede det således, at forældrene ikke kunne svare på dette spørgsmål.

I alt blev 6 børn ekskluderet fra normeringsstudiet pga. aldersafvigelse fra det definerede, så der var 517 børn tilbage til den egentlige analyse.

5.4. Deltagere

Som i forbindelse med pilotstudiet baseret på første version af sprogvurderingsmaterialet var der to inklusionskriterier: alder (35-39 måneder) og at barnets modersmål var dansk. Fordelingen af børn ses i Tabel 5.3: Fordeling af børn på alder og køn

Tabel 5.3: Fordeling af børn på alder og køn i normeringsstudiet

Køn	35 måneder	36 måneder	37 måneder	38 måneder	39 måneder	Total
Drenge	3	54	105	83	9	254
Piger	4	64	78	103	14	263
Total	7	119	183	186	23	517

Som det fremgår af tabellen er hovedparten af børnene i normeringsstudiet mellem 36 og 38 måneder gamle og der er en balanceret repræsentation af begge køn.

I Tabel 5.4 vises den geografiske spredning af børnene på kommuner. Tabellen viser en pæn fordeling af børn mellem de tre landsdele og mellem land- og byzoner.

Tabel 5.4: Fordeling af børn på kommuner i normeringsstudiet

Kommune	Børn
Esbjerg	1
Fredericia	62
Nordborg	3
Skive	40
Sønderborg	21
Aalborg	32
Århus	37
Assens	56
Faaborg-Midtfyn	32
Brøndby	17
Herlev	37
København	28
Lyngby-Taarbæk	29
Ringsted	37
Roskilde	22
Ukendt	69
I alt	523

Tabel 5.5 viser fordelingen af børn efter forældrenes uddannelse og beskæftigelse (opdelt på mødre og fædre), sammenholdt med fordelingen hos børnefamilier i Danmark, for de børn hvor forældrene har udfyldt oplysningskemaet om sociodemografiske faktorer (224 børn ud af de 517 børn, som normeringsstudiet omfatter).

Tabel 5.5: Fordeling af børn efter forældrenes uddannelse og beskæftigelse

Variable	Børnefamilier i Danmark*		
Køn	N	%	%
Piger	217	51	49
Drenge	207	49	51
Mødre uddannelse			
Basis	22	10	24
Kort	85	39	41
Mellemlang	61	28	26
Lang	24	11	7
Ingen/ukendt	24	11	2
Mødre beskæftigelse			
Basis	13	6	6
Mellem (lav)	115	53	38
Mellem (høj)	46	21	25
Høj	4	2	20
Ingen/ukendt/andet	39	18	10
Fædre uddannelse			
Basis	21	10	24
Kort	110	53	46
Mellemlang	19	9	19
Lang	31	15	9
Ingen/ukendt	27	13	3
Fædre beskæftigelse			
Basis	52	25	8
Mellem (lav)	62	30	33
Mellem (høj)	41	20	15
Høj	14	7	28
Ingen/ukendt/andet	37	18	16

*Oplysninger om fordeling af uddannelse og beskæftigelse i børnefamilier i DK er hentet fra Danmarks Statistik (DS) (www.statistikbanken.dk/KRHFU2).

Vedrørende uddannelse: Da vi ønsker at gøre grupperne så sammenlignelige som muligt har vi valgt kun at udtrække personer i alderen 30-59 år. Basis er DS's gruppe 10, kort er DS's gruppe 25, 35 og 40, mellemlang er DS's gruppe 40, 50 og 60 og lang er DS's gruppe 65.

Vedrørende beskæftigelse: I forhold til de angivne kategorier er det væsentligt at notere, at vi har måttet lave en række tilpasninger. Kategorien 'selvstændige' fra DS er således slået sammen med gruppen 'høj'. Gruppen 'anden beskæftigelse' er i denne sammenhæng sat til 'basis'.

Især på uddannelsessiden er datasættet meget repræsentativt i forhold til fordelingen hos børnefamilier i Danmark generelt, især for mødre (der er en lidt højere andel af fædre med en kort uddannelse og lidt færre med en mellemlang sammenholdt med børnefamilier generelt). Denne repræsentative fordeling vidner om et meget lavt frafald blandt forældre i forhold til deltagelse i normeringsstudiet.

Sammenfattende kan vi altså konkludere at normeringsstudiet er sammensat, så det i tilfredsstillende grad er repræsentativt.

5.5. Resultater

5.5.1. Resultater

I dette afsnit vil vi gennemgå resultaterne fra normeringsstudiet. Analyserne er de samme som dem, der blev udført i forbindelse med afprøvningen af første version af sprogvurderingsmaterialet, og der henvises til afsnit 3.1.6 for en yderligere forklaring.

Resultater for piger og drenge rapporteres hver for sig.

Bemærk at numrene i figurerne refererer til de numre som opgaverne har i den reviderede version af sprogvurderingsmaterialet (se bilag 15). Bemærk ligeledes, at ikke alle børn, der deltog i normeringsstudiet har gennemført alle dele af sprogvurderingen. Dette betyder at antallet af børn, der indgår i de forskellige analyser nedenfor, varierer.

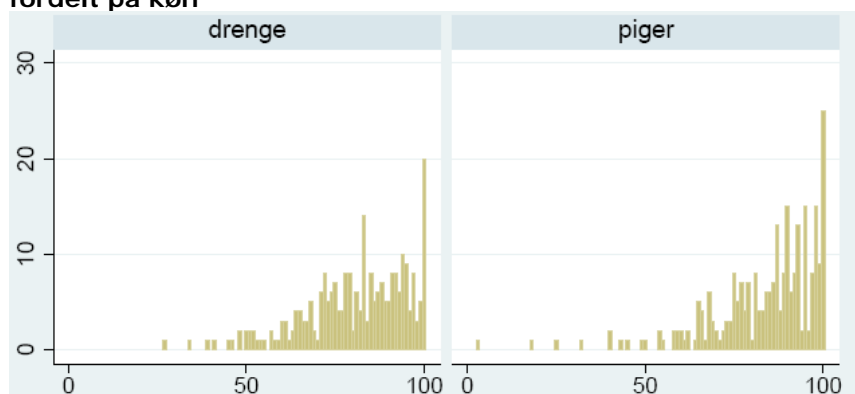
Alle grafer er lavet med Stata version 9.2.

5.5.1.1. Forældreskemaet (del I-II)

Del I: Ordforråd

I del I skal forældre afkrydse hvor mange ord ud af 100, som barnet anvender aktivt i dagligdagen (se afsnit 3.1.1.1 samt 5.1.1 for en beskrivelse af del I). I Figur 5.1 neden for ses distributionen af børn på sprogvurderingsmaterialets første del, der omhandler ordforrådet, fordelt på køn. X-aksen viser antal ord (maks. 100), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=517).

Figur 5.1: Fordeling af den samlede score i del I [ordforråd], fordelt på køn

Der ses for begge køn en tydelig skæv distribution med få børn i den lave ende af spektret, som afskiller sig tydeligt fra flertallet af børn, som har et relativt stort ordforråd, dvs. vi finder nøjagtigt det samme mønster som i forbindelse med pilotstudiet af første version af sprogvurderingsmaterialet (se Figur 3.1). Der er også kun relativt få børn, som opnår en score på 100 eller meget tæt på 100. Pigerne har generelt et større ordforråd end drengene. Samlet set er ordforrådslisten sensitiv i forhold til at identificere børn med et meget lavt ordforråd.

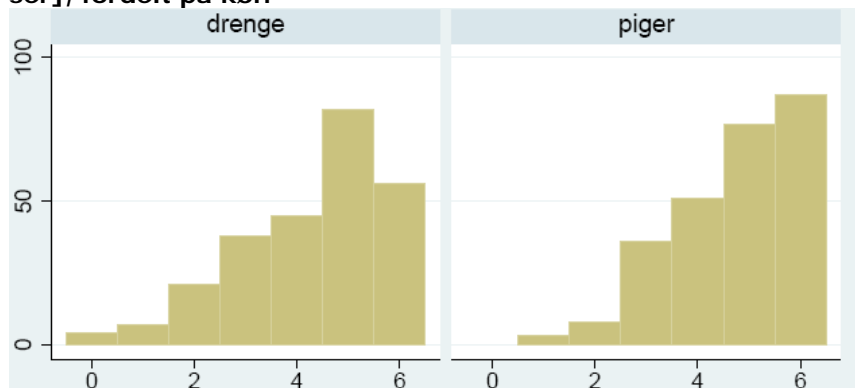
Del II: Sproglig opbygning

Denne del af sprogvurderingsmaterialet indeholder to opgaver: ords endelser og sætningsopbygning.

Del II: Sproglig opbygning (ords endelser)

I den første opgave skal forældre afkrydse, hvilke af tre typer af endelser deres barn anvender 'ofte' (2), 'nogle gange' (1) eller 'ikke endnu' (0) (se afsnit 3.1.1.1 for en beskrivelse af del II). I Figur 5.2 neden for ses, hvordan fordelingen af børn, fordelt på køn, er på denne del ser ud. X-aksen angiver pointscoren (maks. 6), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=515).

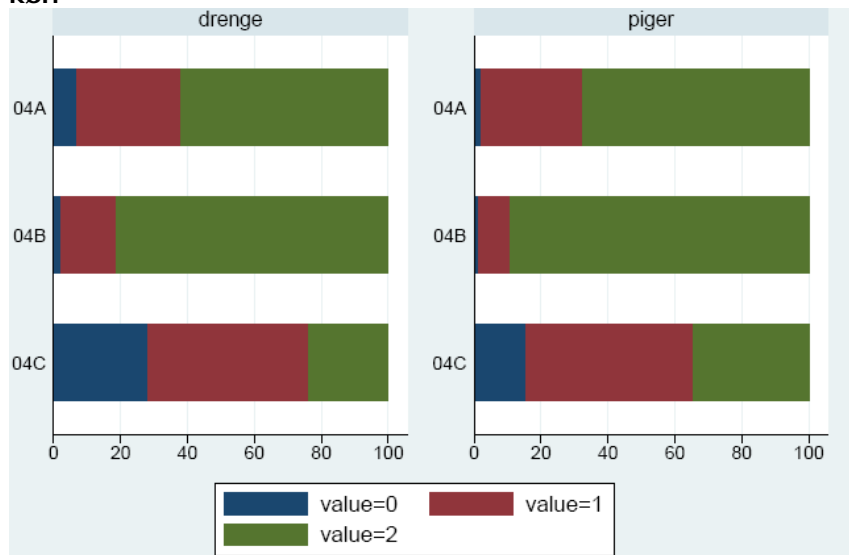
Figur 5.2: Fordeling af den samlede score i del II [ords endelser], fordelt på køn

Figur 5.2 dokumenterer, at der for begge køn er en skæv distribution af børn, og dermed den ønskede sensitivitet på samme måde som vi fandt i pilotstudiet af første version af sprogvurderingsmateriale (sammenlign med Figur 3.2). Vi kan observere meget få børn med en meget lav score, mens majoriteten af børn har en score på 5 eller 6. Som beskrevet i forbindelse med pilotstudiet er det ikke muligt at opnå en meget stor forskel mellem de lavtscorende og de højtscorerende børn på grund af de få items. 'Ord endelser' indgår imidlertid sammen med 'sætningsopbygning' i en samlet score for barnets grammatiske kompetencer. Der er også her flere piger, der opnår den højeste score.

Figur 5.3 viser den procentvise fordeling af børn inden for hver svarkategori, opdelt på køn, for hvert af de tre spørgsmål, som indgår i denne del. Hver bar opsummerer for hvert af de tre spørgsmål den procentvise fordeling af scoren 'ofte' (den grønne farve), 'nogle gange' (den røde farve) eller 'ikke endnu' (den blå farve).

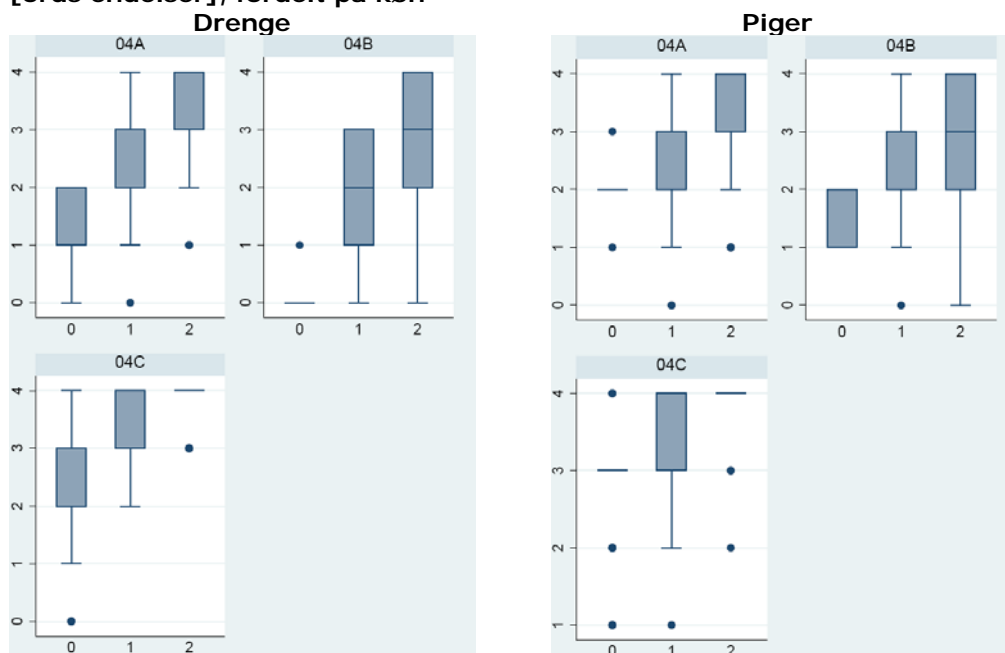
Figur 5.3: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for hvert af de tre spørgsmål i del II [ords endelser], fordelt på køn

Vi kan i Figur 5.3 se fordelingen på de tre spørgsmål. Som vi kunne observere i forbindelse med pilotstudiet af første version af sprogvurderingsmateriale (se afsnit 3.1.6.1) er der flest børn, der 'ofte' anvender pluralisendelsen og genitivendelsen, mens flertallet af børnene kun 'nogle gange' eller 'endnu ikke' anvender præteritumsformer.

Figur 5.4 beskriver korrelationen mellem de enkelte items og den samlede score med hensyn til de tre spørgsmål (04A=pluralis, 04B=genitiv, 04C=præteritum). X-aksen angiver de tre svarmuligheder til hvert item, dvs. hvorvidt barnet 'ikke endnu' (0), 'nogen gange' (1) eller 'ofte' (2) anvender den pågældende endelse. På y-aksen vises den samlede score for alle endelser, dog uden den konkrete endelse.

Figur 5.4: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del II [ords endelser], fordelt på køn

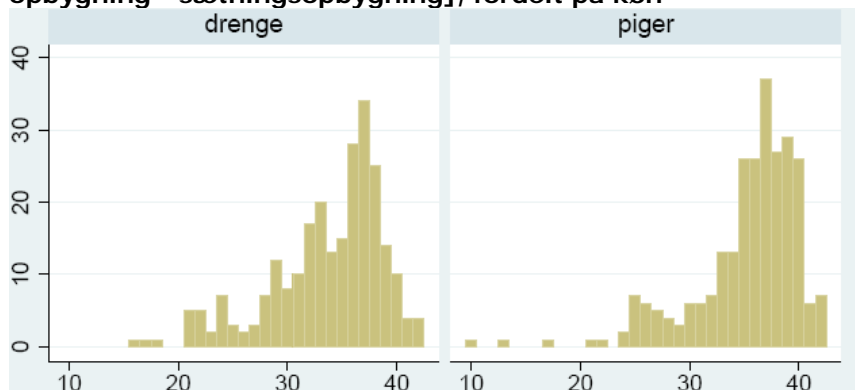
Der er for både piger og drenge en tydelig korrelation mellem barnets score på de enkelte spørgsmål og barnets samlede score.

Del II: Sproglig opbygning (sætningsopbygning)

I denne del er der opstillet 7 konkrete situationer, hvor der til hver er listet 6 forskellige eksempler på ytringer, der afviger systematisk fra hinanden i sværhedsgrad (se afsnit 3.1.1.1 og 5.1.1 for en beskrivelse af del II). Forældrene skal afkrydse, hvilke af eksemplerne, der svarer bedst til den måde, som barnet taler på lige nu. Den maksimale score er 41.

Figur 5.5 nedenfor viser distributionen af børn fordelt på køn. X-aksen angiver pointscoren (maks. 41), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=512).

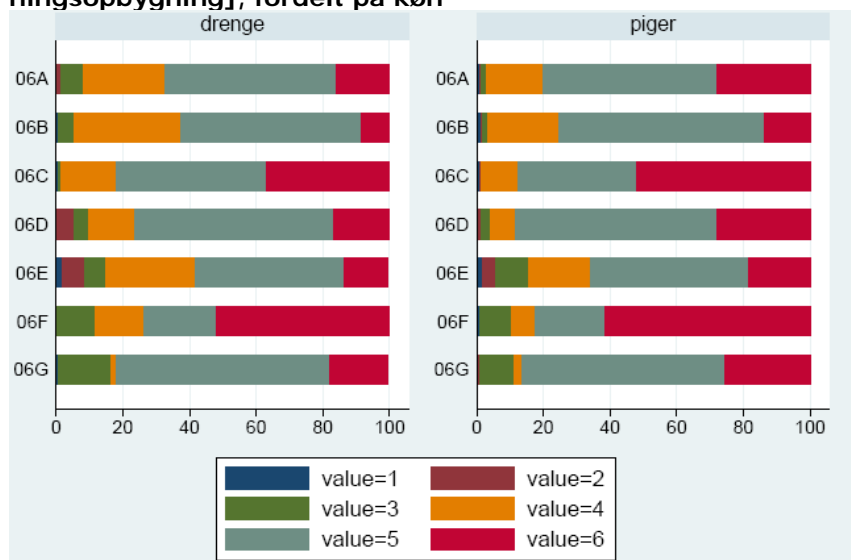
Figur 5.5: Fordeling af den samlede score i del II [sproglig opbygning - sætningsopbygning], fordelt på køn

Figur 5.5 viser, at vi for begge køn kan identificere en lille gruppe af børn med lave scoreværdier, der tydeligt adskiller sig fra flertallet af børn, der har høje scoreværdier. Figuren viser også, at en mindre andel af børn end ønskeligt opnår den højeste score, hvilket vil sige, at de mest komplekse af sætningerne ikke kan forventes tilegnet af en typisk 3-årig. Pga. af den kønsspecifikke forskel i score er der hos drengene endnu flere end hos pigerne, som ikke opnår den maksimale score.

Figur 5.6 viser den procentvise fordeling af børn, der anvender 1 ud af op til 7 ytringer inden for hver af de 7 konkrete situationer. Der er 6 svarmuligheder ('value=1' til 'value=6') til hver af 7 konkrete situationer (se også bilag 15). Scorerne farve er angivet nederst i figuren.

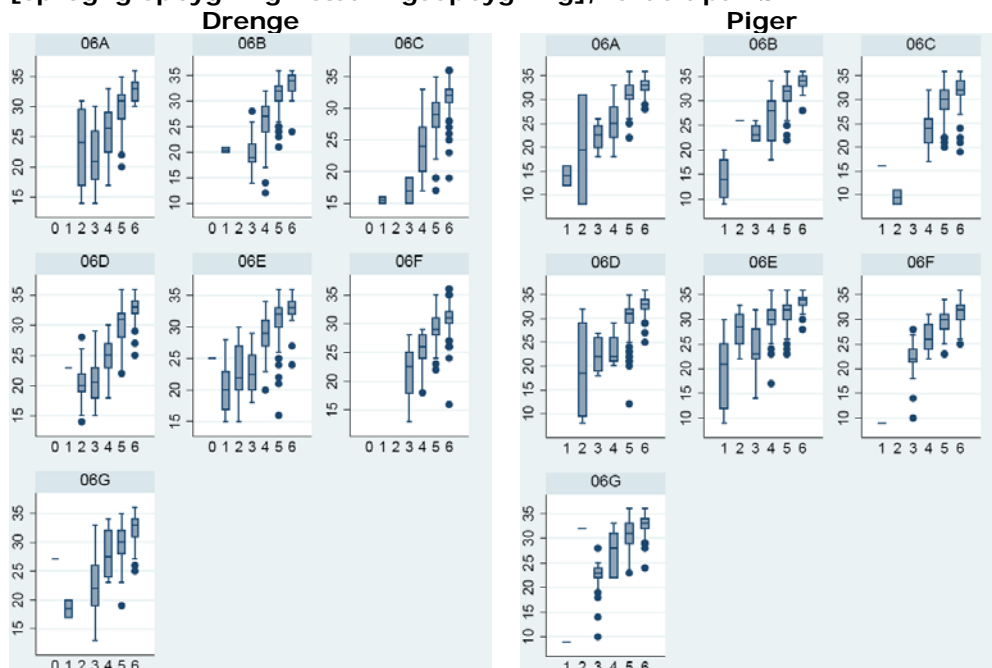
Figur 5.6: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for hver af de 7 situationer i del II [sproglig opbygning - sætningsopbygning], fordelt på køn

Vi kan se, at det med hensyn til alle spørgsmål gælder, at flertallet af børn har mindst 5 punkter i hvert item, og at der kun er få, som har 3 eller et mindre punktstal. I forhold til pilotstudiet (sammenlign med Figur 3.7) opnår børnene mere ensartet punktstal, dog således at der er flere børn, der opnår 6 punkter på spørgsmål 6C og især 6F (gælder begge køn).

Figur 5.7 neden for illustrerer korrelationen af de enkelte items med den samlede score. X-aksen angiver de 6 svarmuligheder til hvert enkelt item. På y-aksen vises den samlede score for alle de 7 situationer, dog uden den konkrete situation selv, som de enkelte boksplots illustrerer.

Figur 5.7: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del II [sproglig opbygning - sætningsopbygning], fordelt på køn

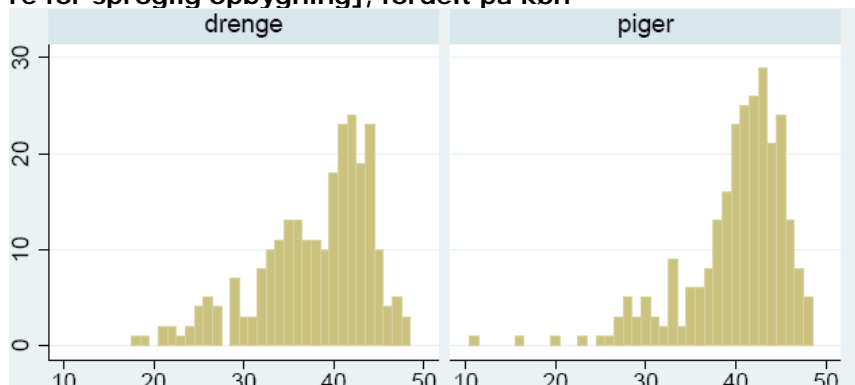

Af Figur 5.7 kan det læses, at der for begge køn kan observeres en tydelig korrelation mellem barnets score på de enkelte items og barnets samlede score, dvs. jo mindre kompleks ytring barnet anvender inden for hver af de 7 konkrete situationer, jo lavere samlet score. Desuden viser figuren, at alle items viser næsten samme korrelation med den samlede score, så vi kan ikke pege på den store forskel i velegnethed på tværs af de enkelte items.

Del II: Sproglig opbygning (samlet score)

Som nævnt ovenfor skal der udregnes en samlet score for del II. I Figur 5.8 ses distributionen af børn, fordelt på køn, på de to opgaver tilsammen. X-aksen angiver scoren (maks. 53), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=512).

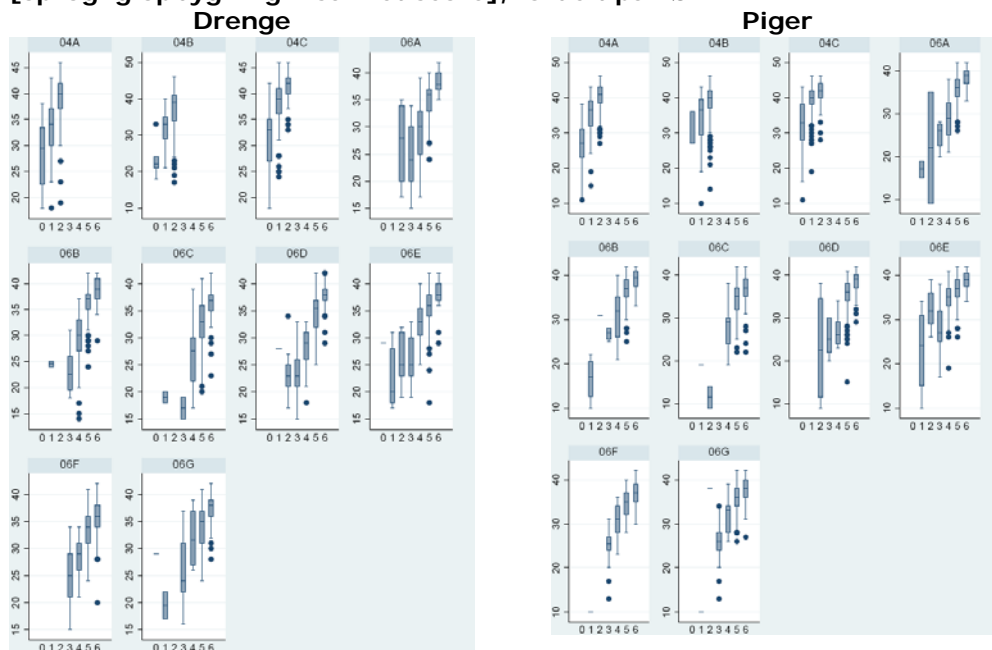
Figur 5.8: Fordeling af den samlede score i del II, [samlet score for sproglig opbygning], fordelt på køn

I Figur 5.8 viser en skæv distribution sig hos både drenge og piger, idet vi kan identificere ganske få børn, der scorer klart lavere end resten af gruppen af børn. I den anden ende af fordelingen kan vi særligt i drengegruppen observere få børn med maksimal scoreværdi. Fordelingen af børn peger på, at denne del af sprogvurderingsmaterialet kan identificere børn, hvis sproglige niveau ikke er alderssvarende.

I Figur 5.9 neden for ses et boksploot af distributionen af den samlede score fordelt på køn for alle opgaver under 'sproglig opbygning'. X-aksen angiver først de tre svarmuligheder for endelser ('ikke endnu' (0), 'nogen gange' (1) eller 'ofte' (2)) og dernæst de 6 svarmuligheder til hver af de 7 konkrete situationer. På y-aksen vises den samlede score for alle endelser/situationer, dog uden den konkrete endelse/situation, som den enkelte graf viser resultatet for.

Figur 5.9: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del II [sproglig opbygning – samlet score], fordelt på køn

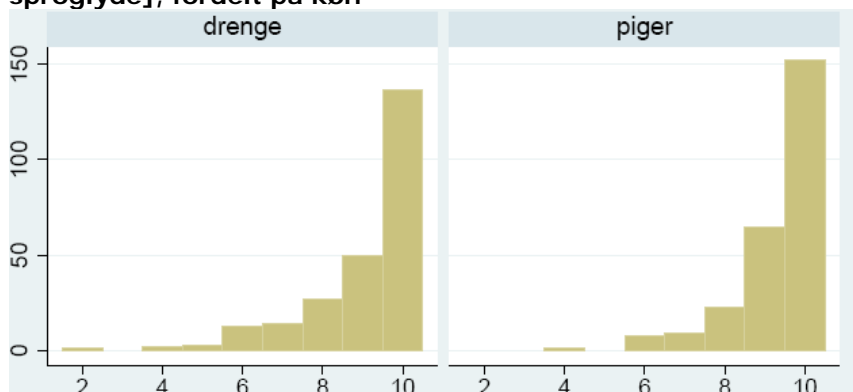
Figur 5.9 viser, at der for begge køn generelt kan observeres en god korrelation for alle items, således at der er en klar sammenhæng mellem barnets score på de enkelte spørgsmål og den samlede score.

5.5.1.2. Registreringsskemaet (del III-VII)

Del III: Udtale af sproglyde

I del III skal pædagogen vurdere, om barnet er i stand til at producere den første lyd i 10 ord (se afsnit 3.1.1.2 for en beskrivelse af del III). I Figur 5.10 neden for ses distributionen af børn på denne del af sprogvurderingsmateriale, fordelt på køn. X-aksen angiver scoren (maks. 10), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=504).

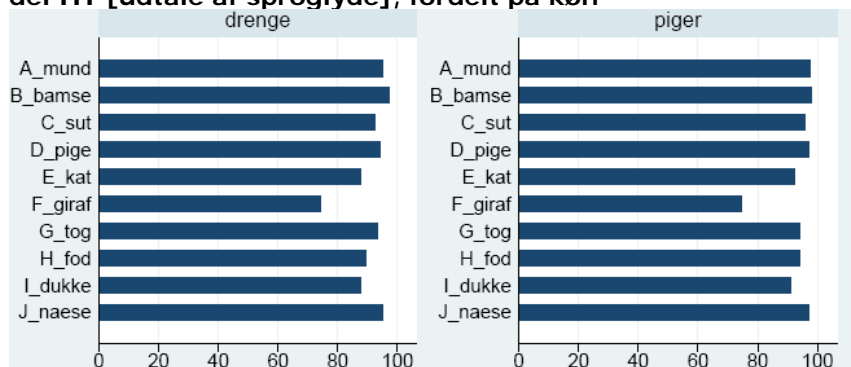
Figur 5.10: Fordeling af den samlede score i del III, [udtale af sproglyde], fordelt på køn

Figur 5.10 viser, at der hos såvel drenge som piger er en meget skæv distribution. Vi kan hos begge køn observere få børn med lave scoreværdier, mens majoriteten af børn kan udtale alle eller næsten alle lyde. Fordelingen af børn peger på, at opgaven er sensitiv over for børn med udtalevanskeligheder.

Figur 5.11 neden for afbilleder hyppigheden af positive svar mht. udtalen af den første lyd i de 10 ord, fordelt på køn.

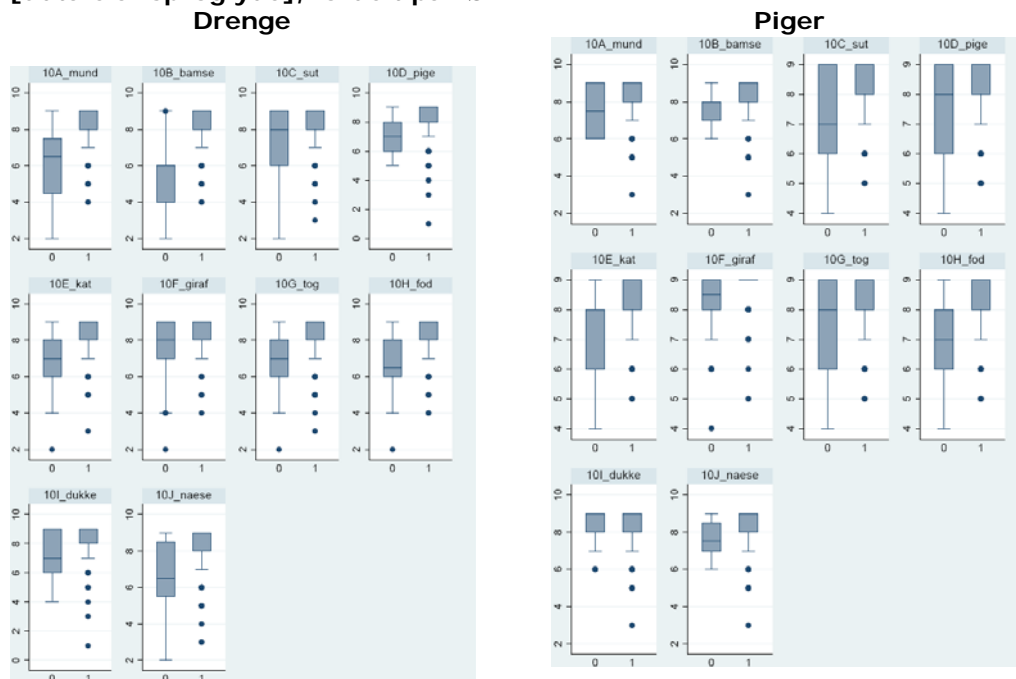
Figur 5.11: Hyppighed af positive svar for de enkelte items i del III [udtale af sproglyde], fordelt på køn

I Figur 5.11 kan det ses, at alle items fungerer godt, og samlet set har vi items som næsten alle kan og items som lidt færre børn kan udtale. For begge køn ser vi at færre børn kan udtale ordet 'giraf' end det er tilfældet med de andre ord. Dette var også konklusionen fra pilotstudie og det skyldes en fejl, at 'giraf' ikke blev erstattet af et andet ord i forbindelse med denne anden version af sprogvurderingsværktøjet.

Figur 5.12 neden for viser et boksplot af distributionen af den samlede score fordelt på køn for udtale af sproglyde. X-aksen angiver de to svarmuligheder til hvert enkelt item (0=kan ikke udtale korrekt; 1=kan udtale korrekt). På y-aksen vises den samlede score for alle lyde, dog uden den lyd, som den enkelte graf viser resultatet for.

Figur 5.12: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del III [udtale af sproglyde], fordelt på køn

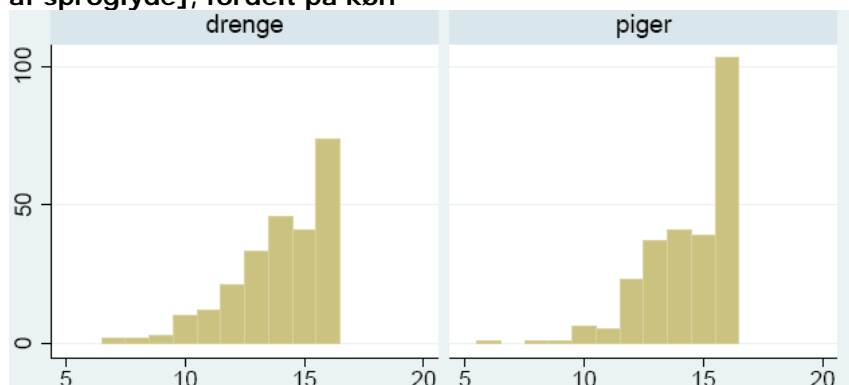

Figur 5.12 viser, at der for næsten alle items er en vis korrelation med den samlede score. Muligvis er /m/ og /b/ mest velegnede til at identificere generelle udtaleproblemer (i hvert fald hos drengene), mens de andre lyde er mere specifikke. Bemærk dog at det kun er få lyde, som de fleste børn ikke kan udtale, så der er typisk kun få børn bag kategorien 0 i Figur 5.12, hvilket gør analysen usikker.

Del IV: Opfattelse af sproglyde

I del IV skal pædagogen vurdere, om barnet kan skelne simple lyde fra hinanden i 16 ordpar (se afsnit 3.1.1.2 for en beskrivelse af del IV). I Figur 5.13 neden for ses distributionen af børn på lydopfattelsesopgaven, fordelt på køn. X-aksen viser scoren (maks. 16), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=501).

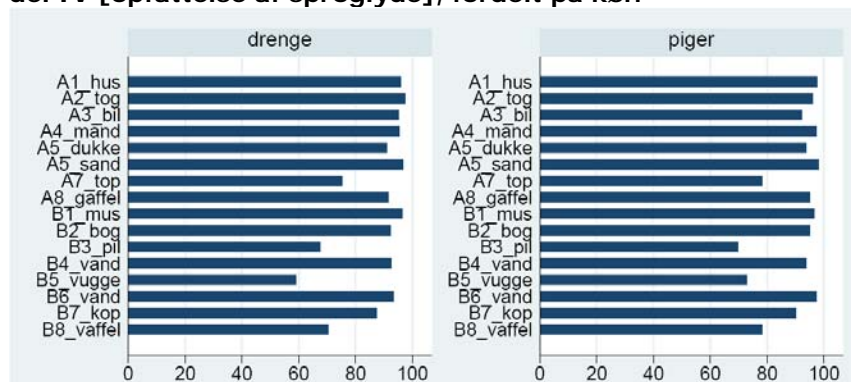
Figur 5.13: Fordeling af den samlede score i del IV, [opfattelse af sproglyde], fordelt på køn

Figur 5.13 viser for begge køn en skæv distribution, men der er flere piger end drenge med høje scoreværdier. Hos både drenge og piger kan vi se en lille gruppe af børn, som scorer meget lavere end de andre. Fordelingen af børn tyder på, at denne opgave kan identificere børn med lydskriminationsproblemer.

I Figur 5.14 neden for ses hyppigheden af positive svar for de enkelte ord i de 16 ordpar, fordelt på køn.

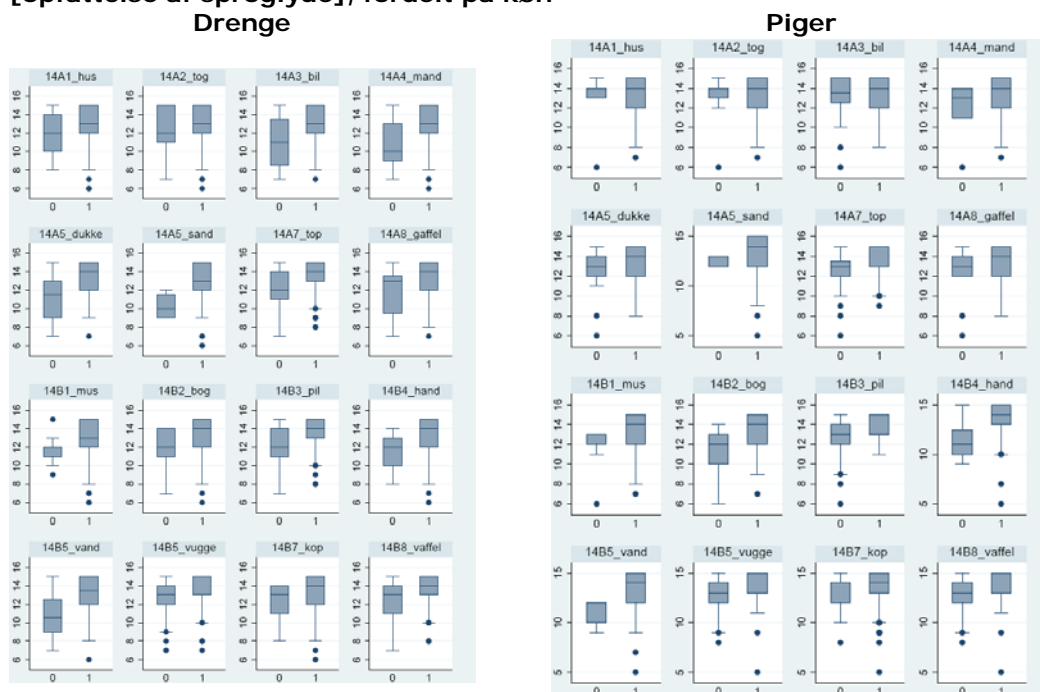
Figur 5.14: Hyppighed af positive svar for de enkelte items i del IV [opfattelse af sproglyde], fordelt på køn

I Figur 5.14 kan vi observere en vis variation i scoren. Ved nogle items kan næsten alle børn skelne mellem ordparrene, mens andelen af børn, der scorer korrekt på andre ordpar er mindre. Ved de fleste ordpar kan børnene skelne mellem de initiale lyde, og også skelne lige godt mellem de to initiale lyde.

I Figur 5.15 neden for ses et bokplot af distributionen af den samlede score fordelt på køn for opfattelse af sproglyde. X-aksen angiver de to svarmuligheder til hvert enkelt item (0=kan ikke diskriminere korrekt; 1=kan diskriminere korrekt). På y-aksen vises den samlede score for opfattelse af alle lyde, dog uden den lyd (ord), som den enkelte graf viser resultatet for.

Figur 5.15: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del IV [opfattelse af sproglyde], fordelt på køn

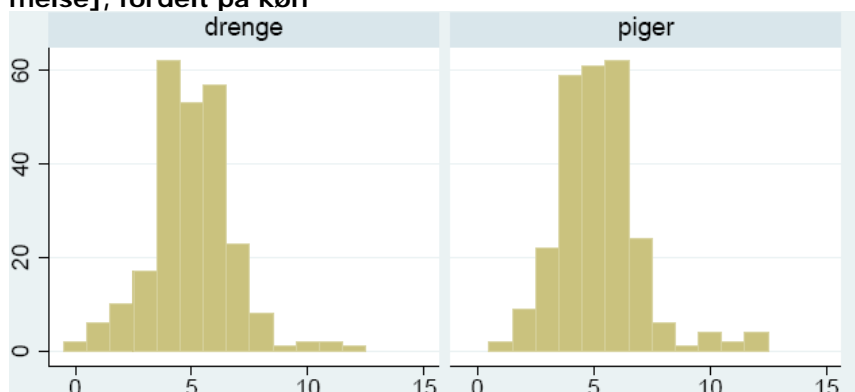
Figuren viser, at der for de fleste items er en korrelation mellem barnets score på de enkelte items og den samlede score. Som vi så det i pilotstudiet af første version af sprogvurderingsmateriale er

/m/, /b/, /v/ og /s/ - med en vis variation på tværs af børn - mest sensitive i forhold til at identificere børn med lyddiskriminationsproblemer.

Del V: Hukommelse

I del V skal pædagogen vurdere, hvor god barnet er til nøjagtigt at gentage ordkombinationer af stigende længde (se afsnit 3.1.1.2 samt 5.1.2 for en beskrivelse af del V). I Figur 5.16 neden for ses, distributionen af børn på hukommelsesopgaven, fordelt på køn. X-aksen viser scoren (maks. 12), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=501).

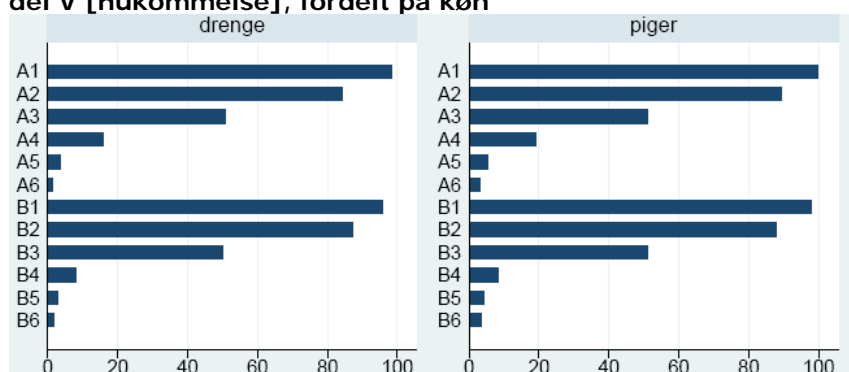
Figur 5.16: Distribution af den samlede score i del V, [hukommelse], fordelt på køn

Vi kan se, at opgaven med at gentage meningsløse ordkombinationer giver samme resultat som gentagelsen af talkombinationer (sammenlign med Figur 3.18). Af Figur 5.16 fremgår det nemlig, at det ikke er lykkedes at få en skæv distribution af børn, idet vi her finder en normalfordeling med den største gruppe af børn i midten af fordelingen og færre børn i hver sin ende af spektret, præcis på samme måde som med talkombinationerne. Vi kan dog alligevel finde en lille gruppe af børn, som scorer klart lavere end størstedelen af børn.

I Figur 5.17 neden for angives hyppigheden af positive svar for de 12 ordkombinationer, fordelt på køn, som udgør hukommelsesopgaven.

Figur 5.17: Hyppighed af positive svar for de enkelte items i del V [hukommelse], fordelt på køn

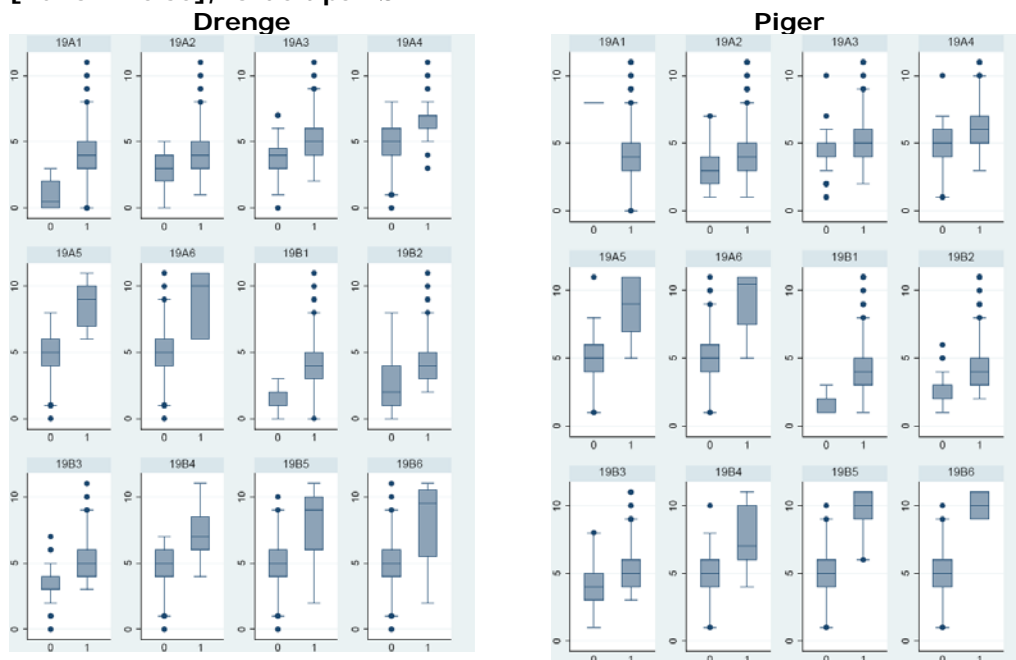

Vi kan i Figur 5.17 se, at næsten alle børn kan gentage ét ord, mellem 80-90% af børnene kan gentage 2-ordskombinationer mens omkring 50% kan gentage 3-ordskombinationer. Derefter falder andelen af børn, der kan gentage ordkombinationerne drastisk. Der kan ikke observeres køns-specifikke forskelle her.

I Figur 5.18 neden for ses et boksplot af distributionen af den samlede score fordelt på køn, for gentagelse af ordkombinationer. X-aksen angiver de to svarmuligheder til hvert item (0=kan ikke

gentage korrekt; 1=kan gentage korrekt). På y-aksen vises den samlede score for alle ordkombinationer, dog uden den ordkombination, som den enkelte graf illustrerer.

Figur 5.18: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del V [hukommelse], fordelt på køn

Det fremgår af figuren, at der hos både piger og drenge ses en klar korrelation mellem barnets score på de enkelte ordkombinationer og barnets samlede score.

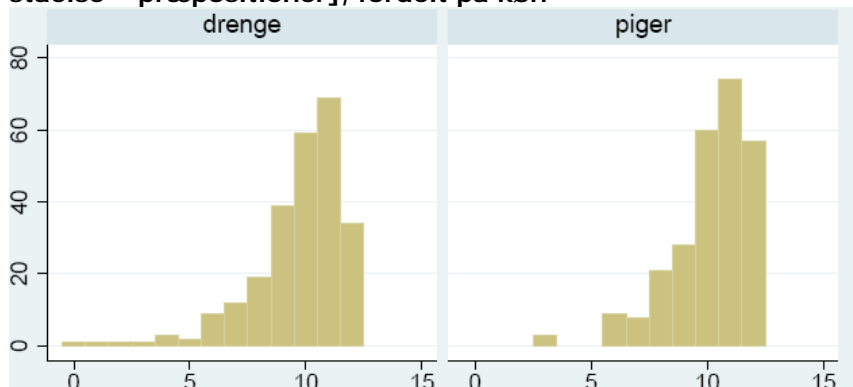
Del VI: Sprogforståelse

Denne del af sprogvurderingsmaterialet indeholder 2 opgaver: forståelse af præpositioner samt forståelse af ord for størrelser, former og tilstande.

Del VI: Sprogforståelse (præpositioner)

I den første opgave i del VI skal pædagogen vurdere, om barnet kan udføre 12 handlinger korrekt, der viser barnets forståelse af præpositioner (se afsnit 3.1.1.2 for en beskrivelse af del VI). I Figur 3.26 neden for ses distributionen af børn, fordelt på køn, på denne del af sprogforståelsesdelen. X-aksen viser scoren (maks. 12), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=488).

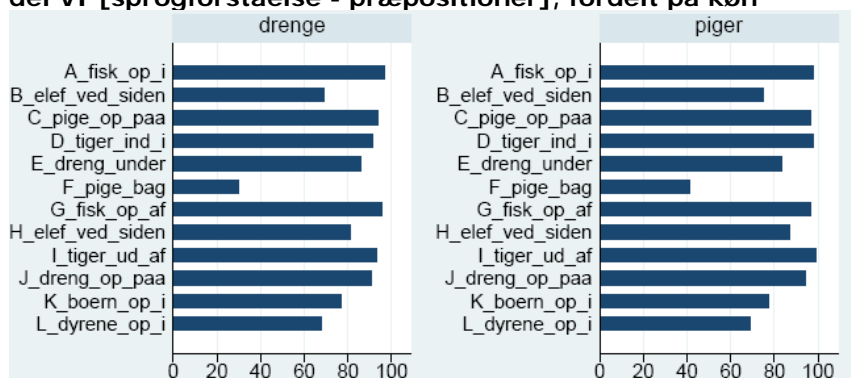
Figur 5.19: Fordeling af den samlede score i del VI, [sprogforståelse – præpositioner], fordelt på køn

I Figur 5.19 finder vi for begge køn den ønskede skæve distribution, idet der er en lille gruppe af børn med lave scoreværdier, der opfører sig markant anderledes end den store gruppe af børn, der har højere scoreværdier. Pigerne har højere scoreværdier end drengene. Den skæve distribution tyder på, at opgaven er god til at identificere børn med potentielle forståelsvanskeligheder.

I Figur 5.20 neden for fremgår hyppigheden af positive svar fordelt på køn for de 12 handlinger, der belyser børnenes forståelse af præpositioner.

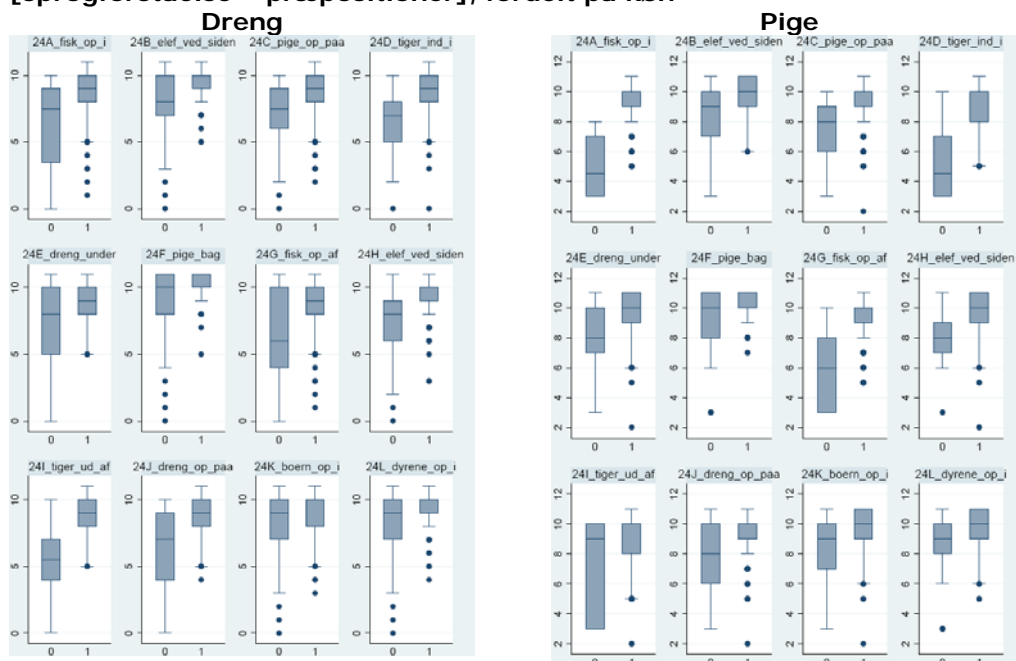
Figur 5.20: Hyppighed af positive svar for de enkelte items i del VI [sprogforståelse - præpositioner], fordelt på køn

Vi kan i Figur 5.20 observere, at mellem 80-100% af børnene i begge kønsgrupper kan forstå 'op i', 'op på' (C), 'op af' (G), 'ind i' og 'ud af' (I), mens andelen af børn, der scorer korrekt på 'bag ved' (28F), er langt lavere.

Figur 5.21 neden for viser et bokplot af distributionen af den samlede score fordelt på køn, for forståelse af præpositioner. X-aksen angiver de to svarmuligheder til hver item (0=kan ikke forstå; 1=kan forstå). På y-aksen vises den samlede score for alle præpositioner, dog uden den præposition, som den enkelte graf illustrerer.

Figur 5.21: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del VI [sprogforståelse – præpositioner], fordelt på køn

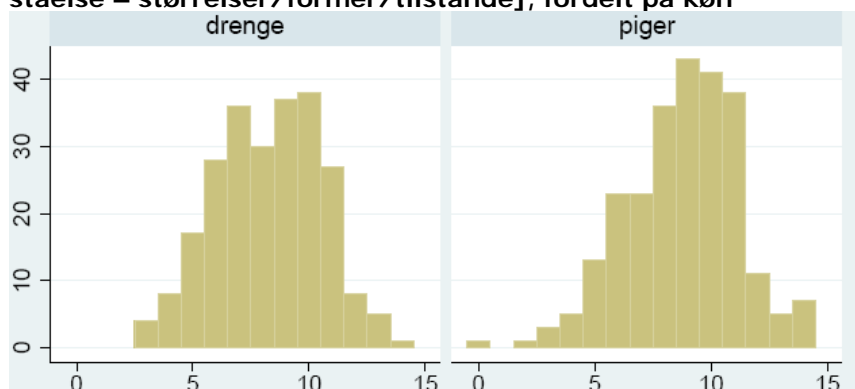

Figuren viser, at der hos begge køn kan iagttages en tydelig korrelation mellem barnets score for de enkelte items og barnets samlede score, og da vi finder næsten den samme korrelation mellem det enkelte item og den samlede score for alle items, tyder dette på, at alle items er lige velegnede. Dog er dette ikke så tydeligt for 'bag ved', hvor såvel piger som drenge scorer lavt, også selv om de i øvrigt har en god samlet score.

Del VI: Sprogforståelse (størrelser/former/tilstande)

I den første opgave i del VI skal pædagogen vurdere, om barnet kan pege på billeder, der viser barnets forståelse af 14 ord for abstrakte begreber: størrelser, former og tilstande (se afsnit 3.1.1.2 samt 5.1.2 for en beskrivelse af del VI). I Figur 5.22 neden for ses distributionen af børn på denne del af sprogforståelsesdelen, fordelt på køn. X-aksen viser scoren (maks. 14), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=492).

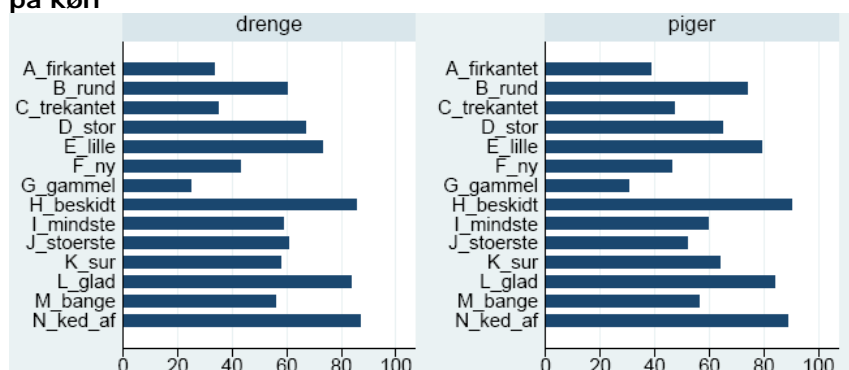
Figur 5.22: Fordeling af den samlede score i del VI, [sprogforståelse – størrelser/former/tilstande], fordelt på køn

Figur 5.22 viser en normalfordeling af børn på samme måde med grupper af børn i begge ende af fordelingen. Mønstret kan observeres for både drenge og piger. At der er så relativt mange børn, som ikke opnår maksimal score peger på, at vi har inkluderet items som er for svære for 3-årige børn.

Figur 5.23 neden for viser hyppigheden af positive svar, fordelt på køn, for hver af de 14 handlinger, der viser børnenes forståelse af størrelser, former og tilstande.

Figur 5.23: Hyppighed af positive svar for de enkelte items i del VI [sprogforståelse – størrelser/former/tilstande], fordelt på køn

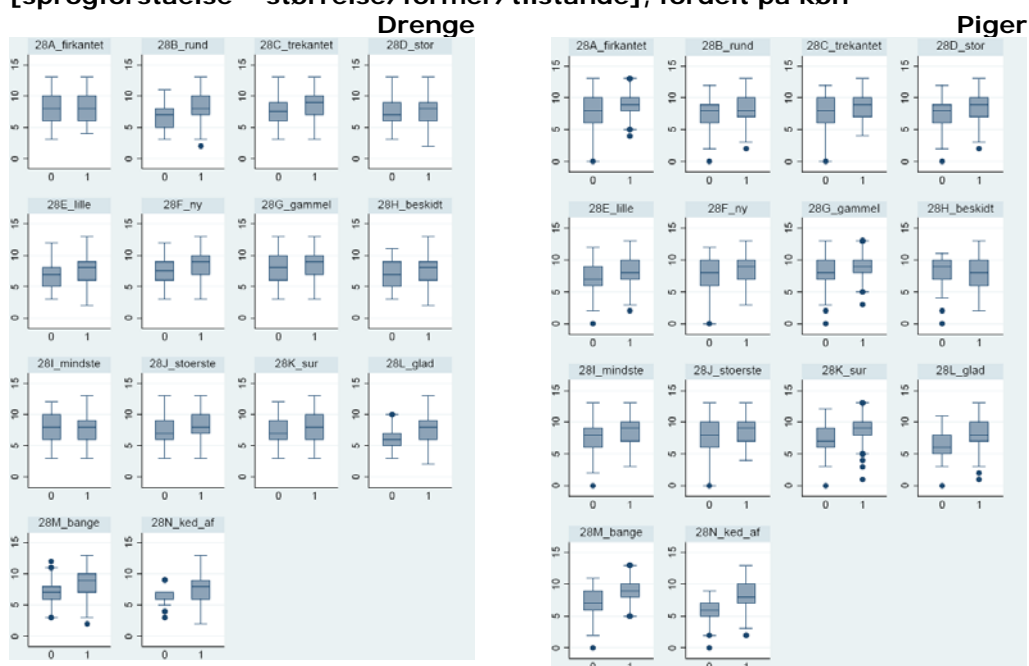

Af Figur 5.23 fremgår det, at der er store forskelle på tværs af items. Det kan konstateres, at uanset opgavetype (sammenlign med Figur 3.29) er der for mange 3-årige børn, som endnu kan forstå disse ord for former og størrelser (bortset fra 'lille' og 'stor') og disse items er derfor ikke velegnede til at indgå i en screeningstest. Det fremgår endvidere, at de nytilføjede ord for tilstande

også er for svære for 3-årige (især 'ny' og 'gammel'), og derfor heller ikke er velegnede. Andelen af børn, der kan forstå de 4 ord for følelser, varierer.

I Figur 5.24 neden for ses et bokspot af distributionen af den samlede score fordelt på køn, for forståelse af ord for størrelser, former og tilstande. X-aksen angiver de 2 svarmuligheder til hvert item (0=kan ikke forstå; 1=kan forstå). På y-aksen vises den samlede score for alle ord for størrelser, former og tilstande, dog uden det konkrete ord, som den enkelte graf viser resultatet for.

Figur 5.24: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del V [sprogforståelse – størrelse/former/tilstande], fordelt på køn

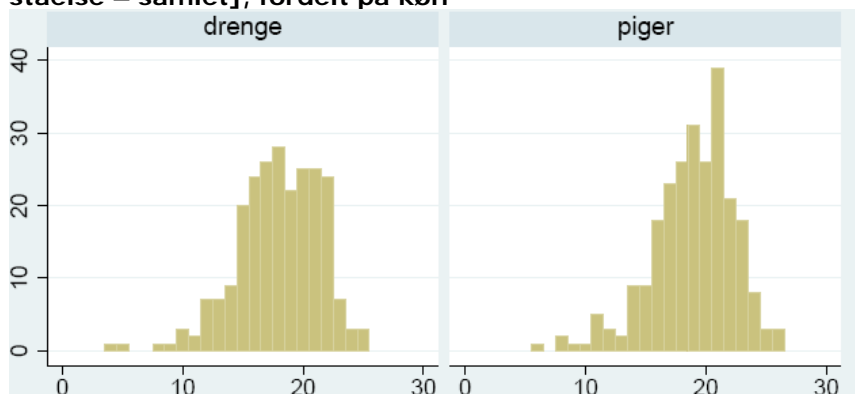

Figur 3.31 viser ikke en entydig korrelation mellem barnets score på de individuelle items og den samlede score, idet der for nogle items kun er en meget svag korrelation.

Del VI sprogforståelse (samlet)

I Figur 5.25 neden for ses distributionen af den samlede score for de 2 opgaver i del VI, fordelt på køn. X-aksen viser scoren (maks. 26), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=286).

Figur 5.25: Fordeling af den samlede score i del VI, [sprogforståelse – samlet], fordelt på køn

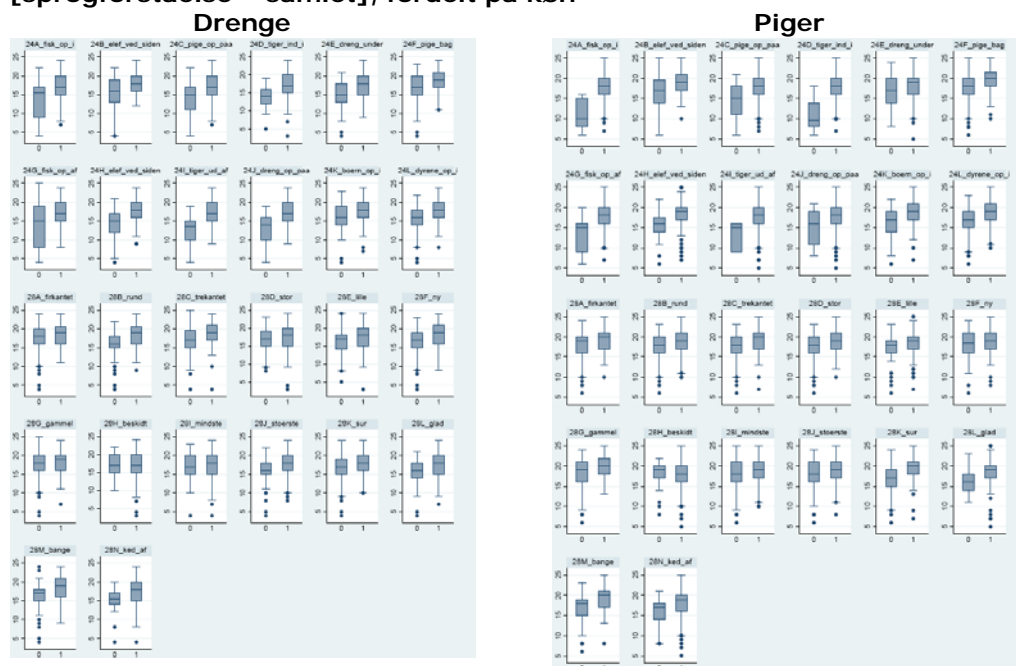

Vi kan hos begge køn identificere en gruppe af børn, der scorer markant lavere end resten af børnegruppen, men på grund af normalfordelingen af børn i forbindelse med den del af forståelsesopgaverne.

gaven, der vedrører størrelser, former og tilstande, kan vi i Figur 5.25 tilsvarende konstatere, at færre børn end forventet scorer maksimalt, især hos drengene.

Figur 5.26 neden for præsenterer et boksplot af distributionen af den samlede score for alle opgaver i sprogforståelsesdelen, fordelt på køn. X-aksen angiver de to svarmuligheder til hvert item (0=kan ikke forstå; 1=kan forstå). På y-aksen vises den samlede score for de inkluderede items, dog uden det konkrete item, som den enkelte graf viser resultatet for.

Figur 5.26: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del VI [sprogforståelse – samlet], fordelt på køn

Figur 5.26 viser ikke en entydig korrelation mellem barnets score på de individuelle items og den samlede score for alle items. Korrelationerne er stærkest mht. den første opgave (præpositioner).

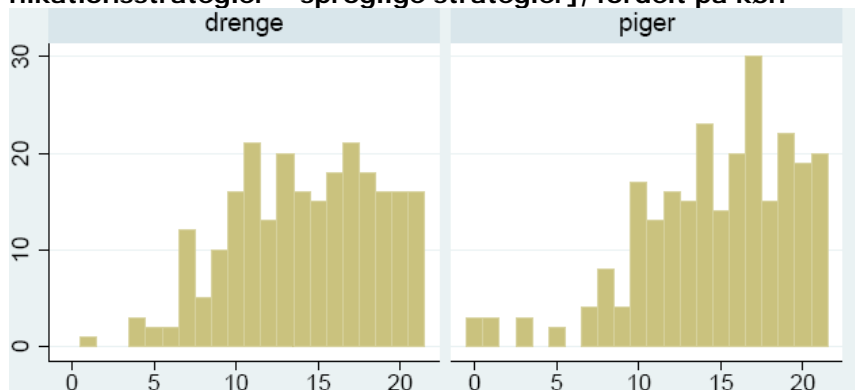
Del VII Kommunikationsstrategier

Denne del af sprogvurderingsmaterialet indeholder 2 opgaver: sproglige strategier og generelle spørgsmål vedrørende barnets sprogtiltagelse.

Del VII Kommunikationsstrategier (sproglige strategier)

I den første opgave i del VII skal pædagogen vurdere barnets kommunikative adfærd ved at besvare i hvilken grad 7 udsagn 'aldrig' (0), 'sommetider' (1), 'ofte' (2) eller 'altid' (3) passer på barnets adfærd (se afsnit 3.1.1.2 samt 5.1.2 for en beskrivelse af del VII). I Figur 5.27 neden for ses distributionen af børn, fordelt på køn. X-aksen viser scoren (maks. 21), mens y-aksen angiver antallet af børn (N=492).

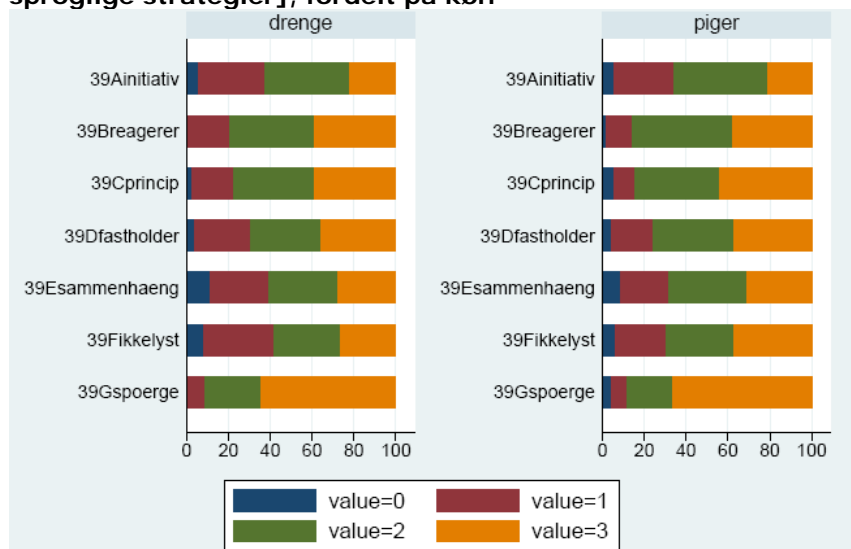
Figur 5.27: Fordeling af den samlede score i del VII, [kommunikationsstrategier – sproglige strategier], fordelt på køn

Figur 5.27 viser, at vi nu finder en tydeligere skæv fordeling sammenholdt med Figur 3.37, der viser resultatet fra pilotstudiet af første version af sprogvurderingsmaterialet. Der er nogle få børn i begge kønsgrupper, som har lavere scoreværdier end resten af børnene.

Figur 5.28 viser den procentvise fordeling af børn inden for hver svarkategori, opdelt på køn, for hver af de 7 sproglige strategier, som der spørges til i denne del. Hver bar opsummerer for hvert af de 7 udsagn om sproglig strategi den procentvise fordeling af scoren 'altid' (den orange farve), 'ofte' (den grønne farve) 'sometider' (den røde farve) og 'aldrig' (den blå farve).

Figur 5.28: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for hver af de 5 situationer i del VII [kommunikationsstrategier – sproglige strategier], fordelt på køn

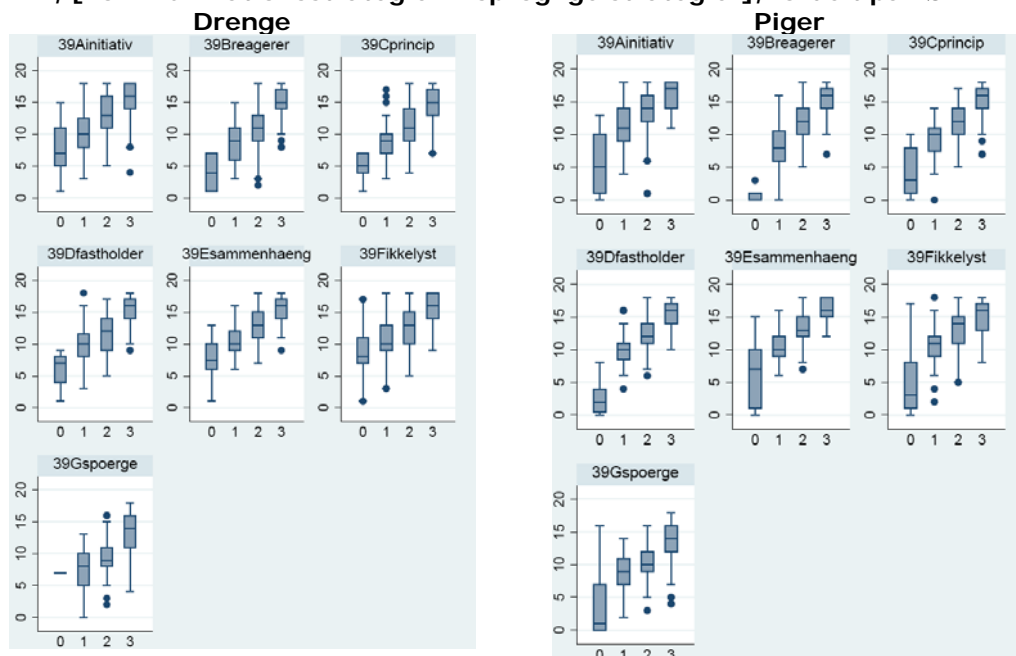

Det fremgår af Figur 5.28, at børnene scorer relativt ens inden for hver af de 7 sproglige strategier og at majoriteten af såvel drenge som piger har 4-5 punkter. Dog er andelen af børn, der ligger i kategorien 'altid' noget større for 'barnet spørger den voksne om noget at drikke' end for de andre udsagn.

Figur 5.29 neden for viser et boksplot af distributionen af den samlede score fordelt på køn, for pædagogernes vurdering af barnets brug af sproglige strategier. X-aksen angiver de fire svarmuligheder til hvert enkelt item (0='aldrig', 1='sometider', 2='ofte' og 3='altid'). På y-aksen vises

den samlede score for anvendelsen af sproglige strategier, dog uden den konkrete sproglige strategi, som den enkelte graf illustrerer.

Figur 5.29: Korrelation af de enkelte items med den samlede score i del VII, [kommunikationsstrategier – sproglige strategier], fordelt på køn

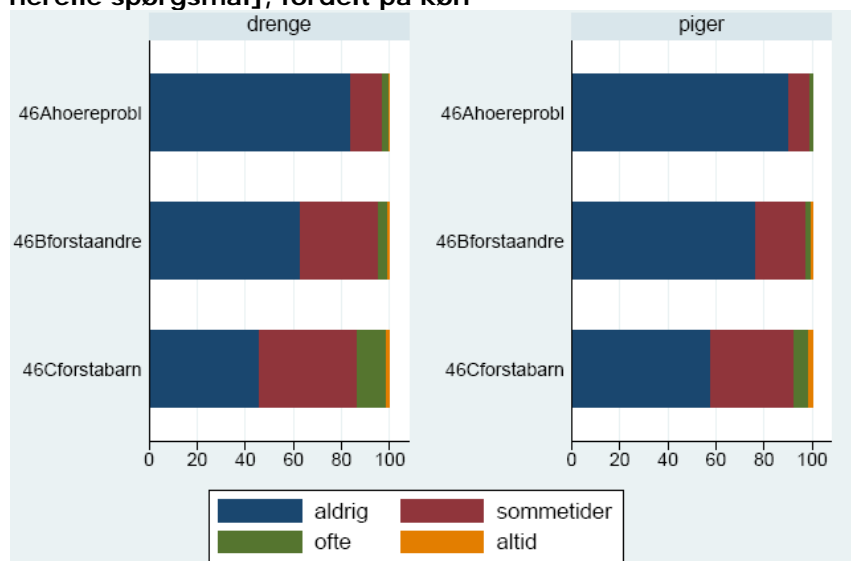

Figuren viser, at der for både piger og drenge ses en meget tydelig korrelation mellem barnets score på de enkelte items og barnets samlede score. Desuden kan vi konstatere, at næsten alle items viser samme korrelation med de samlede score, dvs. der er ikke noget der peger på, at der er forskel i egnethed af de enkelte items.

Del VII Kommunikationsstrategier (generelle spørgsmål)

Her skal pædagogerne vurdere det enkelte barns sprog ud fra 5 overordnede spørgsmål. Af Figur 5.30 fremgår den procentvise fordeling af børn inden for hver svarkategori, fordelt på køn, for de 3 første generelle spørgsmål, der besvares med samme svarkategorier (se bilag 15). Hver bar opsummerer således for hvert af de 3 udsagn den procentvise fordeling af svarkategorierne 'altid' (den orange farve), 'ofte' (den grønne farve), 'sommetider' (den røde farve) og 'aldrig' (den blå farve).

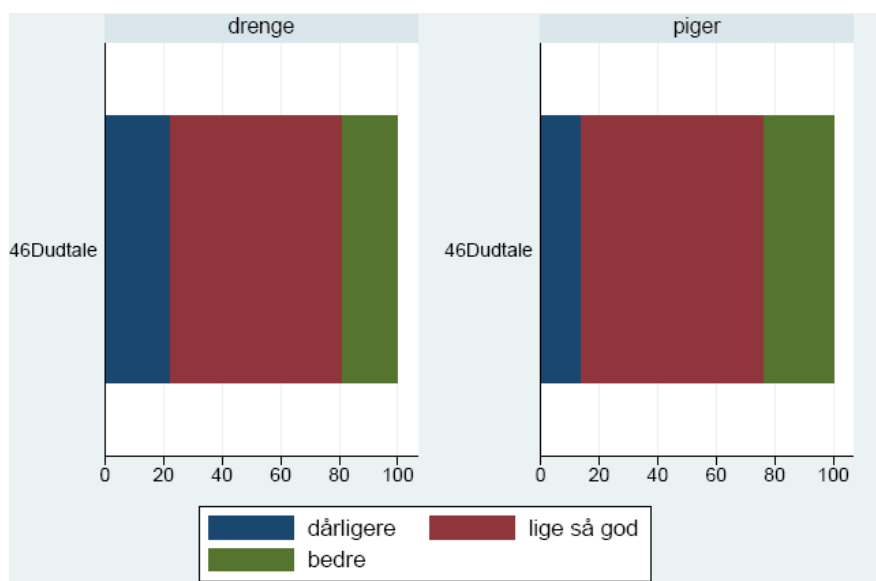
Figur 5.30: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for de 3 første spørgsmål i del VII [kommunikationsstrategier – generelle spørgsmål], fordelt på køn

Fordelingen af børn svarer til den der blev observeret under pilotstudiet (sammenlign med Figur 3.40). For såvel piger som drenge vurderer pædagogerne, at kun en meget begrænset del af børnene 'altid' eller 'ofte' har problemer med hørelsen. Der er ifølge pædagogerne flere drenge, der 'sommetider' har problemer med at forstå andre og tilsvarende vurderes det at andre i lidt højere grad har svært ved at forstå drenge.

Figur 5.31 viser den procentvise fordeling af børn inden for hver svarkategori på spørgsmål 4 vedrørende barnets udtale, fordelt på køn. Baren opsummerer den procentvise fordeling af scoren 'bedre' (den grønne farve), 'lige så god' (den røde farve) og 'dårligere' (den blå farve).

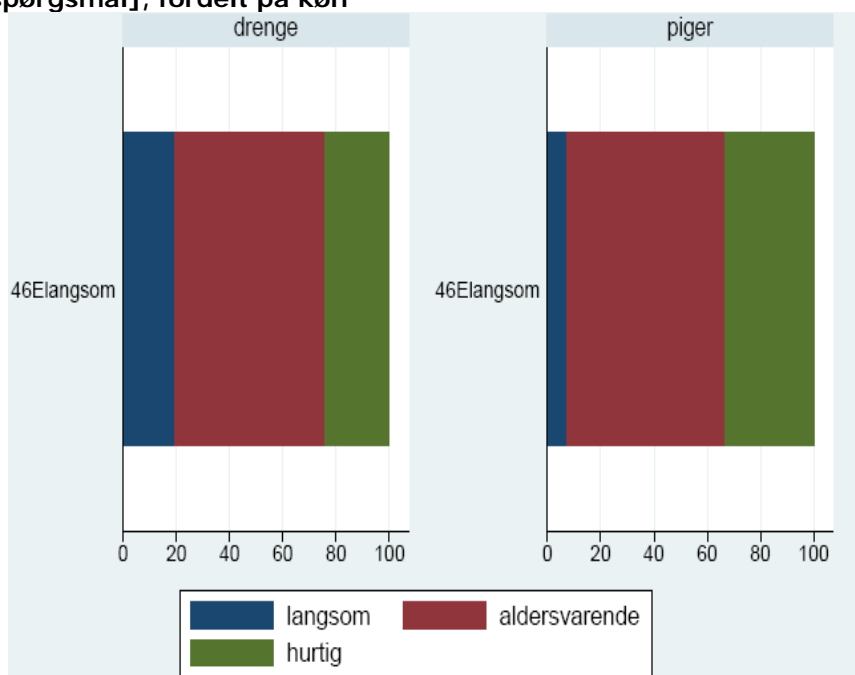
Figur 5.31: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for spørgsmål 4 i del VII [kommunikationsstrategier – generelle spørgsmål], fordelt på køn

Af Figur 5.31 fremgår det, at pædagogerne vurderer, at der er næsten dobbelt så mange drenge som piger, der har en dårligere udtale end gennemsnittet af børn.

I Figur 5.32 ses den procentvise fordeling af børn inden for hver svarkategori, fordelt på køn, på spørgsmål 5, hvor baren opsummerer den procentvise fordeling af scoren 'hurtig' (den grønne farve), 'aldersvarende' (den røde farve) og 'langsom' (den blå farve).

Figur 5.32: Procentvis fordeling af svarkategorier inden for spørgsmål 5 i del VII [kommunikationsstrategier – generelle spørgsmål], fordelt på køn

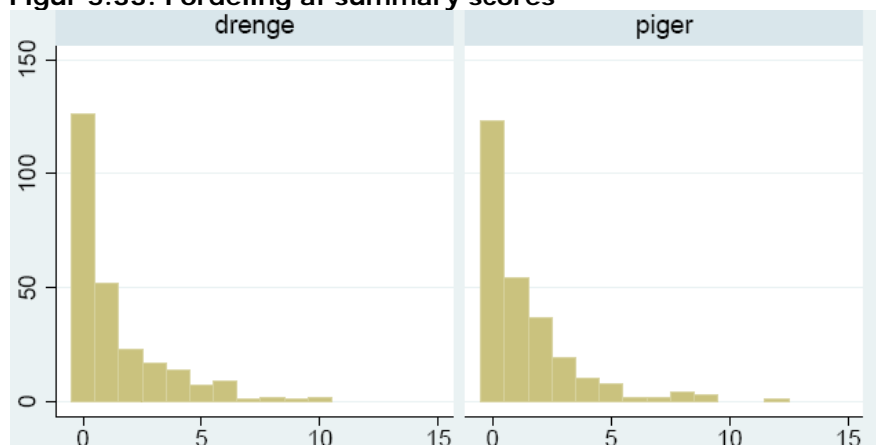

Det samme mønster kan observeres i forbindelse med tilegnelseshastighed, hvor pædagogerne vurderer, at der er langt flere drenge end piger, der ikke har et aldersvarende sprog.

5.5.1.3. Summary scores

Formålet med sprogvurderingsmaterialet er at indplacere børn i de 3 udviklingszoner A ('generel indsats'), B ('fokuseret indsats') og C ('særlig indsats') baseret på en samlet vurdering, som tager hensyn til resultaterne i de enkelte dele. Her var det fra begyndelsen planlagt at bruge et pointsystem, som først inden for hver af sprogvurderingsmaterialets 7 dele indplacerer hvert barn i tre zoner A, B eller C, hvor C svarer til de 5% børn med de laveste scorer, B til de 10% af børn, hvor scoren ligger mellem 5% og 15% percentilen, og A svarer til øvrige 85% af børnene.

Vi har derfor til hver af de 7 dele udregnet 5% og 15% percentiler af scoren for begge køn og klassificeret hvert barn med hensyn til de enkelte dele. Derefter har vi udregnet en 'summary score' over de 7 dele, hvor en indplacering i C gav 2 point, en indplacering i B gav 1 point og en indplacering i A 0 point. Fordelingen af denne 'summary score' vises i Figur 5.33.

Figur 5.33: Fordeling af summary scores

Igen ser vi en meget skæv fordeling hos begge køn, hvor omkring halvdelen af børnene får en score på 0 (dvs. at de bliver indplaceret i A i alle 7 dele). Både hos drenge og piger er der kun omkring 5% af børnene, som får mindst 6 point, og omkring 15% som får mindst 4 point (de eksakte procenttal er 4.6%/12.6% hos pigerne, og 5.9%/14.2% hos drengene).

Det har også vist sig, at der blandt de 75 børn med 4 eller flere point kun er 7, som ikke bliver indplaceret i udviklingszone C i mindst en af de 7 dele. Til gengæld er der 51 børn, som blev indplaceret mindst en gang i udviklingszone C, men som kun opnår en samlet score på 2 eller 3. I denne gruppe er pigerne ligesom i pilotstudiet overrepræsenteret (21 dreng, 30 piger).

Fordi der på den ene side kun er få børn, som opnår en summary score på mindst 4 og ikke samtidig er indplaceret mindst en gang i udviklingszone C, og at der på den anden side er så mange børn, som mindst én gang bliver indplaceret i C uden at opnå en høj, samlet score, har vi valgt at basere den samlede vurdering på summary score alene.

Når vi nu til sidst anvender den samme inddeling (≥ 6 point \rightarrow C, 4-5 point \rightarrow B, 0-3 point \rightarrow A) til begge køn, så betyder det ikke, at vi har opgivet at bruge kønsspecifikke normer. Dette skyldes, at de normer, som ligger bag scorerne i de enkelte dele stadigvæk er kønsspecifikke. Det har vist sig, at det er tilstrækkeligt alene at tage hensyn til kønsforskelle med hensyn til indplacering i udviklingszoner i de enkelte dele, men at der ikke er nogen substantielle kønsforskelle med hensyn til den efterfølgende sammenfatning.

5.5.2. Opsamling på anden version af sprogvurderingsmaterialet

Normeringsstudiet viste at de fleste dele af anden version af sprogvurderingsmaterialet fungerede godt (se afsnit 5.5.1). Normeringsstudiet viste dog også, at enkelte opgaver krævede justeringer (se bilag 23). Disse justeringer omfatter:

- Del III (Udtale af sproglyde): Ordet 'giraf' ændres til 'gul'
- Del V (Hukommelse): Da de fleste børn kun kan huske 3-4 ordkombinationer – og opgaven derfor ikke resulterer i den ønskede skæve distribution mellem børn – ændres opgaven til 3 grupper af ordkombinationer der hver indeholder fra 1 ord til 4 ord
- Del VI (Sprogforståelse): ord for former ('firkantet', 'rund', 'trekantet'), nogle af ordene for størrelse ('mindste', 'største') og nogle ord for tilstande ('ny', 'gammel') udgår da for få 3-årige kender disse ord, hvorved de ikke er egnede til at indgå i et screeningsmateriale

I den endelige version har vi med hensyn til indplacering af børn brugt kønsspecifikke normkurver baseret på de 517 børn, som indgik i normeringsstudiet. Vi har desuden ekstrapoleret disse kurver så at de dækker fra 34 til 39 måneder. Der skal anvendes samme scoringsark til beg-

ge køn. Pga. indrapporterede problemer med at omsætte udviklingszoner til talværdier på scoringsarket, skal denne omregning præciseres på scoringsarket.

6. "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige"

I dette kapitel beskriver vi det færdige sprogvurderingsmateriale "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige", som er udviklet for Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender (se bilag 23).

Sprogvurderingsmaterialet er opbygget og udviklet på baggrund af data indsamlet i forbindelse med en pilotafprøvning omfattende 3 pilotstudier (afprøvning af første version af sprogvurderingsmaterialet jf. afsnit 3.13.23.3), videooptagelser af sprogvurderinger samt en spørgeskemaundersøgelse blandt forældre og pædagoger (jf. afsnit 3.3)) samt et referencestudie (jf. afsnit 4 og et normeringsstudie jf. afsnit 5).

Indledningsvist vil vi beskrive hele processen bag sprogvurderingen.

6.1. Sprogvurderingsprocessen

Første trin i sprogvurderingsprocessen begynder med en identifikation af de børn, der skal sprogvurderes. Forældrene til de pågældende børn tilbydes dernæst, at deres barn sprogvurderes. Hvis forældrene siger ja, udleveres et forældreskema til forældrene, som de skal udfylde på baggrund af deres viden om barnets sprog – uden direkte involvering af barnet. Forældreskemaet omfatter sprogvurderingsmaterialets del I og II. Forældrene skal efterfølgende aflevere forældreskemaet til dagtilbudspersonalet, hvorefter oplysningerne fra forældreskemaet overføres til registreringskemaet.

På næste trin i sprogvurderingsprocessen skal dagtilbudspersonalet med udgangspunkt i registreringskemaet gennemgå en række test med barnet (del III-VI). Testene er udformet som små opgaver med typiske ting fra barnets hverdag (såsom billeder og legetøj) og vil af barnet blive opfattet som leg. Testene skal helst tages ad én omgang, men kan – hvis der skønnes behov for det – også foretages i flere og kortere blokke. Dernæst skal pædagogen udfylde del VII.

Efter at pædagogen har afsluttet sprogvurderingen skal scoringen foretages. I hver del af sprogvurderingsmaterialets 7 dele skal barnets score overføres til en graf, der samtidig placerer barnet i én af tre zoner (A, B og C). Udviklingszonerne er defineret således, at udviklingszone C udgøres af de 5% af børnene med de laveste scorer, udviklingszone B udgøres af de 5%-15% af børnene med de næstlaveste scorer, mens udviklingszone A udgøres af resten af børnene. Normerne for, hvornår barnet falder indenfor de tre grupper (dvs. på hvilket niveau barnet skal være rent sprogligt for at falde i en af de tre grupper), er fastsat på baggrund af en normering af materialet.

Resultaterne (udviklingszonerne) for hver enkelt del af sprogvurderingsmaterialet samles på et scoringsark, hvor de sammenfattes i en overordnet sproglig profil for barnet med konkrete anbefalinger til efterfølgende opfølgning på det enkelte barn. De sproglige profiler er inddelt i tre overordnede profiler – 'generel indsats', 'fokuseret indsats' og 'særlig indsats'.

6.2. "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige"

Det færdige materiale består af følgende dele:

Tabel 6.1 - Det samlede testmateriale

Materiale		Udøver
Basismateriale	Registreringsskema - Pige	Udfyldes af pædagog
Basismateriale	Registreringsskema - Dreng	Udfyldes af pædagog
Materiale nr. 1	Forældreskema	Udfyldes af forældre
Materiale nr. 2	Billede af børneværelse	Benyttes af pædagog
Materiale nr. 3	8 billedpar	Benyttes af pædagog
Materiale nr. 4	Billeder af bamser og af ansigter	Benyttes af pædagog
Scoringsark	Total score og fastsættelse af sproglig profil	Udfyldes af pædagog

Derudover er der udarbejdet en række supplerende materialer: Baggrund for sprogvurderingsmateriale og et vejledningsmateriale (der er desuden udarbejdet materialer til den pædagogiske opfølgning, men disse inkluderes ikke her).

Som det fremgår af Tabel 6.1 er der ét registreringsskema til piger (rødt) og ét registreringsskema til drenge (blåt). Fælles for begge er at registreringsskemaet er inddelt i syv dele, der i princippet kan afvikles hver for sig (se dog vejledningen). Del I og del II, der udgøres af et forældreskema, udfyldes af forældrene. Del III til VII udfyldes af pædagogen.

Registreringsskemaet er bygget op med en vejledningsdel i venstre side og en scoringsdel i højre side. Baggrunden for denne opbygning er et ønske om, at skemaet skal kunne fungere selvstændigt. De grå dele af skemaet indeholder udregningen af den samlede score til hver enkelt del og den skal ikke udfyldes mens pædagogen og barnet sidder overfor hinanden. Samtidig er de indledende instruktioner til opgaverne placeret udenfor boksene på hvid baggrund på selve skemaet. Denne opbygning er med til at gøre sprogvurderingssituationen mere gennemskuelig.

Tabel 6.2 viser hvilke 7 dele sprogvurderingsmateriale er bygget op af.

Tabel 6.2 - Testmaterialets 7 dele

Del	Sproglig dimension	Udøver
Del I:	Ordforråd	(udfyldes af forældre)
Del II:	Sproglig opbygning (ords endelser og sætningsopbygning)	(udfyldes af forældre)
Del III:	Udtale af sproglyde	(testes/udfyldes af pædagog)
Del IV:	Opfattelse af sproglyde	(testes/udfyldes af pædagog)
Del V:	Hukommelse	(testes/udfyldes af pædagog)
Del VI:	Sprogforståelse	(testes/udfyldes af pædagog)
Del VII:	Kommunikationsstrategier (sproglige strategier og generelle spørgsmål)	(udfyldes af pædagog)

Del I til III vedrører barnets produktive sprog, altså det sprog barnet selv bruger (produktivt ordforråd og grammatisk kompleksitet) samt barnets udtale af enkeltlyde. Del IV til VI vedrører en kombination af barnets produktive og receptive sprogfærdigheder, mens del VII omhandler sprogstrategier omfattende skelnen af enkeltlyde, lydlig hukommelse, sprogforståelse, sproglige strategier samt generelle spørgsmål i forhold til barnet. Til del III-VI anvendes test, mens del VII foregår ved at pædagogen besvarer en række spørgsmål.

Vi gennemgår i det følgende hver af de 7 dele af sprogvurderingsmateriale (for flere detaljer om hver enkelt del henvises til afsnit 3.1.1.1 (forældreskemaet) og 3.1.1.2 (registreringsskemaet).

6.2.1. Forældreskemaets opbygning (del I-II)

Denne del af sprogvurderingen er metodisk baseret på forælderrapportering, dvs. at forældre på basis af tjeklister afkrydser konkrete spørgsmål vedrørende deres barns sprog.

Del I: Ordforråd

Denne del skal beskrive barnets produktive ordforråd.

Ordforrådsdelen består af 100 ord, som er fordelt på 4 kategorier: substantiver (34); verber (29); adjektiver (15), mens de resterende 22 udgøres af forskellige funktionsord (se bilag 23).

Forældrene skal afkrydse de ord, som barnet anvender aktivt i hverdagen.

Del II: Sproglig opbygning (endelser)

Denne del skal vise om barnet er begyndt på at anvende bøjningsendelser.

Delen består af tre spørgsmål vedrørende barnets brug af pluralisendelser, genitivendelser samt præteritumsendelser.

Forældrene skal markere, hvorvidt barnet 'ofte', 'nogle gange' eller 'ikke endnu' anvender disse endelser (se bilag 23).

Del II: Sproglig opbygning (sætningsopbygning)

Denne del skal beskrive, hvor komplekst et sprog barnet er i stand til at anvende.

Delen består af 7 konkrete situationer tilknyttet 6 forskellige eksempler på sætninger, der i sværhedsgrad afviger systematisk fra hinanden fra et enkelt ord op til komplekse sætninger (se bilag 23).

Forældrene skal markere, hvilke af de 6 sætninger, der svarer bedst til den måde barnet taler på lige nu.

Sidst i forælderrapportskemaet er der afsat plads til, at forældrene kan skrive andre kommentarer om deres børns sprog.

6.2.2. Registreringsskemaets opbygning (del III-VII)

Styringen af sprogvurderingsprocessen foregår med udgangspunkt i registreringsskemaet. Registreringsskemaet består af 7 dele. Som beskrevet ovenfor er registreringsskemaet bygget sådan op, at den venstre kolonne i skemaet er forbeholdt instrukser og anvisninger til pædagogen, mens den højre er forbeholdt registreringen af barnets score. Desuden er der i højre side i hver af de 7 dele en graf, hvor barnets score skal plottes ind.

Del I og del II, dvs. de første to dele af registreringsskemaet, er anderledes opbygget end de resterende, idet de sproglige opgaver står i forældreskemaet, så her skal resultaterne fra de to første dele (Ordforråd og Sproglig opbygning) alene registreres og opsummeres.

De resterende fem dele (del III – del VII) er bygget således op, at hver enkelt del indledes med de sproglige opgaver, hvorefter resultatet registreres og opsummeres.

Hver af de syv dele munder ud i en konkret score, som indføres i en graf, der placerer barnet inden for én af tre sproglige udviklingszoner (A, B eller C). Alle graferne er bygget ens op. Grafens lodrette akse (y-aksen) repræsenterer altid antallet af de sproglige størrelser, der indgår i de konkrete test. Barnets alder er angivet på den vandrette akse (x-aksen). Udviklingszone A udgøres af det gule område i grafen, udviklingszone B af det røde område, mens udviklingszone C udgøres af det blå område.

Del III: Udtale af sproglyde:

Denne del skal beskrive, i hvilket omfang barnet er i stand til at producere simple lyde i begyndelsen af et ord.

Barnet skal udtale 10 lyde. Lydinventaret består af nasaler (/m/ og /n/), klusiler (/p/, /t/, /k/, /b/, /g/, /d/) og frikativer (/s/, /f/).

Opgaven er en eftersigelsesopgave, dvs. at pædagogen siger hvert af de otte ord højt ét af gangen, hvorefter barnet skal gentage, hvad pædagogen siger. Med opgaven følger et billede, der viser to børn, der leger på et børneværelse (materiale 2, se bilag 23). Billedet indeholder de 10 ord, således at pædagogen kan understøtte barnet ved at pege på de udvalgte ord på billedet.

Pædagogen skal sætte plus ud for de ord, hvor barnet kan udtale den første lyd i ordet og minus ud for de ord, hvor barnet ikke kan udtale den første lyd i ordet. Der udregnes en totalscore for del III (maks. 10), og scoren plottes efterfølgende ind i grafen i registreringsskemaets høje kolonne.

Del IV: Opfattelse af sproglyde:

Denne del skal beskrive, om barnet kan skelne simple lyde i begyndelsen af et ord.

Barnet skal skelne mellem ordpar hvis initiale lyd begynder med en nasal (/m/), en klusil (/p/, /t/, /k/, /b/, /g/, /d/ eller en frikativ (/s/ og /v/).

Opgaven er en diskriminationsopgave. Barnet præsenteres for 8 billedpar et af gangen (materiale nr. 3, se bilag 23). For hvert billedpar skal pædagogen sige begge ord højt og efterfølgende sige det ord i billedparret højt, som er markeret med fedt (først de 8 ord til venstre, så de 8 ord til højre), og bede barnet om at pege på det billede, der passer til ordet.

Pædagogen afkrydser løbende i højre spalte, hvilket billede barnet peger på. Der udregnes en totalscore for del IV (maks. 16), og scoren plottes efterfølgende ind i grafen i registreringsskemaets høje kolonne.

Del V: Hukommelse

Denne opgave skal beskrive hvor god barnets korttidshukommelse er.

Opgaven er en eftersigelsesopgave, hvor barnet skal gentage meningsløse ordkombinationer af 4 forskellige længder korrekt. Kombinationerne består af 3 sæt af ordkombinationer fra 1 til 4 ord.

Pædagogen skal sætte plus ud for ordkombinationer, hvor barnet kan gentage alle ordene, og minus ud for de ord, hvor barnet ikke kan gentage alle ordene. Derefter udregnes en totalscore for de to hukommelsesopgaver i del V (maks. 22) og scoren plottes efterfølgende ind i grafen i registreringsskemaets højre kolonne.

Del VI: Sprogforståelse:

Denne opgavedel skal beskrive barnets forståelse af præpositioner, samt abstrakte ord for størrelser og følelser. Opgaven består af to delopgaver.

Del VI: Sprogforståelse (præpositioner)

Denne opgave beskriver barnets forståelse af følgende sammensatte præpositioner ('op i', 'ved siden af', 'op på', 'ind i', 'under', 'bag ved', 'op af', 'ud af').

Barnet skal via handling vise, at barnet har forstået instruktionerne. Opgaven består af at pædagogen læser 12 sætninger højt en af gangen. Sætningerne indeholder handlinger, hvor alle præpositionerne er repræsenteret mindst én gang. Herefter skal barnet udføre de 12 handlinger.

Pædagogen skal sætte plus ud for de sætninger, hvor barnet er i stand til at udføre handlingen, og minus ud for de sætninger, hvor barnet ikke er i stand til at udføre handlingen. Der udregnes en subscore for denne del af del VI (maks. 12).

Del VI: Sprogforståelse (størrelser og følelser)

Denne opgave skal beskrive barnets forståelse af ord for abstrakte begreber: størrelser ('stor' og 'lille') og følelser ('bange', 'glad', 'sur' og 'ked af det').

Til opgaven hører et billede, der består af fire ansigter med ansigtsudtryk, der matcher de 4 mentaltale tilstande (materiale nr. 4, se bilag 23). Pædagogen skal læse de 4 sætninger op én af gangen og bede barnet om at pege på det tilhørende billede.

Pædagogen skal sætte plus ud for de sætninger, hvor barnet er i stand til at udføre handlingen og minus ud for de sætninger, hvor barnet ikke er i stand til at udføre handlingen. Der udregnes en subscore for denne del af del VI (maks. 6).

Der udregnes en totalscore for del VI ved at lægge de 3 subscore sammen (maks. 18), og scoren plottes efterfølgende ind i grafen i registreringsskemaets højre kolonne.

Del VII: Kommunikationsstrategier og generelle spørgsmål

Denne del skal beskrive barnets kommunikative brug af sproget.

Her er beskrevet 7 elementer, der indgår i kommunikativ adfærd. Vi har konstrueret 7 konkrete situationer, som pædagogerne kan genkende fra deres daglige liv med børnene, hvorefter der følger et udsagn omkring kommunikativ adfærd. Pædagogerne skal efterfølgende afkrydse i hvilken grad udsagnene 'aldrig' (0), 'sommetider' (1), 'ofte' (2) eller 'hele tiden' (3) passer på barnets adfærd. Pointene tælles sammen til en totalscore (maks. 21), og scoren plottes efterfølgende ind i grafen i højre side af registreringsskemaet.

Generelle spørgsmål: I denne del stilles 5 spørgsmål. Pædagogerne skal vurdere om der 'aldrig', 'sommetider', 'ofte' eller 'hele tiden' er problemer med barnets høreelse, barnets forståelse af andre eller andres forståelse af barnet. Pædagogen skal endvidere vurdere, i hvilken grad barnets udtale er 'bedre' 'lige så god' eller 'dårligere' end andre børns samt vurdere om barnets sprogtilegnelse i forhold til andre børn er 'hurtig', 'aldersvarende' eller 'langsom'. Der udregnes ikke en score for denne del af registreringsskemaet.

Pædagogerne kan desuden skrive andre kommentarer om barnets sprog på bagsiden.

6.2.3. Scoringsarkets opbygning

Sprogvurderingen afsluttes med at resultaterne overføres fra registreringsskemaet til scoringsarket. Det skal for hver af de 7 enkeltdele noteres, hvilken udviklingszone barnet befinder sig i. Udviklingszonen findes ved at aflæse de krydser, der er sat i graferne på registreringsskemaet, dvs. hvis barnets score i Del I: Ordforråd ligger i det øverste felt (det gule), skrives A ved Del I: Ordforråd på scoringsarket og så fremdeles. Når udviklingszonerne for hver af de 7 dele af sprogvurderingsmaterialet er noteret, skal disse omsættes til en talværdi, der gør det muligt at indplacere børnene i en af de tre sproglige profiler. Talværdien udregnes således: A=0, B=1, C=2. Ud for hvert bogstav skrives den tilsvarende talværdi. Efterfølgende lægges alle tal sammen, og summen noteres under Total på scoringsarket.

De sproglige profiler er inddelt i tre overordnede profiler 'generel indsats', 'fokuseret indsats' og 'særlig indsats'. Børnene placeres i én af de tre kategorier ud fra følgende nøgle:

Tabel 6.3 - De 3 indsatsområder

- Total: 1-3	- Generel indsats	- Børn med alderssvarende kompetence inden for alle sproglige områder
- Total: 4-5	- Fokuseret indsats	- Børn med behov for fokuseret pædagogisk indsats inden for mindst et sprogområde
- Total: 6 eller derover	- Særlig indsats	- Børn med behov for særlig (talepædagogisk) indsats inden for flere sproglige områder

7. Perspektivering

Denne rapport har dokumenteret udviklingen af "Sprogvurderingsmateriale til 3-årige", som er udarbejdet for Ministeriet for Familie- og Forbrugeranliggender. Udviklingen af sprogvurderingsmaterialet er, som det fremgår af dokumentationen, baseret på empiriske undersøgelser og er afprøvet i pilotstudier og normeret i et normeringsstudie, og vi har sammenlignet sprogvurderingsmaterialet med 4 logopædiske test. Afprøvningsresultaterne har ført til en række korrektioner, men den har også vist, at det er lykkedes at få nogle af de basale principper bag designet af materialet til at fungere i praksis. Desuden tyder afprøvningen af materialet på, at vi faktisk finder børn, som man efter al sandsynlighed ikke finder i dag (se Bleses, Vach, Jørgensen og Worm, under udarbejdelse).

Der er imidlertid en lang række spørgsmål vedrørende effekten af materialet og af den landsdækkende sprogvurdering, som kun kan besvares ved at man danner sig et overblik over resultater fra hele landet eller ved at lave store kohorteundersøgelser. Her kan fx nævnes:

- Hvor godt er materialet til at identificere *alle* børn med behov for opfølgning?
- Kan vi identificere subgrupper af børn, som bliver identificeret nu, men som ikke har brug for opfølgning?
- Kan vi reducere testbatteriet uden at mindske værktøjets evne til at identificere børn med behov for opfølgning?
- Er der subgrupper af børn, for hvem værktøjet ikke virker helt tilfredsstillende (fx forældre med lavt/højt uddannelsesniveau, meget stille børn, hyperaktive børn...)?
- I hvilket omfang er forsinkelsen i sprogtilegnelsen udtryk for andre problemer (fx manglende kognitiv udvikling), hvilket kræver en anden opfølgende pædagogisk indsats, end den der lige nu foreslås?

Mikro Værkstedet A/S har i et samarbejde med Center for Børnesprog, som vi kalder for Børn og Sprog, udviklet et digitalt netbaseret managementsystem til at administrere og lette arbejdet med "Sprogvurderingsmateriale for 3-årige" (Se www.sprogvurdering.dk). Udover de kommunale administrative fordele som sikring af data og mulighed for løbende monitorering giver den digitale version enestående muligheder for opfølgende forskning. Alle sprogvurderingsresultater gemmes automatisk og muliggør forskning så vi, afhængigt af dækningsgrad, kan tegne et landkort over forskellige aspekter af danske børns tidlige sprogtilegnelse. Materialet kommer således til at give et billede af den typiske udvikling såvel som et overblik over omfang og typer af sproglige forsinkelser/vanskeligheder. Det er også et perspektiv at bruge sprogvurdering.dk til at opsamle viden omkring den efterfølgende pædagogiske indsats (se neden for).

Det vil imidlertid også være nødvendigt med nye studier – en populationsbaseret kohorte af 2000-3000 børn – der følges tæt med flerårige 'vurderinger' på forskellige dimensioner fra treårsalderen til og med 2. klasse – eller endnu bedre op til og med ungdomsuddannelserne, således at vi kan tematisere nogle mere langsigtede problemstillinger:

- Har sprogvurdering globalt set den ønskede effekt, dvs. kan vi se en forbedring i sprogtilegnelsesniveauet hos 4-7-årige børn – og endnu længere frem?
- Hvor stor er effekten af indsatsen socialt og samfundsmæssigt (cost-benefit analyse)?

- Er der behov for yderlige vurderinger af børn i 4- eller 5-årsalderen?
- Kan vi identificere risikogrupper af børn?

Hvis sprogvurderingen skal kunne få den ønskede effekt, er det imidlertid helt afgørende, at der følges forskningsmæssigt op på sprogvurderingen på to niveauer. Der findes kun en meget begrænset dokumentation af det sproglige miljø i danske dagtilbud, ligesom dokumentation af den pædagogiske praksis er ikke eksisterende i en dansk sammenhæng. Det er derfor afgørende med hensyn til succesgraden af indførelse af sprogvurdering i Danmark, at vi får mere viden om den pædagogiske indsats i danske dagtilbud, herunder hvilke indsatsformer, der virker bedst. Udvikling af metoder til løbende vurdering af treårsvurderingens resultater og udvikling og vurdering af metoder i det sprogpædagogiske arbejde bør derfor prioriteres højt.

8. Referencer

Supplerende materialer udarbejdet i forbindelse med sprogvurderingsmaterialet (kan downloades fra http://www.social.dk/ministeriets_omraader/boern_unge_og_familie/Dagtilbudsomraadet/Dagtilbud/Sprogvurderinger.html):

- Bleses, D., Jørgensen, R. N. & Vach, W. (2007). Baggrund for sprogvurderingsmaterialet (9 sider).
 Bleses, D., Jørgensen, R. N. & Vach, W. (2007). Sprogvurderingsprocessen (3 sider).
 Bleses, D., Jørgensen, R. N. & Vach, W. (2007). Vejledning til sprogvurderingsmaterialet (22 sider).
 Bleses, D., Jørgensen, R. N. & Vach, W. (2007). Sproglige milepæle (7 sider).
- Basbøll, H., Bleses, D., Cadierno, T., Jensen, A., Ladegaard, H. J., Madsen, T. O., Millar, S. Sinha, C. and Thomsen, P. (2002). The Odense Language Acquisition Project. *Child Language Bulletin*, 22 (1), 11-12.
- Bleses, D., Vach, W., Worm, T. & Møller, M. K. (2006). Sprogscreening af 3-årige børn. *Tale-Høre-Nyt*, 4.
- Bleses, D., Forrestal, K., Månsson, H. & Slott, M. (2007^a). Sprogvurderingens betydning for logopædisk praksis. Nogle resultater fra en spørgeskemaundersøgelse af den logopædiske praksis overfor treårige børn, *Tale-Høre-Nyt*, 28 (4), 21-40.
- Bleses, D., Vach, W., Wehberg, S., Faber, K. & Madsen, T. O. (2007^b). Tidlig kommunikativ udvikling. Et værktøj til beskrivelse af sprogtilegnelse baseret på CDI-forældrerapportundersøgelser af danske normalthørende og hørehæmmede børn. Syddansk Universitetsforlag.
- Bleses, D., Vach, W., Worm, T. & Møller, M. K. (2007^c). Kan forældre vurdere deres børns sprog?. *Læsepædagogen*, 3, 20-27.
- Bleses, D., Vach, W., Slott, M., Wehberg, S., Thomsen, P., Madsen, T. & Basbøll, H. (forthc. 2008^a). The Danish Communicative Development Inventories: validity and main developmental trends (manuscript accepted in *Journal of Child Language*).
- Bleses, D., Vach, W., Slott, M., Wehberg, S., Thomsen, P., Madsen, T. & Basbøll, H. (forthc. 2008^b). Early vocabulary development in Danish and other languages: a CDI-based comparison (manuscript accepted in *Journal of Child Language*).
- Bleses, Vach, Jørgensen & Worm. National language screening in Denmark. The development of a new Danish parent and day care administered instrument "Language screening of three year olds". Manuskript under udarbejdelse [arbejdstitel]
- Bleses, Vach, Jørgensen & Worm. Evaluations of a new Danish instrument for national language screening. Validation of "Language screening of three year olds". Manuskript under udarbejdelse [arbejdstitel]
- Dale, P. Price, T. S., Bishop, D. & Plomin, R. (2003). Outcomes of Early Language Delay: I. Predicting Persistent and Transient Language Difficulties at 3 and 4 Years *Journal of Speech, Language and Hearing Research*, 46, 544-560.
- Ege, B. (1998). Sproglig test 1. Special-pædagogisk Forlag.
- Fenson, L., Marchman, V. A., Thal, D., Dale, P., Reznick, S. & Bates, E. (2007). MacArthur-Bates Communicative Development Inventories. User's Guide and Technical Manual. Second edition. Brookes Publishing Co.
- Forrestal, K., Bleses, D., Månsson, H. & Slott, M. (2007). Undersøgelse af logopædisk praksis overfor treårige børn i Danmark. Working paper, *Center for Child Language e-prints*, No 7.
- Gathercole, S. (2006). Nonword repetition and word learning: The nature of the relationship. *Applied Psycholinguistics* 27, 513-543.

- Heilmann, J., Weismer, S. E., Evans, J. & Hollar, C. (2005). Utility of the MacArthur Bates Communicative Development Inventory in identifying language abilities of late talking and typically developing toddlers. *Journal of Speech-Language Pathology*, 14, 40-51.
- Kjøge, G. S., & Pedersen, E. (2005). Viborg Materialet. Special-pædagogisk Forlag.
- Maul, J. (1999), Screening af sprog og forudsætninger for sprog og tale. Special-pædagogisk Forlag.
- Møller, M. K. (2005). Testmaterialer i dansk børnelogopædi". *Dansk Audiologopædi*, December 2005.
- Nelson, H., Nygren, P., Walker, M. & Panoscha, R. (2006) Screening for Speech and Language Delay in Preschool Children: Systematic Evidence Review for the US Preventive Services Task Force", *Pediatrics*, 117 (2), 298-319.
- Reynell, J. K. & Gruber, G. P. (1984). Reynell Developmental Language Scales (RDLS)-Second version: British edition London: NFER-Nelson.
- Skovlund, Dora (1983). Reynell, Sprogudviklingskalaer, vejledning. Dansk Psykologisk Forlag.
- Slott, M., Vach, W. & Bleses, D. (indsendt). Classification and evaluation of assessment tools used for Danish children: A systematic review. Manuskript indsendt til *Logopedics Phoniatrics Vocology*.
- Vach, Bleses, Jørgensen & Worm: The development and testing of a Danish CDI short form for screening. Manuskript under udarbejdelse.
- Wehberg, S., Vach, W., Bleses, D., Thomsen, P., Madsen, T. O. & Basbøll, H. (2007). Danish children's first words – analysing longitudinal data based on monthly CDI parental reports. *First Language*, 27(4).

Contact

**FOR FURTHER INFORMATION ABOUT
OUR RESEARCH, ARTICLES ETC.
PLEASE CONTACT:**

Center for Child Language
Institute of Language and Communication
University of Southern Denmark
Campusvej 55
DK-5230 Odense M
Denmark
E-mail: boernesprog@language.sdu.dk
Phone: +45 6550 2586

WWW.SDU.DK/CFB